SUOMI.

Kirjoituksia isän-maallisista aineista.

Toimittanut

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Toinen Jakso.

---

17 Osa.

HELSINGISSÄ,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainossa,

1885.

Aineisto:

Siv.

Tutkimus Aunuksen kielestä. Kielennäytteitä, sanakirja ja kielioppi. Tehnyt **A. Genetz.** . . . . . 1.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran keskustelemukset v. 1883—1884. . . . . . 195.

Luettelo Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Satukokoelmista. Johdoksi kansansatujemme kerääjille toimittanut **K. Krohn.** *Liitteenä: Taikanuotta eli Opas taikojen kerääjille. Toimittanut* **O. F. Mustonen** . . . . . 321.

TUTKIMUS

AUNUKSEN KIELESTÄ.

KIELENNÄYTTEITÄ, SANAKIRJA

JA

KIELIOPPI.

TEHNYT

ARVID GENETZ.

Esipuhe.

Tätä teosta sopii pitää viimeisenä tuloksena siitä v. 1871, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kustannuksella tekemästäni murteentutkimus-matkasta Aunuksen ja Vienan läänissä, jolla matkalla kokoomani muut aineet jo olen julkaissut seuraavissa teoksissa: Vepsän pohjoiset etujoukot, *Kielettären 4 ja 5 vihossa vv. 1872 ja 1873;* Versuch einer Karelischen Lautlehre, *1877, ja* Tutkimus Venäjän Karjalan kielestä, *Suomi-kirjan II jakson 14 v:ssa, 1880. Pääasialliset aineet tähän tutkimukseen kokosin nimittäin mainitun matkan alussa, kulkiessani Salmista* Tulemjärven *ja* Vieljärven *seurakuntien kautta* Seämärveen *ja oleskellessani viimeksi mainitussa seurakunnassa noin kolme viikkoa. Seämärvessä m. m. kävin läpi venäläisen sanakirjan, kysellen ja kirjoitellen kunkin tavallisemman sanan aunuksellaisen merkityksen, joten syntyi tässä löytyvän sanakirjan juuri. Tietysti tarkastelin myöskin suorastaan kieliopillisia seikkoja ja kokoelin kielennäytteitä, joista sitten olen poiminut sekä sanastolliset että kieliopilliset ainekset.*

Mutta hyvinä lisälähteinä ovat myös olleet entisetkin tällä alalla tekemäni tutkimukset. Vuonna 1867 käydessäni Seuran kustannuksella Suojärven kieltä tutkimassa huomasin osassa pitäjätä, etenkin Hauduvoaran *kylässä, puhuttavan eri murretta, joka oli pääasiassa samallaista kuin Salmilaisten, Suistamon salokyläläisten ja Impilahden kreikan-*

uskoisten l. Kidilän kappelilaisten, jo lapsuudestani minulle tuttu murre. Hauduvoaran murteen nimisenä on tämä kieli, jonka sitten matkallani v. 1871 huomasin ulottuvan kauas Venäjänkin puolelle, pääjuonteiltaan esitettynä Kertomuksessani Suojärven pitäjäästä ja matkustuksistani siellä v. 1867, *Suomi-kirjan II jakson 8 v:ssa. Kevättalvella 1868 kävin Salmissa ja käänsin m. m. Salmin murteelle sadut* Tosi ja Valhe *ynnä* Kaksi veljestä ja pakkanen, *jotka ovat painettuna Ahlqvist'in Muteiskirjaan. Uutena vuonna 1870 oleskelin jonkun aikaa Suistamon Loimoin kylässä, jolloin myös kirjoitin muistoon muutamia itkuja; viimeksi mainittujen kahden matkan, etenkin jälkimmäisen, tuotteina ovat* Kuvaelmia kansan elämästä Salmin kihlakunnassa, *Koittaren 1 v:ssa, 1870. Kesällä 1870 asuin taas useampia viikkoja Kidilän kirkonkylässä; täällä, samoin kuin vastamainituilla matkoilla ja myös kotonani Impilahdessa panin muistoon etenkin oudompia sanoja ja sananmuotoja, jotka eivät tätä ennen ole olleet julkaistuina.*

Näistä kirjoitelmista ja kokoelmista olen nyt poiminut kaiken, mikä kieliopin tai sanaston suhteen saattoi olla arvokasta. Samalla lailla olen käyttänyt kahta aunuksenkielistä painotuotetta, jotka matkalla sain käsiini: Карельско-русскій молитвенникъ для православныхъ кареловъ. *Составилъ и издалъ Е. И. Тихоновъ. Санктпетербургъ 1870 (Karjalais-venäläinen rukouskirja oikea-uskoisille karjalaisille. Toimitti ja julkaisi E. I. Tikhonov. Pietarissa 1870); ja* Наказъ полицейскимъ сотскимъ и десятскимъ. Прикоазу (кяскенду) полической сотскойлэ и кюмменніэккойлэ *(s. o. Aunuksen lääninhallituksen antamat säännöt ja osotukset maapoliisille). Edellisestä olen tähän teokseen, toisin kirjoittaen, ottanut lehden verran kielennäytteitäkin, vaikka kieli siinä on jotenkin vir-*

heellistä. Jälkimmäisestä ei kannattanut otteita julkaista, koska sen toimittaja näyttää kokonaan horjuneen Aunuksen ja Vepsän kielen välillä. — Sitä paitse olen saanut useampia eläinten nimiä metsäherra, parooni Wreden Suistamolla tekemästä luettelosta, jonka maisteri A. Mela lähetti minulle tarkastettavaksi.

Tässä olisi siis koottuna kaikki luotettavat tiedot Aunuksen murteesta, mitkä ovat olleet saatavissa. Mahdollista on tosin, että sanakirjaan on tullut Impilahdesta ja Suojärviltä muutamia karjalaisia sanoja ja Seämärvestä joku vepsäläinen sana; mutta siitä ei saata sanottavaa haittaa olla, koska kunkin vähemmin tavallisen sanan löytöpaikka on tarkoin merkitty. Joka tapauksessa tämä teos on pidettävä ainoastaan valmistustyönä varsinaiseen Aunuksen kielen tutkimukseen, koska iso osa tämän murteen alaa, Salmista, Tulemjärvestä ja Vieljärvestä etelään päin ynnä Aunuksen kaupungin ympäristö, on vielä aivan tutkimatta, ja koska nämätkin koossa olevat tiedot on enimmäkseen vain sivumennen saatu.

Mitä tämän murteen itsenäisyyteen, eheyteen ja nimeen tulee, niin on huomattava, että sitä tähän asti ei ole ylimalkaan erotettu Venäjän Karjalan kielestä, niinkuin Venäläisetkin yleisesti nimittävät Aunukselaisia Karjalaisiksi. Nyt ilmestyvä kielioppi todistanee kuitenkin selvälleen, että tämä on samallainen itsenäinen välimuoto vepsän ja karjalan välillä, jommoinen vatja on viron ja suomen välillä. Suurempia paikkakunnallisia erilaisuuksia, jotka hämmentäisivät murteen eheyden, ei ole myöskään koko sillä alalla, kahden puolen rajaa, jolla minä olen liikkunut. Varsinaista murteen nimeä en kuullut koskaan Suomen puolella, mutta Venäjän puolella pitkin matkaa sanottiin sitä Livvin *eli* Livviköin *kieleksi ja kansaa* Livviköiksi, *jotka nimet tietysti ovat*

samoja kuin Ljuudin *kieli,* Ljuudikoi, *joilla pohjaiset Vepsäläiset yleisesti nimittävät murrettaan ja itseään. Yllä mainitut nimet edellyttävät pehmenemätöntä vartaloa* Liüdi *tai* Liügi; *edellistä en kuullut tämän murteen alalla, mutta jälkimmäistä ynnä siitä johtunutta* Liügiläine, -läne *käytettiin, vaikka harvemmin.*

Suoritustavasta ei liene enää tarpeellista mainita muuta, kuin että nomineista johtuvia verbejä on lyhyyden vuoksi esitetty käyttämällä ilman selityksittä samoja nimityksiä (instruktiivi-, faktiivi-, operatiivi-, essiiviverbejä) ja samoja jakomerkkejä (α, β, γ) kuin on käytetty vastaavissa kohdin Suomen kielen Äänne- ja Muoto-opissani; *tähän siis saan viitata niitä lukijoita, jotka ehkä kaipaavat selitystä.*

Tekijä.

Sisällys.

	Siv.
I. Kielennäytteitä . . .	1—32.
Satuja	3—23.
1. Metsän ottama tyttö. (Seämärvestä) . .	3.
2. Veteinen ja myllärin vävy. (Seämärvestä)	4.
3. Iivana Tuhkimus. (Seämärvestä) . . .	6.
4. Kauppamies ja hänen vävynsä. (Seämärvestä)	9.
5. Kuinka äkäpussia kuritetaan. (Vieljärvestä)	14.
6. Tsaarin poika, paholaisen siemen. (Vieljärvestä)	16.
7. Tsaarin pojat, jotka äitiänsä etsivät. (Tulemjärvestä)	20.
Itkuvirsiä. (Vieljärvestä)	24—25.
1. Miehel-menend-virzi	24.
2. Ruuhen-loaindu-virzi	24.
3. Mustais-virzi	25.
Runoja	25—30.
1. Jougamoine, alužimen Ilmoline. (Seämärvestä)	25.
2. Kolme surua. (Seämärvestä)	28.
3. Kussa kulta kulkenevi? (Seämärvestä) . .	28.
4. Edellisen toisinto. (Vieljärvestä)	29.
Otteita Rukouskirjasta	31—32.
1. Ižä meijän	31.
2. Ozakkahat	31.
3. Zapoveďit	31.
II. Sanakirja.	33—118.

III. Kielioppi. . . . . 119—194.

Äänneoppi. §§ 1—45 . . . . . 121—136.

Äänteiden merkitseminen ja käyttäminen §§ 1—18 121—125.

Vokaalit §§ 2—8.

Konsonantit §§ 9—18.

Sanojen korko § 19 . . . . . 125.

Äänteiden muutokset §§ 20—45 . . . . . 125—136.

Konsonanttien muutokset §§ 20—31 . 125—131.

Kovien konsonanttien pehmeneminen suljetussa tavuussa 20—25; muita konsonanttien heikkenemisiä 26—29; konsonanttiaineksien lisääntymistä 30, 31.

Vokaalien muutokset §§ 32—45 . . . . . 131—136.

Vokaalien muutokset päätteesen kuuluvan *i*:n edessä 32—34; muita vokaalien heikkenemisiä 35—42; vokaalien vahvistuksia 43, 44; vokaalien supistuksia 45.

Muoto-oppi. §§ 46—129 . . . . . 137—187.

Nominit §§ 46—86 . . . . . 137—160.

Nominien johto §§ 46—48 . . . . . 137—146.

Substantiivien johto 46, 47; adjektiivien johto 48.

Nominien synty liiton kautta §§ 49—55 146—147.

Substantiivit 49—52; adjektiivit 53—55.

Nominien deklinationi §§ 56—74 . . . 147—155.

Sijat ja niiden päätteet 56—69; monikon merkit 70—72; taivutusluokat 73—74; taivutuskaavoja.

Komparationi §§ 75—77 . . . . . 155—156.

Laskusanat §§ 77—79 . . . . . 156.

Pronominit §§ 80—86 . . . . . 157—160.

Verbit §§ 87—125 . . . . . 160—182.

Verbien johto §§ 87—89 . . . . . 160—164.

Verbeistä 87; nomineista 88; onomatopoetisia verbejä 89.

Verbien konjugationi §§ 90—125 . . . 164—182.
Yksinkertaisen konjugationin yleiset säännöt 90—114; taivutusluokat 115, 116; taivutuskaavoja; yhdistetyt verbin-ajat 117, 118; kielteiset muodot 119, 120; refleksiiviset muodot 121—125.
Partikkelit §§ 126—129 . . . . . 182—187.
Adverbit § 126.
Post- ja prepositionit § 127.
Konjunktionit § 128.
Interjektionit § 129.

Lauseoppi. §§ 130—170 . . . . . 188—194.
Nominit §§ 130—148.
Verbit §§ 149—168.
Partikkelit § 169.
Sanojen järjestys § 170.

Lyhennyksiä.

Adj. instr. = adjectivum instructivum, *kkaha*-päätteinen adj. affluentiae.
dem. = deminutiivi.
Haud., Suoj. Haud. = Suojärven Hauduvoaran kylässä, -stä.
Imp. = Impilahdessa, -sta.
itk. = itkuissa, itkuvirsissä käytettävä.
Kid. = Kidilässä, -stä.
L., Seäm. L. = Seämärven Lahti nimisessä kylässä.
loits. = loitsussa tavattava.
M. = Карельско-русскій Молитвенникъ j. n. e. (ks. Esipuhetta).
mom., v. mom. = verbum momentaneum.
n. = nominatiivi.
H. = Наказъ j. n. e. (ks. Esip.).
Nuož. = Nuožarvessa, -sta.
R. = ruotsalainen lainasana.
refl. = refleksiivisesti taipuva.
run. = runossa tavattava.
S. = suomenkielessä.
s. = substantiivi; s. qual. = substantivum qualitatis, ominaisuudennimi; s. verb. = subst. verbale, teonnimi.
Sad. = sadussa tavattava.
Salm. = Salmissa, -sta.
san. = sanasta.
Seäm. = Seämärvessä, -stä.
Suist. = Suistamolla, -lta.

Suoj. = Suojärvillä -ltä.
Tul. = Tulemjärvessä, -stä.
V. = venäläinen lainasana.
v. = verbi; v. conat. = verbum conativum, konatiivisessa merkityksessä käytetty frekventatiiviverbi; v. fact. = verbum factitivum = kaussatiiviverbi.
Vielj. = Vieljärvessä, -stä.

I. KIELENNÄYTTEITÄ.

Satuja.

1. Metsän ottama tyttö.

(Seämärvestä.)

Oľi miehele da naizele seiţţei lastu. I tüttöi-lapsi tüöttih vastoi kastamah lambih; se sinne hätkestüi. Moamah sanoi kois: hänen meţţü ku ottas! I hänen otti. Nu siid enzi-päivis tarittih süvvä logoa da regeä. Häin sie oľi vuottu viizi, kazvoi sie meţäs tobjaks ńeiďizeks.

Siid hänel ńeiďizel kazvoi koďilaine veľľi tobjakse brihakse, häi rodih meţţü-mies. Häin kävüi meţţäh ainos piššalin kel; hänelleh izä, emä küzütäh: ed-go näe meţän kävves, on sinul sizär sie? I veľľi sanov toatal da moamal: en minä näe ńi kedä meţäs; no min-däh tüö, toatto da moamo, etto sano minul, on meţäs sizär peittolaizennu? — Ed-go sinä ole vie tiedänüh täh aigah sai, ku on sinul sizär meţäs? — En minä tiedänüh, tämän aigoa etto sano minulleni meţţ'-miehel.

Jälles sidä, se pagin ku paistih, lähti sen ńeiďizen veľľi meţţäh. Kävelöv üheksä üödü puustile meţile, kuz ei linnut peäliţţi lennetä, kalad alaţţi ujuta. Üheksändekse üökse puutui ďogi-randah, jogi-rannaz lähti üläh virroin matkoamah; tuľi pertti vastah, oli vereät salvas. Häin seizatui perttin veräin toakse, duumaiţţi, avata-go veräi, vai e' avata: olen minä kävellüh tämän aigoa nämil moaloil, en ole ńi kuz midä nähnüh, ku tämän perttin lövvin, i täs perttis ei kuulu eläjeä ńi kedä. Duumaiţţi: meńizin minä täh üökse, rodineh-go hüvä ďälgi, vai surmu rodineh?

Rubei maľittuu pagizemah, koloťťimah vereädü. Sie päi kirgai: ku maľittuu pagizet, en laske üökse, a ku et pa-

gize maľittuu, ga lasken. Häi ei ruvennuh maľittuu pagizemah, vereät avavuttih. Meńi perttin südämeh, vereät salbavuttih. N'i ked' e' ole perttis; heitti piššalin voarnah da šallun, oľi šalluz linduu. Söi leibeä palaizen ildaizeks i rubei moate. Duumaiţţi: mis kohtii minä nügöi ollen, huondeksel peässen-go täs kohtii eäres? Uinoi moata, ei varoa ńi mid' enämbi.

Vähäizen aigoa magai; rubei ţupuz vaŋgumah. Häi otti, nouzi magoamas, stauţan otti perttis, meńi, vettü toi joves i vettü likkäi vaŋgujale peäle sih ţuppuh; vähendi vaŋgundoa. Häi vie toizen kieran toi vettü da sinne likkäi; vähendi vie vaŋgundoa. Toi kolmanden kieran vettü, i heitti vaŋgundan. Uinoi moata meţţü-mies.

Nouzi huondeksel magoamas, päivü rodih valgei. Kaţahtih: ńeiďine magai rinnal šulkkuizis sovis, i uzlu tobju soboa. Lähti meţţü-mies pihal, ďogi-randah meńi, i ńeiďine tuľi jälgeh; meţţü-mies pezi silmät dai risti silmät, dai ńeiďine pezi silmät dai risti silmät. Meńi perttih järelleh i otti šallun, piššalin, lähti matkoamah koďih, ńeiďine jälles.

Tuldih koďih. Meţţü-mies heitti piššalin senţţöih voarnah da šallun, meńi briha, risti perttih mendüü silmät, dai ńeiďine risti silmät. Sanov briha: terveh toatal, terveh moamal! I ńeiďine sanov: terveh toatto, terveh moamo! Rubei toattah da moamah ńeiďizel silmih kaţţomah, itkemäh ruvettih ülen äjjäl, lattiel unohtettihes, mustamattomaks itkiettih. Briha istui lauţal da kaţţoi: hoi moamo, ei-go tämä ole minun sizär? — Se on, poigu.

2. Veteinen ja myllärin vävy.

(Seämärvestä.)

Oľ ennen mužikku, kolme-kümmen vuottu melliţţeä ei voinnuh roatuttoa, päivil roadav vai, üölöil ei voi: vien ižändü kävüv volul [1]) istumah, i ken menöv üökse, jogahizen süöv.

---

[1]) Volu on järei parzi, kudain ratastu punov.

Tuľ' yksi briha, sanov: laskiekkoa üökse! — ižändäl küzüv. Ižändü sanov: laskemmo, kui melliţţäh menned üökse. Häi sanov: min-däh en mene? Azutakkoa, sanov, ťiskat! Ižändü menöv, pajaz azuttav ťiskat dai tuov, brihal andav. Nügöi, sanov, anna kandeleh! Ižändü i kandelehen andav.

Menöv melliţţäh se briha da išköv seinäh ťiskat; menöv pihal, tuov pihľaizen seibähän, sen seineä vaste heittäv, iţe rubiev kandeleheze soittamah. Soittav kodvaizen, ga i tulov vien ižändü, rubiev pľäššimäh. Briha vie enämbäl soittamah libuv. Anna vai, sanov, minul soittoa! vien ižändü sanov. Ed-bo voi sinä, sanov, soittoa, sormed on järiet. — Kui-bo, sanov, hoikendetah? — Pane vai, sanov, neţine ťiskoin keskeh! Häi i panov ťiskoin keskeh. Häi kui kiinittäv ťiskat, vien ižändü voŋgienduv [1]) ülen äjjäl. K' ottav pihľaizel seibähäl pergoa, ku pergi, pergi ülen äjjäl: nügöi, sanov, peästä, en lienne enämbi tulemah melliţţäh. Häi i peästäv, i lähtöv eäreh vien ižändü, iţe sanov lähties: vota, ga tuled ńeľľeä-tostu virstoa tajemba, siit, sanov, heŋgen heität.

Briha i lähtöv eäreh huondeksel, menöv perttih: ei enämbi, sanov, tule nügöi se. Päiv' ollah-gi siit perttis, toizeks üökse mennäh-gi melliţţäh, jo e' enämbi melliţţ' azetu. Melliţţü-ńiekal on tütär, ottav sen brihan tüttäreh kodavävükse.

Melliţţü roadav, enämb' e' azetu ńi kos. Roatuttav jo kümmene vuottu, ei ruohťi ńi kunna kävvä ńeľľeä-tostu virstoa tajemba briha. Muţoi i rubiev pürrittämäh kolmenkümmenen virstan peräh; häi ei ruohťi lähtie, varoav: lähtenet, sanov, jallai, muţoil, ga lähten ližäks. — On-häi, sanov, hebuo hüveä, läkkä hevol. Sulhaine sanov: en lähte, lähtened jallai. — Läkkä jälgimäi, sanov, hod jallai.

I lähtietäh jallai, mennäh puoľi matkoa, muţoil sanov: ku mennemmö ńeľľän-tostu virstan peäh, siit tulov vien ižändü minuu süömäh; ku mennet peäliţi ńeľľäs-tostu virstas, askelen polgenet, siit, sanov, sih i viruttai, helmad nosta

[1]) Eändämäh rubiev, voŋgumah.

kaglas-sai, siit, sanov, minä peäzen süödävännü. I mennäh ńeľľän-tostu virstan peäh, vai askelen polgov peäliţi neľľästostu virstas, vien ižändü i karahtah: ah, sanov, i puutuit täh, sanov, süödäväks! Muţoi sellälleh i ţäjjähtäh, helmad nostav kaglas-sah, sulhaine sanov: ota toas, sanov, süö! Häi sülgöv vien ižändü: peäzit, sanov, zloďei süödävännü! Siid eäreh i lähtiettih.

3. Iivana Tuhkimus.

(Seämärvestä.)

On enne tsoari; tsoaril oli kolme poigoa, nuorin oli Iivan Tuhkimus. Kuţţuv pagan-tsoari voinal vańhimoa poigoa; tsoari itköv, žeälöiţţöv poigoa: poigu menöv dai vägi mennäh! Tüöndäv ülen äjjän vägie. Mennäh pellol väjen ker; pagan-tsoari i vie e' ole siit, hüö moate i viertäh kai vägi. Iivan Tuhkimus i lähtöv sinne pellol, menöv, ga kai moatah. Hä' ei nostata, üksinäh allav riehkie, kaiken väen riehk' üksinäh pagan-tsoarin dai lähtöv eäreh koďih. Tulov koďih dai päţil vieröv. Nostah vägi, ga kai tapettu: vikse, sanotah, N'umal meis toaţi tapoi. Koďih i tullah eäreh väjen ker.

Tossu peän toizen pojjan kuţţuv pagan-tsoari, vie enämbän vägie andav toattah, i mennäh sinne opaď pellol. Mennäh, ga pagan-tsoari e' ole siid opaď, moate i viertäh. Iivan Tuhkimus opaď i lähtöv; menöv, ga moatah opaď. Häi kaiken väjen üksinäh riehkiv pagan-tsoarin i lähtöv koďih, päţil nouzov tulduu. Nostah magoamaz vägi sie, ga kai pagan-tsoarin vägi tapettu. Vikse, sanotah, N'umal meis toaţi tapoi. Dai lähtietäh koďih.

Kolmanden peän kolmanden pojjan, sen Iivan Tuhkimuksen kuţţuv. Izä sanov: poigoa e' olis žeäli, vai vägie on žeäli, vägie äjjü menöv. — Äjj'-go pidäv, poigu sanov, vägie; ei pie ń' ühtü, sanov, minul; anna, sanov, häkki minulleń da veiţţi. Häi häkin da veiţen andav. Läkkä, sanov, toatto tanhuol minun ker! Ottav häkin tappav, sen nülgöv,

järelleh kattav nahkal, puhaldav, häkki elävüv järelleh. Nügöi, sanov, neţe häkki ku möŋgümäh ruvennov, veiţen peäs veri vuodamah, ota veiţţi kädeh, nouze häkil selgäh; kunna häkki veättänöv, sinne i tule.

Da iţe lähtöv, menöv pellol, pagan-tsoarin vägi jo vuotetah; häi kui üksinäh menöv, kaikki riehkiv üksinäh dai lähtöv ielleh: lähten, sanov, moadu kaţţomah. Menöv seppäh üöks: azu veľľi, sanov, minulleńi kośťeľ [1]) da miekku. Dai lähtöv azumah; loaďiv kolmes-kümmenes puudas kośťelin. Menöv pihal Iivan Tuhkimus; ku lükkeäv kośťelin üläh, ńiškan painaldav, kirvottav ńiškal, kośťeľ i keskel katkenov. Ei tämä ole minun kośťeľ, sanov; minul azu üheksäs-kümmenes puudas kośťeľ. Loaďiv üheksäs-kümmenes puudas kośťelin. Nügöi, sanov, tämä on minun kośťeľ. Dai miekan azuv. Menöv perttih, azuv eläveä vettü butilkkan: nügöi, sanov, anna nenet toatal, kui tullov. — Hüvä, sanov, annan. Dai lähtöv ielleh.

Menöv linnah, menöv taloih, küzüv: midä kuuluv teän linnah? — Ei kuulu ńi midä, sanotah, vai kuuluv: tsoarin tütär pidäv süödäväkse kolme-peälizel zmial. Kaţţov, ga soatetah süödäväks; viedih rannal, iţe eäreh i tuldih koďih. Iivan Tuhkimus sinne i meńi; meńi, ga rannal istuv ńeiďine: midä, sanov, istut da itket? — Itken, sanov, tuodih zmial süödäväks. Kaţţov, ga tulov zmia järves päi; häi kadai-mättähän toakse i juoksov Iivan Tuhkimus. Zmia sanov: enne, sanov, tuodih üksi mies, nügöi on tuodu kaksi miestü süödäväkse; üksi on, sanov, Iivan Tuhkimus moal varattavoa muidu ńi kedä en varoa, dai sen ker on kohti väet. [2]) Iivan Tuhkimus tuli sih-gi; ku iški kośťelil, kai kolme peädü poikki mendih; ńeiďizel sanov: mene koďih nügöi.

Tossu peän toine ńeiďine vijjäh sinne süödäväkse. Iivan Tuhkimus jällez menöv: midä, sanov, hüvä ńeiďine itket? — Itken, sanov: kuuzi-peälizel zmial tuodih süödäväks. — Älä itke, sanov; kaţţov, ga tulov zmia jo; kadai-mättähän toakse i juoksov. Enne, sanov, tuodih üksi mies süödäväkse, nügöi

---

[1]) Raudaine savakko. [2]) Ühten verdu vägie.

kaksi tuodih; üks' on Iivan Tuhkimus moal varattavoa, dai sen ker on kohti väet. Ku išköv miekal, kai kuuzi peädü poikki mennäh. Nügöi, sanov, hüvä ńeiďine, tuled-go mutoiks minul? — Tulen, sanov; anna, sanov, ńimehine koľttaine ittes. Dai andav.

Menöv tsoarin tütär koďih: toatto, sanov, minul svoaďbo roih nügöi. — Kenen ker roih svoaďbo? — On, sanov, Iivan Tuhkimus. Dai pietäh svoaďbo.

Andav miekan da kośťelin sundugah Iivan Tuhkimus, lähtöv guľaittemah. Tulov pagan-tsoari gośťih: minä olen, sanov, hänen veľľi, mutoil sanov. Gośťittav hänen siit. Ozuta, sanov, miekkoa da kośťelii. — En ozuta, sanov, kield' ozuttamas. — Ozuta, sanov, veľľel. Häi i ozuttav. Pagan-tsoari vajehtav miekan da kośťelin, ned ottav, omat panov siah. Tulov Iivan Tuhkimus guľaittemas päi: ozuta, sanov, miekkoa da kośťelii. Ozuttav-gi. Söid-gi minun, sanov dai lähtöv eäreh Iivan Tuhkimus. Enämbi, sanov, minuu tunne ńi tijjä älä! Menöv palaizen, ga tulov pagan-tsoari vastah; ku išköv miekal peädü, Iivan Tuhkimuksel peä poikki menöv. Dai moah panov.

Toatalleh rubiev häkki möńgümäh, veiten peäz veri vuodamah; häkil selgäh nouzov dai lähtöv ajamah. Menöv seppäh üökse: etto-go minun poigoa nähnüh? sanov. Näimmö, sanov, vie, sanov, jätti eläveä vettü butilkkan, käski sinul andoa. Butilkkan ottav dai lähtöv ielleh ajamah. Ajav palaizen, ga rubiev häkki kaivamah moadu, da ite rubiev kaivamah; tulov peä-kuľľušku. Opaď i rubiev kaivamah häkki, kaivoi, kaivoi; tulov tuuššu. Eläväl viel valav, i nouzov kapsahtah: ah, hätken i magain! sanov. Vie hätkembän moannuzit, k' e' olluz minuu. Muutah hevoks Iivan Tuhkimus: mene, sanov, pagan-tsoaril müö, kolme-sadoa ota, da suittii älä müö.

Meńi, pagan-tsoari guľaittov: müöd-go hevon? sanov. Müön, sanov. Äjjäń-g' otat? — Kolme-sadoa otan, sanov. Suittii ei-bo ńi annettu, hevon osti. Meńi perttih pagan-tsoari, emändäl sanov: minä hevon ostin. — Ostit, sanov, ga se hebo pidäv tappoa. Käsküläine i menöv kattomah

hebuo, hebo ďeävi paginan: ku tuldaneh tappamah, ezmäine kerd' iškietäh landehis, sinä, sanov, peredńiekk' ojjenda; siid veri-pizar pakkuv peredńiekkah, se lükkeä saduh. — Hüvä, sanov, lükkeän. Dai tulov tappamah; veri-pizar peredńiekkah i hüppeäv, sen saduh i lükkeäv.

Tossu peän lähtöv tsoari guľaiţţemah, menöv saduh, ga ülén ţoma duubu kazvanuh. Menöv perttih, emändäl sanov: ülen ţoma duubu on kazvanuh saduh mejjän. — Se pidäv, sanov, leikata. Menöv käsküläine kaţţomah duuboa, duubu ďeävi paginan: ezmäine kerdu ku iškietänneh, lastu hüppeäv sinul peredńiekkah, se lükkeä, sanov, jogeh. Tullah-gi leikkoamah; išköv ku ezmäizen kieran, lastu hüppeäv peredńiekkah, sen jogeh lükkeäv.

Tossu peän menöv tsoari guľaiţţemah jogi-randah; ülen ţoma linduine on joves. Neţen jo, sanov, minä taboan. Koaloi, koaloi jogeh kaglas-sah, linduine i pörähtih lendoh, muuttih mužikaks; miekan otti da kośťelin: ed enämbi, sanov, minuu tapa, sih loppih! Ku polttav miekal, peä kahtekse menöv, da jogeh tüöndäv. Menöv perttih, tsaritsan ku taboav sorkkis, ku išköv laťettu vaste, kai paskakse menöv. Da käsküläizen muţoiks ottav.

D' enämbi ole ńi miď ei.

4. Kauppamies ja hänen vävynsä.

(Seämärvestä.)

On enne, näet, kupsu. Kupsu lähtöv guľaiţţemah; menöv, papp' ajav lastu ristimäh, poigoa; tulov ukko vastah, kupsal sanov: netän lapsi roiheze sinul vävüks. Häi duumaiţţi sen tappoa lapsen, hävitteä, sanov: müöttö-go lapsen? küzüv toatal da moamal. Hüö enzmäi sanotah: emmo müö, sanotah, aino-lastu. Häi sanov: ottoad mi tahto, müögeä! Sanotah: kolme-tuhatt' andaned, siit, sanotah, müömmö. Siid häi i ďeńgad andav dai ottav lapsen eäreh. Ajav palaizen kazakan ker jogi-randoa müö, käsköv kazakal puuz vesteä karttaizen, karttaizeh käsköv panna lapsen sen, jogeh lükätä. Dai iţe lähtöv eäreh koďih.

A siid on alemba meľľiţţü; meľľiţţ' azettuv. Ižändü menöv, ga sie karttaizen ker lapsi. Ottav sen lapsen pojjaks, sanov: minul poigoa e' ole ńi miittumoa. Siid häi kazvattav sidä seiţţemeh-tostu vuodes-sai. Tulov se kupsu gosťih sih meľľiţţü-ńiekkah; küzüv: mi-bo neţe brihoi on sinulles? Vastoav: lövvin meľľiţäs; kolme-kümmen vuottu ei azetelluhes meľľiţţü, a siid azetui; meńin, ga karttaizen ker lapsi, sen minä otin, sanov, iţelleńi pojjaks. Kupsu se duumaiţţi: neţe on minun pandu karttaizeh; sanov: müöd-go brihan? — En müö, e' ole minul poigoa. Häi sanov: otä mi tahto, müö! — Kolme tuhattu andaned, ga müön. Häi ottav da ďeńgad andav dai kirjaizen kirjuttav koďih emändäh: kui terväh tullov briha kirjaizen ker, muga terväh i tappoa. Kirjaizen andav, dai lähtöv briha.

Menöv puoleh välih, tulov starikku vastah: ozuta, sanov, kirjastu! Häi sanov: en ozuta minä, miks ozutan? sanov. Häi sanov: ozut', en minä pahoa tahto sinul. Häi ottav da ozuttav kirjaizen. Ku ozuttav, starikku net sanad hierov eäreh: kui terväh tulov, muga terväh tappoa; sil sial kirjuttav: kui terväh tullov briha, muga terväh i venţţah soattakkah emändü tüttären ker. Häi ku menöv, dai venţţajjah.

Tulov koďih kupsu jällel päi, küzüv emändäl: jo-go tapoit sen brihan? Häi sanov: midä tapoin, sanov, kui tüöńit kirjaizen: kui terväh tullov, muga terväh i venţţah soattoa. Häi sanov: kui kirjutin? sanov; midä tühjeä pagizet? sanov. A emänd' ottav dai kirjaizen tuov. Rubiev lugemah kupsu kirjastu, muga i on kirjutettu: kui terväh tullov, muga terväh i venţţah soattoa. Hä' išköv käzii iţţiedäh vaste: vikse minul on, sanov, mieled liikuttu kirjuttaes; nügöi, sanov, ei mid' azuo, pidäv eleä. Häi duumaiţţi kupsu se: mene, sanov, toizih maih, neńgoizeh i neńgoizeh linnah, vävülleh sanov; küzü, sanov, minulleń min verď on ďeńgoa.

Häi i lähtöv; menöv, menöv, astuv toizeh linnah. Hänel i küzütäh: kunna sinä mened, hüvä briha? Häi vastoav: neńgoizeh i neńgoizeh linnah. A hüö sanotah: äjjü on sinne mennüttü, vähä on sie päi tulluttu. Häi vastoav: pidäv oppie mennä. — Ku mened sinne, küzü, sanotah, kaivo

kuivi meile, siid linnas tietäh, kui vezi nouzov järelleh. — Hüvä, sanov, voibi küzüö. Dai lähtöv ielleh.

Menöv toizeh linnah; opaď i küzütäh hänelleh: kunna sinä menet? — Neńgomah i neńgomah linnah, sanov, menen. — Äjjü on sinne mennüttü, vähä on sie järelleh tulluttu. — Pidäv oppie, sanov, mennä ga. Hüö sanotah: ku menet, sanotah, küzü, meil, sanotah, kuivi, sanotah, tammi; küzü, siid linnas tietäh, kui lehtet kazvav. Häi sanov: hüvä; voibi, sanov, küzüö. Dai lähtöv ielleh.

Menöv eräheze linnah; küzütäh: kunna sinä menet? — Menen, sanov, neńgoizeh i neńgoizeh linnah. — Äjj' on sinne mennüttü da vähä on sie tulluttu. — Pidäv oppie, sanov, ga. — Menet, sanotah, ga küzü, meil, sanotah ambaris avaimet kavottih kolme vuott' aigoa, ńi mil emmo voi peästä; siid linnas tietäh, kunna soadih. — Hüvä, sanov, küzün. Dai lähtöv ielleh.

Menöv ehätükseh; mužikk' ehättäv ilmaizen eän: kunna menet? küzüv. Häi sanov: neńgomah i neńgomah linnah menen. Häi vastoav: eän kaiken täz ehätteľin, ainos sinne menöv rahvastu, sie päi tule ďeďiinöi ei järelleh. — Mi roďineh, sanov, pidäv oppie. — Menet, sanov, ga küzü, kui minä peäzen ehätüksez eäreh. Häi sanov: hüvä, voibi küzüö. I lähtöv ielleh.

Menöv sih linnah, kudamah hänel pidäv. Menöv, ga ülen suuŕ' üks' on koďi, ńeľľi perttii on peälekkäi; ülimäzes perttis muţoi kaţţov ikkunas peäl päi. Kaţţov, ga Veńan moadu on briha, tunnustav. Küzüv: kugalaine olet, hüvä briha? — Olen, sanov, Veńan moadu. — Tule vai tänne! Häi i menöv sinne ülähäkse; muţoi sanov: midä kävelet teä? Häi vastoav: kävelen neńgomoa i neńgomoa ďieluo, neńgoine i neńgoine kupsu tüöndi, käski küzüö täz linnas: min vastah on minulleńi ďeńgoa? Häi sanov: ga minun sulhain' on ülimäine koroli täl linnal, nügö' on, sanov, ujiezdas, eluo tuomas; sinä, sanov, ńevvo minulleńi, midä pidäv küzüö, minä üöl küzün, minä olen se-žö tejjän moadu; sinä ota, sanov, listu bumoagoa da karandiššu, midä minä küzünen, net sinä kirjuta. Händäh panov sundugah, brihoa.

Tulov sulhaine koďih-gi: täz on, sanov, Veńan duuxxu. Muţoi vastoav: iţe toit, sanov, mies, šokas. — Olgah, sanov, pane süvvä! Süöv, ga: loai posťeľi! sanov. Loaďiv posťeľin sundugan peäl, i viertäh moate.

Moatah kodvaine, ga muţoi nostattav sulhastu: nouze vai, sanov, eäreh, minä unen näin;¦ neńgomal i neńgomal kupsal, sanov, min vastah on ďeńgoa? — Hoo! sanov, mi on moal ďeńgoa, hänel on puolen vastah. Opaď i uinuov sulhaine.

Järelleh i nostattav muţoi: opeät, sanov, unen näin: neńgoizes i neńgoizes linnas kaivo kuivi, sanov. Häi vastoav: paganoissah on valettuheze kaivon peäl; pidäv, sanov, kolme pappii ottoa da moľeiben pideä, dai kaivoh vezi nouzov. Briha sie i kirjuttav sundugas. Opeät sulhaine i uinuov.

Opaď i nostattav muţoi järelleh: nouze vai, sanov, unen näin opaď. Häi i nouzov-gi: on sinul, sanov, uńii ainos; midä näit? sanov. Näin, sanov: neńgoizes i neńgoizes linnas tammi kuivi, sanov. Häi sanov: sih on, sanov, ńeidine lapsen soannuh, sen on tappanuh, sih tammin juuril moah pannuh; sih pidäv papp' ottoa, moľeiben pideä da moat kaivoa tammin juuril, dai lehtekset kazvav järelleh. Opäď i uinuov.

Opäď i nostattav: nouze vai, opäď unen näin. — Midä näit? sanov. Neńgomaz i neńgomaz linnas aitan avaimet kavottih: kuz ned ollah, tieďďed-go? Häi sanov: minul ollah kormańis ned avaimet. Opäď uvvessah i uinuov.

Nouze vai, sanov, unen näin. — Midä näit? sanov. Neńgomaz i neńgomas kohtas on ehätükses mužikku; mil voibi häi peäst' eäreh? — Ken, sanov, viesťin viennöv ezmäizeks, hänel sanokkah: [1]) ńimeh Ižän i Pojjan i Pühän-Heńgen, amiń, [1]) dai tüöndäkkäh venehen ńokas eäreh, hušKakkah venehen, siid i peäzöv, toine ilmaizeks igeä ehättämäh. — Nügöi sanov: kunna-bo sinä huomei menet, miez

[1]) Tämä lausuttiin venäjäksi, mutta minä otin sen sijaan aunukselaisen käännöksen kirjasta: Карельско-русскій Молитвенникъ.

armas? — Menemmö, sanov, neńgoizes i neńgoizes linnas on kolme puţţii kuldoa, menemmö, sanov, ńiidü tuomah, roih üheksikse suutkii siid ďieluo. Muţoi küzüv: kuz-bo sinun heńg' on? — Heńg' on minun: neţis on-häi oţas kivi, kiven südämez on, sanov, sundugu, sundugan südämez on škatuli, škatulin südämez on lindu, linnun südämez on jäiţţü, jäiţän südämez on, sanov, minun heńgi; kiven peäl on-häi miekku, miekal kivie, sanov, iškie vai, siit kivi murenov, dai minun heńgi puuttuv.

Huondeksel nostah dai lähtietäh ţorttad eäreh. Muţoi i nostav brihan sundugaz eäreh; süöttäv, juottav hänen siit: läkkä nügöi, opimmo heńgie soa'. I mennäh kivel-lüö, ottav miekan briha kädeh; ku išköv kivie, kivi kahtekse halgenov. Ottav, sundugan murendav dai škatulin murendav, škatulin südämez ottav linnun, linnun südämez ottav jäiţän. Ottav jäiţän, ga hoavoav vai polgie, ţorttu i lendäv sih: ah, sanov izmeńid-gi minun! Briha i polgov jäiţäl-gi, sih ţorttu i laṅgenov-gi. Läkkä nügöi, sanov, perttih! muţoi sanov brihal.

Mennäh perttih, elot kannetah venehize, kolme venehtü pannah eluo; lähtietäh ajamah, mennäh ehätükseh. Jeďiinöi ei tulluh järelleh päi, sanov ehättäj, üksi sinä vai tuľit. Midä-bo, sanov, minun ďielol? Sanov: ken tullov ezmäizekse ehätettäväks, istuta venehen peräh, ńokaz veneh jähkeä, sano, sanov: ńimeh Ižän i Pojjan i Pühän-Heńgen; siit sinä i peäzet. Dai lähtietäh ielleh ajamah.

Mennäh toizeh linnah. Linnas siit sanotah: äjjü meńi sinne, üksi sinä vai tuľit; midä-bo, sanotah, mejjän avaimil? — Avaimet, sanov, täs kormańis. — Ota, sanotah, eluo mi tahto, ku toid avaimet. — Ei pie, sanov, eluo; on eluo minul külläl. Dai lähtietäh ielleh.

Mennäh eräheze linnah: äjjü, sanotah, sinne meńi, ďeďiinöi ei tulluh, üksi vai sinä tuľit; midä-bo, sanotah, meän tammil? — Tammil on, sanov, ńeidine lapsen soannuh, sen tappanuh, tammin juuril moah pannuh; moat kaivakkoa, sanov, eäreh, papp' ottakkoa, boľban pajatuttakkoa, siit tammih lehtet kazvav. Da iţe lähtietäh ielleh.

Ajetah eräheze linnah, mennäh linnah, ga: äjjü, sa-

notah, meńi sinne, üksi sinä vai tuľit; midä-bo, sanotah, mejjän kaivol? — Teän kaivol, sanov, paganoissah on valettuheze kaivon peäle; ottakkoa, sanov, kolme pappii, boľbanat pajatuttakkoa, dai kaivoh vezi nouzov. Lähtietäh ielleh.

Mennäh omah linnah. Mennäh randah, ga muţoi brihan ikkunas kaţţov: kaţo vai, sanov, toatto, minun sulhaine tulov. — Kui tulov? sanov: ei sie pidäs tulla hänel. — Minun sulhain' on, sanov. Dai tuľi perttih. Kupsu sanov: kui sinä peäzit sie? — Mies, sanov, joga sias peäzöv. — Äjjü-g' on minul ďeńgoa? sanov, sanottih-go? — Sanottih, sanov, min vastah on moal ďeńgoa, sinul on puolen vastah. Se-häi, kupsu vastoav. Kuz-bo sinä, sanov, neńga ďeńgoa otit da eluo? — Oľis ďeńgoa moal, vävü vastoav. Kuz on? kupsu küzüv. Oľis, sanov, neţie ehätüs, ehätüksen tagoa oľiz ďeńgoa tukku, mene tiďďä, mi tuhanzii. — Lähten, sanov, minä ďeńgoa tuomah.

Dai lähtöv ajamah; menöv perevozah, ga mužikk' istuttav venehen peräh, ńokaz jähkeäv venehen, iţe sanov: ńimeh Ižän i Pojjan i Pühän-Heńgen. amiń; ehätä sinä nügöi igä kai täs! Häi sih i ďeäv, a mužikku lähtöv eäreh koďih.

5. Kuinka äkäpussia kuritetaan.

(Vieljärvestä.)

On sie ukko da akku; ukol da akal on üksi poigu. I toatto da moamo kuollah mollei. D'eäv heile ďeäďü; eriže ollah ďeäďän ker. Briha tahtov najja; on ńeiďine ülen hüvä, da paha-tabaine. Briha pakiţţov ďeäďälleh blahoslovenjoa, a anna ei ďeäďäh, tahto ottoa ei. Briha neţe ühtélläh ottav, dai venţţah hüö mennäh i svoaďbu pietäh hüö juuŕi hüvin. Lähtietäh kodoilah [1]) püörittelemähäz. Kois lähties druškalleh sanov briha: vaľľasta hebo toraţţu goaŕu, pane kirves korjah, sanov, hevon vaľľastaes.

[1]) Muţoin kod'ih.

Ajetah hüö puoleh väľih, i puolez väľiz on mägi. Ajetah mägeh, hebo i toravuv mäen alle. Kirvehen korjaz ottav dai hevol peän i leikkoav, muţoin i vaľľastav korjah. Muţoin ker jeähäh dorogah, a svajoveh ielleh i mennäh. Mennäh, toattah da moamah küzütäh: kunne-bo jäi väü, tütär? Vastatah: muţoi i ďäi korjoa ďälles vedämäh. Toattah ottav koń(u)šis parahan hevon dai tüöndävb väülleh da tüttärelleh vastah. Hebo vaľľast(e)tah dai tullah toattah luo da moamah luo. Süvväh, juvvah kai siid, tütär da väü toattah luo gosťitetah. Dai lähtieh eäres.

Sulhaizen koiz eletäh ńedäľi toine jo. Briha ehtäl tulov, stuulal istuh, muţoileh laskettav: jaksa jallad eäreh! (A enne päi mužikan palkkoav sulhaine dai loukon lageh käsköv kaivoa i sinne mužikan panov laen peäl i andav hänel kirvehen da pleťin da kunutan). Vie keńgäd jallaz eäreh! Muţoi sanov: meţän hašku! Jalgoi jaksamah-go tuľin sinul? I sulhaine neţe laskettav: anna Hospoďi, sanov, pľeťťi! Pľeťťi laez i kirboi; mužikku, kudain oli sie, laen peäl lükkäi; i sulhaine vähih heńgih lüöv muţoin, pezöv kaiken. I uvvessah istuh stuulal sulhaine: vie, sanov, keńgäd jallas! Muţoi sanov: ga en-häi keńgii vedämäh tulluh; hot tapa, g' en vie. Sulhaine opaď laskettav: anna, sanov, Hospoďi kunuttu! sanov. I kunutal opaď davai lüömäh muţoidu, davai lüömäh; lüöv, lüöv, laťťiel kai väzündäs-sai pezöv. Kolmanden kerran istuh stuulal, muţoileh laskettav: vie keńgäd jallaz eäreh! Muţoi laskettav hänele vastah: en vie keńgie jallaz, hot tapa, sanov. Sulhaine laskettav: anna Hospoďi kirves! I mužikku laez loukoz lükkeäv kirvehen. Häi i ottav, küńńüksel panov muţoil peän i leikata tahtov. Muţoi laskettav: hot juota hattar-viet, liennen kuundelemah, älä vai leikkoa! No häi ei ńi leikkoa peädü, i ruvetah hüö elämäh hüvin siid.

Eletäh, ollah min-go vastah; ńedäľii puoľi-kümen menöv heil aigoa. Hüö i lähtieh opaď kodoilah gosťih. Sie on kaksi vävülöi toizii, ühteh kai kolme roitahaze anopelluo. Hüö i kaikin kolmei veseldütäh vävüd i kiistietäh gorń(i)ţas. Pätţi on, ľežantkan-pätţi lämmäs. Vańhin vävü sanov: mi kiisteä! Paremb' on savoin rubľin kihl' iškie. D'eń-

gat tukkuh i pannah, kolme sadoa. Vaŋhin vävti muţoin kuţţuv gorńiţţah, muţoileh laskettav: lükkeä kai sovad lämbiejäh päţţih, vai ristu kaglah jätä! Muţoi vastoav: meţän hašku! Süöttö da juotto da vie kuroažittokseh; soboa on sadah rubľah peäl, i vie net päţţih lükätä käskettö! Hä' ei ńi lükkeä, eäreh i lähtöv.

Toine i kuţţuv toizen muţoin, iţţeh muţoin kuţţuv. I toine sidä-že müö ei lükkeä päţţih sobii, eäres i lähtöv perťiz rapsahtah.

I kolmas kuţţuv muţoin perťťih, sih gorńiţţah, lasketтavbi: jaksai da lükkeä sovat päţţih! Häi ottav da jaksah, sovat päţţih i lükkeäv, ristan vai jättäv kaglah. I sulhaine ottav deŋgat, kai kolme sadoa; hänen muţţoih, näit, kuuľi sanan, toized ei kuultu. I toizet svajakaksed vie ţetverťťi viinoa ostetah, neŋgomaks ku opasti muţoin. Se ühtez juvvah da lähtieh koďiloih kai.

Dai se soarnu sih lopeh.

6. Tsaarin poika, paholaisen siemen.

(Vieljärvestä.)

On sie tsoaŕi da tsoaŕin muţoi. I tsoaŕi lähtöv kolmekse vuottu toizeh ľinnah, lähťies sanov: k' ed voinne poigoa tulemale soah', peä leikat' eäres. Häi i jumaloin edeh menöv, moľih ehtännü: anna Hospoďi poigu! I toss' ehtännü moľih, i kolmandenn' ehtännü moľih: k' ed andanne Hospoďi poigoa, hot ţorttu siemendü vaţţah paŋis. I tulov ülen hüvä briha: minä, sanov, paŋizin sinule siemenen vaţţah, sanov. — Panet, ga, sanov, tule, sanov. — Minä tulienn' üönn' i tulen, sanov, kesk'-üön aigah, vai tulgah käsküläine vereädü avoamah, konzu vereädü plikahuttanen.

Häi i tulov, vereädü plikahuttav, i käsküläine avoamah menöv. Tulov i käsküläine, juoksov tsoaŕin muţoil-luo magavu-sial i sanov: kaţo, sanov, mado tulov, kaheks-ńiekan parren ďärevütteh, süldü pitkü! A muţoi ńi kunne paeta ei ehťinnüh, mado ründähil tuľi, suud' andoi dai eäreh i lähťi.

No hänelleh rubei vaṯṯu kazvamah tsoaŕin muṯoil. Mi aigoa mennöv, vuvven kaudehet, siid häi lapsen i soav, pojjan. Poigu brihaṯṯuizeks i kazvav ďońgöi tobjaks.

Brihaṯṯu i lähtöv pihale kävelemäh, toizien brihaṯṯuloin kera hüppimäh rubiev; hüppies ku lükitäh kivie, petties i puuttuv lesken-akan ikkunah kivi. (Pete vedäv ikkunah, a häi lükkeäz mujjal). Lesk'-akku laskettav: tsoaŕin poigu, ṯorttan siemen, lesken-akan ikkunoa murendamah tuľid! Koďih i lähtöv brihaṯṯu, moamah luo menöv, moamalleh sanov: miz minä roďinuhez olen? Lesk'-akku neńga sanov: tsoaŕin poigu, ṯorttan siemen. Moamah i laskettav: mene tiďďä lesken-akan paginoi.

A poigu neṯe i lähtöv tossu peän kävelemäh pihal, i tossu peän išköv kivel ikkunoa, i lesk'-akku sanov: tsoaŕin poigu, ṯorttan siemen, miksi tossu peän ďo-nügöi tuľid ikkunoa murendamah lesken-akan? Brihaṯṯu koďih i lähtöv opaď, moamalleh sanov: miz minä roďinuhez olen, min-däh sanov minul lesk'-akku neńga? Moamah ńi miitutt' ei virkka.

Häi i lähtöv kolmandennu peän hüppimäh i sidä-žö müõ išköv ikkunoa kivel. Lesk'-akku sanov: eh, sanov, tsoaŕin poigu, ṯorttan siemen, kolmandennu peän ikkunoa tuľid murendamah minun! Häi koďih i lähtöv brihaṯṯu moamah luo, moamalleh sanov: miz minä roďinuhez olen? I moamah i sanov: neńgoine i neńgoine ďielo oľi: kolmekse vuottu lähťi toizeh linnah toatto, lähťies sanov: poigoa k' ed voinne tulemale soah', peä leikat' eäres; i minä, sanov, moľimmoh kolmed suutkad, i roďinuheze minul miituttu ei, jälgimäin minä sanoin, što: hot ṯorttu siemenen pańis! Siid minule i vaṯṯu rubei kazvamah, i sinä roďiittoh.

Siid häi i rubei pakiṯṯemah blahoslovenjoa moamalleh, moamah blahoslovenjoa hänel anna ei; häi kaikelleh pokoroiṯeh, siid ďälgimäi i andoi blahoslovenjan moamah.

Lähtöv moamah blahoslovihuu spoasale puuttumah. Menöv neńgomah namasťerih, vie nügöi on kuus-kümen süldü keskie, namasťerih ei laskie, manoaxad kirrutah: midä tuled namasťerie prelesťimäh, tsoaŕin poigu, ṯorttan siemen? Itkun häi i loaďiv, manoaxxu i tulov hänel-lüö paginal, händü

i nevvov: mene toizeh namasťerih, toizes manasťeris tietäh kunna pidäv sinun mennä Spoasale puuttumah.

Häi ielleh i lähtöv toizeh namasťerih;' menöv toizeh namasťerih, üheks-kümmen süldü keskie ďeäv, manoaxat sanotah: midä tuled namasťerie prelesťimäh, tsoaŕin poigu, ţorttan siemen? — laski' ei. Häi i loaďiv itkun, kolmed suutkad itkövb, i händü i tulov namasťeris nevvomah manoaxxu: mene ielleh; neńgomah i neńgomah namasťerih Spoassu kävüv, i siid sinuu nevvotah, kui pidäv Spoasale puuttuo.

Menöv sinne; i Spoassu kolmed suutkad ei tule namasťerih jo, i ruvetah manoaxad pagizemah keskenäh: mindäh Spoass' ei kävü kolmed suutkad namasťerih? Manoaxxoa kolme lähtöv namasťeriz ümbär eţţimäh, midä on joadosťii namasťerih tulluh. N'elľänzil suutkil Spoassu kello-jalgoih menöv, kelloh išköv, i iguumin namasťerin kello-jalgoih menöv sinne Spoasal-luo i Spoasal häi küzüv: neńgoine i neńgoine miez on, Spoasale puuttuo tahtov. I Spoassu nevvov iguuminal, što: neńgomah i neńgomah linnah käskiekkeä händü; linnah mennövbi, linnaz on leski, i leskeh puuttuokkah, leski händü nevvov.

Häi menöv linnah sinne leskel-lüö; leskel küzüv: auta peästeä minuo Spoasale puuttuo; kui minä voin Spoasal puuttuo? Lesk'-akku sanov: äjjü ďiel' on puuttues. Leskelakal on sulhaine, i lesken-akan sulhaine ţorttan kere ühteh stolah kävüv aiven. Lesk'-akku sen brihan ottav dai sundugah panov perzien al iţelleh. Üökse i tulov koďih sulhaine. Häi gosťittav, süöttäv, juottav sulhaizen kaiken, sulhaizel sanov: vot neńgoin' i neńgoine miez neţil puťil roďinuhez on i tahtov Spoasale puuttuo. Kuz-bo hänen on naďpissi? Ku voinned soah' naďpisin, ühtele posťelil moate rubien. — Ühtel posťelil moate ruvenned, minä naďpisin soan, kus taht' olgah. I häi pakiţţov käen poďpiskah, i häi i käen andav poďpiskah. I ruvetah moate.

Huondeksel nouzov sulhaine, i hänel troikku hebuo pihah tulov; lähtöv i brihal käsköv: tarttu toaks päi kannoil! Naďpisie soamah ottav brihan iţţeh ker. Mennäh sinne;

i häi i sanov ţorttal, kaikkii vaŋhimale kuomalleh. Häi i stolan loaďiv i süvvä i juvva loaďiv kaiken jütüttü külläl; kedä on ţorttan käen-alovehtu, kai kuţţuv stolah. I häi rubievbi küzümäh kaikil: kel on neţe naďpiss? Puţitaheze kaikin: minul e' ole. Kaksi miest' ei ńi vojja puţţiekseh lujah. I otetah, kiistämäh hüö ruvetah kahtei vastai. Üksi sanov: minä en pannuh, sanov, siemendü, minä käin küzümäh. A toizele sanov: minä küzüin, a sinä käit panemah. Kudai käi küzümäh, händü i peästetäh eäreh i tostu otetah muokata, kudai paŋi, kohtustutti. Händü kaikelleh lüvväh, a ühtelleh ei anna naďpisii šokas. I kümmene regie koivuo leikatah i tukkuh pannah, tuľi bokkah tukkuh sih i briha tuleh lükitäh. Häi palav liinan siemenen suuruoks, i händü puhaldetah vai, roih briha endizen jüttütteh. Sanotah: jo-g' annad naďpisin šokas? — En anna, sanov. Laskettav vaŋhin ţorttu: paŋgoa kuoman posťelil! Ottav sanov: nakkoa täs naďpiss, kuoman posťelil en lähte. Naďpiss i soah' i lähťieh eäreh.

Tullah lesken-akau luo sen. Lesk'-akku brihal nevvov: sinä mene linnah; linnah menned, kolm' ühekseä lukkuo osta, siid osta skimnoi veiţţi: koďih lähtened, veiţel leikkoa omaz bokaz lihoa, liha-palah loukko kaiva veiţel, lukkuh pane i lukun kere dorogal lükkeä. Iţe pagene dorogoa müö, min vai ehťined. Juoksed, juoksed, opaď leikkoa lihoa i loukko kaiva, opaď lükkeä dorogal. Paenned, peässed, nuužńiekkah riputtajje.

Häi muga i roadav, lähtöv pagenemah dorogoa müöte; kaks brihoa händ' jällel päi ajetah, kudamil naďpiss oľi šokas, häi nuužńiekkas-sai juoksov, pagenov heis, nuužńiekkah tulov i riputah. Hüö otetah, sülgietäh: ed malttannuh eleä, ga ripu neţis! Brihat, ned jällez ajajad, lähťietäh eäres, i häi keritäh nuužńiekaz, rippeis sie eäres dai namasťerih menöv. Spoasan ker ühtü, proškenoa süöv.

Koďih menöv namasťeriz moamah luo. Käveltes sie, aigoa hänel menöv vuottu kümmene. Moamah händü vastoav itkun kere, sanov: spassibo poigu, ku neŋga staraiţittos, spoasale puutuid! Moamah kere elämäh rubiev sih.

7. Tsaarin pojat, jotka äitiänsä etsivät.

(Tulemjärvestä.)

Pagan-saari mejjän saaŕil varrastav emändän; mejjän saaŕil on kaksi poigaa, emää ettimäh lähťietäh. Koďih puututah, koďi taloin-pojjaks on suuŕi, ľinnaks pieni; elämistü on, süömistü i juomistu külläl, rahvastu ńi ked' e' ole. Siid ollah puoľ' vuott' aigaa hüö, süvväh i juvvah.

Lähtöv nuoŕin veľľes siä emää ettimäh dai sih koďih puuttuv samazeh, kudamaz ollah toized veľľed. Sanov: mid' oletto miehii? küzüv. Hüö vastatah: neńgozen saaŕin pojjad olemmo, maamaa etimmö. — Dai minä olen sen samazen saaŕin poigu, maamaa etin.

Nu i otetah huondeksel lehmü, pilkotah kattilah kiehumah. Kaksi veľľee lähťiäh guľaimah, a kolmaiz jääbi keittämäh mahoo sidä. Ku keittäv küpsekse, nouzov noras naine, sanov: anna maho nete süvvä minulleń! Häi vastaav: en min' anna mahoo, sanov, tädä, kaks on veľľee minulleń pelloz guľaitteмas. I tahtov naine süvvä rokad i ľihad; lähtöv heileh spora keskenäh, i ottav naine vallan hänes, perzien alle panov brihan i rokad süöv i ľihad süöv. Häi kui söi, ite i pageń' ääres norah taas. Briha kiirehel ku nouzov, toizen mahon faťťiv da kiehumah panov. I veľľed i tullah guľaimaz murginal, maho ehťi vai kiehastua, hiildua; se maho i süödih.

I huogavuttih vähäin' aigaa. Toizel veľľel tulov terodu keittää, toized lähťiäh guľaimah. Häi keittäv taase mahon küpsekse, taase se akku nouzov: anna, sanov, se maho süvvä minul, sanov. — Aha, sanov, vikse sinä söit rokat murginan, e' olluh küpsi rokku. No taase i lähtöv heileh spora, i ottav akku vallan hänes i rokad i süöv ääres. Taase kui nouzov briha, häi, naine i pagenov norah ääres. Nu häi i tabaav toizen mahon i panov kiehumah. I häi ehťii vai kiehastua, i brihat i tullah taase i ruvetah ildazel. Ildane süvväh.

Üö maatah hüö kolmei keske. Huondeksel tulov Iivanal keittämäh jääh' terodu. Pellol guľajjes löüdäv sa-

vakon bohaťerskoin, egläin jo löüdäv. I keitti häi mahon neţen küpseks, se samań' akku noraz nouzov i: anna Iivan minulleń lihat süvvä! sanov. Odnaakk' Iivan lasketti sübiäsťi, sääandüksis: et, sanov, tänä päin süö, kuin egläin söit, sanov, rokat! Löütül paaľikal išköv sid' akkaa korvu-juureh, akku i kuolov, se meńi ku paskakse roun. Otetah veľľet tullah meţäs, i Iivan i ozuttav veľľilöil akkaa, sanov: neńga-go teil i raadoi, rokkaa pakiţţi? I hüö veľľet vastattih hänel sil paginal: müö emmo tarrennuh sanoo sinul praudaa. I hüö süvväh murgin.

Iivan i proššaiţeh heis; kudamaz noras naine neţe nouzi, i Iivan sinne iţe šmajjahtih meńi, veľľilöil käski vuottaa iţţeedäh. Nu i alahakse meńi Iivan, i alahan jaamu siä tuľ' vastah havvas. Häi lähťi jaamaa müöte astumah rapsuttamah.

Häi ku astui päivän ildas-sai, nu siid hänel tuľi vaskine koďi vastah, i häi tariţţih sih koďih üökse. Ülen on ţoma ńeiďine kois; i händü süöttäv Iivanaa neţidä ildazen. Nu i hüö maatah üö, koiz ühtez maatah.

Huondeksel süöttäv Iivanal murginan ńeiďine. Lähtöv Iivan huondeksel sidä-žö jaamaa müö i astui häi opaď ildassai päivän tossu pään. Vot tuľi hobjane koďi vastah. Hobjazes kois eläv ńeiďine ţoma moine, i Iivan prosih üökse: laske minuudań üökse! Ottav händü, ildazen süöttäv i üön magaittav.

Huondeksel süöttäv opaď i murginan. Lähtöv Iivan opaď astumah sidä-žö jaamaa müö ielleh. Astuv opaď ildassai. Opaď-že ľinnu tulov vastah kuldane, kuldazes kois eläv ńeiďine ţoma ülen. Pürrih üökse ńeiďizel; ńeiďine ildazen süöttäv hänel, i huondekses-sai üö maatah.

Huondeksel süöttäv murginan. Lähtöv ielleh astumah Iivan jaamaa müö. Astuv häi puoleh päiväs-sai; kudai pagansaaŕi varrasti hänen maaman, sen koďi tuľ' vastah. I pürrih sih koďih Iivan neţe; pürrih, ga kaţţov: oma maamo täz on. Itkemäh i täüdüi maamah i maamah lasketti: miksi, sanov, tuľit kuldu-poigu tänne? sanov. Häi lasketti maamal vastah: tuľin, sanov, sinuu eţţimäh. Maamah sanov: jo-hai minä

olen mennüh, dai sinä meńit-ki. Häi vastai maamalleh: elä, sanov, minun menendää varaa, vie sinun otan ääreh tää koďih. Nu i maamalleh häi küzüv: kuz-b' on ižändü, sanov, täs? Maamah sanov: häi on mieros, sanov. I häi küzüv maamalleh: konzu tulov häi koďih, ižändü? Maamah vastai, sanov: tänä-päi tulov koďih ižändü; tullov koďih, siid, sanov, sinun tappav, sanov. Minä en varaa hänen tapandaa, sanov. Sille ţaassul häi karahtih tuľi kui ľindu roun; häi i lasketti sääntüksis: ken on dovariššu sinulles? Akku lasketti: se on minun poigu, tuľi gosťib, sanov. Vot minä hänen tapan nügöi, izmenäs tuľi häi. Iivan sanov: sinä iţe saaŕi olet, i minä saaŕin poigu, ei saaŕin poigaa poţin laaduh tapeta. Sinä ku minun duumainnet tappaa, vägilöi oppimah pihal läkkä.

Hüö i pihal lähťietäh; häi käsköv Iivanal: iške sinä! sanov. En minä voi iškiä, sinun on piha, minä olen gosťumies; iške sinä, minä en ruohťi iškiä. Pagan-saaŕi i ottav dai haavaav, nosti käen iškendäh nähte. Iivan neţe sääntüi ülen äjjäl hänen pääl. Iivan ei ńi ťirpannuh, ennen händü eńńitt' iškiä, savakol iški; kui terväh iški vai, sih i kuoľi. Hä' otti dai toizen kerran iški sih menoh, kohend' iškiä toisen kerran, anna hüvin kuolov. Nu i häi Iivan püörähtih järelleh maamal-luo i maamalleh sanoi: läkkä nügöi šuoŕia koďih ääres! Maamah ihastui kui Äjjää päivää neţidä sanaa.

Nu i hüö šuoŕiettih; elod, tomud kai keräi Iivan, suman otti neţen pagan-saaŕin kaiken, i lähteih hüö dorogaa astumah koďih päi. Tuldih neţţih kuldazeh ľinnah ńeiďizellüö. Minä en erua sinussas, sanov ńeiďine, minä lähten, sanov, ühtes. Hüö kui pihal lähťietäh ľinnas, ńeiďine andavb kuldazen jäiţän Iivanal. Heil roďih žeäľi jättää neţidä kullastu ľinnaa, i otti Iivan vot kuldazen jäiţän murendi neţen, käski: mene ľinnu jäiţän südämeh! I pańi kormańih kuldazen ľinnan jäiţän kerä.

Astuttih neţidä dorogaa müö järelleh koďih päi i hobiezeh ľinnah tuldih järelleh. Sizäreksed oldih kai kolme ńeiďzed, ei tahtottu toine toizez erota. Iivan i pakiţţi: anna, sanov, hobjane jäiţţü! Iivan ku otti jäiţän, sen murendi jäiţän

i otti l'innan käski jäiţän südämeh, toizeh kormańih pańi jäiţän l'innan kere neţen.

Lähteih astumah koď'ih päi. Tuldih kolmandeh l'innah vaskizeh sih, i otti vaskizen jäiţän pakiţţi ńeiď'izel, opaď i püsti kormańih sen l'innan.

Astuttih sen havvan al, kudamah haudah heittih Iivan. Vel'l'et laittih kätküt Iivanaa nostaa havvaz ääreh. I istůtti maaman kätküöh i kaksi ńejjistü, i lekahtutti neţidä kätkütt', ku tiettäz vel'l'et ülähäks nostaa. Vel'l'ed nostettih ülähäkse, kaksi nejjist', kolmaiz maamah. Hüö ihastuttih äjjäl i küzüttih hüö ńeiď'izil: vie-go on muidu? Vie-g' on äjjü rahvastu nostettavaa? N'eiď'izet vastattih da maamah: on vie ńeiď'ine ţoma siä Iivanan kere. Duumaittih vel'l'et hihnat leikata: anna Iivan kirbuav haudah järelleh, anna ńeiď'ine meile puuttus. Üksi leikkai hihnat, toine tabai ńeiď'izen kätküös; Iivan haudah pavvahtih, itkemäh i täüdüi: ah, sanov, minuu abeittih vel'l'et! I laaď'i taivahas paginan: elä, sanov, Iivan itke; liennemmö sinuu saattamah ennen heidü koď'ih. (Jumalahine miez ol' Iivan).

Meńi aigaa puol'i ţaassuu, i hänel tul'i pühä Miikkul silmih nägeviten, hänelleh sanoi pühä Miikkul: puoles ţaassus viän minä sinun koď'ih, elä itke. Otti pühä Miikkul hänen i vei. Hänelleh taattah ihastui, tul'i koď'ih Iivan. Kus, sanov, sinä poigu kävel'it nügöi? — Minä käin maamaa tuomah. Ižä sanov: kuz-bo maamaz on? taattah küzüi. Tullah päivän peräs kai koď'ih, maamad i vel'l'ed i kolme nejjistü hüvää. Taattah ei tahtonuh uskua paginaa, häin Iivan vannoi Jumalah ies: roitaheze huomeńizel päiväl kai kois.

Hüö üö maattih; i huomeńizel päiväl puoleh päiväs-sai vuotettih murginattah, ńälgü roď'ih heil: nügöi nukka süömäh! taattah sanov. Ruvettih süömäh; kaţahtih ikkunah ižä, päälţ stolas hüppäi: läkkä, sanov, vastah poigu, praudu sinun pagin. Iivan tul' pihal; vel'l'et kui dogaď'ittih, hüö i pöllästüttih äjjäl, duumaittih: nügöi häi mejjät tappav. Iivan lasketti: elgää vel'l'et pöllästükkää, Spaassu prosťikkah kai ď'ielot! Otti ižä emändän emändäkse tervehti i pojjad pojjakse.

Itkuvirsiä.

(Vieljärvestä).

1. Miehel-menend'-virzi.

E' ole imehel istund'-ajjad, ei ole vaimelole vaikkan'-olendoin ajjad: on onehel ozazien pakiţuz-aigaized. Ülen on leinäizel lühüöd liittoized, ülen on sodvoizele sroogoid srokkaized, uroin kuldaizen armoizen azetetud kummaized ollah. Vie-go voinnen liiţţoine liikkuo? Ollah libužan armoizen azetetud lühüöd liittoized. Vie-go kanneltanneh pestün armoizen perekloadaized? Ülen on peigoine peţo-alaizen aigaized. Vie-go voinnen leinäine liikkuo? Kui ruvennen ilmoin kuvamii kuundelemah? Kui ruvennen ilmoin aigomih azettumah, enne elämättömiz elämäh? Kui valgied armoized ilmoin voaďimih vaivutettaneh? Annelgoa sadožad Spoassaized savoiz ozazis sańgeimad ozazed. Kui minä voinnen nügöin kävellä libužan armoizen laťe-lahkoizii müö? En ďo voi liiţţoine liikkuo nämis sijaizis, kui valgei armoizen kuldaized valdaized vaivuttav, viinoi-vedüizii vajehteľ' kaunehet valdaized. Kui ruvennen nügöi ehtoiziz armoiziz eruomah, kui ruvennen nügöin ilmoin loaďimih loaďimah? Suured paśśiboized parahad armoized küllü kaunehil valdaizil pidämeä! Tulgoa vie viekkahad armoized minuo viedovoiţţemah ilmoin verzomih! Älgeä unohtakkoa uskalad armoized ilmoin uţţimih mendüö! Kümmenien kujjen kandeľii kuldain' armoizeń' suured paśśiboized savun-alaizien unuizien magaittamist'!

2. Ruuhen-loaindu-virzi.

Mid-bo oldanneh nügöi vaimeloizen vakki-srojuized? Ihalal armoizelleń' igäizii koďizii azutah.

Loaďiekkoa kuldaizil kädüizil kuldaizel armoizelleń' igäized koďized. Paňgoatto kallehel armoizelleń' kalan-luuhized kravaťťized. Paňgoa pestül armoizelleń' ülen pehmiezed perinäized. Paňgoatt' aig'-armoizelleń' aľľi-linduizien andulaized

peähüizien oale. Katelkoa pestü' armoistań' pehmielöil katuhkaizil, anna pitkien matkaizien tulduu pezijü armoizeń ehki huogavuv. Loaďiekkoa kahted kroaznoi-ikkun-pielüöd kallehel armoizelleń, ann' ihalu armoizeń' meidü igäviz aigaiziz ehki kaţţov niiz ikkun-pielüizis.

3. Mustais-virzi.

Kuńńivoikkoattokseh kuldaized armoized nämis kuuzien ńedälizien stolaizis. Minä kurjaine kuvved ńedälized loaittelin nämii stolaizii teile juuri ilman izmenäzittä; toivoin ehto-sündüizet teid' elevütetäh, ehtožii armoižiidań'; toivoin kurjaine kuldaizet sündüizet teidü kuonnutellah, kuldaizii armoizii.

Prosťiekkoa nügöi kallehed sündüized minun kallehii armoiziidań', prosťiekkoa kaunehed laaduized kaunehie armoizie; ei rodie viks, ehtožat sündüizet, elävündäizii. Annelgoa ihalad sündüized igäized proskenjaized nämien stolaizien azujes.

Min' olin laittoine suuriz roadosťizis, toivoin kuldaizet sündüizet teidü kuonnutellah.

Runoja.

1. Jougamoine, alužimen Ilmoľine.

(Seämärvestä.)

Kirgui marjaine mäellü,
Buolikkaine randial:
Tule ńeidoine poimimahe!
Peädüi-go ńeidoine kuulemahe,
Seinän ale seizomahe;
Lähti-go ńeidoine marjast' on ettimähe,
Etti-go päivän, etti toizen,

Etti puolen kolmattu,
Löüdi mandoihuon mäellü,
Meńi mandoihuon luo,
Pańi-go mandoihuon huulile:
Kui on tämä mandoihut magei!
Sinne-go mandoi vattah lainui,
Rubei hänel vattu kazvamah,
Kazvoi vattu nenän tazal,
Sai häin on kolme poigastu.
Kudan on vańhin sünnündöile?
*Väinämöine vańhin sünnündöile.
Jougamoin' keskim' sünnündöile.
Kudai on nuorin sünnündöile?
Ilmoi-go hiiliin hiiluttaju.
Loadi-goi koadiaizis palgehuod(i),
Polven peälöis alužimed,
Kulakkaizis palťaized(i),
Rubei-go häi on tagomahe.
Tagoi häin on taputtelov,
Lendi-go küühkühüt küńńüksil:
Oi sinä seppoi Ilmoťine,
Läkkä sinä kaunehes Kaťerinah sulhaizikse! —
Votaz lähten moamoileńi küzümähe.
Oi sinä moamo kandajoińi!
*Lähten-go kaunehes Kaťerinah sulhaizikse? —
Menez, mene poigańi-go. —
Tuo sinä paidu pellervöine
kui lumi-kabuine,
Tuo sinä tuluppaine,
kudan on savoi sangein(i).
No sinä vańhin Väinämöine,
Valťasta sinä virzoi-varzaine,
Panez-go ratti-linduized
landehile laulamahe,
No sinä vańhin Väinämöine
Pane-go kuldaized kägöized
vembelile kukkumahe.

Pańi-go kuldaized kägöized
vembelile kukkumahe.
Lähtiettih hüö sula-merdü müö ajamahe.
Seändüi pimei Pohjalaine,
Turmoi heidü pimei Pohjalaine,
Katkei heile korjaizes jallaksud.
No sinä vańhin Väinämöine
Laula sinä koivuine soarut dorogale!
Lauloi vańhin Väinämöine
koivuizen soaruon dorogale;
Pandih hüö korjaizeh jallaksud,
Ajettih hüö iellehe
kaunehen Katerinan luo.
Tuli kauńis Katerini mutoikse.
Lauloi vańhin Väinämöine,
Kadoi heile kauńis Katerini.
Oi sinä vańhin Väinämöine,
Lue sinä teähtüöt taivahale!
Lugi vańhin Väinämöine,
E' olluh sie kauńis Katerini.
No sinä nuorin Jougamoine
Lue sinä kai on zvierized metässü!
Lugi-go nuorin Jougamoine zvierized metässü.
Lähti-go seppoi Ilmoline
meren pohjah tuurtuizii lugemahe,
Haukkai-go hänen harmoa haugi.
Oi, sanov seppo Ilmoline,
En lähte minä sinun vatar eäres,
Kuin ed andanne kauńistu Katerinastu.
*Loadi-goi koadiaizis palgehuod(i)
*Polven peälöis alužimed,
Kulakkaizis on palaized;
*Rubei-go häin on tagomahe;
Ando-go hänel kaunehen Katerinan.
Seännüttih hüö kaunehen Katerinan peäle;
Sanoi seppoi Ilmoline:
Oi sinä vańhin Väinämöine!

Kunne-bo müö hänen panemmo?
Tukat paŋgammo heinikse,
Laulakkammo virroile lekuttavakse,
Joga pullon puistelijakse,
Paŋgammo joven pohjahe havokse.
*Sanoi kauńis Kaťerini:
Laulakkoa muukse mikse tahto,
Joga risti-kanzan kirottavakse!
Laulettih hüö händü kauneheksi kajoks.

Muist. Tähdellä merkityt säkeet minä olen lisännyt niihin kohtiin, joissa runo muuten jäisi liian katkonnaiseksi ja vaikeaksi ymmärtää. Pienellä kirjaimella alkavat säkeet laulettiin yhteen jaksoon edellisten säkeiden kanssa.

2. Kolme surua.

(Seämärvestä.)

Hüvätt̮äine, pahatt̮aine.
Sil samaizel aigaizel
Kazvoi kolme koivustu,
Kolmez koivuz ladvad moah mainuttih.
On kolme krutt̮inast(i);
Üksi krut̮in ülen suuri:
Mieles piettäv pihoitt̮' proiďi;
Toine on krut̮in vie suurembi:
Boaťkoi puutui slodei;
Kolmas krut̮in kaikis suurin:
Sulhoi puutui viinan juoj',
Üks' oli šarahpaine,
Sen kandoi kabakkah.

3. Kussa kulta kulkenevi?

(Seämärvestä.)

Kus kuldaine kulgenov,
Valgei-tukku voappunov?

Huigei dušastu huikata,
Žeäli kädüöl viipata.
Tule dušaine beśodah,
Liennet toiʒʒi tulemah,
Poaksut kerrat kävümäh.
Tüönnä dušoińi kirjaine
Hoz alaʒʒ' aidaizes,
Hoz on pʼeräʒʒi peldoizis,
Siiriʒʒ' suuris kivüizis,
Pieńis kivüizis peälitʒi.
Läkkä kaľľis kaimoamah,
Läkkä hos kaunoi-selgäizil.
Podaŕi dušoiń' kuvvez rubľas
Kuudam-kirju-paikkaine,
Minä podaŕin kaheksaz rubľas
Kaunehes kullas koľʒʒaizen.
Üksi kägine kukkuv,
Muud linduized lauletah;
Lendi sorzaine taivozeh,
Sotkaine lendi aldoizeh,
Kuundeľin kui kullastań',
Vai nägüi kui linnustań'.
Kullan sormuod hienoized,
Ruogo-rannoil pienoized.
Ota kappu, läkkä mäele saunah,
Sie on voasad valmehed,
Kuʒun kuldoa juomah.
Kuldoiń' juov kui jurjettav,
Vieraz juov kui viheldäv,
Iʒʒieh tahtov nagroa.

4. Edellisen toisinto.

(Vieljärvestä.)

Oma-randaine oma-valdaine,
Vieraz-valdaine vieraz-randaine.

Kus kuldaine kulgenov,
Valgei-tukkaine voappunov?
Huigei dušastu huikata,
Žeali on(i) kädüöl viipata.
Tule, tule dušaine beśodal! —
Tulizin, ga tuuttain' on. —
Älä tule tuuttaizel,
Tule tuutattomazel.
Ildaizen istuin, primiettiin,
Primiettiin da pomiettiin.
Aidaizis alatti, peldoizis perätti,
Suuris kivttizis siiritti,
Pienembäizis peälitti
Hüppäin, koppain kaṅgastu müö,
Hieno viuhkuine randaistu müö.
Otas, kuldoine, skamńaine,
Istu netis kohtaizel,
Älä poaksuizeh katahtelle.
Nügöi mieroine primietitäh,
Primietitäh, pomietitah,
Vanhat kuldaized otuimitah,
Mejjän lubous eroitetah,
Eri-kirjaizet kirjutellah,
Eri-viinaizii keitelläh.
Läkkäs kańńoine kaimoamah
Kaunoih selgäizis-sai,
Armahaizesti astumah,
Poaksuizie askeluizie astumah.
Otas kuldoiṅe omaiziks
Oruz-järvüizis-sai;
On jo tuo kui mustu meri,
Mustaz merez aldoine vieröv,
Muga-hai mejjän vattaine vieröv.

Otteita Rukouskirjasta.

1. Ižä mejjän.

Ižä mejjän, kuďai olet taivahas! Tulgah pühitettü ńimi sinun. Tulgah sinun valdu-kundu. Olgah sinun tahtomine, kui taivahas, muga i muas. Leibü mejjän joga-päiväne anna meile täkse päiväkse. I anna meile riähkät mejjän andiekse, muga kui i müö-gi andiekse annammo mejjän velgoi-ńiekoil. I älä viätä meidü riähkih,[1]) no piästä meidü pahas.

2. Ozakkahat.

Ozakkahat köühät heŋgel: hejjän on kuńiŋgastus taivahaľine.

Ozakkahat itkijät:[2]) hüö armahtutah (lahtutetah).

Ozakkahat tüünet: hüö suahah mua.[3])

Ozakkahat tahtojat i suvaiţţijat[4]) oigiedu: hüö küllästütäh.

Ozakkahat kaikil hüviä luaďijat: heile iţel hüvä tulou.

Ozakkahat puhtahat südämel:[5]) hüö Jumalua nähtäh.

Ozakkahat rauhua luaďijat: hüö ńimitütäh Jumalan pojjiksi.

Ozakkahat ajetut oigien azien tähte: hejjän on kuńiŋgastus taivahaľine.

Ozakkahat tüö oletto, konzu panetellah pahal sanal teidü i ajetah i kaikkie pahua kielastetah (valehtellah) minun tähte. Ihastukkua tüö i hüvis mielis olgua: suuri palkku teile on taivahas.

3. Zapoveďit.

I.

Minä olen Hospoďi Jumal sinun, ei pie olla sinul toizii jumalii, paiţţe Minuu.

---

[1]) Alkutekstissä on: *riähköih.* [2]) A. o. *itkejät.* [3]) A. *muan.* [4]) A. *suvaittejat.* [5]) A. *südämel.*

II.

Älä luai [1]) iţel kumirua [2]) (tühjü-jumalua), ńi miituttu [3]) kuvua, kui taivahan piäle ülähän, i kui muan piäle alahan on, i kui vezis muan alle: älä kumardai heile, älä-go palvele (malituta) heidü.

III.

Älä ńimitä Hospodan sinun Jumalan ńimie tühjäh.

IV.

Muista (älä unohta) suovattu-päivü, i pühitä se [4]) päivü: [4]) kuuzi päiviä rua i luai [1]) (ńiis) kai omat ruavot; seiţţemes-bo päivü on suovattu Jumalan sinun.

V.

Kuńńivoita [5]) ižiä omua i emiä (muamua), sen-däh hüvä sinul tulov, i viikon elät muan piäle.

VI.

Älä tapa.

VII.

Älä huori.

VIII.

Älä varrasta.

IX.

Älä kandele [6]) sinun lähimäzen piäle viärii sanomizii (kielastuksii).

X.

Älä himoita iţel muţţoidu lähimäzen sinun; älä himoita hänen koďii, ńi küliä hänen, ńi ruadajua hänen, ńi härgiä hänen, ńi hebuo hänen, ńi midä, mi on lähimäzen sinun.

---

[1]) Alkutekstissä: *luaď i.* [2]) A. *kumiran.* [3]) A. *miitustu.* [4]) A. *sen päivän.* [5]) A. *Kun'n'ioita.* [6]) A. *kuunele,* nähtävästi pro *kuundele.*

II. SANAKIRJA.

A.

a mutta; ah!
aa . . . ks. oa . . .
abeitte- loukata, pahoittaa.
abevu- murhehtua.
abevuo n. -us mielipaha.
abie n. abei l. -ie suru, mielipaha, harmi.
Abroi eräs miehennimi. V. Абосимъ.
abu apu; Jumal abuh J. avuksi (sanotaan työssä olijoita tervehtiessä).
adaman-teähte :-t otava.
aďivo l. aďvo atio; aďivois vieraissa sukulaisten luona.
adra n. -ru aura.
agja n. -ju pää (esim. kylän, venheen).
ah ah!
aha aha!
ahavo ahava.
ahavoitte- ahavoita; ahavoittov, ku tuuli ottav itez läbi.
ahista- pakoittaa.
ahistele- pakoitella, koettaa pakoittaa.
ahma n. -mu (Suist.) ahma.
ahtaha n. ahtas ahdas.
ahtista- tehdä ahtaammaksi, ahdistaa.
ahvene n. -ven ahven.
aida n. -du aita.
aiďimukse n. -us (Kid.) aitomus.
aiga n. -gu aika; aiganah, ajjalleh oikealla ajallansa; aigoin aigah (H) hyvissä ajoin; ajjoi, ajjoin, aigoi aikaisin; kolme vuott' aigoa 3 v. sitten.
aigaize l. -aze n. -ne *s. dem.* ja *adj.* aikanen; aikainen.
aigo- (itk.) saada aikaan, synnyttää; ilmoin aigomih aṅgaroih armozih maailman synnyttämiin ankaroihin armaihin, s. o. appelaan.
aigoja n. -j (itk.) synnyttäjä, äiti.
aigoj-armoize, aig'-armoize n. -ine (itk.) = ed.
aihelukse n. -us (Suist. itk.) aneleminen: aiheluz-aigazet.
aij . . . ks. ajj . . .
ainavo ainoa.
ainavoize l. -oze n. -ne ainokainen.
aino *adj. indecl.* ainoa; a. lastu ainoata lasta.
ainos yhä, aina.
airo airo.
aiža n. -žu aisa.
aižu-heboize n. -ine aisahevonen.
aitta n. -ttu aitta.
aiven (Suist., Vielj.) = senr.
aivin aivan; aina; yksinomaisesti: korves kazvav a. kuustu.

aivinnu (Seäm.) = ed.
aja- ajaa, ajaa takaa; hakata (kaskea); laskea (venettä, parsia).
ajanda n. -du ajaminen, ajo.
ajatukse n. -us (Vielj. run.) ajatus.
ajele- ajella.
ajjahko jotenkin aikainen.
ajjakse n. -as aidas.
ajjoitellen ajoittain.
akka n. akku akka, vaimo, puoliso.
akkaize n. -ine pieni, huono akka: vanh' a.
akka-puole n. -li (Suoj.) naispuoli.
al = alle.
ala: alah alas; eän alah iän kaiken, ammoisista ajoista asti; alah päi alaspäin; alalleh alallaan, alalleen, alati; alaṭṭi alatse; alemba alempana, alemmaksi.
al-agja n. -ju alipää.
alaha: alahan alhaalla, a. päi alhaalta, a. päin; alahakse alas.
alahaize n. -ine alhainen.
alahasta- = alenda-.
alaize l. alaze n. -ne *adj.* alainen: igävän a.; *s.* lapanen, vantut.
ala-sija: a—s viruo olla vuoteen omana.
alastoma n. -oi alaston.
ala-tela = ala-sija.
aldo aalto.
aldoize n. -ine *s. dem.* aaltonen.
ale = alle.
alenda- alentaa.
alendele- alennella.
alendutta- alennuttaa.
alene- aleta.
alga- alkaa; allettih lüvvä händü.
algu alku; allus alussa, alusta.
alle, ale, al alla, alta, alle.
alli, alli-lindu alli.
allotta- alottaa; raiskata (nainen): vägi-valdah allottoa nastu.
allottaja n. -j alottaja; raiskaaja.
alo: üömbäristön aloh yön seutuun.
al-polvuo n. -ut (Suist. itk.) alapolvi, polven alapuoli; al-polvuzien atkalastu siemendü jalkoihisi kumartuvaa surullista ihmistä.
alusta n. -tu alus, alusta (jalan, rinnan, vaatteen).
alužime n. -in (Seäm. run.) alasin.
ambari n. -ri l. -ŕ ulkoaitta, tavarapuoti. V.
ambu- ampua.
ambujaize n. -ine ampiainen.
ammui jo aikoja sitten, ammon.
ammuize l. -uze n. -ne ammoinen, muinainen.
ammulda- ammentaa.
anda- antaa; sallia: anna vai minul soittoa annappas minun s., andanned minul sinne mennä jos sallit minun s. m.; vivahtaa: ruskiekse andav vivahtaa punaiselle; *imperat.* anna käytetään toisen verbin indikativin tai joskus konditionalin kanssa muodostamaan optativisia, finalisia ja koncessivisia lauseita: anna häi menöv menköön, että hän menisi (vrt. V. пусть); — *refl.* antautua; sopia hyvin, maistua: süömine andaiṭṭov, kui om-

belov (Kid.), nügöin uńi andauduv (Suoj.).
andai- l. andaitte- *v. refl.*, ks. ed.
andaja n. -j antaja.
andalo (Suoj.) = andulaize.
andaudu- (Kid., Salm., Suoj.) = seur.
andavu- antautua.
andele- annella; yrittää antaa, tarjota: Jumal andeľ, a se sih mäńi (Suoj.).
andie: anna andiekse (M).
andilaha n. -las antilas, morsian.
andulaize l. -aze n. -ne untuva.
ańgara (n. -ru l. -r) ankara: ańgaroih armozih (Suist. itk.) ankariin armaihin, s. o. appelaan.
ańheli n. -li l. -ľ enkeli. V.
anikko (Suist.) juuri.
Ańńi Anni.
anoppi anoppi.
Anukse n. -us Aunus; anukseks (Kid.) Aunuksen kielellä.
apostola n. -l apostoli. V.
appi appi.
Apreli n. -ľ Huhtikuu. V.
arba n. -bu arpa: sano, arbu, arboa müöte (Suist.).
arbavukse n. -us arvoitus.
arboa- povata; arvata.
ardehe n. arreh aarre.
ardo: arrot (Suoj.) verkon vapeet.
arge n. -gi paastoton aika, arkipäivä; arkiruoka: kolme päiveä pidäv pühitteä arrettah; — eizimäine a. maanantai, toine a. tiistai.
armaha n. -mas rakas; miellyttävä; *adv.* armahasti, armahembah.
armahaize n. -ine *adj. dem.*; armahaizesti *adv.*
armahta- (M) armahtaa.
armoize l. -oze n. -ne (itk.) rakas, vanhempi omainen.
armoitta- armottaa, siunata: armoitettu Maria (M).
armoittoma n. -oitoi orpo, turvaton.
aršša n. -n arssina. V.
arťeli n. -li l. -ľ joukko. V.
artuga n. -gu elävä hopea. V.
askele n. -l askel.
astavu (Imp., Seäm. L.) = aštivo.
asťia (Vielj.) = seur.
aštie l. astie n. -te astia.
aštivo l. astivo astuva, äes.
aštivoitte- l. astivoitte- l. -voiäestää.
astu- astua, käydä jalkaisin.
azeme: azemetti (Kid.) asemesta.
azetta- asettaa; seisattaa.
azettele- *v. freqv.* ed.; ei azetelluhes mellittü ei mylly seisahdellut.
azettu- asettua; rauhoittua: a. pahoiz mielis; seisattua, pysähtyä (mylly).
azetukse n. -us pysäys, viivytys.
azie n. azie l. aźe asia.
azie-ńiekka n. -kku asianomainen.
ažie (n. aže?) ase: ei tartu ambujan ažiet (Suist. loits.).
azu- tehdä, laittaa, valmistaa (tulta, kangasta, byvää, pahaa, terveyttä, ruokapöytä järjestykseen).
azunda n. -du tekeminen, teko.
azuja n. -j tekijä.

azutta- teettää.
atamana n. -n (Sad.) päällikkö.
atkala n. -l ja atkalaze n. -ańe (Suist. itk.) aatkela, surullinen.
Augusta n. -tu l. Augustu-kuu Elokuu.
auma n. -mu (Tul.) auma.
auna n. -nu (Tul.) äes.
aunaa- (Tul.) äestää.
autta- = avutta-: auta peästeä minuo.
avaime n. -in avain.
avajele- avaella.
avando (Seäm. L., H) avanto; ks. lähtie.
avavu- avautua.
avavutta- avauttaa.
avoa- avata.
avoime n. -i avoin.
Avrama n. -m Aaprami.
avutta- auttaa.
avuttoma n. -utoi avuton.

B.

-ba, -bä (Suoj.) = -bo.
baa... ks. boa...
bagra n. -ru keksi. V.
bajari pajari. V.
balkka n. -kku palkki.
baľškoa- (Suoj.) paiskata.
baluitte- (myös refl.) olla vallaton, elamoita. V.
bapka n. -ku porsaan jalkaluu (joita käytetään keilintapaisina muutamassa pelissä). V.
barabana n. -n rumpu. V.
barišša n. -šču voitto kaupasta. V.
bariššiekka l. barižńiekka n. -kku kaupustelija, ostelija. V.
bašmakka n. -kku naisenkenkä. V.
beguna n. -n juoksija (hevonen). V.
bembele n. -l (Seäm. harv.) = vembele.
beśoda l. beššoda n. -du seura, seurahuvit. V.
bezmeńi n. -ń puntari. V.
biblii raamattu. V.
biegloi karkuri. V.
biessa n. -ssu perkele. V.
biliettä n. -ttü piletti. V.
bladaitte- (Suoj.) hallita. V. владѣть.
blahoslovenja n. -ju siunaus. V.
blahoslovi- l. (Suist.) blahostovi- siunata. V.
blahvešenja (Suoj.) Neitsyt Maarian ilmestyspäivä. V.
blaži- (Kid.) lörpöttää. V. блажить olla vallaton, hurja.
bľeägü- määkyä. Vrt. V. блеять.
bľeämitte- = ed.
blina vehnäkakku. V.
blinaze n. -ańe *dem.* ed.
blokka n. -kku väkipyörä. R. block.
bluudu huori. V.
-bo -pa, -pä: midä-bo, kuz-bo.
boaba n. -bu l. -bo ämmä; isoäiti; tietäjä-ämmä, kätilöin. V.

boaboi, l. boabuška n. -ku *s. dem.* ed.
boaťkoi isä (puhuteltaessa), miehen isä. V.
boba kukka: kukoi-roagan b. ruusun kukka.
bobaize n. -ine kukkanen.
bobostele- (Kid.) leikkiä: ťüťťizii bobostelmah nukilla leikkimään.
bobuľi loinen. V.
bohaťerskoi urhoon oma. V.
bohatta n. -ttu rikas. V.
bohattiŕi hyvin väkevä urho. V.
bohattu- rikastua.
bohattuo n. -tus rikkaus.
boikoi sukkela; taitava. V.
bokattavalleh ks. bokka.
bokka n. -kku kylki; bokalleh kyljellään, kallellaan: bokattavalleh vähän kallellaan. V.
boľbana n. -n = moľeibeni.
bošši pässi, oinas.
braa . . . k. broa . . .
briedi- (Seäm.) ajaa partaa. V.
briha nuorukainen.
brihaţţu, brihaţţuize n. -ine poika.
briilu (Suist.) kurki (?).
briilu- (Suist.) huutaa kuin kurki.
briŋgahta- (refl., Suoj.) hypähtää (kala).
brizgaiţţe-, -ai- pirskuttaa. V.
britva n. -vu partaveitsi. V.
britvoa- ajaa partaa.
broakkana n. -n (Suist.) jouhisorsa (Anas acuta).
broakku naiminen. V.
broakuiţţe-, -ui- valikoida, hyljeksiä. V.
broimu (Suist.) kannike, hengseli (ferezissä). V.?
brossa n. -ssu hirsi. V. проco.
bruja kaln, kapine; päţin brujat (Suoj.) nnnin alushirret. Vrt. V. зöруя ja брусъ.
bruzgaiţţe-, -ai- = brizgaiţţe-.
bubńi l. bugńi runtu (korttipelissä). V.
buitto: b. kui ikäänkuin. V.
buľbakko (Suist.) sinisorsa (Anas boschas).
buľkka n. -kku luoti. V. пулька.
buľkkuize n. -ine näpykkä, mahkura: oţţ' on buľkkuizil.
buľu pyöreä esine, nupukka; silmän buľut peäh kazvoi (Salm.) silmän munat kasvoivat päähän.
bunukka n. -kku (Kid.) lapsenlapsi. V. внукъ.
buola n. -lu puola.
buolikkaize n. -ine (Seäm. run.) puolukka.
buravitţa, n. -ţţu kaira, purasin. V.
burbetta- (Suoj.) murista.
burha (Suoj.) kuohu.
burhu- kuohua.
burlakka n. -kku matroosi; nuori naimaton mies. V.
butiłkka n. -kku puteli. V.
butke n. -ki putki.
buukku (Salm., Suist.) poukku.
-bö = -bo: ei-bö (Vielj.).

D, D'.

da ja: da-i ja myös, myös, -kin; niin sitten: pidäv kolme pappii ottoa da moʼleiben pideä, dai kaivoh vezi nouzov. V.
daa jaa, niin. V.
Dańoi Taneli.
Daša Daria. V.
davai alappas! I kunutal opadʼ d. lüömäh ja nuutalla taas ala lyödä. V.
ďeďiinöi ks. jeďiinöi.
ďeelo ks. ďielo.
ďeistvuitte-, -ui- toimia. V.
ďeńga n. -gu raha. V.
ďerńi- temmata. V.
ďeä ks. jeä.
ďeä- ks. jeä-.
ďeäďä n. -ďü l. -ďö setä, eno. V.
ďeäv . . . ks. jeäv . . .
ďiaavoʼi perkele. V.
ďiedo l. -ďo iso-isä. V.
ďiekkaize n. -ine tiakka, lukkari. V.
ďiekkona n. -n kappalainen. V.
ďielo asia. V.
ďiikoi villi. V.
ďilova (Suoj.) solakka; sukkela. V.?
ďivautta- (Imp.) karauttaa: ku emmä ojah ajoa ďivauttais.
ďo = jo.
dogaďi- huomata. V.
ďoge ks. joge.
doxoda n. -du tulo, sisääntulo. V.
dokaži- näyttää toteen. V.
ďońgöi ks. jońgöi.
doroga n. -gu tie. V.
dorogu-palde n. -lzi (Kid.) tienvarsi.
dorogu-piele n. -li (Salm.) = ed.
dostaʼi jäännös. V.
dovarišša n. -ššu toveri. V. товарищъ.
ďou . . . ks. jou . . .
dreäni hylky. V.
drobu hauli. V.
druška n. -ku ohjemies (sulhasen). V.
druugu ystävä. V.
ďugie (Seäm., harv.) = jügie.
dušaize n. -ine sydänkäpy, lemmitty. V.
dušoi = ed.
duuba n. -bu tammi. V.
duuxxa n. -xxu henki: duuxan päivü toinen helluntaipäivä. V.
duuxxu henki, haju. V.
duuma n. -mu tuuma, aie; neuvo: mutoilleh küzüv duumoa (Suoj.) morsiameltaan kysyy neuvoa. V.
duumaitte-, -ai- tuumia, ajatella; aikoa: duumaitti sen tappoa. V.
ďügie = jügie.
ďä . . . ks. jä . . .
ďökťi tuohenterva, tökötti. V.
ďönügöi ks. jönügöi.

E.

e- kieltoverbin vartalo; ei, tai vokaalin edessä e' yks. 3 p.: ei-g' ole, e' ole; ei-ka jos ei, niin, taikka: anna sanotah, ei-ka kirjutetah; ei-ken, ei-konzu, ei-kui, ei-kunna, ei-kus (Seäm., harv.) joku, joskus, jotenkin, jonnekin, jossakin (V. нѣкто, нѣкогда, нѣкакъ, нѣкуда, нѣгдѣ); ei mid' azuo (ei mitään tehdä:) ei siihen mahda mitään.

ede (n. ezi): ies l. eis, eiz edessä, -stä, edeh eteen, iel edellä, -lle; ielleh edelleen; huoleti, empimättä, vaan: pajat' i. laula vaan, magoa i. makaa vaan, elä muusta huoli; ielleh päi eteenpäin; ielembäs peän edellisempänä päivänä, toissa päivänä (?); eitti (Imp.) editse.

edüö *dem.* ed.: parahien sündüzien edüzih lähtehyö (Suist., itk.) parasten syntyisten (= jumalien, pyhimysten) eteen lähdettyänsä.

egläi l. -in eilen.

egläize n. -ine eilinen.

eh eh!

ehki edes.

ehti- l. -ti- ehtiä: kodih ed ehti.

ehtoi-sündüze n. -üne (itk.) ehtoinen, suosiollinen pyhimys.

ehtoize n. -ine l. ehtoža n. -žu (itk.) ehtoinen, suosiollinen: e-t armoizet, e-t sündüizet.

ehtü-teähte n. -ti iltatähti.

ehtä n. -tü ehtoo, ilta.

ehtälize n. -ine *adj.* illallinen, eilisiltainen.

ehtätte n. -tti (?) *s. dem.* iltanen: ehtätel tulen (Seäm.) iltasella t.

ehtää (?) = ehtä.

ehättele- *freqv.* seur.

ehättä- saattaa yli (joen, järven).

ehättäjä n. -j *s. fact.* ed.

ehätükse n. -üs luotus, luotuspaikka.

ei ks. e-.

einzimäi (Salm.) = ezmäi.

eistä- edistää, siirtää; säästää (leipä, rahat toiseksi päivää).

eizimäi, eizmäi, -mäize ks. ezmäi, ezmäize.

el'-aiga n. -gu: e. kai kaikki mitä on olemassa t. mitä jollakulla on, omaisuus: sih oli jäittäh kirjutettu el'-aigu kai; minä trahtiršikal kaiken el'-ajjan sain voitin (korttipelissä) ravintolan isännältä koko hänen omaisuutensa.

elavu- (Salm.) = elävü-.

elevü- (Suist.) = elävü-.

elevüttä- (Vielj.) = elävüttä-.

elgoze n. -ońe (Suist. itk.) mieliala, luonto: ńiidü elgozie semmoista mielialaa.

elgä- kieltoverbin imperativin vartalo.

ellendükse n. -üs oivallus.

ellendä- ymmärtää, oivaltaa.

ellendändä n. -dü ymmärtäminen; e-l ellendetäh ymmärtävät siksi

nimeksi, sen verran, että saattaa sanoa heidän ymmärtävän.

elo tavara, vara, varallisuus, omaisuus: elon soaju ülen hüvä hyvin hyvä varojen hankkija.

elokkaha n. -kas varakas.

elosta- leikkiä.

elostele- *freqv.* ed.

elostukse n. -us leikitseminen.

elä kieltoverbin imperat:n yks. 2 p.

elä- elää; asua; voida: kui elät sinä kuinka voit?

eläjä n. -j (-jü) elävä olento; asukas.

elämize n. -ine elatusaine: elämistü, süömistü i juomistu.

elämättömä n. -töi *adj. carit.*: enne elämättömiz elämäh (Vielj. itk.) elämään niissä (niiden joukossa), joissa en ole ennen elänyt.

eländü-kohta n. -tu, l. e.-sija asuinpaikka.

eländä n. -dü eläminen, elo.

elävü- elpyä (kuolleista); asettua, ruveta tai jäädä asumaan.

elävündäize n. -ine *s. dem.* elpyminen.

elävüttä- herättää eloon, elähyttää.

elävä n. -vü *adj.* elävä: e. hobju = artugu, e. vezi elämän vesi; elävälleh (Kid.) elävältä, -nä.

emoze n. -ońe (Tul. loits.) emonen.

emä emä, äiti; Jumalan äiti: Emän päivü Neitsyt Maarian kuolinpäivä.

emändä n. -dü emäntä.

emäṭṭü naaras, emisä: e. koiru.

ende n. enzi: enzi päivis ensi päivinä; ennen l. enne ennen; muinoin; mielemmin, e. päi edeltä käsin.

endize l. enḍize n. -ine entinen.

enḍikki l. enḍoi (Kid.) maanantaina syntyneen lehmän nimi.

eńimüttäi l. eńimüölleh enimmiten.

eńńittä- koettaa ehtiä, kiirehtiä ennen toista: lähten eńńitän ennen sinuu; eńńitti iškiä ennen händü; eńńitän sanuo = huoḷitan s.

enzi ks. ende.

enzimäi ensin = ezmäi.

enzimäize n. -ine ensimmäinen = ezmäize.

enzoi (Kid., Suist.) = enḍoi.

enämbä n. -bi enempi: enämb' on eläjeä on enempi l. -mmän asukkaita; vie enämbän vägie vielä enemmän väkeä; — enämbi, harvoin enämbeä *adv.* enää: ei varoa ńi mid' enämbi, ei enämbeä voinnuh ńälgeä ṭirppoa; — enämbäl enemmälti, enemmin: vie enämbäl soittamah libuv.

eri-kirjaize n. -ine (Vielj. run.) erokirja.

eriže l. (Suoj.) erize erikseen, erillään.

eri-viinaize n. -ine (Vielj. run.) eroviina.

eroitekse n. -es (Tul., Suoj.) = eroitukse.

eroitta- eroittaa: mejjän ṭubous eroitetah rakkautemme eroitetaan.

eroitukse n. -us eroitus (toisistaan); erilaisuus.

erua- (Tul.) l. eruo- inf. erota erota.

erähitti l. -iti ks. erähä.
erähtä (n. -tü?) = seur.: erähtän talven muutamana talvena, e. tedren jonkun ainoan teirin (Imp.).
erähä n. eräs joku muu: üksi, toine, kolmas libo eräs; — eräs, muutama: erähitti, -hiti l. -hätti kerta, kerran; joskus, välistä; — mokoma: paskoi kerätäh erähän brujan (Suoj.).
ezim . . . (Suoj.). = ezm . . .
ezi-valda n. -du (M) esivalta.
ezmäi ensin; e.-gi (Salm.) ensinkään, ollenkaan.
ezmäize l. -äze n. -ne ensimmäinen; ezmäizekse ensimmäiseksi.
ettittä- etsittää.
ettele- etsiskellä.
etti- etsiä: peäd' ettie.
ettijä n. -j etsijä.
eän (Seäm.) gen. ja akk. sanasta igä.
eändä- ääntää.
eäne n. -ni ääni: eändü pideä.
eäres, joskus eäreh pois.

F.

faľšiivoi petollinen. V.
familja (Suoj.) sukunimi. V.
faťiera (Suoj.) korttieri. V. murt. Фатера.
faťťi- tarttua kiinni, temmata. V. хватить.
Feďa, l. Fedora n. -r (Seäm.) Feodor.
ferezi naisten juhlapuku (hihatoin). V.
fkuussa n. -ssu maku. V.
fonaŕi lyhty. V.
forssa n. -ssu nukka (verassa). V. ворса.
funtta n. -ttu naula. V.

G.

ga siis, niin: ed malttannuh eleä, ga ripu; hot tapa, g' en vie.
galjotta l. gaľľotta n. -ttu gallioti-laiva. V.
garbalo karpalo.
Gauroi Kaapriel.
-gi -kin, -kaan, -kään: häi i nouzov-gi, kos ken-gi sanov milloin mikin sanoo; täüzin tarbehin e' ole teä-gi vägie (Kid.) tarpeeksi ei ole täälläkään väkeä.
giira n. -ru kellonluoti. V.
glikoitta- (Suoj.) nikottaa.
gloadana (Suoj.) pyhä savu. V. ладонъ.
gloamu romu, roju; hevoslunska. Vert. V. ломъ.
gluxoi syvä, jäyhä, synkkä (korpi). V.

gnieda n. -du tummanruskea hevonen. V.
-go -ko, -kö; -ka, -kä.
goaŕa n. -ŕu ruskeankarvainen hevonen. V. карій.
golbitta n. -ttu laatikon tapainen rakennus karsinan päällä. V.
goŕa kurjuus; kurja raukka. V.
gordoi ylpeä. V.
gorńitta n. -ttu l. -tt vierastupa, kammari. V.
goŕuitte-, -ui- kärsiä kurjuutta. V.
gosťa l. gośťa n. -ťu vieras, kesti; gosťih vieraisin, vieraiksi. V.
gosťi- olla vieraina. V.
gosťitta- kestitä. V.
gošt..., gošt... ks. gosť...
grettu (Seäm.) tattari. V.
griba tatti. V.
Grigoi Riiko.
griizi (Suist., Imp.) riisi. V.
griuna n. -nu 10 kopeekkaa. V.
grošša n. -ššu 2 kopeekan raha. V.
gruunu (Suist., Suoj.) Kruunu, hallitus. R.
guba lahti, lahdeke = voŋga. V.
guikka n. -kku kuikka.
guľaitte-, -ai- kävellä. V.
gurba n. -bu kyttyrä, kyssä. V. горбъ.
gurbattu kyssäselkäinen.

H.

haa... ks. hoa...
habene n. haven utukarva.
hago kaatunut puu, murto (esim. joen pohjassa).
hahitta- (Suoj.) hahista: roagattu tulov hahittav susi tulee h.
-hai -han, -hän: jo-hai, on-hai. Ks. -häi.
haikosta- (refl.) haukottaa.
hairahta- (refl.) horjahtaa.
haldiaze n. -aźe (Suist.) *s. dem.* seur.
haldie (Suist.) haltia.
haldiettoma n. -dietoin *adj. car.* ed.
halgelmukse n. -us halkeama.
halgene- haljeta.
halgo halko.
halgoa- halkaista.
halj... ks. haľľ...
halla n. hallu halla.
hallu-vuode n. -vuozi hallavuosi.
haľľakka n. -kku verka.
haloatta n. -ttu yönuttu. V.
halttoa- (Kid.) halvata.
halva n. -vu (Seäm.) kukka, kukannuppu.
halvaize n. -ine (Seäm.) *dem.* ed.
halvasta- (Seäm.) kukkia.
halvehe n. -h halme.
hamara n. -r kirveen talla.
hamarukse n. -us = ed.
hambaha n. -mmas hammas.
hambahikkaha n. -ikas *adj. instr.* ed.
hambahittoma n. -itoi *adj. carit.*
haŋga n. -gu hanka, tulla.

haŋgu-viţţa n. -ţţu raksi.
hanhe n. -hi hanhi.
haŋkki- (Suist.) hankkia.
happame n. hapain l. -ai hapan.
happane- hapata; mädätä (maito; liha, kala).
harakka n. -kku harakka.
harava n. -vu l. -v harava.
haravoiţţe- l. -oi- haravoida.
harđie hartia.
harđieze n. -iene ja
harđevuo n. -ut *dem.* ed.
harja n. -ju harja.
harjaze n. -aźe *dem.* ed.
harjavu- harjautua, tottua.
harjukse n. -us harri, harjus.
harmoa n. -mai l. -moa harmaa.
harppi (Tul.) sirkkeli.
harţţouna n. -nu huono ravintola. V.
harva n. -vu harva; harvah harvaan, harvoin.
harvaize n. -ine *adj. dem.* ed.
harvene- harveta.
haška n. -ku haiska; meţän h. (haukkumasana).
hattara n. -r jalkahattara.
hattar-vede n. -zi hattaran pesuvesi.
hauda n. -du knoppa.
haudo- hautoa.
haugi hauki; havvin lipas karinkaukalo.
haukka n. -kku haukka.
haukki- haukkaella.
haukkoa- haukata.
haukku- haukkua.
havahta- (refl.) kavahtaa, kiitää: pappi havahtih meń', kui lindu roun.
havaiţţu- herätä.
havu havu, hako.
hebo hevonen.
heboize n. -ine hevonen.
hebotţu tamma.
hei n. hüö 3 pers. pron. mon.
heimo- l. heimu-kunda n. -du heimokunta.
hein'-aiga n. -gu heinäaika.
heinü-sarai lato.
heinä n. -nü heinä, ruoho, kasvi.
heittele- *frequ.* ja
heittü- *refl.* seur.
heittä- heittää (ei: viskata), laskea alas, pois; jättää; herjetä: heitti vaŋgundan.
hellä n. -llü (Kid.) hellä.
helma n. -mu helma.
helppo hintelä, pieni.
helü (Suist.) selkätelkkä (Fuligula clangula).
heŋge n. -gi henki; sielu; heŋgen heität; vähih heŋgih lüöv.
heŋgittä- hengittää.
heŋgästükse n. -üs hengähdys, huokaus.
heŋgästä- (refl.) hengähtää.
hera mehu: marjan h.
herando (Suoj.) rautaketjut korennossa.
hernehe n. -h herne.
hernehize n. -ine herneistä tehty.
herra n. -rru herra.
herralisto (Suoj.) herrasväki.
herskahta- (Suoj.) horjahtaa, taipua (mieli).

heštie n. -ťe (Seäm., Tul.) tade; vrt. höštie.
hevoššiekka n. -kku ratsastaja.
hevoṭṭu (Seäm.) = hebotṭu.
hibie (Suist.) = seur.
hibja n. -ju ruumis.
hibjaize n. -ine *dem.* ed.
hiemaikkaha n. -ikas *adj. instr.* seur.
hiemoa n. -ai l. -oa hiha.
hieno hieno, ohut.
hienoize n. -ine *dem.* ed.
hieralda- hieraista.
hiero- hieroa.
hiero (H) = seur.
hieru kylä.
hiestü- hiestyä.
hige n. -gi hiki.
hihna n. -nu (Tul.) hihna.
hiilava n. -vu l. -v kuuma.
hiildu- kuumeta.
hiile n. -li hiili.
hiilutta- kuumentaa.
hiire n. -ri hiiri.
hiiris-haukka n. -kku (Suist.) tarhapöllö.
hiitroi viekas. V.
hikkerehtä- (Suist.) pyörähdellä.
Hilippä n. -ppü Filippi.
hilj . . . ks. hiľ . . .
hiľľa n. -ľľu hiljainen, hidas; hiľľah hiljaa, hiľľembi hiljemmin.
hiľľaize l. hiľľakkaize: -h *dem.* ed.
hillo- rouhentaa, murottaa (leipää rokkaan).
hilloi (Suoj.) kypsi muran.
himo halu, himo: kui sinul ollov h.
himoitta- haluttaa, himottaa, tekee mieli: veľľel rubei himoittamah iṭelleh hoavo se.
hinda n. -du hinta: h. azuo määrätä hinta.
hirittä- (Kid.) hirttää.
hirnakoiṭṭe- hirnakoita, hirnua.
hirnu- aivastaa.
hirnututta- aivastuttaa.
hirvakka n. -kku (Kid.) hirveä: h. on minul kävellä kalmistol.
hirve n. -vi hirvi.
hiukka n. -kku (Seäm.) muta, liete. (V. тина).
hivelzü- nyrjähtyä, niukahtaa.
hoaba n. -bu haapa.
hoabalo (Suist.) haapana (Anas penelope).
hoaḍa (Suoj.) haasia.
hoahmoi (Seäm.) ahma?: kondien nägöine, a pieni.
hoamuo- inf. -mota (Kid.) ahneesti kerätä syliinsä.
hoavie n. -ve (Salm.) yritys, alku: ńi haavettu ei alknakaan, ei rahtuakaan.
hoavo säkki.
hoavoa- yrittää; heväistä, herittää (puhua, polkea, lyödä).
hoavusta- (Kid.) yrittää, kyhätä: hoavustoa paista; kalu hoavustettu.
hobja n. -ju hopea.
hobjaize l. -aze n. -ne hopeinen.
hoi hoi!
hoihotta- (Imp.) *v. descr.* nopeasta menosta: Valkko männä hoihottaa.

hoikenda- tehdä hienommaksi.
hoiva n. -vu hoiva, huojennus: hoivembi roďih.
holostnoi l. holostoi naimaton (mies). V.
holsťina n. -n palttina. V.
Homa Tuomas. V. Θoма.
homehe n. -h home.
homehtu- homehtua.
hoŋga n. -gu honka.
hoŋgoi haapio, knutti.
hoo hoo!
hoppu riita, eripuraisuus: hoppuo pideä.
hoppuo- inf. hoputa (H) riidellä.
hoppuvu- riitautua.
hoppuvuo n. -us pula, huoli. (V. хлопота).
hoppuvutta- saattaa eripuraisuuteen.
hopukkaha n. -ukas riitaisa, torapussi.
hospoďi herra (Jumala). V.
hoz vaikka; hoz min hinnan minkä hinnan tahansa; hoz jo jospa!
hot vaikka; ehkä. V.
huba vähäpätöinen, pieni, alhainen.
hubie n. -ei l. hubja n. -ju (Seäm.) = ed.
hubiettavaize n. -ine l. hubjattava n. -v (Seäm.) *adj. moder.* ed.
hudra n. -ru hauras.
huigie n. -gei l. -gie häpeä.
huigiettoma n. -ietoi hävytön.
huigoa- häväistä.
huikkoa- (Vielj. run.) huutaa luokseen?
hujjusta- (refl.) hävetä, kainostella.
hujjustelija n. -ij kainostelevainen.
hujjuttoma n. -utoi hävytön.
hukka n. -kku susi; hukka: hukkah ei mene hevon süötändü (Salm.).
hulloa- (Kid.) halvata.
humala n. -l päihtymys: štobi h. peäs lähtis; humalattah selvä-päisenä.
humal-ńiekka n. -kku humalainen.
huoḑa n. -ḑu huosia, kangaskorte.
huogame n. huogain sierain.
huogavu- levätä.
huogavukse n. -us lepo.
huogavutta- lepuuttaa.
huogehe n. huovis halpahintainen.
Huohpoi Feofan.
huolettoma n. -etoi huoleton.
huoľitta- pitää huolta, harrastaa.
huomei l. (Suoj.) huomen huomenna.
huomeńize n. -ine huomeinen: h-zel päiväl.
huondekse n. -des aamu: h-l aamulla.
huono (Seäm.) huono.
huori- (M) huorata.
huovista- halventaa.
huovistu- halventua.
hura vasen.
huraṭṭu vasenkätinen.
hurbilo (Seäm.) hulpilo.
huri (Kid.) hullu.
huroa (Imp.) = hura: huroah ṭurah.
hursťi säkkikangas.
hursťize n. -ine lakana.
hurvehtutta- (Kid.) hervottaa.

huškahta- (refl.) huiskahtaa: jänöi h-tih metṭṭäh.
huškoa- huiskata: huškakkah venehen ńokaz eäreh.
hušku- huiskua: sotku h. lendoh.
huza (Suist.) tarhakäärme (Coluber).
huuhta n. -tu huhta.
huule n. -li huuli.
huvattava n. -v vähäläntä.
hühüttä- (Suoj.) nyyhkiä: itköv hühüttäv.
hülgeä- jättää, hyljätä: hebo hüllätäh pihal.
hülgü hyljättynä l. hylkynä oleminen: häi on jo hüllüs hän on jo virkaheittona.
hüpittä- hypittää.
hüpiṭṭü hyppijä, aitomus.
hüppeä- hypätä.
hüppi- hyppiä.
hüppü hyppy, laukka: hebo ainoz menöv hüpül.
hüpästä- (refl.) hypähtää, syöstä.
hürhüttä- (Suoj.) = hühüttä-.
hüvittä- hyvittää, tyydyttää.
hüvükki (Imp.) etu, hyöty.
hüvä hyvä; kaunis; *komp.* parembi l. hüvembi; hüvin hyvin, kovasti; siid i roďih hüvä mielez toatal siitä isän tulikin hyvä mielestä l. mieli.
hüvähköize n. -ine = hüväṭṭäize.
hüvälistö (Suoj.) rikkaat talonpojat.
hüvän-tüönnüttäjä n. -j hyvätahtoinen.
hüvästi hyvin.
hüvä-tabaize n. -ine hyvätapainen.
hüväṭṭäize l. -äze n. -ne jotenkin hyvä.
hüväṭṭäzešti (Suoj.) melkoisesti: on h. voimoa.
hüübie (Suist.) huuhkaja.
hüö ks. hei.
hüödü- vaurastua, rikastua.
hädä hätä.
häi, häin ks. häne.
-häi -han, -hän: piettih-häi, onhäi.
häkki härkä, sonni.
hämmästü- hämmästyä.
hämmästükse n. -üs *s. verb.* ed.
hämmästüttä- *v. fact.*
hämü hämärä.
händä n. -dü häntä.
häne n. häi, joskus häin 3 pers. pron.
härgä n. -gü (M) = häkki.
härkkime n. -in härkin.
hätke n. -ki pitkä aika; hätken kauvan; h. ei tule kauvan on tulematta; hätkekse kauvaksi; *komp.* hätkembi, -bän.
hätkestü- jäädä kauvaksi, viivästyä.
hävie- inf. -itä hävitä.
hävittä- *v. fact.* ed.
hölmistäiṭṭe- (Kid.) heittäytyä hölmöksi: h-ṭṭöv koiru, ku hebuo lüön.
hörďü- horjua.
hörkistä- (refl., Suoj.) höröstyä.
hörkistele- (refl., Suoj.) höröstellä.
hörkküö- inf. -kötä höröstyä (esim. ajattelemaan).
hörṭikkähä n. -ikäs koristettu.

hörţţä n. -ţţü koriste.
hörö- (Suoj.) seisattua.
höröttä- (Suoj.) *v. fact.* ed.
höšťie n. -ťe l. höšţie n. -ţe tade.
höšţö (Seäm.) = ed.
hözäkkä l. höžäkkä n. -kkü kömpelö.
höťťi (Salm.) maiva, muikku.
höüdöi höysipuu.
höühene n. -n höyhen.
höühenüö n. -üt *dem.* ed.
höühtene n. -ḥen (Suoj.) = höühene.
höüţiŋgi (Salm.) vahinko.

I.

i ja; myös, -kin. V.
iďime: -t (Suoj.) ydin, aivot.
idoize l. idoze n. -ne itu.
idu-veroze n. -ońe (Suist. itk.) mallasruoka.
idä- itää.
ie... ks. ede.
igene: -d ikenet.
Ignoi Ignatius.
iguumena l. -mina n. -n luostarin päällikkö. V.
igä ikä; igä kai, iän kaiken iänkaikkisesti; iälläh ikinä, koskaan.
igähize n. -ine ikäinen: iţen i., ühten i.
igäize l. -äze n. -ne (itk.) *s. dem.* sanasta igä.
igäize l. -äze n. -ne ikuinen.
igävä n. -v *adj.* & *s.* ikävä: igävän alaine.
igäväze n. -äńe (itk.) *dem.* ed.
igävöiţţe- l. -öi- (refl.) ikävöidä.
igäüdü- (Suoj.) ikääntyä, sukeutua? vie on moalla sündümättä, ilmalla igäüdümättä.
ihala n. -lu l. -l (itk.) ihana.
ihastu- ilahtua: ihastui, kui Äjjää päivää, neţidä sanaa.
ihastutta- ilahuttaa.
ihmize n. -ine (M) = inehmize.
iho kasvot, näkö.
ihoľľize n. -ine näköinen: ühten i. saman näköinen.
ixala n. -lu l. -l (itk.) = ihala.
ixalmo (Suist., itk.) = ed.
Iivana n. -n Juhana; I-n päivü Juhannus.
Ijuli n. -ľ Heinäkuu.
Ijuńi n. -ń Kesäkuu.
ijättä- idättää.
ijättäjäze n. -äńe (itk.) siittäjä, synnyttäjä, jompikumpi vanhemmista.
ikkuna n. -n akkuna.
ikkun-pielliö n. -üt *s. dem.* ikkunanpieli.
ilda n. -du ilta.
ildaize l. -aze n. -ne illallinen; iltanen.
ildavu- (itk.) (iltaantua:) eritä, lähteä: ildavuizin ihalih sündüzih.
ildavundaze n. -ańe (itk.) pois-lähteminen.

ili eli, tahi. V.
Il'l'a n. Il'l'u Eljas.
illal'l'ize n. -ine ehtoosaarna.
illasta- syödä illallista.
illaţţu (Suist., Imp.) iltaseura.
il'l'ene n. -n iljanko.
il'l'en-sija = ed.
ilma n. -mu ilma; maailma: i. kai koko maailma, toine i. toinen maailma, Tuonela; ilmoin aigomat, kannettuzet, kuvamat, suvimat, ťuuď'ittuzet (itk.) vieraat ihmiset, appelan väki.
ilmai ilman; ilmaiseksi.
ilmaize n. -ine maailmallinen: i-n eän iän kaiken, i-ks igeä ikipäiviksi.
ilman = ilmai.
ilmoitta- (M) ilmoittaa.
Ilmol'ize n. -ine Ilmarinen.
ilo ilo: ilottah en tulis.
iloža n. -žu (Suist. itk.) iloisa.
ilvekse n. -es ilves.
ime- imeä.
imehe n. -h (Vielj. itk.) hämmästynyt?
imehtü- (Suist. itk.) kummastua, hämmästyä.
imelä n. -l imelä.
imittü- imeltyä.
inehmize l. ińehmize n. -ine ihminen; nainen.
ira: -lleh irti, irrallaan, -lleen.
Irińńä n. -ńńü, l. Iroi Irene.
irvotta- irvistää: irvottav nagrav.
iške- iskeä, lyödä; teurastaa.
iškendä n. -dü iskeminen.
iškime n. -in tulirauta.
istavu- (Suoj.) istuutua.
istoilleh istuillaan, -lleen.
istoudu- (Suoj.) istuutua.
istu- istua; *refl.* istuutua.
istunda n. -du istuminen.
istund'-aiga n. -gu istumisen aika.
istuoţţe- l. -uo- istuutua.
istutta- panna istumaan.
istuttele- *freqv.* ed.
izmena n. -nu l. -n (Seäm.) = izmenä.
izmeńi- pettää. V.
izmenä n. -nü l. -n petos. V.
izmenäze n. -äńe *dem.* ed.
izvesťi kalkki. V.
izvoľi- suvaita, olla hyvä. V.
ižä, harv. izä isä; koiras, urosa: ižälohi; ižä-poţţi karju.
ižändä n. -dü isäntä.
izäţţü urosa, koiras.
iťikkä (Suoj.) sääksen näköinen hyönteinen.
itke- itkeä.
itkijä n. -jü l. -j *s. fact.* ed.
itku itku.
itkuţţu (Kid.) itkuri.
iţe-püüdäjä n. -jü l. -j loukku, rita (V. самоловъ).
iţţe n. iţe itse 1) *pron. demonstr.* & *indef.* (nom:ssa ja tavall. muissa sijoissa ilman suff:ia) (= saks. selbst, selber, Einer selbst, man): päiveä pastav, iţţie kastav die Sonne scheint, aber man wird doch nass; tuuli ottav iţez läbi; iţţie vasten e' ole vihańe koiru; iţţie-

däh ižändeä lüödih vie enämbäl; käytetään joskus pers.-pronominink'n asemesta, esim. olled vanhemb' ittie jos olet vanhempi minua. 2) *pron. refl.* (useimmiten suff:n kanssa ja ainoast. casus obl:ssa, usein genit:ssä): itteh mutoin kuttuv oman nuorikkonsa kutsuu; anna ńimehine kolttaine ittes anna (oma) sinettisormuksesi; ottaad' omatto kullad itellettö ottakaa omat kultanne itsellenne; velľilöil käski vuottaa itteedäh; lihavan kullan muile annoin, laihan itel jätin; iten kattoj varovainen, tarkka.

luda n. -du Juudas.

J.

jaa . . . ks. joa . . .

jablokka n. -kku omena. V.

jaga- jakaa; *refl.* jakautua.

jagardukse (Seäm.) l. jagavukse n. -us jakaus (päässä).

jagele- jaella.

jahoa- jahista, pitää riidansekaista puhetta.

jaksa- riisua päältä l. paljaaksi: jaksa jallad eäreh; *refl.* riisuutua.

jaksaudu- (Suoj.) = seur.

jaksavu- riisuutua.

jaksavutta- *v. fact.* ed.

jalga n. -gu jalka; jallal jaloillaan, liikkeellä; jallas valveella.

jalgame n. -ain jalustin.

jalgavu- l. jalgevu- herätä.

jalgu-ńiekka n. -kku jalkamies.

jalgu-paikka n. -kku matto, jonka päällä vihitään.

jallai jalkaisin.

jallakse n. -as jalas.

jallaksuo n. -ud *dem.* ed.

jalo (Suoj.) äänekäs, kuuluva.

jalošti (Suoj.) *adv.* ed.

Janvarí n. -ŕ Tammikuu.

Jaška n. -ku Jaakko.

jauho jauho.

jauho- jauhaa.

jauhoin-kive n. -vi jauhinkivi.

jauhotta- jauhattaa.

jeďiinöi yksikään: eroitest j-d' e' ole; tule j. ei. V.

jeńeroala n. -lu kenraali. V.

Jeremii Jeremias.

jerefikka n. -kku kerettiläinen. V.

jerńi- = ďerńi-.

jeä jää.

jeä- jäädä.

jeävei- *refl.* seur.

jeävi- ilmaista, näyttää; hebo jeävi paginan hevonen alkoi puhua. V.

jo jo; enää: jo-go et süö; en ďo voi; — jo-go jokohan, tokko.

joablokka n. -kku = jablokka.

joada n. -du myrkky. V.

joadosti myrkyn-aine, saasta. V.

joakkori veneen ankkuri. V.

Joakoi Jaakko.
joama n. -mu maantie, valtatie. V.
joaššikka n. -kku laatikko. V.
joga *pron. indef.* joka: joga kezeä, j. kevättü, j. päiveä joka kesä etc.; joga sijas joka paikassa, kaikkialla.
jogahize n. -ine jokainen.
joga-päivähize n. -ine jokapäiväinen.
joga-vuodehize n. -ine vuotuinen.
joge n. -gi joki.
jogi-randa n. -du jokiranta.
jogo (harv.) = joga.
joguo n. jovut *dem.* san. joge.
Johora n. -r Yrjö.
joŋgitta- (Tul. loits.) jonguttaa: jouzel joŋgittaj.
joŋgöi l. jongoi jo nyt = jo nügöi.
jorššši kiiski. V.
joudava n. -vu l. -v jouttava; vapaa.
joudavuo n. -us *s. qval.* ed.
joudu jouto.
Jougamoize n. -ine Joukahainen.
jouze n. -zi jousi.
joute l. -ta jouten.
jouṭṭene n. jouṭen jouten.
jugie n. -gei (Seäm.) = jügie.
jumala n. -lu l. -l jumala.
jumalahize n. -ine jumalinen.
jumalattoma n. -atoi jumalaton.
jumaldema l. -doma n. -mu l. -m (Seäm.) Jumalan äiti.
juo- juoda; *refl.* juoda itsensä humalaan.
juoda n. -du malja, puinen vati (Vert. Karj. bl'uoda = V. блюдо).
juodaze n. -aźe *dem.* ed.
juohatta- muistuttaa mieleen (omaansa tai toisen).
juohattele- *frequ.* ed.
juoja n. -ju l. -j juoja, juomari.
juokse- juosta.
juoksenda n. -du juokseminen.
juoksendele- *frequ.* sanoista juo- ja juokse-.
juoma n. -mu (Suoj.) juoma.
juomari n. -ŕ (Suoj.) juoppo.
juomize n. -ine juoma.
juomoi juovukka.
juonda n. -du juominen, juonti.
juonu (Imp.) juoni, jono.
juosto juoksu: mittuine j. on hevol?
juotatta- janottaa.
juotta- juottaa.
jupka n. -ku hame. V.
jurjetta- jurittaa: kuldoin juov kui jurjettav.
juure n. -ri *s.* juuri.
juurevu- juurtua.
juuri *adv.* juuri, aivan.
juurikka n. -kku juurakko.
juurikkaha n. -ikas *adj. instr.* san. juure.
juvenda- (Seäm.) = jüvendä-.
jügie n. -ei l. -ie raskas, vaikea.
jügiä (Tul.) = ed.
Jürgi Yrjö.
jürize- jyristä: Pühäl'l'ü jürizöv ukkonen jyrisee.
jürkkä n. -kkü jyrkkä.
jürü jyry.
jüttü tapa, laji: ühten jütüin on sa-

malla lailla on; Loimoin jütüin ei pagize ei puhu Loimolan tavalla; minä en voi teän jütüi pajista.
jüttümä (n.?) (Seäm.) = seur.
jüttünäze n. -äńe (Suist.) = senr.
jüttüö n. jütüs(?) -lainen: ühten j., kuudamazien j.; kaiken jütüttü kaikellaista; roih briha endizen jütütteh nuorukainen tulee entisellensä.
jüvendä- raskauttaa.
jüvä jyvä.
jähkeä- sysätä.
jäiṭṭä n. -ṭṭü linnunmuna. V.
jälge n. -gi jälki; seuraus: rodinehgo hüvä j., vai surmu rodineh? — jälles *adv.* jäljestä, perässä: lähti matkoamah koďih, ńeidine j.; *prep.* jälkeen (ajasta): j. sidä, se pagin ku paistih; j. puoldu päiveä; jälgeh jälkeen, perään: ńeiďine tuli j.; jällel jälkeen (ajasta): enne meidü oldih, j. meidü jeähäh; jällel päi takaa: j. p. ajetah; jälkeenpäin: j. p. tulov koďih.
jälgimäi, harv. -in viimein, vihdoinkin.
jälgimäize n. -ine viimeinen.
jäli (Seäm.) jäkälä.
jämie n. -ei = järie.
jänöi jänis.
järelleh takaisin, jälleen.
järevüö n. -üs l. -üt paksuus.
järgieh (Salm.) heti.
järie n. -ei l. -ie paksu, vahva.
järiiṭṭöze n. -öńe (Kid.) vähän liiaksi paksu.
järilleh = järelleh.
järrittä- (Seäm.) seurata; matkia; tutkia.
järrittükse n. -üs *s. verb.* ed.
järve n. -vi järvi.
jäzi (Salm.) sorva. V.
jättä- jättää.
jää . . . ks. jeä . . .
jöngöi l. jönügöi jo nyt = jo nügöi.

K.

k' = ku, kui kun.
ka (Suoj.) = ga.
kabakka n. -kku krouvi. V.
kabja n. -ju kavio.
kabrasta- korjata, raivata.
kabuize n. -ine: lumi-k. (Seäm. run.) lumipallo.
kadaja n. -j kataja.
kadajize n. -ine katajainen.
kadaj-mättähä n. -mätäs katajapensas.
kadalaze n. -ańe (Suist. itk.) katala.
kadehe (n. kajeh?) (Suist. loits.) kateus: ken kadehil kaṭṭonnoo.
kado- kadota; menehtyä.
kaďvie n. -ve naava.
kagla n. -lu kaula.
kaglaksuo n. -ut lahden suu.

kaglukse n. -us kaulus.
kagra n. -ru kaura.
kahalleh (Snoj.) anki.
kaheksa n. =; kahdeksan.
kaheks-ńiekka n. -kku kahdeksan verskan paksuinen (parsi).
kaheks-tost-kümmene n. -n kahdeksantoista.
kahize- kahista (metsä, vesi, ihmiset tynnyrien kanssa).
kahitti kahdesti.
kahte n. kaksi l. kaks kaksi; kahtei (Snoj., Salm.: kahten) kahden, kahden kesken: jäi k. elämäh V:n ker; kahtekse kahtia: k. halgenov; kahtelleh kahdella tapaa; kaksin kaksittain, kaksi kerrassaan.
kahtende n. -eis l. -es kahdes: puoli kahtettu tostu.
kai *nom.* san. kaikke; *adv.* kokonaan, aivan.
kaida n. -du kapea.
kaidaize n. -ine *dem.* ed.
kaikke yks. ja mon. nom. kai kaikki; koko; kaikelleh kaikella tapaa; kaikin kaikki kerrassaan, yhäti; kaikis l. kaikkii (superl:n kanssa) kaikkein: kaikis suurin, k. ezmäizekse, kaikkii vańhimale; kaikkineh kokonaan.
kaima n. -mu (Seäm.) reuna, reunus, raita. V.
kaimoa- seurata, saattaa.
kaimoaja n. -ju l. -j seuraaja: -jat morsiusparin saattoväki.
kainalo kainalo.
kaiva- kaivaa.
kaivo kaivo.
kaja (Salm.) kajava.
kajjenda- kaventaa.
kajo (Seäm.) kajava.
kaksiaize n. -ine kaksonen.
kaksinaize n. -ine kaksinainen; kaksonen.
kala kala.
kalakkaha n. kalakas *adj. instr.* ed.
kalańiekka n. -kku kalamies.
kalaze n. -ańe kalanen.
kaldavu- kallistua: saduł k-ui.
kalkka- kalkkaa (kiveä vasten).
kallehe n. -łłis kallis; armas.
kałłivo kallio.
kalma n. -mu hauta.
kalmikki (Imp.) kalpea?
kalmisto (Salm., Suist.) hautausmaa.
kalmoitekse n. -tes hautausmaa.
kalmoi-tie = ed.?
kalmožema l. -mužema n. -emu l. -em (Seäm.) hautausmaa.
kalttaze n. -ańe (Salm.) luode, luoteinen.
kalu (Salm., Suoj.) kalikka.
kamahutta- (Snoj.) kamauttaa: toi sieroa da kovazinda stolal k-tti.
kana kana.
kanabra n. -ru (Salm.) l. kanabro (Seäm.) kanerva.
kanaize n. -ine pullo, kipru (verkossa).
kanava n. -vu l. -v kanava.
kanda n. -du kanta (kasvin, jalan, reen).
kanda- kantaa.
kandajaze n. -ańe (itk.) äiti.
kande n. kanzi (Seäm.) kansi.

kandele- *freqv.* san. kanda-.
kandelehe n. -h kantele.
kando kanto (puun).
kandome n. -oin silmukka (napissa; kauhtanassa napinreiän asemesta).
kańge n. -gi (Suoj.) kanki.
kannatekse n. -es happamen maidon kuori.
kannatukse n. -us (Kid.) = ed.
kańńoi kannikka.
kańńoize n. -ine lemmityn hyväilysnimi.
kanzakunda n. -du (Suist. loits.) kansakunta.
kappa n. -ppu (Seäm. run.) vesikappa.
kapsahta- (refl.) kapsahtaa: nouzov k-ah.
kapusta n. -tu kaali. V.
karabl'i laiva. V.
karahta- (refl.) karahtaa (äkillisestä liikkeestä): häi k-tih tul' kui lindu roun.
karandaššа l. -dišša n. -ššu lyijykynä. V.
karassu (Salm.) ruutana (?).
karavuula n. -lu vahti. V.
karavuul'i- l. -vuli- vahtia. V.
kardano (Suist. itk.) kartano.
kardanoze n. -ońe (Suist. itk.) *dem.* ed.
kargie n. -gei l. -gie karkea, karvas.
karhakko karhea.
karhu (Seäm. run.) karhu.
karja n. -ju karja.
karkku, -uize n. -uine karkko, emälammas, joka ei vielä ole poikinut.
karzi- karsia.
karzina n. -nu l. -n karsina.
kartta n. -ttu kaukalo, allas. V. корыто.
karttaize n. -ine *dem.* ed.
kartti kortti: karttih kizoamah korttia lyömään. V.
kartofka l. karttohka n. -ku peruna. V.
karu huono, paha; paholainen.
karustu- (Suoj.) huonostua.
karva n. -vu karva.
karvaize n. -ine karvainen.
kasarda- kastaroida.
kasekse n. -es (Suist., Tul.) lehtimetsä.
kassa n. -ssu palmikko. V.
kaššal'i kontti. V.
kasta- kastaa (ei: ristiä).
kastari (Suoj.) kassara.
kastie n. -te kaste.
kastu- kastua.
kazakka n. -kku renki. V.
kazakoitte- l. -oi- palvella renkinä.
kazarmo kasarmi. V.
kaz-aštie (Vielj.) = käz-aštie.
kaži kissa.
kažl'a n. -l'u kaisla.
kažl'užikko kaislisto.
kazna n. -nu rahasto, Ruunu. V.
kaźonnoi Ruunuun kuuluva. V.
kazottele- (refl., Suoj.) kiskotella, oikaista itseänsä.
kazva- kasvaa.
kazvaime n. -in (Suoj.) ruuppa, käsnä.
kazvanda n. -du kasvaminen.
kazvatta- kasvattaa.

kazvattele- *freqv.* ed.
kazvo kasvu.
kazvoľľize n. -ine suurikasvuinen.
Kaťa Kaisa.
kataiţţe- l. -ai- manklata. V.
katkeile- katkeilla, rypistyä: k-llah käed roadaes.
katkelmukse n. -us ryppy.
katkene- l. katkie- inf. -keta taittua.
katkoa- katkaista.
katokse n. -os katto.
katta- kattaa, peittää.
kattele- *freqv.* ed.
Kaťťi Katri; ks. marju-kaťťi.
kattie n. kate peite.
kattila n. -l kattila.
katuhkaize n. -ine (Vielj. itk.) peite: katelkoa pehmielöil k-zil.
kaţahta- (refl.) katsahtaa.
kaţonda n. -du katsominen.
kaţţele- *freqv.* seur.
kaţţo- katsoa; hoitaa, pitää vaari; katsoa hyväksi; koettaa; Jumalu kaţţov ińehmistü; mene, kunne kaţot; kaţon omin kädüzin; *refl.* pitää vaari itsestään, olla varoillaan: kaţommos nügöi, en juo viinoa.
kaţţoja n. -ju l. -j katsoja.
kaudehe (n.?) kausi: mi aigoa mennöv, vuvven kaudehet (Vielj.).
kauha n. -hu kauha.
kauhakko (Suist. itk.) kauhea.
kauhtana n. -n kauhtana. V.
kaunehe n. -ńis kaunis.
kaunehuo n. -us kauneus.
kauńistele- kaunistella, ylistellä.
kaunoi (run.) kaunis.
kauppa n. -ppu (Suist.) kauppa.
kauťi l. -ťťi kantta.
ke *pron.n* vart., ks. kene.
kebjendä- keventää.
kebjie n. -jei (Seäm.) keveä.
kego (Suist.) keko: heinü-k.
kehno (Suoj.) paholainen.
keihähä n. keihäs keihäs.
keittä- keittää.
keittäjä n. -jü l. -j kokki.
keksi- (Suist. loits.) keksiä.
kel (Seäm.) kanssa; vrt. ker, kera.
keldaize n. -ine keltainen.
keldavu- kellastua.
keldu-taudi keltatauti.
kello kello (kirkon, lehmän).
kello-jalga: -llat kellotapuli.
kelvottoma n. -otoin (Kid.) kelvoton.
kene, ke n. ken *pron. interr., rel.* ja *indef.* kuka, joka, joku: kedä sinul on perehtü? Ken menöv, jogahizen süöv; ken ku' armahembah sanov, ga: ťäďöi kun joku lempeämmin sanoo, niin (sanoo:) „ťäďöi"; — ńi ken ei ei kukaan; ken tahto kuka tahansa; keń-gi kenkin: kos k. sanov milloin mikin sanoo.
keńgä n. -gü kenkä, saapas.
keppi (Tul.) keppi = savakko.
ker, kera kanssa.
kerahmo = kerähmö.
keral (Salm.) keralla, mukaan: annettih hänel 30 mužikkoa k.
kerda n. -du kerta; kerral l. -llah

kerralla, kerrassaan; sil kerdu sillä kertaa, heti.
kerdü- = kerävü-.
kere = ker.
kereä- kerätä, koota.
kereändä n. -dü *s. verb.* ed.
kergie (Suist. itk.) kerkeä, nopea.
kerittä- purkaa, päästää irti l. auki.
keritte- keritä.
keritteme: -d keritsimet.
keroi kurkku.
keroin-kiele n. -li kitakieleke.
kerrittäjäze n. -äńe (Suist. itk.) = äiti.
kerä kerä.
kerä = ker.
kerähmö kansankokous.
kerävü- kokoutua.
kerävö keruu, keräys, kokoominen.
keske n. -ki keski, väli; kesken l. keske kesken: k. ajandoa on jeännüh, kolmei k.; keskenäh keskenään; keskel keskellä, keskeltä; keskes keskessä, välissä, seassa; keskeh keskeen, väliin, seknaan; keskih välistä, toisinaan.
kesken-aigaize n. -ine keskenaikainen, keskoinen.
keskimäize n. -ine keskimmäinen.
keskusta- keskeyttää, häiritä, estää.
keskustukse n. -us *s. verb.* ed.
keskustaja n. -ju l. -j *s. fact.*
keskuz-liha välikalvo, diafragma.
keskutta n. -ttu keskusta; väli; eroitus: on keskuttoa vähäine Anuksen kieles; soaren k. salmi.
kesk'-üö puoliyö.
keze n. -zi kesy, hiljainen.
kezene- hiljetä, tyyntyä.
kezoi järvikylpy.
kezreä- kehrätä.
kezräime n. -in (Suoj. Haud.) sääri.
kezä kesä, suvi.
ketterä n. -r (Suist.) sukkela.
keveä l. keväe n. -vät kevät.
keühnä n. -nü köhnä, silve.
keühtü- köyhtyä.
keühtüö n. -üs köyhyys.
keühä n. -hü köyhä.
keühäize n. -ine *dem.* ed.
keükkä-peä (Suoj.) mäkipää, köykkä.
keägä n. -gü ovenripa.
keändele- *freqv.* seur.
keändä- kääntää.
keänelmükse l. keännelmükse n. -üs käännös (myös hihan).
keännüttä- saattaa kääntymään.
-ki = -gi: dai sinä meńit-ki, e' andanuh-ki.
kibene- = kibevü-.
kibevü- kipeytyä.
kibie n. -ei l. -ie kipeä; kipeä kohta ruumiissa; kipu.
kibitkä n. -kü kuomu. V.
kibu (Tul. loits.) kipu.
kida kita.
kidaitta- (Seäm.) kiristää (hampaita). Vrt. Karj. kridautta-.
kidize- (Seäm.) kiristä (hampaat).
kiehastu- kiehastua.
kiehu- kiehua.
kielaha n. -las valheellinen.
kielasta- valhetella.
kielastukse n. -us valhe.

kieldä- kieltää: toized kielttih hänel sanomas toiset kielsivät häntä sanomasta; kield' ozuttamas ei sanonut tahtovansa näyttää.
kiele n. -li l. -l' kieli; kielen kandaj kantelija.
kielettömä n. -töi mykkä.
kieli-ńiekka n. -kku pakana.
kielittä- kannella.
kielländä l. kieländä n. -dü kieltäminen.
kieran, kieral (Seäm.), kierdu (H) = kerran, kerral, kerdu ks. kerda.
kierdä- kiertää.
kieroa- letittää.
kierukse n. -us (Seäm.) kerros.
kierä n. -rü kierä, väärä.
kihla n. -lu veto: kihl' iškie lyödä veto.
kiimi-(?) l. kiimie-(?) (refl.) kiimata: kiimitäheze.
Kiimien-kive n. -vi eräs kivi Seämärvessä.
kiinďie n. -ďei (Seäm.) kiinteä, kireä.
kiindä- kiinnittää: nuoraine kiindih n. tuli kireäksi.
kiińi kiinni.
kiińittä- kiinnittää.
kiirehe n. -h kiire: k-l ku nouzov.
kiirehtükse n. -üs kiirehdys.
kiirehtä- kiirehtää.
kiirehtäjä n. -jü l. -j kiirehtäjä; kiireinen.
kiirehüö n. -üs kiire.
kiiškoi kiiski.
kiisseľi hapahko hyytelö. V.
kiisto *s. verb.* seur.
kiistä- kiistää.
kiiständä n. -dü *s. verb.* ed.
kiitokse n. -os ylistys.
kiittele- ja kiittä- kiitellä, ylistää.
kilj . . . ks. kil' . . .
kilkkuna (Suist.) jouhisorsa (Anas acuta).
kil'u- kiljua.
kil'unda n. -du *s. verb.* ed.
kiloppa (Imp.) ilves.
kimalehe n. -h (Seäm.) kimalainen.
kindaha n. kinnas kinnas.
kińńer-koukku (Kid.) S. =.
kinttu (Suoj.) kinttu (lehmän).
kirbone- (harv.) = seur.
kirbuo- l. -ua- inf. kirvota pudota.
kirde n. kirzi kirsi, routa.
kirgoa- kirkaista, huudahtaa.
kirgu- kirkua, huutaa.
kirikkö kirkko.
Kirilä n. -l Cyrillus.
kirja (Suoj.) = seur.
kirjaize n. -ine kirje.
kirjava n. -v kirjava.
kirjoi-kädüö n. -kävüt (Suist. itk.) kirjakäsi.
kirju-ńiekka n. -kku (H) kirjanoppinut.
kirjutta- kirjoittaa.
kirjuttele- *freqv.* ed.
kirkendä- tehdä virkuksi.
kirkieţţäze n. -äńe (Tul.) *adj. moder.* seur.
kirkki (Imp.) virkeä.
kirmie n. -ei (Seäm.) = ed.
kirovo, l. -vukse n. -vus kirous.
kirpiţţä n. -ţţü tiili. V.

kiruo- inf. -rota kirota, torua.
kirvehe n. -ves kirves.
kirvotta- pudottaa.
kisa pussi. V.
kiško- kiskoa; ryöstää.
kiškoja n. -j rosvo.
kissa = kisa.
kisurda- (Seäm.) järsiä.
kiza leikki, peli.
kizavo *s. verb.* seur.
kizoa- leikkiä.
kiţkistele- (refl., Suoj.) = kazottele-.
kiuguva (n. -vu?) (Suist. itk.) kiukaa.
kiuru leivo.
kive n. -vi kivi.
kivekse n. -es riippa (nuotassa).
kivi-ruţţu (Seäm.) kivikala.
kivistükse n. -üs *s. verb.* seur.
kivistä- kivistää.
kivize n. -ine kivinen.
kivokse n. -os (Suoj.) kinos.
kivuttoma n. -utoi (Tul. loits.) kivuton.
kivüö n. -üt *dem.* san. kive.
kleja liima. V.
klokoţţi- kaakattaa. V.
kńeäzä n. -zü ruhtinas. V.
kńiiga n. -gu kirja. V.
koabie: -d kaappeet, päistäret.
koaďi- suitsuttaa pyhää savua. V.
koaďiaize: -d (Seäm. run.) *dem.* seur.
koaďie: -d alushousut.
koaji- (refl.) tunnustaa syntinsä: koajiekseh reähkis. V.
koakista- kuristaa kurkusta.
koakistu- kuristua.
koala- kahlata.
koalatukse n. -us kahlauspaikka.
koardu l. -ru haisu.
koariţţe- (myös refl.) haista pahalle.
koaska n. -ku kaski, kypäri. V.
koašša n. -ššu puuro. V.
koazńi- kovasti rangaista. V.
koavehti- (Imp.) haamottaa.
koaviţţe- kaappia.
kobrista- kouristaa.
koda-vävü kotivävy.
koďi koti, talo; koiz kotona, kotoa, koďih kotia.
koďilaize n. -ine kotona oleva l. olija.
koďize kotoinen: k. koiru (Suist. loits.); kotonen (Vielj. itk.).
kodoila n. -lu morsiamen koti.
kodoize n. -ine pesä: peäsköin k.
kodolaize n. -ine = koďilaize.
kodva n. -vu (H) hetki, tunti.
kodvaize n. -ine kotvanen, vähä aikaa: moatah kodvaine, soittav k-zen.
kodvi- odottaa.
kogo (M) koko: k. muakundua.
kohene- koheta, parata.
kohenda- korjata; tähdätä, heristää (?): kohend' iškiä toizen kerran.
kohendukse n. -us korjaus.
kohendutta- korjauttaa.
kohotta- (Seäm.) kohottaa: vähäl kohottav verkon.
kohta n. -tu kohta, paikka, sija; kohtalleh kohdalleen, suoraan.

kohtaize n. -ine (Vielj. run.) *dem.* ed.
kohti kohti; tasan: dai sen ker on k. väet senkin kanssa voimat ovat tasan.
kohtuo n. -us (M) kohdun hedelmä.
kohtustutta- raskauttaa.
koi tiisa.
koilize l. koillize n. -ine itä, itäinen.
koin-ižändä n. -dü tonttu.
koin-jumala n. -l (Suist. loits.) Koi.
koira n. -ru koira.
koitta- (Suist. loits.) koittaa.
koivikko koivisto.
koivu koivu.
koivuize n. -ine *adj.* ja *dem.* ed.
koja (Imp., Suoj.) punn kuori (esim. koivun).
kokko (Suist.) kotka.
kokoi soikea ohra- tai kauraleipä.
kokotta- kokottaa.
koljakka n. -kku (Suist.) kolea.
kolmande n. -ais l. -as kolmas; k. päivti keskiviikko.
kolme kolme.
kolme-peälize n. -ine kolmipäinen.
koloťťi- iskeä, lyödä, kolkuttaa. V.
koľţoi (Suist.) käpylintu (Loxia).
koľţţaize n. -ine sormus. V.
komšša l. komša n. -šu vasu.
komkka n. -kku maamöhkäle.
konatta n. -ttu nuora, touvi. V.
końavoala n. -lu kuohari. V.
kondie l. -dii karhu.
Końńoi Konrad.
konopaaťťi- tilkittää (seinä). V.
konzaze n. -ańe ammoinen.
konzu l. konz koska? kun; ńi k. ei koskaan.
kontto (Seäm.) juurukka(?).
końušši talli. V.
koofei kahvi. V.
kopitta- *v. descr.* keveästä ja nopeasta juoksusta: juosta k-av, kazakku kündäj koďih kopitti.
koppala n. -l koppelo.
koppoa- vrt. kopitta-: hüppäin koppain kaŋgastu müö (Vielj. run.).
korbe n. -bi korpi (jossa knusia kasvaa).
korbi-peäţköi (Suist.) tervapääskynen.
korendo korento.
korie n. -rei (Tul. loits.) korea.
korgevuo n. -us *s. qval.* seur.
korgie n. -gei korkea.
korietta n. -ttu kattovaunut. V.
korize- kuorsnata.
korja n. -ju korja.
korjaize n. -ine *dem.* ed.
kormańi tasku. V.
kormeńi (Suoj.) = ed.
kormu ruoka. V.
koro- lörpöttää.
koro (Suist.) eräs lintu.
koroba n. -bu suuri vasu (jossa rautamaata vedetään). V.
koroli kuningas. V.
korttehe n. korteh korte.
korţţaize n. -ine (Vielj.) = koľţţaize.
korva n. -vu korva.
korvis-parda (Suoj.) poskiparta.
korvoi korvo, saavi.

korvu-juure n. -ri korvanjuuri.
kos = konzu.
koske n. -ki koski.
koskelo (Suist.) koskelo.
koske- (tavall. refl.) koskea, kajota.
kosťeli n. -ľ (Seäm. sad.) rantainen sauva. V.?
koste-randa n. -du (Seäm. Lahdessa) tyyni ranta = moa-randa.
kostiiţţoze n. -ońe (Kid.) vähän liiaksi kostea.
kosťikki l. kostoi (Kid.) keskiviikkona (*kol*mantena päivänä) syntyneen lehmän nimi.
koz = konzu.
kozi (Suoj. run.) kosi: ajo Koskella kozihe.
kožina (Suoj.) säilypaikka veneen perässä.
kozitţe- kosia.
kožounà n. -nu karvaushuone. V.
kozus-miehe n. -mies (Suist.) puhemies.
kotka n. -ku (Seäm.) kotka.
kotta n. -ttu matala kenkä. V.
koufei = koofei.
kougelitţa (Suoj.) koukero, lenko.
kouhakko (Kid.) kuohkea (maa).
kouhkoi (Suoj.) kuhko.
koukku koukku.
koukkuize n. -ine *dem.* ed.
koukusta- taivuttaa koukkuun.
koura n. -ru viltti, vaippa. V.
kova kova.
kovazime n. -in kovasin.
koverda- kovertaa.
koveruiţţe- = ed.
koveruo n. -us koveruus: koverdammos koveruizilleh.
kovettele- (Suist. loits.) koetella.
kovuo n. -us kovuus; kovuinen: min kovuz on raudu.
krapeššì- (Kid.) kiivetä.
kravaťťi sänky. V.
kreśjoanina n. -in talonpoika. V.
kresťoano (?) = ed.: kresťoanoloi.
krieppi- sitoa lujasti. V.
kriṅgeli rinkeli. V.
krisa rotta. V.
kristossi- (Suoj. Haud.) antaa pääsiäismunia sanoen: Христосъ воскресъ.
kroassi- maalata. V.
kroaznoi (Vielj. itk.) punainen. V.
kroppi- pirskuttaa: pühä-viele kroppi pappi. V.
krotkoi hiljainen, lauhkea. V.
kruokastele- (Suoj.) nyyhkiä.
kruoţka- (Suoj.) kurista (sammakko).
kruuga n. -gu kehä, ympyrä. V.
kruuška n. -ku tuoppi; tuopillinen. V.
kruţina l. kruţţina n. -in suru, murhe. V.
kräkki (Suist.) sinisorsa (Anas boschas).
krökittä- (Suoj.) hypähdellä maasta yht'aikaa käsillä ja jaloilla.
ku partikkelivartalo: kui (harv. kuin) kuinka? kui (kuin), ku niinkuin, kun, jos, että, jotta; kus l. kuz missä, mistä, kus-päi mistäpäin, mistä, kuz-gi — kuz-gi paikoin — paikoin; kunna l. kunne minne, ńi k. l. ei ńi k. ei minnekkään;

kuńi: sińi — kuńi niin kauvan kuin, k. ei ennenkuin, kunnes.
kub'-aida (Suoj.) keon ympäri pantu aituus.
kubinehe n. -h. syyhyminen.
kublaja (Suoj.) kelluva, keveä (vene).
kublastu- (Suoj.) nousta veden pintaan.
kubu kupu.
kudama n. kudai (harv. kudain, kudan) mikä? kumpi? joka; ńi k., ei ńi k. ei mikään, ei kumpikaan; k. tahto mikä l. kumpi tahansa.
kudaž (Salm.) = kudai-že mikäpä: k. ńiedu.
kuďmu (Imp.) kuojus.
kudo- kutoa; muurata: dostalit kiveh kuvotah.
kudoa = kudama.
kuďvahuttele- (Suist. itk.) liikutella.
kuḑera n. -r kiherä: kuḑerat tukad.
kuḑoi muurahainen.
kuḑoi-mättähä n. -mätäs muurahaispesä.
kugalaize n. -ine mistä kotoisin oleva?
kuha kuha.
kuhľaha n. ľas (Kid.) kuhilas.
kuhmu (Seäm.) karttu, tapuin.
kuhńa n. -ńu kyökki. V.
kuiduole- (refl., Suoj.) = soahustele-.
kuilaha n. -las = kühlähä.
kuiri (Suist.) kuovi (Numenins).
Kuizmoi Kuisma: K-n päivü 1 p. Marrask.
kuitta- kuultaa, kiiltää (sormus).
kuiţţa n. -ţţu (Imp.) sysimiilu.
kuiva n. -vu kuiva.
kuiva- kuivaa.
kuivaskande- (Seäm. harv.) alkaa kuivaa.
kuivattava n. -v kuivalanta.
kuivoa- kuivata.
kujo: -t kuja.
kukasta- (Seäm.) kukoistaa.
kukkaha n. kukas (Seäm.) kukka; kukasta kummoa (Suoj.) kuulnista kummaa.
kukkaize n. -ine lelu.
kukkaro (Kid): kai on silmät kukkarolleh, puhalduksis silmät l. kasvot ovat aivan pussillaan, turvoksissa.
kukki- (Suist. itk.) kaunistaa.
kukku- kukkua.
kukla n. -lu nukke. V.
kukoi kukko.
kukoi-marja n. -ju orjantappuramarja.
kukoi-roaga n. -gu orjantappura: k-n boba ruusu.
kuľa jauhokuli. V.
kulakko, l. -kka n. -kku nyrkki. V.
kulakkaize n. -ine (Seäm. run.) *dem.* ed.
kulda n. -du kulta; kuldu-poigu poika kulta.
kuldaize l. -aze n. -ne kultainen; armas; kultanen.
kuldavu- kultaantua.
kuldoi, l. -oize n. -oine (Vielj. run.) kultanen.
kulge- kulkea.

kulgemattoma (n. -matoi) (Suist.) joka tekee kulkemisen mahdottomaksi (niinkuin maantienrosvo).
(kulgemattuo) n. kulgematus = ed.
kulgija n. -ij kulkija.
kuľľitte- kullata.
kuľľuška n. -ku kallo.
kulma n. -mu silmäkulma.
kulo (Tul. loits.) kuloheinä.
kulu (H) kulu, huono: kulut koit.
kumakka n. -kku punainen pumpulivaate. V.
kumarda- (refl.) kumartaa, kumartua.
kumardele- (refl.) *freqv.* ed.
kumarduz-aigaze n. -ańe (Suist. itk.) kumarrusaika.
kumma n. -mmu kumma.
kummaize n. -ine (Vielj. itk.) *dem.* ed.
kummakkaha n. -akas (Suoj.) kummallinen.
kumpassu kompassi. V.
-kunda n. -du -kunta; ks. heimo-k., kanza-k.
kundele- (H., Seäm.) = kuundele-.
kuńiiŋgaha n. -gas (Suoj. Haud.) kuningas.
kuńiiŋgastukse n. -us (M) valtakunta.
kuńitte n. -ttu näätä. V.
kuńńivokse n. -os (M) kunnia.
kuńńivoi- (refl., Vielj. itk.) herkkuilla? kuńńivoikkoattokseh nämis stolazis.
kuńńivoitta- (M) kunnioittaa.
kuńńivo-stolaze n. -ańe (Suist. itk.) kunniapöytä? herkkupöytä?
kuńńivoze n. -ońe (Suist. itk.) kunnia.
kunutta n. -ttu nuutta. V.
kuoja (Imp.) kuojus (hevosesta).
kuole- kuolla.
kuolemattoma n. -atoi kuolematon.
kuoľie (Suist.) = kuolija.
kuoľie-virde n. -rzi (Suist.) vainajalle itkettävä virsi.
kuoľija n. -j kuolija, vainaja.
kuoma n. -mu kummi. V.
kuondu- virota, herätä.
kuonnunda n. -du virkoominen, (kuolleista) ylösnouseminen.
kuonnutta- l. kuonutta- herättää.
kuonnuttele- *freqv.* ed.
kuore n. -ŕi kuori.
kuorehe n. -reh l. -ris (Suist., Kid.) kuorekala. Vrt. V. корюха.
kuori- kuoria.
kuoŕoi (Seäm.) = kuorehe(?).
kuorzu- kuorsnata; hyrrätä (kissa).
kuožaľi kuoseli.
kupsa n. -su kauppamies. V.
kurge n. -gi (Suist.) kurki.
kuri- polttaa tupakkaa. V.
kurize- kurista (sammakko).
kurjaize l. -aze n. -ne (itk.) kurja.
kurmitta n. -ttu pisama, kirpula.
kurmoi (Suoj., Suist.) kurppa (Numenius).
kurńiekka n. -kku kalakukko. V.
kuroaži- (refl.) ilkamoita. V.?
kurva n. -vu huora. V.
kurvoi (Suist.) = kurmoi.
kušakko vyö. V.
kuze n. -zi kusi.
kuze- kusta.
Kuťťi (Imp., Suist.) tavall. koiran nimi.

kuţţu- kutsua.
kuţţuja n. -j kutsuja.
kuţuksendele- koettaa kutsua, kutsutella.
kuu kuu; kuukausi.
kuudama n. -m kuutama, kuu.
kuudamaze n. -ańe (Suist. itk.) *dem.* ed.
kuudam-kirju-paikkaize n. -ine (Seäm. laul.) liina, jossa on kuunmuotoiset kirjaukset.
kuude n. kuuzi (kuuz, kuus) kuusi.
kuuhize n. -ine -kuinen: kolme-k.; k-d kuukantiset.
kuuhuo n. -ut *dem.* san. kuu.
kuukša l. -šoi (Suist.) kuusanka (Garrulus infaustus).
kuule- kuulla; totella: kuuľi sanan totteli.
kuuleksendele- *freqv.* ed.
kuulevoitekse n. -tes (Suoj. Haud.) kuulutus.
kuulevutekse n. -tes (Suoj.) = ed.
kuulevutta- (Suoj.) kuuluttaa.
kuuľistele- (Salm.) kuulustella.
kuulu- kuulua; tuntua.
kuulunda- n. -du kuuluminen.
kuuluža n. -žu kuuluva, kova-ääninen.
kuundele- kuunnella; totella, palvella.
kuundeľija n. -j tottelevainen.
kuu-paida n. -du kalvo, joka varsan syntyessä on sen ympärillä.
kuurnehe n. -ńis kuuro.
kuuze n. -zi kuusi.
kuuzikko kuusisto.
kuuťťi kuutti.
kuva (M) kuva.
kuvahaize n. -ine kuvahainen, varjo.
kuvajaze n. -ańe (Suist. itk.) muodostaja, synnyttäjä, äiti.
kuvama (n. -m) (Vielj. itk.) muodostama: ilmoin kuvamii = vieraita ihmisiä.
kuvamuo n. -ut (Suist. itk.) *dem.* ed.
küdü lanko, miehen veli.
kühlähä n. -läs kuhilas.
kühlähäize n. -ine *dem.* ed.
kükkülize: -zin kyykkysillään, -lleen: kai k. vedäv vaţan.
külbe- kylpeä.
külgi-luu kylkiluu.
külgi-seinä n. -nü sivuseinä.
külgüö (n. küllüt; Suist. itk.) *dem.* kylki.
küllittä- (Seäm.) tyydyttää.
küllü (Vielj. itk.) kyllä, kyllin (?).
küllü-hinda n. -du täysi hinta.
küll'-armoze n. -ońe (Suist. itk.) hyvin rakas (?).
küllä: -l kyllälti.
külläize n. -ine kylläinen; tyytyväinen; lihava.
küllästü- kyllästyä, lihota.
küllästükse n. -üs *s. verb.* ed.
küllättä- kyllästyttää, ravita.
külmevükse n. -üs vilustus.
külmä n. -mü kylmä.
külmä- kylmää.
külmäze n. -äńe (Suist. itk.) *dem.* san. külmä.
külmättele- *freqv.* & *fact.* san. külmä-.

külmätt̮ü (Suist.) jouhisotka (Fuligula cristata).
külvettele- kylvetellä.
külvä- kylvää; ripotella.
külü kylpy; sauna.
külüze n. -üńe (Salm.) *dem.* ed.
külä kylä.
küläze n. -äńe (Suist. loits.) kyläinen.
kümen = kümmen ks. seur.
kümmene n. kümmene, kümmen l. kümmei kymmenen.
kümmenende n. kümmenes l. -neis kymmenes.
kümmen-ńiekka n. -kku alhaisin poliisimies.
künde n. künzi kynsi.
kündä- kyntää.
kündäjä n. -j kyntäjä.
kündüö (n. künnüt, Suist. itk.) *dem.* san. künde.
künḑeä- kynsäistä.
künḑi- kynsiä.
küńgä (Suist.): suuri k. eräs tanssi.
küńi- kyniä.
küńńükse l. künnükse n. -üs kynnys.
künä l. küńä kynä.
küńä-käde n. -käzi kirjoituksen taitava.
küńäbrükse n. -üs kyynärpää.
küpse n. -si kypsi.
küpsendäjäize n. -ine: marjan k. heinäsirkka.
kürzä n. -zü pannukakku.
küzü- kysyä; vaatia; pyytää.
küzüjä n. -j *s. fact.* ed.
kütke- kitkeä.
küühkühüö n. -üt (Seäm. run.) = seur.
küühköi kyyhkynen.
küü-keärme (Suist.) kyy.
küükkä (Suoj.) keila, kartio.
küüńele l. -ńäle n. -l kyynel.
küölä (Suoj.) kiulu, vesikappa, jossa on varsi kyljestä ulospäin.
küöstö (Suoj.) roisto.
küövä n. -vü (Seäm.) kalahaavi.
käbrü käpy; verkonpolo (tuohesta).
käbälä n. -l käpälä.
käde n. käzi käsi.
kädüö n. kävüt (run.) kätönen.
käekkäh (Suoj.) käsitysten.
käen-alovehe n. -h vallanalusta.
kägie- (Suoj., myös Haud.) käetä, luvata.
käge n. -gi (Suist.) käki.
kägize n. -ine (Seäm. run.) = seur.
kägöi käki.
kägöize l. -öze n. -ne (Seäm. run. ja Suist. itk.) *dem.* ed.
käi *impf.* san. kävü-.
kämmene n. -n kämmen.
kärbehe: -d päistäret (lähtevät lipsuttaessa).
kärbäize n. -ine kärpänen; ruiz on k-zes ruis kukkii.
kärge n. -gi palokärki.
kärzä n. -zü kärsä (sian).
käske- käskeä: käsköv kazakal vesteä käskee rengin veistää.
käskemä n. -m (M) käsky.
käskendä n. -dü käskeminen.
käskü käsky.

käskükse n. -üs (H) käsky.
käsküläize n. -ine piika.
käz'-aštie käsiastia.
käzi-paikka n. -kku käsipyyhe.
käzittü käsiala, teos: kudaman sepän k. on?
kätküö n. -üd l. -üt kehto.
kävele- kävellä.
kävelükse n. -üs kävelys.
kävü- inf. kävvä, harv. kävüö käydä: kävüi metțäh ainos kävi aina metsässä; — nousta (taikina).
käüjä n. -jü kävijä.
käüksendele- käyskennellä.
köhmüškä n. -kü (Kid.) kuhnus.

L, L'.

la *part.*, jota käytetään, kun toisen sanat tai ajatus kerrotaan: „Sih se aigu lühüöks veäh". — „Midä?" — „Sih se la aigu l. v."
laa.. ks. loa...
labja n. -ju lapio.
labjaize n. -ine *dem.* ed.
laboho n. lavoh villalapo l. leve.
ladva n. -vu latva.
ladvusta- latvoa.
lage n. -gi välikatto.
lagi (Suist. loits.) laki, oikeus: lagih manatah.
lagie n. -gei l. -gie lakea.
lagla (Suoj.) alli (?), metsähanhi (?).
laglatta- (Suist.) laklattaa (allit, hanhet).
lahja n. -ju (M) (hyvä) lahja.
lahjo- lahjoittaa.
lahjus-hebo (Suoj.) lahjahevonen.
lahkehe n. -kis (Kid.) lahje (housun).
lahkoize n. -ine (Vielj. itk.) laahko, plankku: laťe-l.
lahmoa- (Kid.) sotkea, tallata (karhu viljan).
lahna n. -nu lahna.
lahte n. -ti lahti.
laihina n. -n laina: l-ah andoa.
lainu- (Seäm. run.) tulla lainotuksi.
lainoele- l. lainuole- *freqv.* seur.
lainuo- inf. -nota niellä.
lait... = loait... ks. loaďi-.
laittoize- (Vielj. itk.) laitto, onneton.
laiva n. -vu (Vielj. run.) laiva.
laivene- (Suoj.) hiljetä, tyyntyä (tuuli).
lambaha n. lammas lammas; uuhi.
lambi lampi.
landehe: -t lanteet.
laṅgene- l. -gie- inf. -geta laṇgeta, pudota; l. läžimäh sairastua.
laṅgenukse n. -us kuilu.
laṅgiele- *freqv.* ed.
lapahtu- puutua (?): jalgu l-uv.
lappaize n. -ine silmukka.
lapse n. -si lapsi.
lapsen-aiga n. -gu lapsuus.
lapsesta- lapsettaa.
laška n. -ku laiska.
laske- laskea; *refl.* paneutua (maata).
lasketta- riisua valjaista; lausua, lasketella.

laškista- (refl.) laiskotella.
laškistu- (M) laiskistua.
lasku ks. päivän l.
lasta l. lašta n. -tu lasta; luotin (aurassa).
laštaize n. -ine *dem.* ed., ks. rünnäz-l.
lastu lastu.
laťťie l. lattie n. laťe lattia.
laṭṭu litteä; tasainen.
lauda n. -du lauta; külün lavvad saunan lavo.
laukka n. -kku sipuli.
laukka n. -kku puoti. V.
laula- laulaa.
laulaja n. -j *s. fact.* ed.
laulaksendele- *freqv.* san. laula-.
lauluze n. -uńe (Suist. itk.) laulu (kukon).
Lauri Lauri.
lauṭṭa n. -ṭṭu lavitsa. V.
lauṭṭaze (Suist. itk.) *dem.* ed.
lavosta- tasoittaa.
lebäämättömä n. -mätöi jolla ei ole levätty: linduzien l-mät puuhuot (Suist. itk.).
lehmä n. -mü lehmä.
lehte n. -ti l. -ťi lehti.
lehtekse n. -es lehvä.
lehvojaze n. -aźe (Suist. itk.) kylvettäjä.
leibä n. -bü leipä.
leikalmukse n. -us veitsen l. kirveen haava.
leikkavo leikkuu. elonkorjuu.
leikkoa- leikata, hakata.
leinäize l. -äze n. -ne surullinen.
lei-zvieri (Suoj. sad.) leijona(?).
leivättömä n. -ätöi leivätön: l. vuozi katovuosi.
lekahtelija n. -j kiikkerä.
lekahtutta- l. -hutta- lekauttaa, nyökäyttää.
lekahuttele- *freqv.* ed.
lekku- lekkua.
lekkuja n. -j lekkuvainen.
lekutta- *fact.* san. lekku-.
lemboi (Salm., Suoj.) lempo.
lembüö (n. -mmüt) (Suist. itk.) lempi.
lendele- *freqv.* seur.
lendä- lentää.
lennändä n. -dü lentäminen.
lentta n. -ttu nauha. V.
lepettä- läpättää, puhua epäselvästi jokeltaa.
leppie (Salm.) leppeä.
leppiesťi (Salm.) *adv.* ed.
leppümättömä n. -mätöi (Suist. itk.) leppymätön.
leppä n. -ppü leppä.
leppäize n. -ine leppäinen.
lepsä- (?) lepsuttaa, keveästi liikkua: pläššie lepsetäh (Suist.).
lesk'-akka n. -akku, gen. leskenakan (harvemmin lesk'-akan) j. n. e. leskivaimo.
leske n. -ki leski.
leskevü- leskeytyä.
ľežankka l. ľežantka n. -ku pätsin kylkeen muurattu makuupaikka: ľ-an päṭṭi semmoisella penkillä varustettu uuni. V.
levendä- leventää.
levevüö n. -üs leveys, levyinen.

levie n. levei l. -vie leveä.
levie- inf. -itä levitä, hajota.
leviehkö *adj. moder.* san. levie.
leviesti leveästi, leveältä.
levittele- *freqv.* seur.
levittä- levittää (myös: vuode).
levo katto.
leühkie (Suist. itk.) lauhkea(?).
leühkä- kerskata.
leühkähtä- (refl.) lehahtaa (lintu).
leühkäjä n. -j kerskaaja.
leühkändä n. -dü kerskaaminen.
leähättä- (Suoj.) läähöttää.
leävä n. -vü navetta. V.
libevüö n. -üs *s. qval.* seur.
libie n. -bei l. -bie liukas.
libo tai, eli. V.
libu- lähteä liikkeelle, työntyä; ruveta: tänne salo-matkoil oletto libunuh; hebo libuv mäes juoksemah; vie enämbäl soittamah libuv.
libuža n. -žu (itk.) kerkeä, nopea.
liedu kiikku.
liedu- kiikkua.
liekkari lääkäri. V.
lieme n. -mi liemi.
lienne-, 3 pers. liennov l. -nnöv tulla (joksikin), olla vastedes: liennen hüvä olen oleva hyvä; — *muodostaa futuuria:* liennen kuundelemah olen totteleva, en lienne enämbi tulemah en ole enää tuleva.
lietosta- (Suoj.) peittää lietteellä.
liettie n. liete (Suoj.) liete.
lievä mieto, vieno (teevesi, tupakka).
liga lika.
ligaize l. -aze n. -ne likainen.
liha liha.
liha-ńiekka n. -kku teurastaja.
lihuo- inf. -hota lihota.
liibu-?: kolme luzikkoa liibui.
liiga n. -gu liika: lijjakse; (itk.) monilukuinen.
liikka (Suoj.) sopimus, ehtoliitto.
liikku- liikkua; nousta, käydä; lähteä sijoiltaan, särähtää, hämmentyä (jalka, sydän, mieli l. järki).
liikunda n. -du liikkuminen.
liikutta- liikuttaa; kiikuttaa.
liikuttele- *freqv.* ed.
liina n. -nu hamppu.
liipoi = seur.
liipokkaize n. -ine perhonen.
liipukkaze n. -ańe (Suoj.) = ed.
liišie- inf. -itä (Kid., Salm.) liietä: ei-go liišie maiduo luzikaz andoa? Vrt. V. лишный liikanainen.
liittoize n. -ine (Vielj. itk.) määräaika.
liitta n. -ttu kasvot, näkö. V.
liittoize n. -ine (Vielj. itk.) heikko(?).
likkeä- (Seäm.) kaataa, heittää: vettü likkäi vaŋgujale peäle.
lindu lintu.
linduize n. -ine *dem.* ed.
linna n. -nnu kaupunki; linna.
linna-kundaze n. -ańe (Suist. itk.) = seur.
linnuvehe n. -h (Salm.) kaupungin väestö.
lipahtukse n. -us rävähdys (silmän).

lippa (Suist.) eräs tanssi.
lippoa- lipsauttaa (silmää).
lipsutta- klihdata.
lista n. -tu paperilehti. V.
listaze n. -ańe (Suist. itk.) *dem.* ed.
ližendükse n. -üs = liženüs.
liženе- lisäytyä, enetä.
liženükse n. -üs lisäys.
ližeä- lisätä.
ližä lisä: ližäks.
ližäele- l. -äjele- *freqv.* san. ližeä-.
ližättömä n. -ätöin (Salm.) hyödytön, kelvoton.
ližävü- lisäytyä.
lizävö (H) lisäys.
lizäüdü- (H) = ližävü-.
litʇavu- tunkeutua.
litʇi- lääkitä. V.
litʇoa- litistää, tunkea, puristaa.
livestü- livetä, liukahtaa.
livutta- *fact.* san. libu-: siiritʇi livutin hebuo.
livuttajaze n. -ańe (Suist. itk.) kohottaja, liikkeelle saattaja = äiti.
Livviköi Aunukselainen: L-n kieli Aunuksen murre.
Liügi Aunuksen kieli: paju on puhtaz L. laulu on puhdasta A:n kieltä; livvikse A:n kielellä.
Liügiläize l. -äze n. -ńe (Tul., Seäm.) = Livviköi: sanotah i Liügiläine vähä, a eńin ʇura Livviköi.
loadana n. -n l. -nu pyhä savu. V.
load'-armoze n. -ońe (Suist. itk.) laatuisa l. kelpo omainen.
loaďi- tehdä, laittaa, valmistaa (kankaasta vaatteus, vuode, ruokapöytä, pidot): süvvä i juvva loaďiv; paginan, itkun loaďiv rupee puhumaan, itkemään. V.
loaďija n. -j *s. fact.* ed.
loadu laatu, tapa: ńi mih loaduh ei millään tapaa, ei poʇin loaduh tapeta ei tapeta niinkuin sikaa.
loaduize n. -ine -lainen: kaiken l.
loagari (Suoj.) tapuli, latomus.
loahkanja n. -ju lahankka: lehmien juotettav l. V. лоханка.
loainda n. -du *s. vrb.* san. loaďi-.
loaittele- (Vielj. itk.) laitella.
loapoťťi kengänmuotoinen virsu. V.
loaskaitʇe- l. -ai- liehakoida. V.
loaskava n. -v kohtelias. V.
loasťi- (Suist.) = loaskaitte-.
lodma n. -mu alho, laakso.
loga loka, lökä.
logoa- sylkeä lökää.
lohe n. -hi lohi; (Suist. loits.) lovi: Nouzes luoheń lohes.
lohjakko (Suist.) paksuvartaloinen, jäntterä.
loitombaze n. -ańe: -azeks (Suoj.) vähän kauemmaksi.
loitto: -n kaukana, kaukaa, loitokse kauas; loitomba kauemmas.
loittoize n. -ine kaukainen.
loiʇendu-virde n. -rzi (Kid.) loitsuruno.
loma rautakanki. V.
lomahutta- S =: toi sieroa da kovazinda stolal lomahutti.
lomuutta- (Imp.) lomisuttaa.

loṅga- (Seäm.) luoda (sontaa).
lopiksendele- lopetella.
lopitta- hävittää.
loppe- lopettaa, päättää: ku loped süöndän; hävittää; *refl.* loppua.
loppu (Suoj.) loppu.
loppu- (Salm.) loppua.
loppumattoma n. -atoi S=.
lopuška n. -ku loppu, loput; l-l vihdoin.
loškoa- (Suoj.) loskata: käen katkai pois loškai; lehmän iski loškai.
loškotta- (Suoj.) kiimottaa, välkkyä.
lošši- (Suoj.) lyödä, iskeä.
loukko läpi, reikä, aukko.
loukutta- loukuttaa.
lounaʹlize n. -ine puolipäiväsaarna.
lounoa n. -nat päivällinen.
luba (Salm.) lupa: andoi luvan puhkata.
ʹlubouo n. -us rakkaus. V.
luge- lukea, laskea.
lugu luku.
luja luja, vahva, eheä; lujah totisesti, varmaan: küzüttih hänel l., en tijjä sanuo l.; lujal varmuudella, varmaan: vuottav l.
lujattava n. -v *adj. moder.* ed.
lujenda- vahvistaa.
lujene- vahvistua.
lujoa- vahvistaa, vakuuttaa.
lujuo n. -us vahvuus, vakuus; lujuot (Suist.) kihlauspidot.
lukku lukku.
lume n. -mi lumi: lundu panov lunta sataa; lumen panendu lumisade.
lumi-kabuize n. -ine lumipallo.
lumi-nirkku (Suist.) lumikko (Foetorius nivalis).
lummehtu- mennä lukkoon (korvat): lummehtutah korvat, kuin vähäks aigoa menetelläh umbeh.
lummehtukse: -ksis lukossa.
luo luokse (luona, luota).
luo- luoda, heittää (heiniä pielekseen).
luodehe n. luvveh (Salm.) länsi.
luodo luoto. Vrt. V. луда.
luoheń luokseni(?): Nouzes l. lohes (Suist. loits.).
luzikka n. -kku lusikka.
lufikka n. -kku, l. lufʹti lude.
luu luu.
ʹluubi- rakastaa. V.
luudaize n. -ine (Seäm. run.) luutanen.
luuhize n. -ine luinen; kalan-l. kalanruotoinen.
luuttoma n. luutoi luuton.
ʹluuvinda n. -du rakastaminen.
luvenda n. -du lukeminen.
lühelähkö (Kid.) vähän (liiaksi) lyhyt.
lühembä n. -bi *komp.* san. lühüö.
lühendä- lyhentää.
lühüd-igäize n. -ine lyhytikäinen.
lühüö n. -üd lyhyt.
lühtöttävä n. -v *adj. moder.* ed.
lükkeä- heittää, viskata.
lükki- heitellä, viskoa.
lükkü (Salm., M) onni. R.
lüpsä- lypsää.
lüümistä- (refl.; Suist., Salm.) kyyristyä, lyhmistyä.
lüö- lyödä.

-lüö = luo: hänel-lüö, ńeiďizel-lüö.
lüöksendele- *freqv.* ed.
lä = la: et-häi lä vierrä.
läbi läpi: tuuli ottav itez l.
läḑöittä- hilloa (marjoja).
lähe: läs läsnä, luona, likeltä: minun poigu on soarin l.; lähil likellä, -ltä, -lle: l. linnan, veľľen l.; *komp.* lähembä likempänä.
lähendä- (refl.) lähestyä.
lähimäize l. -äze n. -ne läbimmäinen.
lähize n. -ine likeinen; lähizel likeltä.
lähte- lähteä; syntyä: lähtöv heileh spora keskenäh.
lähteksendele- *v. conat.* ed.: lähteksendeľ kirikköh, müöstü järilleh (Suoj.).
lähtemä n. -mü l. -m hehko.
lähtendü-päivä n. -vü lähtöpäivä.
lähtie n. -te avanto.
lähän (H) likellä: l. kirikköö.
läkkä *imperatiin vart. ja yks. 2 pers.* san. lähte-.
läkšähtä- (refl.) löksähtää: l-tih vaţalleh.
lämbie- inf. lämmitä lämmitä (uuni).
(lämbimä) n. lämmin lämmin.
lämbimöi (Suist. itk.) *dem.* ed.
lämmittä- lämmittää.
lämmüttä- taivuttaa.
lämmüţţä l. -ţţü n. -ţţü taipuva, norea.
lämmä n. -mmü lämmin; pätţi on lämmäs uuni on lämpiämässä.
läṅge: -t länget.
läpehtü- (Kid.) tukehtua.
läpehtüksendele- olla tukehtumaisillaan.
läži- potea. V.
läžijä n. -j potilas.
lätülemä n. -len läyli (ummehtuneesta ilmasta), vaikea.
läülämä n. -len = ed.
lökšöttä- (Suoj.) hyppiä (sammakko).
lökästä- (refl.) ryökäistä, röyhkäistä.
löṅgistä- (refl., Suist.) heittäytyä retkalleen.
löṅgä: -lleh retkallaan, -lleen.
löpšöi, löpöi l. lötöi sammakko.
löüdä- löytää.
löühkä- (Suoj.) = leühkä-.
löühkähtä- (Suoj.) = leühkähtä-.
löühäkkä n. -kkü (Seäm.) S=.
lötülü löyly.

M.

maa... ks. moa...
madehe n. majeh made.
mado käärme; mato: mavon stödü.
madoize n. -ine mato.
magaele- *freqv.* san. magoa-.
magaitta- *fact.* san. magoa-.
magavo l. -vu makuu.
magavu-sia vuode.

magie n. -gei l. -gie makea.
magiettava n. -v *adj. moder.* ed.
magoa- maata.
magu maku.
maguža n. -žu makuisa.
maho *s.* & *adj.* maho: mahon lehmän.
maido maito.
Mai Toukokuu. V.
maińitte- (Suoj., myös Haud.) mainita.
mainu- (Seäm. laul.) painua.
majakka n. -kku majakka. V.
Makoi Makarius.
maksa n. -su maksa.
maksa- maksaa; olla (jonkun) arvoinen.
maksaja n. -j maksaja; ansaitseva: sen m. sen arvoinen.
maksoi-armoze n. -ońe (Suist. itk.) sydämeni rakas.
maldo (Suoj.) tyyni.
maľittu rukous: maľittuu pagizemah rukoilemaan. V.
maľľa n. -ľľu malja.
maľľuška n. -ku *dem.* ed.: polvi-m. polviluu.
maltta- ymmärtää, taitaa.
maľtta (Suoj.) paasi.
manasteŕi luostari. V.
mandere n. -nner manner.
Manderisto (Tul.) manterella olevien kyläin asujamisto.
mandoi mansikka.
mandoi-halvehe n. -h mansikkamaa.
mandoihuo n. -ut (Seäm. run.) *dem.* san. mandoi.
mandoižikko *s. coll.* san. mandoi.
mańietta n. -ttu raha. V.
manoa- (Suist. loits.) haastaa, pyyttää.
mańiri tapa: toizeh mańirih. V.
manoahha n. -hhu l. manoaxxa n. -xxu munkki. V.
maraitte- liata, töhrätä. V.
maravu- likautua, töhräytyä.
marja n. -ju marja.
marjaize n. -ine *dem.* ed.
marju-kafti heinäsirkka.
Markki Markus.
Marppa n. -ppu Martta, Marfa.
Martta n. -ttu Maaliskuu: Martan kuus. V.
Marttoi Martti.
mašta (Suoj.) masto. V.
maťikka n. -kku (Suist.) made.
matka n. -ku matka.
matkaize n. -ine *dem.* ed.
matkalaize n. -ine matkamies.
matkitta- matkia.
matkoa- matkustaa.
matku-miehe n. -mies matkamies.
Maťpii Matti, Matvei.
Matti Maksima.
mauroi (Suoj.) pieni muuruhainen.
mavokkaha n. -okas matoinen.
mede n. -zi mesi, hunaja.
mehe n. -hi neste.
mehijäize n. -ine mehiläinen.
mei n. müö 1 pers. pron. mon.
meigä-veľľe n. -ľľi (Kid.) meikäläinen.
meľľitť'-ńiekka l. mellittü-ńiekka n. -kku myllări.
meľľittä l. mellittä n. -ttü mylly. V.

mene- mennä; mene tiďďä ties häntä, kukaties; menńüt pühän-päin viime sunnuntaina, mennüön kezän viime suvena.
menendä n. -dü meneminen.
menettele- *v. conat.* san. mene-: korvat vähäks aigoa menetelläh umbeh.
menettä- menettää (rahaa, aikaa).
menetükse n. -üs *s. verb.* ed.
menettäjä n. -j *s. fact.*; ajjan m. vitkastelija, hidas.
meno meno: sih menoh yhdessä menossa.
merda n. -du merta.
mere n. -ri meri.
mereži rysä. V.
metla n. -lu luuta. V.
meţoi metso.
meţţ'-miehe n. -mies metsämies.
meţţovehe n. -h (Suoj.) metsäseutu ja sen asukkaat.
meţţüitţe- l. -üi- (Suoj.) metsästää.
meţţü-kana metsäkana.
meţţü-miehe n. -mies metsämies.
meţţä n. -ţţü metsä; maltta ńi meţţeä ei ei ymmärrä mitään.
meţţäläize n. -ine metsäläinen.
meţän-nenä (Suist.) = „kai pahus, mi tulov meţäs".
meţättä- (Suoj.) metsästää.
meän = mejjän meidän.
meärä n. -rü mitta. V.
meäţţü pallo, palli. V.
mi *pron. subst.* 1) mikä?: mi sinul on? tämä ašťe mi puuloi on? mid oletto miehii? mi häin miehin oli (Suoj.)? mis kohtii minä nügöi ollen? min terävüöh kuinka nopeasti? mi tahto mikä tahansa, jokin; *nom.*, *part.* ja *transl.* = minkä tähden?: mi kiisteä? midä tuled? miks' ozutan? — 2) kuinka paljo?: mene tiddä, mi tuhanzii ties häntä, kuinka monta tuhatta; mi aigoa mennöv? — 3) joka: kai pahus, mi tulov meţäs (Suist.); — 4) yhtä monta kuin: mi lindu, se i kieľ (Suist.); 5) jokin, joku: vai on kadonuh midä teil (Suoj. Haud.); min aigoa kui eľi omah muţoin kera (Salm.); mingo vastah jonkun verran; 6) (kieltäv. lauseissa) ei mikään: ńi kuz midä ei missään mitään, ei ole ţiinuo midä ei o. mitään virka-arvoa.
miehe n. mies l. miez mies; miehel tulov, menöv t., m. naimisiin.
miehha l. miexxa n. -u karvainen nahka. V.
miekka n. -kku miekka.
miela n. -lu liitu. V.
mieľ'-armoze n. -ońe mieluinen omahinen.
miele n. -ľi mieli: mieles piettäv lemmitty; azettuo pahoiz mielis; minul on mieled liikuttu kirjuttaes järkeni on hämmentynyt k.; — mielessäh (Suoj., Kid.) olevinaan; ühez männäh kui m. moate; m. ţuokan, a ei soa roadoa; — mielel (Kid.) umpimäh-

kään, ajatuksissaan; — mielelleh (Salm.) kernaasti.
mielekkähä n. -ekäs = mielevä.
mieleľľize n. -ine mieluinen.
mielettömä n. -etöi mieletön.
mielevä n. -v järkevä.
mieľ'-meärä (n. -rü): -reä umpimähkään.
miero maailma; vieraat talot ja niiden asukkaat: m. kai koko maailma; ižändü on mieros. V.
mieroize n. -ine (Vielj. run.) *dem.* ed.
mieťťi- miettiä. V.
Miikkula n. -l Nikolai.
miilostińa l. -ťina almu. V.
miiluitte- armahtaa. V.
miilü (Imp.) miilu. R.
miiru rauha. V.
Miitrii Dmitri.
miittuize n. -ine mimmoinen? jommoinen; ńi m. ei minkäänlainen, ei yksikään, ei mikään.
miittuma (n. puuttuu) = ed.: minul poigoa e' ole ńi miittumoa.
(miittuo) n. miitus l. -ut = miittuize: ńi miituttu eläjeä.
miittüö n. miitüs l. -üt (Suist., Salm., Suoj.) = ed.
Mikki Nikita.
miljańi (Suoj.) miljona.
min-däh minkä tähden.
min-täi (Suoj.) = ed.
minu n. -nä 1 pers. pron.
miri- kesyttää, rauhoittaa. V.
mitkaľinnoi (Suist. itk.) pumpulivaatteinen. V.
mittuma, mittuo ks. miitt...
moa maa; moadu müö maisin; moah panna haudata; moal maan päällä, maailmassa.
moah-panendu-virde n. -rzi hautauslaulu.
moa-kondie (Suist.) myyrä.
moaľľize n. -ine maallinen; (Salm.) koillinen.
moama n. -mo äiti.
moamoi (Run.) *dem.* ed.
moan-alaze n. -ańe maanalainen.
moańites-kiža (Suist.) eräs leikki.
moańitukse n. -us *s. verb.* ed.
moańitta- houkuttaa; pettää. V.
moańitte- = maińitte-.
moa-randa n. -du tuulen päällinen ranta.
Moarii Maria.
moarja n. -ju (Seäm. harv.) = marja.
moasťerda- mestaroida.
moasťeri l. -teri mestari. V.
moata l. -te *inf.* verbistä magoa-.
moatkoi l. -ťkoi anoppi (miehen äiti). V.
moima (n.?) = seur.
moize n. -ine sellainen; (adj:n määräyksenä:) niin: ńeiďine toma moine; moińe mieletöi (= unk. olyan balga); -lainen, -moinen: kaiken m.
moľeibeni (?) n. -ben rukous. V.
moľi- (myös refl.) rukoella. V.
mollemba, mon. nom. -embad, -ei l. (Suoj.) -en molemmat.
molleťťi: -eťid = ed.
mone n. -ńi (Suoj., Imp.) moni; mońitti monesti.
moru ruttotauti. V.

mošeńńiekka n. -kku lurjus. V.
mozgu l. -ut aivot. V.
motta n. -ttu tuhlaaja. V.
muda muta.
mudoaʇʇi (Salm.) l. mudaiʇʇi (Suoj.) muinoin.
muga niin, jaa, kas niin, vai niin; m. terväh niin pian; mugah (Suoj.) mukaan.
mugalen l. -lain (Suoj.) sillä lailla.
muhahta- (refl.) myhähtää.
muigie n. -gei l. -gie hapan (maultaan).
muiguo- inf. mujjota hapata.
muila n. -lu saippua. V.
muistoaze: -t (Suoj.) = mustaize.
muiten (Salm., Suoj.) muuten.
muja- maistaa.
mujjal munalla, -lta, -lle.
mujjotta- hapattaa.
muju värjäysaine, värjäys: mujuh vien sukat.
mujutta- värjätä.
mukki kuperkeikka: mukki keätä peälitʇi peäs.
mullatekse n. -es (Suoj.) mullos.
mulloin (Suoj.) viime vuonna.
mulloze n. -ońe (Suoj.) meneenvuotinen.
muna-litʇo?
muokka n. -kku kidutus. V.
muokkoa- kiduttaa, piinata.
murda- murtaa.
murenda- särkeä, rikkoa, murottaa.
murendukse n. -us *s. verb.* ed.
murene- särkyä, rikkua.
mureńija n. -j särkyväinen, hauras.
murgina n. -n päivällinen.
murralda- äkkiä ja voimakkaasti murtaa.
musta n. -tu musta.
musta- muistaa.
mustais-virde n. -rzi muistajaislaulu.
mustaize: -d vainajain muistajaisjuhla.
mustamattoma n. -atoi muistoton, tunnoton: m-maks itkiettih.
mustelieze: -d = mustaize.
mustenda- mustentaa.
mustene- musteta.
musto muisto, muisti.
muśťoi l. (Suoj.) mušťoi mustikka.
mustoitta- muistuttaa.
mustoľľize n. -ine muistollinen, ulkomuistinen.
muzava n. -vu l. -v tumma.
mužikka n. -kku mies. V.
muťťi- hämmentää, sekoittaa. V.
muʇoi l. -ʇʇoi n. -ʇoi morsian; nuorikko.
muʇurda- mykertää, kurtata.
muu muu.
muudroi viisas. V.
muugalaize n. -ine muukalainen.
muurehtu- murhettua, kuoleutua (jalka); vähän kasattua (leipä).
muuroi (Suoj.) raaka muuran.
muutta- muuttaa; *refl.* muuttua: muutah hevoks, muuttih mužikaks.
muuttelukse n. -us muuttelo.
(mügrü l.) mügrä n. -rü (Seäm.) myyrä.
mükkülä (Imp.) mykevä, mäkinen.
müskülä n. -l (Imp.) mytty, kapineet.
müvvittä- seurata.

müö- myödä.
müö myöten: sioi m. paikoittaiu.
müödehize n. -ine (Salm.) = müödähize.
müödä: -h mukaan: tüttären müödäh kolme tuhattu pridoanoid' andoi; järven müödäh; müvvässäh myötäänsä, kerrassaan.
müödähize n. -ine muassa l. vieressä oleva; morsiamen saattaja; vahńiman m. vanhimman jälkeen ensimmäinen; peigalon m. etusormi.
müödäize n. -ine myötäinen (tuuli); müvväšt (Vielj.) takaperin.
müöhi- (Suoj.) lyödä, iskeä.
müöhä myöhään.
müöhästü- myöhästyä.
müöksendele- *freqv.* san. müö-.
müöndä n. -dü myönti.
müöstü- peräytyä.
müöstä- peräyttää; huovata (venettä); *refl.* peräytyä.
müöte, -ťe l. -ťi = müö.
mäd̨öi (Suoj.) mähkinä, valitus.
mäd̨öittä- (Kid.) = läd̨öittä-.
mäge n. -gi mäki.
mägrä n. -rü (Suist.) mäyrä.
mähändikkähä n. -ikäs (Seäm.) *adj. instr.* seur.
mähändä n. -dü (Seäm.) mäti.
mäikkähä n. -ikäs mäkinen.
mäne- (Suoj.) = mene-.
märgä n. -gü *adj.* & *s.* märkä.
märrättävä n. -v kostea.
märrät̨t̨öze n. -öńe (Kid.) vähän (liiaksi) märkä.
mättähä n. mätäs mätäs; ks. kadai-m., kud̨oi-m.
möd̨öi (Seäm.) = ťihoi.
möńgü- ammoa.
mörri (Suist.) karhun liikanimi.
mössi (Suoj., Suist.) = ed.
möt̨kü (Kid.) möykäys (nyrkillä selkään).
möt̨kä- lyödä möykätä.

N, N'.

na seh! *mon.* nakkoa sehkää, sekää. V.
naa... ks. noa...
ńaba napa.
nad̕eit̨t̨e- l. -ei- (refl.) toivoa. V.
nad̕eža n. -žu toivo: nad̕ežan pien. V.
nado nato.
nad̕pissi l. -pisi päällekirjoitus. V.
nagra- nauraa.
nagrat̨t̨u (Kid.) nauraja.
nagravutta- naurattaa.
nagrehe n. -ris nauris.
nagroada n. -du palkinto. V.
nagru nauru.
nahka n. -ku nahka.
nai n. noad *mon.* san. toa.
nai- naida.
nais-t̨ura (Suoj.) naispuoli.
naize n. -ine nainen; vaimo: jogo naiziz oled joko olet nainut.
naitta- naittaa.

nakkoa ks. na.
nakloada n. -du vahinko. V.
namasteri l. -ťeri = manasteŕi.
nareko pilalla, leikillä. V.?
narošno tahallansa, vasten varten. V.
Nastoi Anastasia.
nazivoiţţe- l. -voi- nimittää, kutsua (joksikin). V.
Natoi Natalia.
naţalńiekka n. -kku esimies. V.
ńaukahta- (myös refl.; Suoj.) liukahtaa: iţe lähti pagoh ńaukahtih.
ne, ned ks. ńii.
ńedäľi viikko. V.
ńedäľize n. -ine (itk.) *dem.* ed.
ńeiďi (Tul.) = seur.
ńeidize l. -ďize n. -ine neito.
ńeidoize n. -ine (Seäm. run.) = ed.
neiz-aiga n. -gu neitsytaika.
ńeiţţüö n. ńeiţüd (Tul. loits.) = ed.
ńeiţükkä n. -kkü (Mal'l'ala) = ed.
nejjistä- olla neitona.
nejjistükse n. -üs *s. verb.* ed.
ńekrutta n. -ttu (H) rekryytti. V.
ńeľľuo- inf. -ľľota nelistää(?): ei voi hebo ńeľľota roagieh, ainoz menöv hüpül.
ńeľľä n. ńeľľi l. ńeľľ neljä.
ńeľľä-kokkaze n. -ańe (Suoj.) neliskulmainen.
ńeľľände n. -äis neljäs.
ne-net ks. ne-ńi.
neńga l. neńgaleiten näin, (niin).
neńgoize n. -ine tällainen; sellainen: neńgoine i neńgoine mies.
neńgoma (n.?) = ed.
ne-ńi nom. ne-net *mon.* san. ne-ţe.
nenä nenä.
ńerokkaha l. (Suist.) nerokkaha n. -okas taitava: ńerokas mies on, zavodad loaďiv da kai.
ńestü- nestyä, tulla kosteaksi.
net ks. ńii.
ńetkoi (Kid.) torstaina (neljäntenä päivänä) syntyneen lehmän nimi.
ne-toa n. -tai *pron. demonstr.* tai, taa; *adverbeina* käyt.: ne-toa taalla, -lta; ne-toane.
nettoa = ed.
ne-tuo n. -toi tuo; *adv.* ne-tuo tuolla, -lta, ne-tuone l. -nne.
ne-tä, ne-tämä n. ne-tän tämä.
ne-ţe, ne-ţi, neţţi n. ne-ţe se; *adv.* ne-ţis l. (Suist.) ne-ţii siinä, siitä; ne-ţie siellä, ne-ţine l. -nne sinne.
ńeveskä n. -kü miniä. V.
ńevoľa-kauppa: ń-ppoa (Imp.) pakosta.
ńevoľi- pakoittaa. V.
ńevvo-, harv. nevvo- neuvoa, opettaa.
ńeälä n. -lü lauko (vaimon veli).
ńeärittä- ärsyttää.
ńeärävä näärvä, reiden juuri.
ńeäverjäize n. -ine = ńäverjäize.
ńi (ni) -kaan, -kään: ei ńi leikkoa, ei ńi ťirpannuh ei kärsinytkään, ei pie ń' ühtü ei tarvitse yhtään; ńi ken kukaan, ńi kos koskaan, ńi kui mitenkään, ńi kuz, ńi kunna, ńi mi; ńi miitus minkäänlainen. V.
ńiegla n. -lu neula.

ńiegloitta- pistellä: jalgoa ńiegloittav (kun on kuoleutunut).
ńieme n. -mi niemi.
nierieze n. -iene (Suist.) nieriäinen.
ńii, harv. nii n. net, ned, harv. ne *mon.* san. se.
ńiglutta- (Suoj.) ottaa vähä kerrassaan; soudoa ń. soutaa hiljalleen ja huolimattomasti.
ńiisťie (Salm.) l. ńiišťie (Suoj.) vaivainen. V.
ńiitti rihma. V.
ńiittu niitty.
ńiittä- niittää.
ńiiţistü- kuihtua, lakastua.
ńikoitta- nikottaa.
ńikoitukse n. -us *s. verb.* ed.
ńilgoa- (Suoj.) leikata, viillä (leipää, maata).
ńime n. -mi nimi.
ńimehize n. -ine nimellinen; ń. koľţţaine nimisormus.
ńimittü- (M) tulla nimitetyksi.
ńimittä- (M) nimittää.
nirkku ks. lumi-n.
ńiška, harv. niška n. -ku niska; ńiškoih l. ńiškoi varten, suhteen; iškendäh ń. nosti käen, älä sih ń. lähte: hüvä minuh ń.
ńižu l. nižu nisu.
ńižuize n. -ine nisuinen.
no (M) mutta. V.
noad ks. nai.
noagla n. -lu naula.
ńoakka n. -kku naakka.
ńoatti l. -ťťi naatti.
noge n. -gi noki.
noida n. -du (Suist. loits.) noita.
ńokka n. -kku keula.
ńokki- (Suoj.) nonkkia: kanad ńokittih.
ńokkela n. -l (Suist.) nokkela.
ńokku-vastaize n. -ine nokkavastainen.
ńolge n. -gi kuola.
ńolgi-suu kuolasuu: ń-z ei roďie miestü.
nomera n. -r numero. V.
noožńiţţeme: -d sakset. V.
nora luola, maaknoppa. V.
norkka (Suoj.) myyrä.
ńorppa n. -ppu hylje. V. нерпа.
nosta- nostaa.
nostatta- herättää.
notkenda- notkentaa, tehdä veteläksi.
notkene- notketa: süväin notkenov vatsa tulee vetelälle.
notkie n. -ei l. -ie notkea, vetelä.
nouda- (Suoj.) noutaa, seurata: siid müö novvimma jälgilöi.
nouze- inf. nosta nousta.
nouzemize n. -ine (Suist. loits.) nouseminen.
nu no; *mon.* nukka: nügöi n. süömäh no ruvetkaamme nyt syömään!
ńukerda- (Suoj.) nurrata, mankua.
nukku- torkkua, nuinaella.
ńuloa- nuljata, liukua: lapsed ńulatah kivii müö sinne alah.
ńumal... (Seäm.) = jumal...
nunutta- (Imp.) sanoa: nu nu (hevoselle).
ńuokka n. -kku nokka, pistin.
ńuokki- nonkkia.

nuole n. -li (Suist. loits.) nuoli.
nuole- nuolla.
nuora n. -ru nuora.
nuoraize n. -ine *dem.* ed.
nuore n. -ŕi nuori.
nuoristu- nuoristua.
nuoritta n. -ttu (Seäm.) hankki?
nuoruo n. -us nuoruus.
nuotta n. -ttu nuotta.
ńurakko (Kid.) nurpea: moine on ń. mieles, g' ei soa roadoa.
ńuusta- haistaa.
nuuža n. -žu tarve. V.
nuužńiekka n- -kku maki. V.
ńüblä n. -lü nappi.
nügöi l. (Suoj.) nügöin nyt.
ńühti- l. -ŕi- nyhtiä.
nülge- nylkeä.
-nüö (Seäm.) = luo: kiven-nüö.
ńäbie l. näbie n. -bei terävä, nopea; ńäbieh nopeasti.
näeksendele- *freqv.* seur.
näge- inf. nähtä nähdä; näet l. näit näätsen; nähte nähden, varten: iškendäh n.
nägemättömä n. -ätöi näkemätön.
nägeviten näkyvissä, -iin: hänel tuli pühä Miikkul silmih n.
nägümättömä n. -ätöi näkymätön.
nägüväize n. -ine näkyväinen.
nägö näkö.
nägöize n. -ine näköinen: kaiken n.
näi (Salm.) = nämi.
ńäivistü- l. näivistü- näivettyä.
ńäivöi kuivattu nauris.
näivö-rieppo (Suoj.) „näivöistä" tehty juoma.
ńälgä n. -gü nälkä: ńälgü roďih heil heidän tuli nälkä.
ńälgähize n. -ine nälkäinen.
ńälgävü- nälästyä.
nämi n. nämä, -t, -d *mon.* san. tämä.
ńäńńi nänni.
ńäpistele- *freqv.* seur.
ńäpistä- nipistää, näpistää.
ńäppeä- näpätä, kiepata.
ńäppi hyppynen; hyppysellinen: otit suolaa kolme ńäppii.
närhi (Suist.) närhi.
ńärä (Suoj.) viha, äkä.
ńäverjäize n. -ine näveri.
näväüttä- l. näüttä- näyttää.
ńäükkeä- näykätä, haukata; läpätä (ruoskalla).
ńäükki- näykkiä, tärppiä (hevonen, kala).

O.

oadu helvetti. V.
oaḑa n. -ḑu (Tul., Salm.) asia.
oale l. oal = alle.
oazie (Suoj.) suuri, lihava; (Suist.) taitava.
obiedńie puolipäiväsaarna. V.
obiida n. -du loukkaus. V.
obiiďi- loukata.
oboda n. -du haka. V.
obraza n. -zu l. -z jumalan- l. pyhimyksen kuva. V.

obrokka n. -kku aprakka. V.
odnaakko l. odnoakko mutta; kaiketi. V.
odva tuskin. V.
Ofońńa n. -ńńu Athanasius.
ohjoa- ohjata (hevosta).
ohoh ohoh!
oigevuo n. -us oikeus.
oigie n. -gei l. -gie suora; oikea: oigieh suoraan; oikealle.
oinasta- (Suoj.) huonostua.
oja oja.
ojaize n. -ine puro.
ojjenda- ojentaa.
ojjendus-sana: -t parannussanat, loitsuruno, jolla parannetaan.
oksa n. -su oksa.
oksenda- oksentaa.
ola piikivi, limsiö.
ole-, *ind. pres. yks. 5 p.* on olla.
Oľeksandra n. -ru Aleksanteri.
Oľeksie n. -ii Aleksius.
olenda n. -du oleminen; olendan on on sen verta, että saattaa sanoa olevan; hambahan olendoidu e' ole minulleń minulla ei ole hampaita ollenkaan.
olge n. -gi olki, korsi.
olguo- inf. ollota poikistua.
olgu-peä olkapää.
olija n. -j olija, oleva.
ollotta- työntää l. lähettää kauemmaksi, poistaa.
Oľoi Olena, Helena.
olttari l. -ŕi alttari. V.
oluo n. -ut l. -ud (Suist. itk., Suoj.) olut.
olud-joguo n. -jovut (Suist. itk.) olutjoki.
oma oma: ďeńgad omad sain (omat) rahani sain; süö omaz vihat (Tul. loits.) syö omat vihasi, omalleh pojjal sanov pojallensa sanoo, omah ajettavan hevon itsensä aj. hevosen, omań pahań ääreh andakkaa (Suist. loits.).
omahize n. -ine omainen = o. rodńu.
omaize n. -ine (Vielj. run.) *dem.* san. oma: Otas kuldoine omaiziks.
oma-randaize n. -ine (Vielj. run.) oman (= saman) rannan asukas.
oma-valdaize n. -ine (Vielj. run.) oman (= saman) vallan alainen.
ombele- ommella.
ombelija n. -j ompelija, räätäli, suutari.
ombelukse n. -us ompelus.
onde n. onzi onsi.
Ondrii Antti.
onehe n. -h (Vielj. itk.) = seur.
onehtunnuo n. -nnuh (Suist. itk.) synkistynyt, synkkämielinen.
ońge n. -gi onki: kala ońgen ottav.
ońgitta- onkia.
ońgurda- (Imp.) kovertaa.
onnoakko l. (Suoj.) onnakko = odnaakko).
opaď, harv. op'aď taas; o.-i, o.-še taaskin. V.
opasnoi vaarallinen. V.
opasta- opettaa.
opastaja n. -j opettaja.

opastu- oppia.
opastukse n. -us opetus, oppi.
opeät = opaď.
opitta- *v. fact.* san. oppi-: mindäh etto opita tiedońiekoil?
opittele- koetella.
oppi- koettaa. Vrt. V. опытъ koete.
oppimattoma n. -atoi l. -atoin kokematon.
opäť = opaď.
oraha n. oras oras.
orahaize n. -ine *dem.* ed.
oraize n. -ine naskali.
orava n. -vu l. -v orava.
orda-kunda n. -đu (Suist. itk.) joukkokunta. V. орда.
orde n. orzi (Suist. loits.) orsi.
oŕxia (Suist. itk.) urhea, voimakas.
oŕhoi maamuuran, mesimarja.
orihe n. -ih (Suist., Suoj.) ruuna.
oruža n. -žu kivääri. V.
Osippa n. -ppu Jooseppi. V.
osuďi- hyljeksiä, panna pahaksi. V.
osta- ostaa.
oza osa, verta: kaht' ozoa kaunehembi; kohtalo, onni.
ozakkaha n. ozakas onnellinen, autuas.
ozaze n. -aŕe (Suist. itk.) *dem.* san. oza.
ozava n. -vu l. -v onnellinen.
ozittele- (Suist. itk.) tehdä onnelliseksi.
ozra n. -ru ohra.
ozutta- osottaa, näyttää.
otaksendele- *v. freqv. & conat.* san. otta-.
otatta- *v. fact.* san. otta-.
otkaži- kieltää. V.
otta- ottaa; tunkea: tuuli ottav itez läbi; — otetah velľet tullah, veljet ottavat ja tulevat l. tulevat yht'äkkiä; otetah sülgietäh; otti da vieretti sen mereh.
ottama ottama: ilmoin ottamien silmis (Suist. itk.) vierasten ihmisten silmissä.
ottamuo n. -ut (Suist. itk.) *dem.* ed.
ottele- *freqv.* san. otta-.
otto-velľe n. -ľi (Suoj.) ottoveli.
ottuimi- (Vielj. run.) ottaa pois, erottaa. V.
oţţa n. oţţu otsa; etupuoli: perttin oţas.
oţka: -d silmälasit. V.
oţţu-seinä n. -nü (Salm.) peräseinä (vastapäätä ovea).
ounaha n. -nas viekas, kavala.

P.

paa... ks. poa...
pada pata.
paďina n. -n haiska, raato. V.
padja (Suoj.) mehiläisen pesä.
pagana n. -n pakana; saastainen: p-noissah saastaisena, synnin tehtyään. V.

pagene- paeta.
pageńija n. -j karkuri.
pagie- = pagene-.
pagiele- *freqv.* ed.
pagina n. -n puhe.
paginaze n. -ańe (Suist. itk.) *dem.* ed.
pagize- inf. paista, pajista l. paišta puhua.
pagizija n. -j puhuja; puhelias; tühjän p. lörpöttäjä.
pagizutta- saattaa puhumaan; puhutella.
paha paha, ilkeä; huono, kurja; ruma; pahoi l. -in pahoin.
paholaize n. -ine pahantekijä; paholainen.
pahan-tahtoja n. -j pahansuopa.
paha-päiväze n. -äńe (Suoj.) pahanpäiväinen.
paha-tabaize n. -ine pahanluontoinen.
pahaṭṭaize n. -ine (Seäm. run.) *a. moder.* san. paha.
pahaṭṭu (Suoj., Suist.) käärme.
pahendukse n. -us pahennus, pahuus: hiird' on pahendust' äjjü (Kid.).
pahene- paheta.
pahna n. -nu pahna: poṭin p.
pahotta- (Suist.) pahaksua.
pahoittele- (refl.) pahoitella, valittaa: rahvas pahoiteldihes: pahoin roavoimmo (Suoj. Haud.).
pahuo n. -us pahuus; onnettomuus.
paida n. -du paita.
paikka n. -kku paikka (jolla paikataan); huivi.
paikkaize n. -ine (Seäm. run.) *dem.* ed.
paikoten (Suoj.) paikoittain.
paimenda- paimentaa.
paimendeksendele- *freqv.* ed.
paimoi paimen.
paina- painaa, taivuttaa.
painalda- *v. subit.* ed.
paizie n. -ze paise.
paiṭe (M) paitse.
paivu (Suoj.) paju.
paja paja.
pajaiṭṭe- l. -ai- liittää, juottaa yhteen. V.
pajatta- laulaa. V.
pajattaja n. -j laulaja.
pajatutta- *fact.* san. pajatta-.
pajo laulu.
paju lauln; paju.
pakas-tiiaize n. -ine (Suist.) tianen.
pakaṭṭime n. -aṭin paatsama.
pakiṭṭe- anoa, pyytää.
pakiṭuz-aigaize l. -aze n. -ne (itk.) anelu-aika.
pakkaize l. -aze n. -ne pakkanen.
pakko (Tul. loits.) pakotus, kivistys.
pakku- hypätä; pudota, langeta: veripizar pakkuv peredńiekkah; vähäl vai en pakkunuh selläl.
paksu (Kid.) järeä: paksut suolat.
pala- palaa.
pala pala, kappale: astuv palan; siid on kaṭo emändääd pala; ühteh palah yhteen jaksoon.
palaize n. -ine *dem.* ed.
palaṭṭu suurenlainen pala, hyvä kappale: palaṭṭu-go matkoa = äjjügo m.

palaţţuze n. -uńe (Salm.) *dem.* ed.
palde n. -lzi vieri: dorog-p.
palgehuo n. -hut (Seäm. run.) (pieni) palje.
palgo palko.
paľietta n. -ttu epoletti. V.
paľj . . . ks. paľľ . . .
palkka n. -kku palkka.
palkkavo, l. -vukse n. -vus *s. verb.* seur.
palkkoa- palkata.
paľľa n. -ľľu palja.
paľľaize n. -ine (Seäm run.) *dem.* ed.
paľľaha n. -as paljas.
paľľoa- lyödä paljalla.
palmikko (Suoj. run.) palmikko.
paľmuo n. -ut (Suoj.) paljin.
palo-kärgi (Suist.) palokärki.
palttie n. palte kaltto: palttied pellod; *s.* paltto.
paľtokse n. -os tappura.
palttina n. -n palttina. V.
paľţţa n. -ţţu hylly, lanta. V.
palvele- (M) palvella.
pane- panna; määrätä, valita; vahingoittaa: hallu pańi; lundu panov lunta sataa.
panenda n. -du *s. verb.* ed.; lumen p. lumisade.
panettele- *freqv.* san. pane-: kerran vuvves sadulih panettelov (hevon); — panna päälle, pukea — (M) panetella: pahal sanal teidü panetellah.
papadja n. -ju papinvaimo. V.
pappi pappi. V.
pappihuo n. -us pappeus.
pappilisto papisto.
pappivuo n. -vus = pappihuo.
paraha n. -ras paras; parahilleh parhaillaan; parahikse parahultaisesti.
parahite l. -tteh parhaiten.
parahoda n. du höyrylaiva. V.
parda n. -du parta.
parde n. -rzi parsi.
paremba n. -bi parempi; parembaľi paremmin.
parembaize n. -ine *dem.* ed.; -h vähäistä paremmin.
parenda- parantaa.
parendukse n. -us parannus.
parene- parata.
paroma n. -m (H) proomi, lossi. V.
paska n. -ku paska.
pašportta n. -ttu passi. V.
paśśibo kiitos. V.
paśśiboize n. -ine (Vielj. itk.) *dem.* ed.
paśśiboiţţe- l. -oi kiittää.
pasta- paistaa (leipää; hiilillä; aurinko p.).
pastaja n. -j *s. fact.* ed.
pastanda n. -du paistaminen.
pasto paiste: päivän, zoŕan p.
paţţaha n. paţas patsas.
pavariţţa (Suoj.) kapusta. V.
pavvahta- (refl.) rojahtaa: Iivan haudah pavvahtih kirboi.
Pedri Pietari, Pekka. V.
pedvoa- rehkiä: pedvoaheze tavvis = pieksäheze.
pedäjize n. -ine petäjäinen.
pedäjä n. -j petäjä.

pedäj-puu petäjäpuu.
pee . . . = peä . . .
pehmene- pehmetä.
pehmie n. -ei l. -ie pehmeä.
pehmieze n. -iene (Vielj. itk.) *dem.* ed.: ülen pehmiezed perinäized.
pehmiettävä n. -v *adj. moder.* san. pehmie.
pehmittä- pehmittää.
peiboze n. -ońe (Suist.) peipponen.
peidä- (Suoj.) telmiä, peuhata.
peigalo peukalo; peigalon müödehine (sormi) etusormi.
peigoi (Seäm.) = peigalo.
peigoize n. -ine (Vielj. itk.) kurja?
peittele- kätkeskellä, salaella.
peitto piilo, sala: peitos, peittoh; peitoțți salaa.
peittolaize n. -ine piilossa olija; salamyhkäinen.
peittomiehe n. -mies = ed.
peittä- kätkeä, salata.
pellervöize n. -ine (Seäm. run.) pellavainen.
peldo pelto.
peldoize n. -ine (Vielj. run.) *dem.* ed.
pelvaha n. -vas pellava.
pelvahize n. -ine pellavainen.
peńkki (Suist. loits.) penkki.
pentturi (Vielj. run.)?: Iṭe jeäzin tälle moale pojjil pentturikse.
peredńiekka n. -kku esiliina. V.
perehe n. -h perhe.
pereh-ṭuppu (Salm.) perheen nurkka tuvassa.
perehükse n. -üs perhekunta.
perekloadaize n. -ine (Vielj. itk.) muuttotavara. V.
perevoďi- kääntää kielestä toiseen. V.
perevoza n. -zu = ehätükse. V.
perga- perkata, pieksää.
perilä: -d käsipuut. V.
perimäize n. -ine perimmäinen.
perinä n. -n patja. V.
perinäize l. -äze n. -ne (itk.) *dem.* ed.
perzie n. -ze perse; lahten p. lahden pohja.
pertti l. -ťťi pirtti, tupa.
perťťize n. -ine *dem.* ed.
peruńi (Suist.) piru. V.
perä perä (myös veneen): pereä pideä; peräs perästä: näjjen paginoin p., päivän p.; peräh päähän: kolmenkümmenen virstan p.; — peräțți perätse: peldoizis p.
perä-halgo (Suist.) pärehalko.
perä-müödäize n. -ine perämyötäinen (tuuli).
perä-ńiekka n. -kku perämies.
perän-tie perillinen; peru.
pesku hieta. V.
peș̌tora n. -ru luola. V.
peze- pestä; löylyttää, lyödä.
pezettele- (Vielj. itk.) *frequ.* ed.
pezijä n. -jü l. -j pesijä.
pezä pesä.
pezäize n. -ine *dem.* ed.: peäsköin p.
petťa n. -ťu silmus, silmukka; rengas. V.
petťaize n. -ine *dem.* ed.

peťoi (Seäm. run.) *dem.* san. pertti.
pettie n. pete hairinko.
peţatoiţţe- l. -oi- painaa (kirja). V.
peţo-alaize n. -ine (Vielj. itk.) huolestunut. V. печаль huoli.
peuţoi (Seäm.) laulaja (kirkossa); (Suoj.) laululintu (?). V.
peä pää (ihmisen, veitsen, matkan): ńelľän-tostu virstan peäh; peäl eäreh päältä pois, hengiltä; ühten pään al ollah kai; peälöi müö mies mieheltä; 2) päällispuoli: peäle, peäl l. peä' päällä, yllä: soboa on peäl vaatteita on ylläni; päältä: laen p.; kaţţov ikkunas peäl-päi; päälle: vettü likkäi vaňgujale peäle; peäle kolmen soan ostetah ţetverťťi viinoa 300:n lisäksi, sen p. sitä paitsi, seändüi hänen p. suuttui häneen, räńgähteäte akan p. (Suoj.) ärjäisee akalle, uskon ühten Jumalan p. (M); — peälleh yhtä päätä.
peädü- sattua, sattua olemaan; peädüi kuulemah; ižändü peädüigo koďih?
peähtüö n. -hüt (Vielj. itk.) *dem.* san. peä.
peä-kuľľuška n. -ku pääkallo.
peä-lage n. -gi päälaki.
peä-laguo (n. -lavut; Seäm. run.) *dem.* ed.
peä-lakka n. -kku = peä-lage.
peälekkäi päälletysten.
peäleväize n. -ine liiallinen.
peälistä n. -tü = peälüstä.
peälistä- päällystää, peittää.
peälize n. -ine -päinen: kolme-p.
peälitţi päällitse, ylitse: ńelľäs-tostu virstas p.; kuz ei linnut p. lennetä jonka yli linnut eivät lennä, p. peäs.
peällettävä n. -v liiallinen: -h liiaksi.
peälţ = peälitţi.
peälüstä n. -tü päällys (mäen, turkin).
peälüstä-: peälüsteä kaski kaataa aluksi suuret puut kaskeksi aiotulla maalla.
peälüz-ďeňga n. -gu päälliseksi annettu raha.
peäsköi pääskynen; peäsköin kodoine l. p. pezäine pääskysen pesä.
peäss ..., peäst ... ks. peäze-.
peästä- päästää, pelastaa; ratkaista (riita).
peäständä n. -dü *s. verb.* ed.
peästärikki (Suist.) västäräkki.
peäze- päästä: minä peäzen süödävännü pääsen syötäväksi joutumasta.
peätköi (Kid.) perjantaina syntyneen lehmän nimi.
peätteńitţä l. peätnitţä n. -ţţü perjantai. V.
peäţküö n. -üt (itk.) = seur.
peäţköi pääskynen.
pidele-: pideľ küzüö olisi pitänyt kysyä, ei pidellüh l. -üz mennä ei olisi pitänyt mennä.
piduo n. pidus pituus; piduizin pitkittäin.

pidä- pitää (astioita jossain), viettää (häitä), käyttää, kuluttaa (rahoja); *3 pers.* on tarpeen, tarvitsee, on annettava, saatava: ţoarin tütär pidäv süödäväkse kolme-peälizel zmial; äjj'-go pidäv vägie? ei pie eluo minulleńi en tarvitse l. tahdo tavaroita; *infin kanssa* pitää, täytyy, tulee: ei sie pidäs tulla hänel; lähtie pidäv minul eäreh nügöi; pidäv moľeiben pideä; midä pidäv roata heile mitä heidän tulee tehdä.

pidäjä (Suoj.) pitäjä.

pie ks. pidä-.

pieksä- pieksää, rehkiä.

pieksäj-taudi lankeematauti.

piele n. -li pieli: suun p., dorog-p.

pielize n. -ine pihtipuolinen.

pielukse n. -us tyyny.

pielüö n. -üd (Vielj. itk.) *dem.* san. piele.

piendaroiţţe-, -oi- (Tul. loits.) piehtaroida.

piene n. -ni l. -ńi pieni.

pienembäize n. -ine (Vielj. run.) vähäistä pienempi.

pienoize n. -ine (Seäm. run.) *dem.* san. piene.

piett . . . ks. pidä-.

piha piha: pihoiţţi l. pihoiţţ pihan kautta.

pihka n. -ku pihka.

pihľa n. -ľu pihlaja.

pihľaize n. -ine pihlajainen.

piiga n. -gu (Salm., Suist., Suoj.) piika.

piili (Seäm.) nuoli.

piirai = piiroa.

piirie n. -re piirre, viiva.

piiroa n. -rai l. -roa piirakka. V.

piiru kemut. V.

piisari kirjuri. V.

Piitteri Pietarin kaupunki. V.

piitteriţţä n. -ţţü l. -ţţ pietarilainen, Pietarissa käynyt.

piivo olut. V.

pika gen. pikan pikku (varsa).

pikkaraize n. -ine pikkarainen.

pikoi pikku: p. palańe.

pila saha. V.

pili- sahata. V.

pilkko- panna palasiksi.

pilla n. -llu vahinko.

pillaţţu (Suist.) karhun liikanimi.

piloa- sahata.

pilve n. -vi pilvi.

pilvekse n. -es siimes.

pilves-seä pilvinen ilma.

pimevüö n. -üs pimeys.

pimie n. -mei l. -mie pimeä.

pinda n. -du pinta.

pinnakkaha n. -akas *adj. instr.* ed.: p. puu.

piššali l. -ľi pyssy. V.

pizara n. -r pisara.

pizaruo n. -ud *dem.* ed.

pitkä n. -kü pitkä: sinne p., tänne p.; pitkin pitkin; — *komp.* pitkembä n. -bi.

pitkäläize n. -ine jättiläinen.

pitkättävä n. -v pitkäläntä.

piuruţţu (Suist.) haapana (Anas penelope).

pľeskaiţţe-, -ai- pulista. V.

pleťťi l. pľeťťi ruoska. V.
pľieššši paljas kohta päässä. V.
pľieššikkähä n. -ikäs l.
pľieššši-miehe n. -mies kaljupäinen (mies).
plikahutta- kolkuttaa (porttia).
ploana n. -nu kartta. V.
ploťina n. -n pato. V.
plotńiekka n. -kku salvumies. V.
pluutta n. -ttu veijari V.
pľäšindä n. -dü *s. verb.* seur.
pľäššši- l. pläššši- tanssia. V.
poaxxa n. -xxu nivukset. V.
poaksu taaja, tiheä: poaksut kerrat; poaksuh taajaan, usein; — *komp.* poaksumbi l. -bah useammin, -mpaan.
poaksuize n. -ine, ja *adv.* -izeh *dem.* ed.
poaľi pilkka: poaľih ambuo.
poaľikka n. -kku keppi; karttu; kapula. V. палка.
poaľoitte-, -oi- kartuta: sobie poaľojjah poaľikal.
poaľtta n. -ttu = paľtta.
poameťťi muisti; sielumessu. V.
poara n. -ru pari. V.
poarakkah parittain.
poarma n. -mu paarma.
poarussi purje. V.
poazma n. -mu pasma.
poazu rako. V.
Poavila n. -l Paavo. V.
podaŕi- lahjoittaa. V.
podarkka n. -kku lahja. V.
poďpiska n. -ku allekirjoitus. V.
poďŕaada n. -du urakka. V.
podušnoi henkivero. V.
podvoda n. -du kyyti. V.
pogosta n. -tu kirkonkylä. V.
pogreba n. -bu kellari. V.
pohja n. -ju pohja; antura.
pohjaize l. -aze n. -ne pohja; pohjainen: p. teähti pohjan tähti.
Pohjalaize n. -ine (Seäm. run.) Pohjalainen.
pohjaten (Tul.) pohjaa myöten, perin pohjin.
pohjimaize n. -ine pohjimmainen, alimmainen.
pohkie n. -ei pohkea.
poxmelja n. -ju pohmelo. V.
poxoďi- olla jonkun näköinen. V.
poxoďinda n. -du *s. verb.* ed.: poxoďindal poxoďiv, a ellendeä ei soa (kieli) on tosin johonkin määrin yhtäläinen, mutta ei voi ymmärtää.
poiga n. -gu poika (ihmisen, eläimen).
poigaize n. -ine (Seäm. run.) *dem.* ed.
poikis-puoľin (Seäm.)=poikki-puolin.
poikki poikki; toiselle puolelle: kai kolme peädü p. mendih; p. joves.
poikki-puole: -ľin poikkipuolin.
poikki-ţura (joen, järven) toinen puoli.
poimi- (Seäm. run.) poimia.
pokoińiekka n. -kku vainaja. V.
pokori- nöyrästi pyytää, rukoilla. V.
pokoroitte- (refl.) = ed.

polge- polkea; astua: askelen polgenet.
polkka n. -kku rykmentti. V.
polletta- l. polloitta- *fact.* san. polge-.
polona n. -n vankeus: polonah otettih. V.
polońńiekka n. -kku vanki. V.
polossa n. -ssu kaistale, sarka. V.
polsta n. -tu välly. V.
poľzuitte-, -ui- (refl.) käyttää. V.
poltta- polttaa; iskeä kovästi: ku polttav miekal.
polutti- saada, vastaan ottaa. V.
polve n. -vi polvi.
polvi-maľľuška n. -ku polviluu.
polviško (Suoj. Kaib.) polven korkeus: lunda oľ' p. jo.
polvuo n. -ut *dem.* san. polve: polvuizilleh heittih, p. seizoi.
pomieśśi- (Vielj. run.) = primieśśi. V.
pomoššiekka n. -kku apulainen. V.
ponomaŕi lukkari. V.
poŕadna n. -nu järjestys. V. порядокъ.
poŕadnattoma n. -natoi *adj. carit.* ed.
pordaha n. -rras porras, rappu.
porďimoi kärppä.
poro lipeä.
poroxxa n. -xxu ruuti. V.
porotta-?: leibü-palańe porotetah.
poslavitta n. -ttu = sanan-polve. V.
posťeľi l. -li vuode. V.
požaalui olkoon menneeksi; ehkä: p. ota veitti; p. hod moannuzin. V.
potki- (myös refl.) potkia.
potkittu potkija (hevonen).
potkova n. -vu l. -v hevosenkenkä. V.
potta n. -tu posti. V.
potti sika; potin poigu porsas.
pouda ponta.
pove n. -vi povi.
povoaďi- totuttaa. V.
povoda n. -du ohjasvarsi, marhaminta. V.
praamuzla n. -lu elinkeino. V.
prauda n. -du tosi, totuus: pravvaks sinun pagin; praudu-mies, pr.-mužikku rehellinen mies. V.
prelesťi- vietellä. V.
prestola n. -l valta-istuin, pääalttari. V.
priaaťeľi ystävä. V.
pridoanoi myötäjäiset. V.
priimi- ottaa vastaan. V.
prihoda n. -du pitäjä. V.
prikaššiekka n. -kku kauppapalvelija. V.
prikoaza n. -zu (H) käsky. V.
primietta n. -ttu = primiettä.
primietti- huomata, vaarin ottaa. V.
primiettä n. -ttü huomio, vaari: p-h ei panna. V.
prišatka l. prisakka n. -ku polvien taivutus l. kykkytemppu ven. tanssissa. V.
pristańi n. -ńi l. -ń laituri, satama. V.
prižmi- inttää: moamalleh prižmiv sanov. V. прижимать.
proazńiekka n. -kku, l. (Suoj.) proažńikka juhla. V.

proiďi- mennä ohitse. V.
proopasťi kuilu. V.
propaďi- kuolla (eläin). V.
propka n. -ku korkki. V.
propoveďi saarna. V.
prorokka n. -kku profeeta. V.
proši- (myös refl.) pyytää, anoa: p-ih üökse pyysi päästäkseen yöksi. V.
proškena n. -nu, l. proskenja n. -ju anteeksi antamus. V. прощение.
proskenjaize n. -ine (Vielj. itk.) *dem.* ed.
prošša! hyvästi! V.
prošša-itte- (refl.) jättää hyvästi: pr-h heis jättää heille jäähyväiset. V.
prosťi- antaa anteeksi; *refl.* = ed. V.
prusakka n. -kku russakka. V.
puďaja- l. puďize- (Kid.) porista (kiehuessa).
puďo- (Kid.) = ed.
puhalda- puhaltaa äkkiä ja voimakkaasti.
puhaldu- pöhöttyä.
puhaldukse n. -us pöhe: silmät ollah p-ksis.
puhe-sana (Tul.) loitsu.
puhie n. -he (Tul.) = ed.
puhki (Salm.) puhki.
puhkoa- (Salm.) puhkaista.
puhtaha n. -tas puhdas; salvettu.
puhtahembaze n. -aňe vähäistä puhtaampi l. puhtaampi ja parempi.
puhtasta- puhdistaa.
puhtastele- *freqv.* ed.
puhu- puhua, puhaltaa (ei: haastaa).
puxoovoi (Suist. itk.) untuvainen. V.
purga- purkaa.
pui- puida.
puihkahta- (refl., Suoj.) pujahtaa.
puihkutta- (Suoj.) piipottaa: jänöi p-tti meťťäh.
puikko puikko, tikku, (sukka-)varras.
puista- pudistaa.
puistele- *freqv.* ed.: puisteleheze hebo.
pullo nuotan polo.
punalda- pyöräyttää; *refl.* pyörähtää (ympäri).
puno- punoa; pyörittää.
puole n. -li *s. & adj.* puoli: mennäh puoli matkoa, menöv puoleh välih; jo-go on puoli päiveä, p. üödü? puolen päivän aigah; — sukupuoli: mies-p., nais-p. (Suoj. Haud.).
puolekkah tasan kahtia.
puolenda- vähentää.
puoluo n. -ut (Suist. itk.) *dem.* san. puole.
pure- purra, järsiä.
purettele- *freqv.* ed.
puske- puskea.
pusta- (Tul., Suist.) = puista-.
puzuri l. -ziŕi rakko. V.
puťťi keli; keino, tapa: neťil puťťil sillä keinoin; puťilleh kunnollisesti; puťin puu kelvollinen puu. V.
puťťi tynnyri. V. бочка.
puťťi- (refl.) puhdistaa l. puolustella itseänsä: puťitaheze kaikin: minul e' ule.
puu puu.
puuda n. -du puuta. V.

puu-keske n. -ki (Kid.) puuväli, pieliparmaus.
puurnu purnu.
puusta n. -tu autio. V.
puuttu- joutua, sattua, sattua tulemaan l. olemaan, päästä, saapua, saataa: vikse puutuin kiińi, kivi ikkunah puutui, puutui đogirandah, en puuttunuh jeńeroalaks, lähtöv Spoasale puuttumah, sulhoi puutui viinan juoj'; anna ńeiđine meile puuttus että neito meille saataisiin l. tulisi; minun heńgi puuttuv henkeni saadaan.
pühikki (Kid.) sunnuntaina syntyneen lehmän nimi.
pühittä- paastota; (M) pyhittää.
pühki- pyyhkiä, lakaista.
pühkime n. -in pöytäliina.
pühä pyhä; paasto; *mon.* sakramentit, ehtoollinen: pühie andoa, p. tahtov, kävüv kuz kuńińgaz iţe pühil.
pühä-heńge n. -gi (M) Pyhä Henki.
pühä-iľľa n. -iľľu (pyhä Eljas) ukkonen; jumalan vilja: p. jürizöv; ei pie p-aa murendaa polgiettavaks.
pühäľľä n. -ľľü = ed.
pühä-miehe n. -mies pyhimys.
pühä-päivä n. -vü sunnuntai: mennut pühän-päin viime sunnuntaina.
pühä-vede n. -vezi pyhä vesi: pühäviele kroppi pappi.
pürgi- (refl.) pyrkiä.
pürgiete- (Suoj.) = ed.
pürrittä- kehottaa: minuudań p-v karttih kizoamah.
püstele- pistellä.
püstü: -üilleh pystyssä, pystyyn.
püstä- pistää.
püzü- pysyä.
püü pyy.
püüdä- pyytää (kaloja, otuksia; ei: anoa).
püüdäjä n. -j *s. fact.* ed.
püöhtä- kirnuta.
püördie n. -rre pyörre (virrassa).
püörie (Kid.) pyöreä.
püörittele- (refl.) pistäytyä: lähtietäh kodoilah p-mähäz.
püörü (Seäm.) pyörä, kehä.
püörüstä- tehdä pyöreäksi.
püörüžä n. -žü pyöreä.
püörüttä- pyörittää, vääntää, kääriä.
püörähtä- (refl.) pyörähtää, äkkiä kääntyä: p-tih järelleh.
püöröi linkku (ovessa); pyöreä piirakka; ks. tuuľi-p.
püözürä-peä (Suoj.) eräs hyönteinen.
pädе- sopia, kelvata.
pädevä n. -vü l. -v kelvollinen.
pädevöi (Suist. itk.) *dem.* ed.
pädö kelpo: pädön marjoi süöttö-i (Kid.) kylläpä kelpo marjoja syöttekin.
päi, harv. päin päin: keännü p.; koďih p., kus-p.
päin *ess.* san. päivä: tänä p., pühän p.
päivittü- päivettyä.
päivitükse n. -üs päivetys.

päivä n. -vü päivä; aurinko: astui päivän; päiveä pastav; päivin ajjoin ennen auringon laskua; ńi mil päivie ei mitenkään.
-päivähize n. -ine päiväinen: joga-p.
päivähäize n. -ine *dem.* san. päivä(?).
päivän-lasku auringon lasku; länsi.
päivän-nouzu auringon nousu; itä.
päivätti (Suist., Imp.) päiväkautinen vieraileminen: päivättih menemmö.
pärie n. -re päre.
päristeäte- (Suoj.) päristää: p. toatoin hebo!
pärnä n. -nü perna.
pästäre: -t (Suist.) päistäret.
pästärehe: -t (Seäm.) = ed.
pätin-suu uuninsuu.
pätti uuni. V.
pätti-laudà n. -du uunin-ovi.
pättize n. -ine *dem.* san. pätti.
pää . . . = peä . . .
pökkelö (Tul. loits.) pökkelö: koivun p-s.
pöllästü- peljästyä.
pöllättä- peloittaa.
pölü tomu.
pöläittä- pölyyttää.
pöntästü- (Suoj.) pönnistäitä (hanki).
pörähtä- (refl.) pörähtää (lintu lentoon).
pöšši merta.

R.

raa . . . ks. roa . . .
raba rapa.
ragehe n. rais l. raiz rae: raistu panov rakeita sataa.
ragenda- (Suist. loits.) rakentaa: rauhuttu ragendamah.
raha (Suist.) raha.
rahitte- (Kid.) raskita.
rahvaha n. -vas kansa, rahvas.
raiška (Suoj.) raiska, raukka.
raja raja.
rakasta- harrastaa.
rakkaha n. rakas harras, hetas, innokas, halukas: rakaz on tulemah.
rakkahuo n. -hus *s. qval.* ed.
rakkinehe: -t (Suist.) varukset, asu.
ramba n. -bu nilkku.
rambitte- l. rammitte- ontua.
randa n. -du ranta: Jürgilän rannoitti.
randaize n. -ine *dem.* ed.
randa-tibi (Suist.) rantasipi.
randia (n.?) rantio: randiallu (Seäm. run.).
randu-suve n. -vi (Salm.) kaakko.
rapakko hauras, rapea (rauta).
rapetta- rapattaa: Silmäd verdü vuodakkah, Razvoi rapetakkah (Suist. loits.).
rappoa- (Suoj.) rapaista: ikkunan murendav rappoav.

rapsahta- (refl.) rapsahtaa: lähtöv pertiz rapsahtah.
rapsutta- rapsuttaa: astumah r-mah.
rashoda n. -du = roskoda.
rastava l. raštava n. -vu l. -v joulu. V.
razboińiekka n. -kku rosvo. V.
razi rasi: tämä on jeännüh razikse kesken ajandoa.
razie n. -zei pirakka (nauris).
razrešši- päättää. V.
razva n. -vu rasva.
rattaha n. ratas ratas (myllyn).
ratoi (Suist.) = seur.
ratti-linduize n. -ine (Seäm. run.) rastas.
rauda n. -du rauta; *mon.* kahleet.
raudaize n. -ine rautainen.
raudu-moa rautamuta.
rauhuo n. -us (Snist. loits.) rauha.
raukka n. -kku (Tul. loits.) raukka.
ravahta- (refl.) ravahtaa.
ravakka n. -kku = seur.
ravia l. ravie n. -vei ravakka, ripeä, nopea, väkevä (virta), suuri (kala); aja raviah, a. raviambah l. raviembi.
reboi repo, kettu.
redu lika.
reduze n. -uńe likainen.
reduvu- likautua.
rege n. -gi reki; kuorma.
regä räkä.
reide n. reizi reisi.
remeńi hihna. V.
reńgi ämpäri, sanko.
reuna n. -nu reuna, vieri.
reünimäize n. -ine reunimmainen, vierimmäinen.
revittele- *freqv.* seur.
revittä- repiä.
revukkaha n. -ukas likainen.
reädü rivi. V.
reähkä n. kü synti; reähkü roih tulee synti, reähkeä azuo tehdä syntiä, reähkii küzüö ripittää, r. sanuo tunnustaa syntinsä. V.
reähkähize l. -äize n. -ine syntinen.
reäpöi muikku, muje. Vrt. V. рянуха.
reäveä- (Salm.) räävätä, soimata.
ribu (Seäm.) riepu, ryysy.
ridahta- (refl.) risahtaa.
riehkeä- paiskata.
riehki- pieksää.
riehkindä n. -dü *s. verb.* ed.
riehtilä n. -l paistinpannu.
rieppoi rieppo. V.
rigie n. -gei l. -gie tiheä (metsä).
rihma n. -mu rihma, hihna: kello-r.
riidele- (Salm.) riidellä.
riihe n. -hi riihi.
riizu juhlapukn. V.
riiža n. -žu ruskeankeltainen (hevonen). V.
riittavu- ratkota, purkautua.
riitiksendele- *freqv.* seur.
riitti- ratkoa, purkaa (ompelus, silta).
rikkaha n. rikas (Suist.) rikas.
rikkavu- pilautua (kala).
rikki *s.* rikki.
rikko- pilata.

rinda: rinnal vieressä (-estä, -een).
rindie n. -nne rinne, ahde.
ŕinka n. -ku tori. V.
rinnakkah vieretysten.
ripakko riepu, rätti.
rippie (n. ripe): rippeis riipuksissa, -sta.
ripoitta- ripottaa.
rippu- riippua.
riputta- *fact.* ed.
rista n. -tu risti. V.
risti- tehdä ristinmerkki: risti silmät, ristiv iţen ristal; ristiä, kastaa. V.
ristieze: -t (Suoj.) ristijäiset.
risti-kanza n. -zu kristitty (kanssa-) ihminen.
ristindä n. -dü *s. verb.* san. risti-.
rišt'-izä (Suoj.) risti-isä, kummi.
ristittü-heńge n. -gi gen. ristittüheńgen kristitty ihminen.
ristittüze n. -üńe (M) kristitty.
ristu-kiža (Suist.) eräs tanssi.
riuhto- riuhtoa.
roada-, *inf.* roadoa l. roata tehdä työtä, tehdü.
roadaja n. -j työmies.
roaďie n. roae (Suoj.) = seur.
roado työ.
roado-päivä n. -vü työpäivä, arkipäivä.
roadosťi (Vielj. itk.) riemu. V.
roaga ks. kukoi-roaga.
roagaţţu susi.
roagie nopea, joutuisa: roagiedu juoksov, ei voi hebo ńeľľota roagieh.
roahto l. roahto-maido rahkamaito.
roaju paratiisi. V.
roana n. -nu haava. V.
roata ks. roada-.
roatutta- *fact.* san. roada-: mellitţeä roatuttav.
roaţakko (Suist.) vilu, kolkko.
roavaha n. -vas (Suoj.) vanha.
robľa n. -ľu (Seäm.) = rovilo.
roďi- l. rodi- (refl.) syntyä, tulla: mi roďineh, pidäv oppie mitä tulleekin l. tulkoon mitä tahansa, niin pitää koettaa; roitahaze ühteh kai kolme; häi rodih meţţümies hänestä tuli metsämies, häi roiheze sinul vävüks. V.
roďie- = ed.: ei roďie ei tule.
roďimoi-sia l. roďiimoi-sia synnyinpaikka.
rodńa n. -ńu sukulainen. V.
rodńiekka n. -kku lähde. V.
rodnoi täysi (veli). V.
rodńu-kunda n. -du heimokunta.
rodu rotu. V.
rogoza n. -zu niini. V.
roih, roit... ks. roďi-.
roindu-sia syntymäpaikka.
rojjahtele- lankiella.
rokka n. -kku liemi (liban).
romisku (Suist.) sepelhanhi (Anser bernicla).
roskoda n. -du kulunki. V.
rospuutta n. -ttu kelirikko. V.
rošša n. roššu l. rošţa n. -ţu kuusikko, kalmisto. V. роща lehto.
roža kasvot. V.
rozga n. -gu raippa. V.

rozori- hävittää. V.
rougoa- painaa lepänkuorilla (verkkoja).
rougu lepänkuori.
rouno l. roun juuri: kui lehmän kiel' r. ikäänkuin l. k. V.
rovilo rovio.
rube n. -bi rokko; ruven jället rokon-arvet.
rubie- l. -ia- inf. ruveta ruveta.
rubľa n. -ľu rupla. V.
rugehe n. ruis ruis.
ruguole- (M ja Suoj.) rukoella: ruguolen sinuu, ruguolehez leskakkazella.
ruho suuri ruma ruumis l. runko: ruho-kuluu on äjjü, maltta ńi midä ei.
ruiz-bobaize n. -aine, l. ruis-heinä n. -nü ruiskukka.
rukka n. -kku (Suoj., Salm.) raukka, parka.
rukkoi (Salm.) *dem.* ed.
ruľa peräsin. V.
runduga n. -gu hylly: ašťieloin pietäv r.
ruoga n. -gu (Suoj.) ruoka.
ruogo ruoko.
ruogožikko ruoikko.
ruohka n. -ku (Suoj., Kid.) raaka (marja).
ruohťi- tohtia; raskita.
ruokko (Suoj.) ruokko: hevon panov ruokkoh.
ruokottoma n. -kotoin (Kid.) ruokoton.
ruozmie n. -me ruoste.
Ruoţţi Suomi; Suomalainen; ruoţikse suomeksi.
Ruoţţilaize l. -ţţalaize n. -ine Suomalainen.
ruppi ryppy.
ruskappa n. -ppu punakka.
ruskie n. -kei l. -kie punainen, ruskea.
ruskiţţa n. -ţţu tuhkarokko.
ruskoi (Suist.) eräs tanssi. V.?
ruskonda- l. ruskoutta- punata, painaa punaiseksi l. ruskeaksi.
ruskotta- ruskottaa, punottaa.
ruskuo- inf. -kota punastua.
ruspakka n. -kku = ruskappa.
ruznaha n. -nas täyteläinen, vantera.
rutto: ruttoh äkisti; *komp.* rutombah.
ruţţu ks. kivi-ruţţu.
ruuhe n. -hi ruumis-arkku.
ruumize n. -is (Suist. harv.) ruumis.
ruutta n. -ttu (M ja Tul. loits.) vaate, puku, ks. seur. Vrt. ruots. skrud.
ruuťťi- (Tul. loits.) pukea: ruuťimmoz ruuttih pukeudun juhlavaatteisin.
rügi- rykiä.
rügimize n. -ine yskä.
rühjä n. -jü (Salm.) ryhmä: tiheään rakennettu kylän osa.
rühnistü- (Seäm.) ryhistyä: selgü rühnistüv.
ründähä: -t ryntäät, rinta.
rünnäz-laštaize n. -ine rintaluu.

rüntti (Seäm. laul.) = räntti.
rüţäkkä (Suoj.) huono.
rüvähtä- (refl.) rykäistä.
rüüdele- *freqv.* seur.
rüüdä- ryömiä, rihtää (lapsi).
rüöhkele (Suist.) uiku (Podiceps).
rüömästä- (refl.) ryömäiseitä: rüömästih voronţţu menemäh.
räbinä (Suoj.) rupirikkoinen? V.
rädmistü- (Kid.) lakastua (puu, heinä, kukka).
rädmäkkö (Kid.) lakastunut.
räḑähüttä- (Suoj., Kid.) rätäyttää, räsäyttää: ajoa r-tti, revitti r.
rägize- (Suist.) rääkyä.
rägizüttä- (Suist.) *fact.* ed.
rähkähtä- (refl.) rähähtää.
räigeä- (Suist., Suoj.) lyödä, räimätä.
räkittä- kuumentaa: sen tuli räkitti, räkitteä tulel.
räkkehize n. -ine kuuma.
räkki räkki, kuumuus.
räṅgähtä- (refl.) ärjäistä: rängähteäteh akan peäl (Suoj.).
räntti rantti, juoppo.
räzniköiţţe- (Kid.) töhertää, tuhria.
räţţinä n. -n naisväen paita.
räţţinäize n. -ine pumpulinen (?): r-t sukat (Seäm.).
räystähä n. -täs räystäs.
röntţţä (Imp.) römsy, räntä.

S, Š.

saa . . ., šaa . . . ks. soa . . ., šoa . . .
sada sata.
sadahize n. -ine sataluku.
sada-vuodehize n. -ine satavuotinen.
sadoža n. -žu (Itk.) satoisa (?).
saduli n. li l. -l' satula.
sagarva n. -vu, l. sagarvo saarva, saukko.
sagie n. -gei l. -gie sakea.
šagla: -d kiduket, ikuset.
-sah (Seäm.) saakka: kaglas-sah kaulaan asti; ks. seur.
sai saakka, asti: siid s. siitä asti, ildah sai l. ildas-sai ehtoosen saakka.
saihakko (Suoj.) pilven hattara.
saippa (Suist.) sampi (Acipencer).
Saksalaze n. -aṅe (Suoj.) Saksalainen.
salaťťi salakka.
salba (n. -bu) salpa: hoavo salbah säkki kiinni, oli vereät salvas.
salbavu- sulkeutua.
salboa- sulkea.
saldatta n. -ttu sotamies. V.
šalgu laukku, salkku.
salme n. -mi salmi.
salmo (Suoj., Kid.) salvain.
salo-matka n. -ku (Salm.) salomatka.
salva- kuohita.
salvatta- *fact.* ed.

samaize l. -aze n. -ne sama.
šamakka (Suoj.) samaska.
samavaara n. -ru teekeitin. V.
sammale n. -l sammal.
sammu- sammua.
sammutta- *fact.* ed.
sana sana, puhe.
sanan-polve n. -vi sananlasku.
sanele- kertoa.
sańgie n. -gei l. -gie paksu (puu, turkki, kieli).
sano- sanoa.
sanomaize n. -ine (Vielj. laul.) sanoma.
sanonda n. -du sanominen: sanondalleh ku rubiammo sanomah jos rupeamme todenteolla sanomaan.
sappe n. -ppi sappi.
šara-heinä n. -nü sara.
šarahpana n. -n, l. -paize n. -paine venakkojen hame l. leninki. V.
sarai tanhuan yliset. V.
sarana n. -n sarana.
sarouna (Suoj.) tsaaritar. V.
sarsva (Suoj.) tsaarikunta. V.
sarve n. -vi sarvi.
satatta- loukata, satuttaa; *refl.* loukkautua.
satta- (refl.) loukkautua: jalgu sattoiheze, ukko-varvas on sattanuheze.
šaugoa- (Suoj.) säyhkyä, säyhkää: tuli vai š. hambahis.
sauna n. -nu (Seäm. laul., Suist.; harv.) = külü.
šauvahta- (Suoj.; refl.) sävähtää: haugi mereh sinne š-tih.
savakko sauva: savakon vuo käveli k. sauvan nojassa.
savoi . . . monikkomuotoja san. sada.
savu savu.
savuline n. -ine savuinen.
savuze n. -uńe (Suist. itk.) *dem.* san. savu.
savusta- savustaa.
se se; -pa, -pä: ei se käzi katkennuh; sih se aigu lühüöks veäh; — sidä tostu yhtä ja toista, siks ilmaist igeä ikipäiviksi, silleh siten; siid l. siit siinä, siitä, sitten.
sebalukse n. -us (Kid.) rinta-aukko paidassa.
sedaaťeľa n. -l kunnallishallituksen jäsen. V.
segala n. -l sekava, samakka.
sego- sekoa, sekaantua, hämmentyä, erehtyä: sevon paginois; k' ei sevota dorogas.
seibähä n. seiväs seivās.
seinä n. -nü seinä.
seizattu- seisattua.
seizo- seisoa; seizoilleh seisoallaan, -ltaan, -lleen.
seizottu (Suoj.) = seizattu.
seitteme n. seittei, -ttee l. -tte seitsemän; seit-tostu l. -tost seitsemäntoista.
seittemende n. -mes seitsemäs.
selentta n. -ttu (Suist.) sinisorsa (Anas boschas). V.
selgie n. -gei l. -gie selkeä, selvä.
selgiesti selkeästi, selvään.
selguehe n. -h: Koiton-s., Ko-

lat-s. Koitonselän, Kolatselän kyläjäs.
selgü-luu selkäranka.
selgü-ruoda n. -du selkäruoto.
selgä n. -gü selkä; seljänne; selläs selässä, ṛatsain; sel'l'in seljin, takaperin.
selgäize n. -ine (Vielj. run.) *dem.* ed.
sel'l'ittä- selvittää; selittää.
semmoze n. -ońe (Kid.) semmoinen.
sen-däh l. sen-täh sentähden.
sentt̯oi l. -tt̯öi, sintsi, eteinen. V.
sepitt̯e- sepitä.
seppä n. -ppü seppä.
se-že l. se-žö sama.
seukku (Suoj.) serkun lapsi.
sevoitta- sekoittaa.
sevoittare n. -itar (Suoj.) serkku.
sevokki sekoitus, sekaannus.
seä sää.
Seämärve n. -vi Säämijärvi.
seändü- suuttua, vihastua: seännüttih hüö K:n peäle.
seändükse l. seännükse: -ksis vihoissaan.
seännüttä- vihastuttaa.
seästä- säästää.
seäre n. -ri sääri.
seäri-värttinäize n. -ine säärilun.
si *pron. vart.*, ks. se.
sia sija, paikka, kohta; vuode; joga sias joka paikassa; siah *part.* sijaan; sioi müöte paikoittain; a toized midä sioi ollah mistäpä paikoin toiset ovat.
siaze n. -ńe (Vielj. itk.) *dem.* ed.
sido- sitoa.
sidoža n. -žu (Suist. itk.) = sadoža (?).
sie, harvoin siel, siellä, sieltä; s.-päi sieltäpäin, sieltä.
siegla n. -lu seula.
sieglo- seuloa.
sieksa n. -su (Suist.) kalasääski (Pandion haliaëtus).
siemene n. -n siemen.
siera n. -ru siera.
siga (Suist.) = pott̯i.
sigivü- sikiytyä.
sii pron. vart.: siid, siit ks. se.
siibe n. -bi siipi.
siibi-orava n. -vu siipiorava.
siiga n. -gu siika.
šiilahaize n. -ine nokkonen.
šiiloi = ed.
siima n. -mu siima.
siirit̯t̯i l. -tt̯ ohitse, sivuitse: suuris kivüizis s.
siitta n. -ttu sihti, seula. V.
siivikkähä n. -ikäs siivekäs.
silda n. -du silta.
silie n. -lei l. -lie sileä.
silittä- silittää.
silloi (run.) silloin.
silmeä- silmätä, katseella vahingoittaa.
silmu (Suist.) nahkiainen.
silmü-kaivo lähde.
silmü-karva n. -vu ripsi.
silmä n. -mü silmä.
silmättömä n. -ätöi silmätön.
šińel'i sinelli. V.
sińi niin kauvan: s. kuńi.
sińi-savuze n. -uńe (Suist. itk.) sininen savu.

sińistü- tulla siniseksi.
sińistä- tehdä siniseksi.
sińize n. -ine sininen; mustelma.
sinne l. sinnä sinne.
sinʦöi (Suoj.) = senttoi.
sinu n. sinä sinä.
šiptsa: -t sipset, tulipihdit. V.
širďi riuku. V.
sirkku (Seäm.) sirkka.
šižiliusku sisalisko.
sizukse n. -us (Kid.) sisus.
sizäre n. -r sisar.
sizärekse n. -es sisarus.
šitta n. -ttu paska.
šittaze n. -ańe *dem.* ed.
šitto-šľänťťi likaryötys.
šittu- paskantaa.
sivalda- sitaista.
sivu: -t vyötäiset kummallakin puolen selkärankaa.
siä, siäl (Tul.) = sie, siel.
skabľi kalvin. V.
skabľitʦe- kalpia.
skalvo: -d vaaka. V.
skamja n. -ju penkki, rahi. V.
skamńa n. -ńu = ed.
skamńaize n. -ine *dem.* ed.
škatuľi lipas. V.
skimnoi kääntöpää: sk. veitti. V.
skipidoara n. -ru tärpätti. V.
škippaŕi kippari. V.
škoappa n. -ppu kaappi. V.
skoaska n. -ku tarina, kaskn. V.
skoaťťeŕi pöytäliina. V.
škola koulu. V.
škoulu (Kid.) = ed.
skuuposťi saituus. V.
skuuppa n. -ppu saita. V.
šľeäppä n. -ppü hattu. V.
sľieduiʦʦe- tutkia. V.
sľiuhka n. -ku kerma. V.
sloava n. -vu maine. V.
slodei pahantekijä. V.
sluuga n. -gu palvelija. V.
sluugaze n. -ańe *dem.* ed.
sluužba n. -bu palvelus, jumalanpalvelus. V.
sluuži- palvella, pitää jumalanpalvelusta. V.
šľäimü huono, voimaton.
šľäimüttä- tehdä jotakin huonosti, voimattomasti: ńiitteä šľ.
šľäimähtä- käydä hölläksi, veltoksi.
šľäimäkehtä- vetelehtää, ventturoita.
šľänťťi ryötys.
šľöhä (Kid.) läsä.
šlöpökkäze n. -äńe (Kid.) = seur.
šľötöi sammakko.
šmajjahta- (refl.) muksahtaa, rojahtaa.
smieťťi- miettiä, tunmia. V.
smuťťi- (refl.) ilvehtiä. V.
sńimka: -t l. sńimsat kyttiläsaksit. V.
soa- *v. tr.* saada; saada aikaan; synnyttää; *intr.* joutua, tulla: kunna soadih avaimet? händü saimmo nägemäh; hebo sai valjastetukse; *impers.* on mahdollista: toizel ei soa ellendeä.
soabra n. -ru heinäpieles.
soabroa- pielestää.
ʂoaxaŕi sokeri. V.
soahustele- (myös refl.) saadustella, tavotella.

soajaľľize n. -ine (M) synnyttäjä: Jumalan-s.
soaksendele- *freqv.* san. soa-.
soalehe n. -ľis saalis; sato: liebü e' olluh soalehes vilja ei ollut sadossa, s. o. tuleentunut.
soaľistu- tuleentua.
soanda n. -du *s. verb.* san. soa-.
šoapka n. -ku lakki; šoapkata päin paljain päin. V.
soare n. -ŕi saari.
šoara n. -ru haara.
soaŕi = tsoaŕi.
soarna n. -nu tarina, satu.
soaruo n. -ut *dem.* san. soare.
soatalda- *v. mom.* seur.
soatta- saattaa, viedä.
soatto heinäruko.
soba vaatteus; sovad vaatteet.
sobi- sopia; suostua.
soboľi soopeli. V.
sobu sopu.
sodvoize n. -ine (Vielj. itk.) puoliso(?) V.
sogie n. -gei l. -gie sokea.
sogevuo n. -us sokeus.
šogoľi keikari. V.
soime n. -mi seimi.
soitta- soittaa.
šokka n. šokku leukapieli. V.
solovei-lindu satakieli. V.
solme n. -mi solmu.
soppe n. soppi (Suist. laul.) soppi.
sorda- kaataa, langettaa, pudottaa.
sordu- kaatua, langeta, pudota.
šorize- sorista.
sorkka n. -kku sorkka, koipi, sääri.
sorme n. -mi sormi.
sormikkaha n. -ikas (Suist.) sormikas.
sormuo n. -ud (Seäm. laul.) *dem.* san. sormi.
sorza n. -zu sorsa.
sorzaize n. -ine (Seäm. laul.) *dem.* ed.
sotka n. -ku sotka, telkkä.
sotkaize n. -ine (Seäm. laul.) *dem.* ed.
šotka n. -ku harja. V.
sotke- sotkea.
sotskoi poliisimies. V.
souda- soutaa.
sovietta n. -ttu neuvo. V.
sovietuitte- neuvoa. V.
sovinda n. -du sopiminen, sovinto.
sovan-ombelija n. -ij räätäli.
sovendukse n. -us = sogevuo.
sovitta- vaatehtia.
spaa . . . ks. spoa . . .
spasaitte- pelastaa; kiittää. V.
spassibo kiitos. V.
spassiboitte- kiittää.
špoaga n. -gu miekka. V.
Spoassa l. Spoasa n. -su Vapahtaja. V.
spoasan-päivä n. -vü Kristuksen kirkastumisen päivä.
spora riita. V.
spoŕi- riidellä. V.
sproavi- parantaa; *refl.* parata. V.
sriŋkku-hebo (Suoj.) koni, luuska.
sro'i- = stro'i-.
srokka n. -kku määräaika. V.
sroogoi ankara. V.
sruuga n. -gu höylä. V.
staraitte- (refl.) ahkeroita. V.

štańi: -t verkahousut. V.
staŕikka n. -kku vanhus, ukko. V.
staŕina n. -in tarina. V.
staroverṭṭa n. -ṭṭu l.
staroviera n. -ru vanhauskolainen. V.
starššina n. -in volostin esimies. V.
stauṭṭa n. -ṭṭu puumalja. V.
stauṭṭaze n. -ańe *dem.* ed.
šťekki l. sťeppi aromaa. V.
što että. V.
stoana n. -nu metsäpirtti. V.
štobi jotta. V.
stokana n. -nu l. -n juomalasi. V.
sťokla n. -lu lasi, ruutu. V.
stola pöytä. V.
stolaize n. -ine (Vielj. itk.) *dem.* ed.
Sťopana n. -n Tahvana. V.
stro'i- l. stroji- rakentaa. V.
stroiṭṭa n. -ṭṭu pyhä kolminaisuus. V.
stuula n. -lu tuoli. V.
suďja n. -ju tuomari. V.
sudreh hukkaan: väet mendih minnul s.; s. ei mene hevon süötändü.
suga kampa, suka.
sugaha n. suvas harjas.
sugi- kammata, sukia.
suimakko (Itk.) kiusallinen, tuskallinen.
suitta- keräillä, säästää.
suittu- kokoontua, säästyä.
suiṭṭe: suiṭet suitset.
sujoma n. -mu kansankokous. V.
sukka n. -kku sukka.
sukse n. -si suksi.
sula sula; suloinen, armas.
sula- sulaa.
sulaze n. -ańe (Itk.) suloinen.
sulema n. -mu elävähopea-myrkky. V.
sulga n. -gu sulka.
sulgaze n. -ańe (Itk.) *dem.* ed.
sulhaize n. -ine sulhanen.
sulhoi (Scäm. laul.) sulho.
šulkku silkki. V.
šulkkuize n. -ine silkkinen.
suloa- sulattaa.
suloi mallas. V.
suloi-lambize n. -ine (Suist. itk.) suloinen lampi.
suloi-ńeiďize n. -ine suloinen neito.
suma summa. V.
sumba (Suoj.) tiivis.
šumi- hälistä. V.
sumṭa n. -ṭu laukku. V.
šumu melu. V.
sundo haalea, lauha (vesi, sää).
sundoze n. -ońe = ed.
sunduga n. -gu kirstu, lipas. V.
suo suo.
suobikki l. suoboi (Kid.) lauantaina syntynyt lehmä.
suo-kurmoi suokurppa (Numenius).
suola n. -lu suola.
suol-asťie suola-astia.
suolatlava n. -v vähäisen suolainen.
suole n. -ľi suoli.
suoloa- suolata.
Suomalaize n. -ine = Suomelaize.
Suome n. -mi (Vielj. run.) Suomi.
Suomelaize n. -ine Suomalainen; suomelaizekse suomeksi.
suomi- suomia (esim. lunta).
suomukse n. -us suomu.

suomusta- suomustaa.
suone n. -ńi suoni; suondu vedelöv suonta vetää.
suoravaize n. -ine äreä. V. суровый.
šuoŕie n. -rei l. -ŕie sileä, tasainen,
šuoŕie- inf. -ita (myös refl.) laittautua, pukeutua.
šuoŕitta- pukea.
suovatta n. -ttu lauantai. V.
šupetta- sopottaa, sopertaa.
surma n. -mu surma, kuolema.
surmaze n. -ańe (Itk.) *dem.* ed.
survo- survoa.
susieda n. -du naapuri. V.
suu suu.
suuď- tuomita. V.
suuďija n. -j tuomitsija.
suu-lage n. -gi kitalaki.
šuumi- = šumi-.
suu-pala suupala.
suure n. -ŕi suuri, iso.
suurenda- suurentaa.
suurendele- suurennella.
suurene- suureta.
suurettava n. -v isohko.
suuŕima n. -imu l. -in ryyni.
suurukse n. -us suurus.
suuruo n. -us suuruus, koko; suuruinen, kokoinen.
suutka: -t vuorokausi. V.
šuuťť- laskea leikkiä. V.
suvaitte- suvaita, rakastaa.
suve n. -vi etelä.
suvijaze n. -ańe (Suist. itk.) (lämmittäjä t. synnyttäjä, sukeeja, s. o.) äiti.
suvima: ilmoin suvimat (Suist. itk.) ihmiset.
suvi-randaze n. -ańe (Suist. itk.) eteläranta.
svaja vaaja. V.
svajakakse n. -as langos.
svajakka n. -kku lanko: vaimon sisaren mies. V.
svajovehe n. -h hääväki.
sverla n. -lu purasin. V.
sverľi- porata. V.
Sviižu (Suist.) ristin pystyttäminen. V. воздвижение.
šviruľi (Suist.) piru.
svoaďbo häät. V.
svätöi pyhä. V.
sübiesťi (Tul.) vihaisesti.
südeä- sysätä.
süďi- sysiä, pudistaa.
südäme n. süväin sisus; s-s sisässä, -stä, s-h sisään; südämissäh vihoissaan.
südämiľľize n. -ine sisällinen.
sügüze n. süüs syksy.
sügüzü syksy.
süle n. -ľi syli.
sülge sylki.
sülge- sylkeä.
sündü- syntyä; mahtua.
sündüize: kuldaized, ixalad l. armahad sündüized (Itk.) jumalat, pyhät.
sünnündä n. -dü synty: vanhin s-döile (Seäm. run.) vanhin iältään.
sünnün-teähte n. -ťi luomi.
sünnüttä- sovittaa, mahduttaa.
süttü- (Suist.) syttyä.

süveldü- loukkaantua, pahoittua.
süveldüttä- loukata, pahoittaa.
süvüö n. -üs syvyys, syvyinen.
süvä syvä.
süväin-kerä munas.
süväin-üö sydän-yö.
süü syy (puussa).
süühmize n. -ine syyhelmä.
süö- syödä.
süömize n. -ine l.
süömä n. -mü ruoka.
süömäŕi syömäri.
süöndä n. -dü syöminen.
süöttä- syöttää.
süöttäi (Suist., Suoj.) pyhä, pyhimys = svätöi.
süötändä n. -dü syöttäminen.
sälgü sälkö, varsa.
sälgüize n. -ine *dem.* ed.
säńge n. -gi sänki.
säpsä (Suoj.) säkä.
särbime n. särvin särvin.
särge n. -gi särki.
särge- (Suoj.) särkeä.
särize- väristä, vapista.
särkkä n. -kkü harju.
sääneä? n. -nä säynäs.
sää . . . ks. seä . . .

Z.

zaftrokka n. -kku saamiainen. V.
zakona n. -nu l. -n laki. V.
zakuska n. -ku viinaleipä. V.
zastava n. -vu l. -v tulli. V.
zaviiduiţţe- kadehtia. V.
zavoda n. -du tehdas. V.
zavoďi- alottaa, alkaa. V.
zeäľi = žeäľi.
zirkkalo kuvastin. V.
zloďei pahantekijä. V.
zmia käärme. V.
zoakkuna n. -un satu. V. законъ.
zoaľi sali. V.
zobotakkaha n. -takas hopukas.
zobotattoma n. -tatoi hoputon, huoleton.
zobotta n. -ttu hoppu, puuha, huoli. V.
zoŕa rusko. V.
zoŕa-tähte n. -ti kointähti.
zvieŕi peto. V.
zvieŕize n. -ine (Seäm. run.) *dem.* ed.
zvońi- soittaa kelloa. V.
zvońinda n. -du soittaminen.

Ž.

-že: muga-že niin myös, samoin; seže sama; myöskin. V.
žeľja n. -ju lääke. V.
žeäľi sääli. V.

žeälöitte- sääliä.
Žiida n. -du Juutalainen. V.
žiileitte- sikiytyä. V.
žiivatta n. -ttu karjaeläin. V.
žoaloveńja n. -ju virkamiehen palkka. V.
žoarentta (Suoj.) paisti. V.
žoloba n. -bu kattokouru. V.
-žö = -že.

T.

Ta *pron. vart.* ks. toa.
taa . . . ks. toa . . .
taba tapa.
tabaele-, -aile- l. -ajele- tapaella.
tabakka n. -kku tupakka. V.
taboa- ottaa kiinni, saada kiinni, tavata; *impers.*: hevon taboav voimattomaks hevoseen tulee taudin kohtaus; tüttären tabai ľäžimäh veri-taudie.
taga taka: taga takana, tagoa takaa, takana, toakse taakse, toakspäi taaksepäin; *komp.* taemba l. tajemba taempana, -mmaksi.
taga-haŋgah taaksepäin.
taga-sorkka n. -kku takasorkka.
tagazin takaperin.
taga-tura takapuoli.
tagavoizeh taaksepäin (?)
tagla n. -lu taula.
tago- takoa.
tagoja n. -ju takoja.
tahie (Kid.) tahkea (peruna).
tahko tahko.
tahkuo- inf. -kota tahkota.
tahtaha n. tahas (Suoj.) tahdas.
tahto tahansa: kus t., ken t., mikse t.
tahto- tahtoa, suoda.
tahtomize n. -ine (M) tahto.
tai ks. toa.
taigina n. -n taikina.
taiho- (Kid.) loruta.
tainehtu- (Kid.) mennä tainnoksiin.
tainehtuksendele- (Kid.) *freqv.* ed.
taivaha n. -vas taivas.
taivahaľľize n. -ine (M) taivaallinen.
taivaz-alah (Suoj.) ylös ilmaan.
taivoze n. -ońe (Seäm. laul.) *dem.* san. taivaha.
takeldu- takertua, tarttua.
takka n. takku taakka.
talgoho n. talloh (Kid.) talkoot.
talkkuna n. -un talkkuna. V.
taľľi (Suist. laul.) talli.
talloa- tallata.
talma n. -mu pilkku, täplä.
taloi talo.
taloin-poiga n. -gu talonpoika.
taltta n. -ttu taltta. V.
talu- taluttaa, johdattaa, viedä.
taluttele- *freqv.* ed.
talve n. -vi talvi.
tamme l. -mmi n. -mmi tammi.
tanhuo n. -ud tanhua.
tapahtu- (H) tapahtua.
tapahtukse n. -us (M) tapaus.

tappa- tappaa, lyödä kuolijaksi.
tappo (Suoj.) tappio.
taputtele- (Seäm. run.) taputella.
tarbehe (n. tarveh?) (Kid. ja Tul. loits.) tarve: tarbehekse; täüzin tarbehin.
tarbo- tarpoa; loruta.
targie- inf. -rreta uskaltaa.
tariţţe- tarjota; *refl.* tarjoutua.
tarkkaizeh (H) tarkkaan, varovasti.
tarttu- tarttua.
tarviţţe- (Tul. loits.) tarvita.
taza l. taža tasa: -l tasalla, -lle.
taza-ladvaze n. -aźe tasalatvainen.
tazava n. -vu l. -v tasainen.
tazoa- tasata; kostaa.
taudi tauti.
tavi tavi.
tedre n. -ri teiri.
tege- *tr.* maata; (Suist. run.) tehdä.
tehno (Suist. loits.) tenho: t-n teräkset.
tei 2 *pers pron:n* mon. vart.
ťeľega n. -gu l. ťeľegä n. -gü kärrit, vankkurit. V.
telkka n. -kku (Suist.) telkkä (Fuligula clangula).
temboa- temmata.
temboalda- *mom.* ed.
tenhuľľize n. -ine l.
tenhun-päiväľľize n. -ine (Tul. loits.) tenhoisa.
terendükse n. -üs kurkihirsi. (V. стропило).
tereämbäh (Suoj.) pikemmin.
terva n. -vu terva.
tervakkaha n. -vakas tervainen.
tervakse n. -as tervas.
tervehe n. -h terve; terveh teile! terveh veľľi! tervehen' elät? jeä tervehekse!
tervehtä- parantaa; tervehtiä.
tervehüö n. -üs terveys; tervehdys; terveiset.
tervoa- tervata.
tervu-kando tervaskanto.
tervüö n. -üs nopeus: ühten tervüöh yhtä pian.
terväh nopeasti, pian; ks. terävä; kui t. niin pian kuin.
terväzeh hyvin pian.
teräkse n. -äs teräs.
terävüö n. -üs terävyys; nopeus.
terävä n. -vü l. -v terävä; t-h nopeasti, pian.
teä täällä, täältä.
teähte n. -ti tähti; merkki.
teähtüö n. -üt (Seäm. run.) *dem.* ed.
teän = tämän.
teän = tejjän.
tiďď . . . = tijj . . .
tie tie, polku.
ťiedele- (Suoj.) tiedustella.
tiedoińiekka n. -kku tietäjä.
tieduhuz-virde n. -rzi (Kid.) loitsu.
tiedä- inf. tiedeä l. tietä, prees. tijjän l. tiďďän tietää; tietä annan ilmoitan; mene tiďďä, mi tuhanzii ties häntä kuinka monta tuhatta; tiedämättäh äkkiarvaamatta; tiettäv tiettävä, tietty.
tiedäjä n. -jü l. -j tietäjä, tietäväinen.
tiedämättüö n. -ätüs tietämättömyys, epätietoisuus.

tiedämättömä n. -ätöi tietämätöin, tietymätöin.
tiettäväize n. -ine tiettävä, tietty, varma.
ťihi l. ťihoi pieni hyttynen.
tijjusta- tiedustaa; saada tietää.
tijjustele- tiedustella.
tijjändä n. -dü tietäminen.
ťikka n. -kku (Suist.) tikka.
ťila sija, paikka.
ťilahize n. -ine sijainen.
ťilkku riepu, rätti.
ťilkkuńiekka n. -kku lumpunkerääjä.
ťillotta- (Suoj.) kellettää.
T'imoi Timo.
ťina tina; lyijy.
ťiŋgi- (refl.; Suoj.) tinkiä.
ťipahukse n. -us tippa, tilkka.
ťippu- tippua.
ťiputta- tiputtaa.
tirhakka n. -kku (Kid.) pirteä.
ťirppa- kärsiä, sietää. V.
ťirppaja n. -ju l. -j kärsivällinen.
ťirttu (Suist.) nirsu.
ťiska: -t ruuvipenkki. V.
toa, harvoin ta, n. tai tai, tuo.
toagie (Suoj., Seäm. Lahti) tiheä; t-h taajaan, usein.
toaks . . . ks. taga.
toandos taannoin.
toas, toase, toasei l. toasten taas.
toaza n. -zu pesuvati. V.
toatettu tähden, tautta.
toatta n. -tto isä.
toaţi vuoksi: mis t., meis t. (Prol. san. taga).
tobie (Suoj.) = seur.
tobja n. -ju iso, suuri: kazvoi tobjakse brihakse; tobju seä rajuilma.
tobjuo n. -us suuruus; suuruinen: neţei t. tämän kokoinen.
tode n. tozi tosi: toven pagizov.
togo (Suoj.) = toko.
toi ks. tuo.
toimitta- (Seäm.) saada selko, ymmärtää.
toine-puoťilaize n. -ine (Seäm.) paholainen.
toize n. toine toinen; muu; eräs, joku; tossu peän, toss ehtännü toisena päivänä, t. ehtoona; toizin toisin; toine tostu toinen toistaan.
toizen-ilmaze n. -ańe (Suist. itk.) toisen maailman, tuolla puolen hautaa oleva.
toiţţi toiste.
toivikki (Kid.) tiistaina (toss argen toisena arkena) syntynyt lehmä.
toivo- arvella.
toko yhä; vaan, -pa: nosti, ga t. nostakkah jos nosti, niin nostakoon vaan; t. ţuuduo on moal onpa ihmeitä maailmassa!
ťokti tökötti. V.
tolkuiţţe- selittää. V.
tomu kapine: elod, tomud kai keräi.
topakkaha n. -akas, l. -kko ruhkainen, roskainen.
toppa n. toppu roska, rikka, sora.
tora riita, tappelu. V. (?)
toraţţu riitelijä; vikuri (hevonen).

toravu- alkaa „torata“; ruveta äksyksi.
toravukse n. -us (Seäm.) tappelu.
toŕelkka n. -kku lautanen. V.
torevu- = toravu-.
torgu kauppa. V.
torielkka n. -kku = toŕelkka.
toroa- tapella, riidellä.
torokoana n. -nu torakka. V.
tos . . . ks. toize.
tougo touko, suvivilja.
toukaṭṭu (Suist.) sinisorsa (Anas boschas).
trahťieri ravintola. V.
trahťieršikka n. -kku ravintolanpitäjä. V.
trevoži- häiritä. V.
troikka n. -kku kolmivaljaikko. V.
truba torvi. V.
trupka n. -ku piippu. V.
tsaŕitsa n. -su keisarinna, -itar. V.
tsoaŕi keisari. V.
tuba (Suist. laul.) tupa.
tuge n. -gi tuki.
tuhahta- (refl.) tuhahtaa: kui tuulis-püörü tuhahtih.
tuhande n. -ad tuhat.
tuhjo (Kid.) tiheä pensas.
tuhka n. -ku tuhka.
Tuhkimukse n. -us Tuhkimus.
tuhma n. -mu tuhma.
tuhmuo n. -us tuhmuus.
tukka n. -kku tukka; tukat hiukset.
tukku tukku, läjä, koko; tukkunah kokonaan.
tukkuo- inf. tukuta panna kokoon.
tule n. -ľi tuli.
tule- tulla; minun tulemale kunnes minä tulen.
tulehmo hiilus.
tulen-išku leimaus.
tulettele- *freqv.* san. tule-.
tulie = seur.: tulienn üönn.
tulija n. -ju l. -j tulija, tuleva.
tuľi-palo tulipalo.
tulkka n. -kku tulppa, runti. V.
tulokkaha n. -okas tulokas.
tuluppa n. -ppu tulupi, turkki. V.
tuluppaize n. -aine (Seäm. run.) *dem.* ed.
tuluo n. -ud (Suist. itk.) *dem.* san. tule.
tumana n. -n sumu. V.
tunde- inf. tuta tuntea, huomata; tuttav tuttava, tuttu.
tundemattoma n. -atoi tuntematon.
tundoi (Suist. itk.) tuttu (?): tundoit sündüzed.
tundumattoma n. -atoi tuntumaton.
tuńge- tunkea; *refl.* tunkeutua.
tunnenda n. -du tunteminen: tunnendal tutah tuntevat sen verran, että saattaa sanoa heidän tuntevan.
tunnukse n. -us tunnusmerkki.
tunnusta- tunnistaa; (M) tunnustaa.
ťunťotta- (Imp.) hölkätä.
tuo n. toi = toa.
tuo- tuoda.
tuohe n. -hi tuohi.
tuohukse n. -us kynttilä.
tuomaze: -t (Suoj.) tuomiset.
tuonda n. -du tuominen.
Tuone n. -ńi (Suist. itk.) Tuoni.
tuorehe n. -res tuore.

tuorehettava n. -v tuoreenlainen.
tuoro karje, ruohonturve.
tuorožikko paikka, jossa on paljo tuoroa.
tupehtu- ummehtua.
tupehtutta- ummehduttaa, tukehduttaa.
turbehe n. -rveh turve.
turbie n. -bei l. -bie turpea, tuuhea.
turkki turkki.
turkki-sobaze n. -aŕe (Suist. itk.) turkkivaatteus.
turmele- turmella; *refl.* turmeltua.
turmo- (Seäm. run.) = ed.
tuska n. -ku tuska. (V?).
tuskeukse: -ksis tuskissaan.
tuskevu- tuskastua.
tuskuitte- (Salm.; refl.) olla tuskissaan.
tutkoa- (Tul. loits.) tutkia, koettaa.
tuttava n. -v ks. tunde-.
ťuuďittajaze n. -aŕe (Suist. itk.) tuudittaja, äiti.
ťuuďittuze n. -uŕe (Suist. itk.) tuuditettu, tuudittama.
tuulatta- tuulettaa (viljaa).
tuule n. -ľi tuuli.
tuulen-kobra n. -ru (Kid.) tuulenpesä.
tuuľis-püörä n. -rü tuulenpyörre.
tuuľista- (Salm.) tuulettaa.
Tuulokse n. -os Tuuloksen pitäjä (Aunuksessa).
tuušša n. -ššu ihmisen t. eläimen runko, ruho.
tuuţattoma n. -atoi, l. -attomaze n. -aŕe *a. carit.* seur.
tuuţţa n. -ţţu tuisku.
tuuţţaize n. -ine tuiskuinen.
tuuţţu-seä tuisku-ilma.
tühjene- tyhjetä.
tühjä n. -jü tyhjä; turha, arvoton; perätön; valhe; tühjäh turhaan, suotta; tühjilleh tyhjillään.
tülţendä- tylsentää.
tülţţene- tylstyä.
tülţţä n. -ţţü tylsä.
tüpitţe- tilkitä, typpiä.
türmä n. -mü vankihuone. V.
türä tyrä.
ťüťťize n. -ine (Kid.) nukke.
tüttäre n. -tär tytär.
tüttöi l. tütöi tyttö.
tüttöi-lapse n. -si tyttölapsi.
tütärlendämä n. -m tytärpuoli.
tüve n. -vi tyvi.
tüüne n. -ńi tyven.
tüüńistä- tyyntää; *refl.* tyyntyä.
tüö te.
tüö tappura.
tüöndele- *freqv.* san. tüöndä-.
tüöndü- lähteä liikkeelle; ryhtyä, ruveta: tüönnüttih elämäh; jüvä tüöndümäh ku rubiev kun jyvä alkaa kasvaa.
tüöndä- inf. tüöndeä l. tüötä työntää; lähettää, laittaa, laskea.
tüönnüttä- saattaa matkaan, lähettää.
tä *pron. vart.* (nom. tämä): täs l. täz tässä, täh tähän; tänä huondez tänä aamuna, tänä päi tänään; tälleh täten; täs kohtii tässä l. tästä kohden.
ťäďi täti.

täďöi *dem.* ed.
tägäľi tätä tietä.
tägäläze n. -äńe täkäläinen.
täh l. tähte tähden.
täi täi.
tämä tämä: tämän aigoa näin kauvan.
tän-hüöndes = tänä huondes tänä aamuna.
tänne, harv. täne tänne.
tänä-päi tänään.
täppeä- (Suoj.) täpätä.
tääde n. täüzi täysi; tävvelleh l. -lläh kuitenkin.
täädü- täyttyä; itkemäh täädüi heltyi itkemään.
täüttele- (refl.) kurotaita.
tääs-kazvoľľize n. -ine täysikasvuinen.
töhlö tohlo.
töize n. töine (Salm.) lounainen.
töllüö- inf. töllötä kuolla (käytetään eläimistä).
töläkkähä n. -äkäs l.
töläkkö likainen, siivoton.
tönţţöi (Suist., Kid.) marjahilla.
töppähüö n. -üd *dem.* seur.
töppähä n. töpäs tupsu.
törgü (Kid.) törky, ruokottomuus: törgüü paistah.

Ţ.

Ţaa . . . ks. ţoa . . .
ţaivoi saivar.
ţakka n. -kku sääksi, hyttynen.
ţakkoa- torua, nuhdella, moittia.
ţakkoanda n. -du toruminen.
ţaška n. -ku kuppi. V.
ţasouna n. -nu rukoushuone. V.
ţeptä n. -ţü vaimoväen myssy. V.
ţeptäize n. -ine (Seäm. run.) *dem.* ed.
ţerńilä n. -l läkki, muste. V.
ţeroda n. -du vuoro. V.
ţeŕvi hertta. V.
ţesťi kunnia. V.
ţetverťťi neljännes. V.
ţeärü (Suoj.) nuha.
ţibi tiisti, sipi.
ţiďiliusku sisalisko.
ţiďoi sisko.
ţieppi vitjat; vartta. V.
ţigana n. -n mustalainen. V.
tihize- sihistä.
ţihka n. -ku myyrä (?).
ţihva n. -vu häkä.
ţiiloi nokkonen.
ţiinu virka-arvo. V.
ţiisťi siisti. V.
ţiittie n. -te (Suist.) tihmasade.
ţilkettä- välkkyä, kimaltaa.
ţilppuo- inf. -puta silputa, leikellä.
ţipettä- (Kid.) tuhuttaa, tihmoa.
ţirkka n. -kku sirkka.
ţirkku varpunen.
ţirkkuze n. -uńe = ed.
ţirppi sirppi.
ţirţţu nirsu.
ţiukka- (Suoj.) nurista.

ʇiuḏoi l. -uʇoi, ʇivḏoi l. -vʇoi varpunen.
ʇiüʇettä- l. ʇivʇettä- piipittää.
ʇoaju tee. V.
ʇoana n. -nu amme. V.
ʇoassu tunti. V.
ʇoasťi osa; onni. V.
ʇoasťittoma n. -itoi osaton, onneton.
ʇobrottele- (Kid.) sormia: ikkunraudoi ʇ-ťi.
ʇokerda- (Imp.) nakertaa (kuin hiiret).
ʇoľľi maitosarvi.
ʇoma soma, kaunis.
ʇomaze n. -aǹe *dem.* ed.
ʇonḏoi sonsari, kirppu.
ʇortta n. -ttu piru. V.
ʇosnokka n. -kku kynsilaukka. V.
ʇotaiʇʇe- laskea lukua.
ʇotta n. -ttu luvunlasku. V.
ʇoukkoze: -zil (Suist.) sokkosilla.
ʇubi-hiire n. -ri (Suoj.) karjahiiri.
ʇuguna n. -un harkkoranta. V.
ʇuhize- suhista.
ʇuhka- suhkia.
ťuhmuri (Suoj.) nuija.
ʇukelda- (refl.) sukeltaa.
ʇukkeli sukellus: ʇ-z ujelij sukeltelija.
ʇulloi l. ʇuloi (keltainen) lumme.
ʇumu (Suoj.) kukkura.
ʇumutta (Seäm.) heitellä (sinne tänne).
ʇumuttele- *freqv.* ed.
ʇuokka- (Kid.) vuovata: mielessäh ʇuokan, a ei soa roadoa; ʇuokan, ʇuokan da siid peäzen üläh.
ʇuppu soppi, nurkka, kulma; *komp. adv.* ʇupumba.
ʇura syrjä; puoli; sukupuoli: ʇurah vältäh välttyy syrjälle; uĺgo-ʇuran seinän ulkopuolella seinää; enämbi ʇ. enemmistö; uros-ʇ. miespuoli.
ʇurahize n. -ine syrjäinen, asiaan kuulumaton.
ʇurattava: -s vähän syrjässä (esim. tiestä).
ʇurńi- (Imp.) mäkeä laskea.
ʇuudo ihme, kumma. V.
ʇuuru hiekka, sora.
ʇuuruze n. -uǹe (Seäm. run.) *dem.* ed.
ʇüöttü syötti, onkimato.
ʇäjjähtä- (refl.) paiskautua: ʇ-h sellälleh.
ʇäpperä (Suoj.) näppärä, soma, sievä.
ʇäpʇä (Imp.) = ʇepʇä.
ʇökkeä- tokaista, työntää, pistää.

U.

Uba (Kid.) uppa, sakka.
ubehe n. uveh ori.
udarehe n. -h udar.
udoaloi rivakka, rohkea. V.
udräze n. -aǹe (Vielj. itk.) utra, kurja.
ufatka n. -ku patakoukku. V.
ugoḏi- (myös refl.) osua, sattua. V.?

ugouža n. -žu mukava, sopiva. V.
ui- (Snoj.) = uju-.
uidele- *freqv.* seur. t. san. ui-.
uiđi- poistua, paeta. V.
uinuo- inf. -nota nukkua.
ujele- (Seäm.) *freqv.* san. uju-.
ujiezda n. -du kihlakunta. V.
uju- (Seäm.) uida.
ukko ukko.
ukko-varbaha n. -rvas iso varvas.
ukon-lambaha n. -mmas (Snist.) taivaanvuohi.
ukon-taltta n. -ttu ukontaltta.
ukse n. -si ovi.
uks-ţuppu ovinurkka.
ulgo-ţuran ulkopuolella: u. seinän.
ulgo-veräjä n. -j ulko-ovi, porstuan-ovi.
ullos ulos.
ullosta- (refl.) ulostua.
ulmakka (Snoj.) pilvinen.
ulvo- ulvoa.
umbe n. -bi umpi: umbeh umpeen, kiinni.
umbikoi ummikko.
umbinaize n. -ine (Snoj.) umpipäinen: huonehed mäńi u-ks rugeheh.
umbi-peä: -päis, -päih umpipäissään, -päähän.
umbi-sogie n. -gei l. -gie umpisokea.
undu- nukahtaa.
une n. uńi uni; unen näin.
unohta- unhottaa; *refl.* mennä tainnuksiin.
unohtele- *freqv.* ed.
unohtukse n. -us unohdus.
unuo n. -ud (Vielj. itk.) *dem.* san. une.
upotta- upottaa.
uppone- upota.
upponenda n. -du uppoominen.
upriamoi itsepäinen. V.
uravu- hullautua.
uroa n. urai hullu, mielipuoli.
uroda n. -du luoti, rujokas. V.
uroi (Vielj. run.) uro.
uros-ţura mies-puoli.
usa viiksi. V.
uskala n. -lu l. -l (Vielj. itk.) uskalias(?): u-d armoized.
uskalda- luvata; *refl.* lupautua.
usko- uskoa.
uskoja n. -ju l. -j uskovainen.
uskotta- uskottaa.
uśśa n. uśśu joensuu. V.
ustuppi- luopua, siirtää toiselle. V.
uśutta- ussuttaa, ärsyttää.
uzla n. -lu mytty. V.
utţi- (Vielj. itk.) opettaa. V.
uude n. uuzi uusi; uvvessah uudestaan.
uudime- n. -in uudin.
uutta- (Kid.) uuttaa.
uveh-avando, l. uveh-lähtie n. -te suivelo.
uvvessah ks. uude.

V.

Va' = vai: kui va' andaz.
vaažnoi tärkeä; totinen. V.
vagava n. -vu l. -v vakaa.
vagavasti vakaasti.
vagavu- vakaantua, asettua.
vago vako.
vagoa- (Suoj.) varoittaa, penätä.
vagoi vadelma.
vaha vaha.
vahaze n. -ańe vahainen.
vahn . . . (Seäm.) = vanh . . .
vahoi-valgieze n. -iene (Suist. itk.) vahatuli.
vahveroize n. -ine (Imp.) punainen ruokasieni.
vahvista- (Suist.) vahvistaa.
vai vai; vain, ainoastaan; vaan, mutta: avata-go vai e' avata? vai tulgah tulkoon vaan; va' en nügöi musta.
vaibu- (Suist. itk.) vaipua, uupua.
vaigie n. -gei l. -gie vaikea.
vaigiettaize n. -ine vaikeanlainen.
vaihta- (Suoj., Salm.) = vajehta-.
vaikastu- vaieta.
vaikkaze n. -ańe vaiti.
vaikkan'-olenda n. -du (Itk.) vaitiolo.
vaimelo, l. -oize n. -ine (Vielj. itk.) vaivan l. „igävän alaine". (Vert. Kant. II, 274, san. vaimala, joka Lönnrot'in sanakirjassa on nähtävästi väärin selitetty).
vainu vainu: ottav-hai koiru v-n; otin minä neńgomaz miehes v-n: häi pahoi eläv.
vai-se l. vai-sen ainoastaan.
vaivistu- (Kid.) vaivaantua, rasittua.
vaiva n. -vu (Kid.) vaiva.
vaivoa inf. -vata vaivata, rasittaa.
vaivutta- (Vielj. itk.) vaivuttaa.
vajatta- vuotaa: v-v levoz läbi.
vajatukse n. -us vuotaminen.
vajehta- vaihtaa; *refl.* vuorotella.
vajehtanda n. -du vaihtaminen.
vajehtele- vaihdella.
vajehtukse n. -us vaihdos, vaihto.
vajoitte- (Seäm.) = varjoitte-.
vakki (yhdistyksissä) äkkinäinen, outo: v.-dielo, v.-kiza, v.-mies, v.-sana y. m.
vakkeissah l. vakkiessah oudokselta, -sta.
vakkinaze n. -ańe äkkinäinen, outo, tottumaton.
vakusta- (M) vakuuttaa, varottaa, neuvoa.
vala- valaa, kaataa; *refl.* valeleita.
valda n. -du valta, vapaus, lupa, vapaa tahto: oma v.; ottav naine vallan hänes nainen saapi häneestä vallan.
valdaize n. -ine (Vielj. itk.): kuldaized v-d armaat valtavanhemmat.
valdoi (Suist. itk.) valtava, mahtava: v-t sündüzet.
valdu-kunda n. -du (M) valtakunta.

valehta- (M) l. valehťi- (Salm.) valehdella, pettää.
valehtele- (M) *freqv.* ed.
valgei-tukka n. -kku valkotukka, -ainen.
valgevuo n. -us valkeus; valkeuinen.
valgie n. -gei l. -gie valkoinen, valoisa; valo.
valgieze n. -iene *dem.* ed.
valguo- inf. vallota valjeta.
valjasta- = vaľľasta-.
valkka n. -kku pantti: v-h pańin.
valkkuo n. -kus takaus: v. pideä, kes tahto.
vaľľasta- valjastaa.
vaľľitte- valita.
vaľľoi pannukakku.
vallonda- valkaista.
vallotta- loistaa valkealta, valottaa.
valmehe n. -mis valmis.
valmista- valmistaa.
valppaha n. -pas haleva.
valvakki (Suoj. laul.) valvatti.
vam-bo vaanpa.
vańgu- vankua.
vańguja n. -ju l. -j vankuja.
vańgunda n. -du vankuminen.
vanha n. -hu vanha; vanhas, enne v. muinoin.
vanhane- vanheta.
vanhuo n. -us vanhuus.
vannaha n. -as vannas.
vanno- (Tul.) vannoa: vannoi Jumalah ies v. Jumalansa edessä.
vanu- vanua.
varattu pelkuri.
varautta- = varavutta-.
varavo pelko.
varavutta- pelottaa.
varbaha n. -rvas varvas.
varbaize n. -ine varpanen.
Varvoi Barbara. V.
varde n. varzi varsi.
vardoitte- l. varjoitte- vartioita, varjella, säilyttää.
varjoittija n. -ju l. -j vartioitsija j. n. e.; varovainen.
varoa- pelätä.
varoanda n. -du pelkääminen.
varoi varis.
varoin (Suoj.) varten: rišťiezih v.
varrasta- varastaa.
varrastele- varastella.
varrastukse n. -us varkaus.
varzaize n. -ine (Seäm. run.) varsanen.
varukse n. -us varus; varuksis varoilla.
varusta- varustaa; *refl.* varustua.
varustele- *freqv.* ed.
varvan-keraize n. -ine varvikas.
Varvoi = Varboi.
Vaśa Vasilei. V.
vaske n. -ki vaski, kupari.
vaskize n. -ine vaskinen.
vaskittu vaskikäärme.
vasta vasta, äsken (Snoj.); vastas vastassa; vastah vastaan; verran: min v. on moal ďengoa; vastai (ill.? instr.?) vastaan: kiistämäh hüö ruvetah kahtei v.
vasta n. -tu vihta.
vastaze n. -aźe (Suist. itk.) vastainen; mukainen: sinun vattazien vastazie mielesi mukaisia.

vastavukse n. -us vastustaminen; vastaus.
vaste vasten: kivie v.; lähtendüpäiveä v.; ülen leppied händü v.
vastoa- ottaa vastaan; vastata.
vastoalda- (Suist. itk.) *mom.* ed.
vaza vasikka.
vazara n. -ru l. -r vasara.
vattie n. vate vaate (verka, sarka).
vaţţa n. vaţţu vatsa, maha; sydän; kohtu.
vaţţaize n. -ine (Vielj. itk.) *dem.* ed.
vavoi (Kid.) = vagoi.
vavoižikko (Kid.) vadelmisto.
vede n. vezi gen. vien, vein vesi.
vedehize n. -ine (Suist.) veteinen.
vedele- vedellä; taluttaa; *refl.* veteleitä, madella.
vedelijä n. -jü l. -j taluttaja.
vedelä n. -l vetelä.
vedevä n. -vü l. -v vetevä, vetkä.
vedo rahti; vero.
vedä- vetää, kuljettaa; *refl.* vetäytyä.
vehno (Suist. loits.) = tehno(?): v-n veiţet.
veikki (Kid.) = seur.
veikoi veikko.
veiţţi veitsi.
velga n. -gu velka: velloilleh ajav ajaa velkomassa, -maan; velgah andav.
velgahize n. -ine velkainen.
velgoiniekka n. -kku (M) = ed.
veľľe n. -ľľi veli.
veľľekse n. -es veljes.
vello- (Suist. loits.) velloa: vedeh vellotah.
veloa- (Tul. loits.) = ed.: viez velattu.
vembele n. vemmel (Seäm. run.) vemmel.
Veńa Venäjä: V:n moadu; veńakse.
Veńalaize n. -ine Venäläinen.
veńavu- venäläistyä.
venehe n. -h vene, alus, laiva.
venţţa n. -ţţu vihki: v-h vihille. V.
venţţaiţţe- l. venţaiţţe- vihkiä.
venüttä- venyttää.
verda n. -du verta: min v., sen v.
vere n. -ri veri.
verekse n. -es tuore, veres; verekšel äskettäin.
verestü- vertyä.
verestä- verryttää.
verettömä n. -töi kalpea.
vereä n. -räi l. -reä veräjä, portti, ulko-ovi.
verkko verkko.
vero aterja.
veroze n. -ońe (Suist. itk.) *dem.* ed.
vero-väľi (Salm.) rupeama.
versemä? (Vielj. itk.): ilmoin v-mih.
verška n. -ku verska. V.
veräi = vereä.
veseldü- päihtyä.
vesselä n. -lü l. -l iloinen, hauska. V.
vestä- veistää.
vezi-harmoa (Kid.).
vezize n. -ine vetinen.
vetkä n. -kü (Kid.) vetinen, vetkä (potaatti).
vetüttä- vetyttää.

veäldä- vetäistä; vääntää; kieľi veäldetäh toizeh mańirih.
veändü-kohta n. -tu vetokohta (ruumiin-osa, jolla hevonen vetää).
veärittä- syyttää.
veärü-jalga n. -gu väräjalka, nilkku.
veärü-ńiekka n. -kku syyllinen.
veärü-silmä n. -mü kierosilmäinen.
veärüö n. -üs vääryys, vika, syy.
veärä n. -rü väärä, kiero, vino: v-h, v-s.
veärättävä n. vü l. -v *moder.* ed.
veärättömä n. -töi viaton.
veäräṭṭü vähän väärä.
veättä- johdattaa.
vid -han, -hän. V.
viďď . . . = vijj . . . ks. vie- ja viide.
Videle (n. Viel, josta Viel-järvi) Vitelen pitäjä Aunuksessa.
vie- inf. vijjä l. viďďä viedä.
vie, harv. viel vielä.
vie . . . ks. vede ja vedä-, esim. vies vedessä; vie keṅgäd jallaz.
viedovoiṭṭe- (Vielj. itk.) tiedustaa. V.
viehka n. -ku viitta. V.
viekkaha n. -kas (Suist. itk.) viisas.
Viel-järve n. -vi järvi ja pitäjä Aunuksessa.
viendü-virde n. -rzi ruumista saatettaessa itkettävä „virsi".
viendä n. -dü vienti; vetäminen.
vien-ižändä n. -dü veteinen.
vien-karvaize n. -ine vedenvärinen.
vien-keskize n. -ine vedensekainen.
vieno (Salm.) vieno, hiljainen (ääni).
vieraha n. -ras vieras; v. mies (Suist.) vierasmies.
vieraze n. -ańe (Suist. itk.) vieri: aido-vierazih.
vieraz-randaize n. -ine (Vielj. laul.) vieraalla rannalla asuva.
vieraz-valdaize n. -ine (Vielj. laul.) vieraan vallan alainen.
vieravu- vierautua.
vieravutta- vieṛottaa (esim. lasta).
vierdä- viertää (esim. kaskea).
vierdäjä n. -jü l. -j viertäjä.
viere- vierrä; paneutua; vaaleta, virttyä.
vierettele- *freqv.* seur.
vierettä- vierettää.
vierijä n. -jü l. -j viereväinen.
vierista n. -tu (Seäm.), l. -tä n. -tü loppiainen.
viernoi uskollinen, luotettava. V.
viero usko. V.
vieruža n. -žu viettävä, kaltava.
viessa n. -ssu vaaka. V.
viessoa- punnita.
viesťi sanoma. V.
viesťin-viejä n. -jü sanansaattaja.
viettele- *freqv.* seur.
viettä- johdattaa; vietellä; venyttää (ks. veättä-).
viettäjä n. -jü l. -j *s. fact.* ed.
viga (Suist. loits.) vika.
vigaze n. -ańe (Suist. itk.) *dem.* ed.; elgää vigazil viegää elkää pahaksi panko, halveksiko.
vigli (Suist.) vikla.
viha käärmeen myrkky; viha, äkä.
vihaize n. -ine vihainen.
vihamiehe n. -mies, l. -mužikka n. -kku vihamies.

vihanda n. -du vihanta, viheriä.
vihandettava n. -vu l. -v *moder.* ed.
vihaža n. -žu vihainen.
vihaze n. -aźe = ed.
viheldä- viheltää.
vihko vihko, kimppu.
vihma n. -mu sade.
vihmu- sataa vettä.
vihoa- vihata.
viibalehe n. -h vipale, vipla.
viibalehuo n. -ud *dem.* ed.
viide n. viizi viisi.
viihte n. -ťi vyyhti.
viikko (M) = hätke: viikon elät.
viila (Suoj.) kurkihirsi.
viilehükse n. -üs (Suoj.) kontin viileke.
viina n. -nu viina.
viinaze n. -aźe *dem.* ed.
viińi pata (kortissa). V.
viinoi-vede n. -vezi (Vielj. itk.) viinavesi, viina.
viippavukse n. -us viittaus.
viippoa- viitata, viuhkata.
viiri- (Seäm.) = virie-.
viizaha n. -zas viisas, viekas.
viizahuo n. -us viisaus, viekkaus.
vijj . . . ks. vie- ja viide.
vikattehe n. -h viikate.
vikse, viks l. viksi luultavasti, kaiketi (= karj. veţe).
vilgoa- (Vielj. run.) vilkaista.
vilize- vilistä, madella.
vilkka n. -kku kahveli. V.
villa n. -llu villa.
vilu vilu, kylmä.
viluhize n. -ine viluinen.
vilu-kiele n. -ťi (Suist.) = peiboze.
vilumbaize n. -ine viileämpi (ehtoo).
vilustu- kylmetä, jäähtyä.
vilustutta- *fact.* ed.
viluţţu kylmähkö.
vilvettä (Vielj. run.) viivyttää (aikaa) (?).
viŋgu- vinkua.
vintta n. -ttu ruuvi. V.
vinťťi- ruuvata. V.
virbi pikilanka. V.
Virboi palmusunnuntai. V.
virboi-viţţa n. -ţţu pääsiäispalmu.
virda n. -du virta.
virde n. -rzi runo.
virga n. -gu juova, piirto: v. puuh ajetah, pitkin puudu, sormen levevüs.
virga (Suoj.) virka.
virgu-peä piirtopää (hevonen).
virie- inf. -itä syttyä.
virittä- virittää.
virkka- virkkaa; moittia.
virlaudu- (Vielj.) keräytyä (?): kohtalleh virlaudu veduo kohtalaisesti keräytyi (?) knormaa.
virna (Suoj.) kuperkeikkaheinä.
virššši koppa, vasu.
virsta n. -tu virsta. V.
virzoi-varzaize n. -ine (Seäm. run.) valio varsa (?).
virzu virsu.
viru- maata pitkällään.
virutta- (refl.) laskeutua pitkälleen.
viţţa n. -ţţu vitsa.
viţţaze n. -aźe *dem.* ed.
viuhkuize n. -ine (Vielj. run.)?

viä- (Tul.) = vie-.
voaga-lindu (Suoj.) vaakalintu.
voahte n. -ti vaahti.
voaksa n. -su kengänmuste. V.
voaľi- (Vielj. itk.) vaalia.
voappu- (Seäm. laul.) vaappua, liikkua sinne, tänne.
voara n. -ru vuori, vaara.
voarna n. -nu vaarna.
voaru piki, hartsi. V.
voassa n. -ssu hapankalja. V.
voatta n. -ttu puumuli. V.
voattehe n. voateh (Suist. run.) = vattie.
voi voi, öljy.
voi- voida, saattaa; jaksaa, olla terveenä.
voida- voidella.
voidie n. vojje voide.
voilukka n. -kku huopa. V.
voimattoma n. -toi voimaton, sairas.
voimattomuo n. -us voimattomuus, sairaus.
voina n. -nu sota. V.
voiskande- (Seäm., harv.) alkaa voida.
voitta- voittaa.
voittele- *freqv.* ed.
voitukse n. -us voitto.
voivaize n. -ine voimakas, varakas.
volokka n. -kku rautalanka. V.
voloţţi- hinata. V.
volu myllynrattaan akseli: volu on järei parzi, kudain ratastu punov.
voŋga n. -gu lahdelma.
voŋgiendu- (Seäm.) alkaa vonkua.
voŋgu- vonkua.
vora varas. V.
vorona n. -n kaarne. V.
vorontka n. -ku ratti. V.
voronţţa n. -ţţu, l. -ţţu musta hevonen.
vot kas! V.
vota, votas odota, odotappas (ks. vuotta-).
vuigoda n. -du etu. V.
vuiťťi osuus, osinko.
vuitto = buitto: vuitto kui ikäänkuin.
vunukka n. -kku lapsenlapsi. V.
vuo nojassa: savakon v. käveli.
vuoda- vuotaa (veri); lähteä (karvat, höyhenet).
vuode n. vuozi vuosi.
vuodehize n. -ine vuotuinen, vuosi-.
vuogra n. -ru voura, arenti.
vuohie n. -he kehräsluu, vuohiainen.
vuona n. -nu vuona, karitsa.
vuonaize n. -ine *dem.* ed.
vuorokkai (Seäm.) vuorottain.
vuotta- odottaa; *imperat.* votaď.
vüö vyö.
vüöstä- (Tul. loits.) vyöttää.
vüöţţime n. vüöţin suolivyö.
väge n. -gi voima; väki, sotaväki; aika, kelpo: v. -pala, v. -tukku; vägeheze väkivallalla, väkisin.
vägevä n. -vü l. -v väkevä.
vägi-valda: -h väkivallalla.
vägövä n. -vü l. -v väkevä.
vähembäize n. -ine vähäistä vähempi.
vähendä- vähentää.

vähene- vähetä.
vähä vähä: v-l vähässä määrin, vähän, vähällä: v. kohottav; v. vai en milt'en.
vähä-igäize n. -ine ala-ikäinen.
vähäize n. -ine vähänen; v-zel vähäisen; v-zin vähin erin, vähitellen.
vähä-mieľize n. -ine tyhmä; mielipuoli.
vähä-nägöize n. -ine huononäköinen.
vähä-paginahize n. -ine harvapuheinen.
vähättävä n. -vü l. -v vähänlainen.
vähäţţöze n. -öńe (Suoj.) = ed.
vähä-vägize n. -ine heikko.
väľi väli: menöv puoleh v-h; väľilleh valloillaan, -lleen.
väľittä- (Suoj.) antaa väljää, a. tietä.
välitükse n. -üs, l. -tekse n. -tes (Suoj. ja Kid.) erotus.
välj... = väľľ...
väľľendä- väljentää.
väľľene- väljetä.
väľľä n. -ľľü väljä, höllä; vapaus, lupa: väľľü on eleä; ei händ anneta väľľeä maińita; väľľäl valloillaan, -lleen.
väľľättävä n. -vü l. -v *moder.* ed.
välttü- kuolla (eläimestä).
välttä- kelvata (Kid., Suoj.); *refl.* siirtyä syrjään.
värťťinä n. -n kehrävarsi. V.
väzü- väsyä.
väzündä n. -dü väsymys.
väzüttä- väsyttää.
vävü vävy.
vää (Suoj., myös Vielj.) = ed.
vää... ks. veä...

Ü.

Üheksä yhdeksän.
üheksä-kümmene n. yheks-kümmen yhdeksänkymmentä.
üheksände n. -äs yhdeksäs.
ühte n. üksi yksi, ainoa; sama: ü. kai yhtä kaikki; ühtü yhä; yhtään ollenkaan: ei ńi ü. ei yhtään; ühtelläh l. -lleh yhtenään; kuitenkin, -kaan; üksinäh yksin.
ühtehize n. -ine yhteinen.
ühteläize n. -ine yhtäläinen; alinomainen.
ühten-jüttüö n. -jütüs = seur.
ühten-moize n. -ine yhtäläinen.
ühtistä- yhdistää.
ühtü- yhtyä, sattua l. tulla vastaan.
ühtümättüö n. -ätüs *s. qval.* seur.
ühtümättömä n. -ätöi jonka kanssa ei saata yhtyä, kartettava (rosvo).
ühtündä n. -dü yhtyminen.
üksittäin yksittäin.
üks-silmäize n. -ine silmäpuoli.
yks-üöhize n. -ine yksi-öinen.
üle: -n ylen, sangen; üľitţi ylitse: üheksäz merez ü.
üleľľize n. -ińe (Suoj.) kohtuinen.

ülembäze n. -äńe vähän ylempi.
ülevä n. -vü l. -v (Suist. itk.) ylevä.
üĺimbäze n. -äńe, l. üĺimäize n. -ine ylimmäinen.
üllüttä- yllyttää.
ülähä: -n ylhäällä; üläkse, -häks l. -h ylös; üläh virroin vastavirtaan.
ülähäkkäĺi ylhäältä (vastaa kysymykseen: mitä tietä, mitä myöten?).
üläväze n. -äńe ylhäinen.
ümbäri ympäri: namasťeŕiz ü. luostarin y.
ümbäristö ympäristö.
ümmärdä- kiertää, tehdä kierros.
ünnäh yhtenään.
ürjö (Suoj.) hidas, jahnus.
üskä n. -kü syli.
yö yö: üölöil öisin.
üöhize n. -ine öinen.
üöhüö n. -üd (Suist. itk.) *dem.* san. üö.
üöksü- eksyä.
üö-lepakko (Suist.) kehrääjä (Caprimulgus) t. lepakko (Vesperugo).
üö-liero (Suoj.) = ed.
üömbäristö (Salm.) yön seutu, yökausi: ü-n aloh.
üö-sia yösija.
üö-siaze (Suist. itk.) *dem.* ed.
üö-ţiikoi (Suist.) yösiippa (Vespertilio).

Ä.

Äbrähä n. -äs (Suoj.) äyräs.
ägie (Suoj.) kuuma.
ähkeä- työntää, temmata.
äijü-lapseĺĺize n. -ine monilapsinen.
äijü-liiţaĺĺize n. -ine monenmuotoinen.
äijü-vägize n. -ine suurivoimainen.
äijä n. -jü paljo: ä. vuottu monta vuotta; ä. ďielo paljo työtä, vaivaa; äijeä ţomembi; äijäl paljolti, suuresti; äijin paljottain; Äijü päivü pääsiäispäivä.
äijättävä n. -vü l. -v paljonlainen.
äjj . . . ks. äij . . .
älgäh, älgeä, älä elköön, elkää, elä.
äńgeŕjäize n. -ine änkeriäs.
äsken l. (M) äski vasta sitten.
ää . . . ks. eä . . .

Ö.

Öh (Suoj.) öh! oh! (Halveksimista ilmaiseva).
öhleikkö (Suoj.) ryhmyinen.
öiţţü öitsi.
ököttä- sammaltaa.

III. KIELIOPPI.

Äänne-oppi.

Äänteiden merkitseminen ja käyttäminen.

1 §. Aunuksen kielessä on seuraavat äänteet: *a; b; d* = ven. *д; ď* = *dj; ḑ* = *dž; e; f; g; h; x* = ven. *х; i; j; k; l* korkeavokaalisissa sanoissa = suom. *l*, matalavokaalisissa = ven. *л; ľ* = *lj; m; n; ń* = *nj; ṅ* = *eng*-äänne; *o; p; r; ŕ* = *rj; s* = ven. *с; ś* = *sj; š* = ven. *ш; z* = ven. *з; (ź* = *zj) ž* = ven. *ж; t; ť* = *tj; ṭ* = *tš; u; v; ü* = suom. *y; ä; ö.*

Vokaalit.

2 §. Pitkinä käytetään yleisesti umpinaisia vokaaleja: *uu, ii, üü* niinkuin suomessa; esim. *suu, kiiŋi, süü.*

3 §. Pitkiä avonaisia vokaaleja *aa,ää*, niinkuin suomessa, käytetään Tul:ssa ja paikoin Suist:lla; esim. *maamalleh, maatah, kalaa, tapandaa; jääbi, ääres, emää, menendää.* Muualla niitä vastaavat aukenevaiset diftongit *oa, eä*, joita sopisi melkein yhtä oikein merkitä *ua, iä;* esim. Vielj. *toatto, ottoa, jeähäh, lükkeäv;* Seäm. *toakse, ajoa, eändämäh, vereät.*

Muist. Kaksitavuiset *oa*-päätteiset nominit päättyvät nom:ssa tavallisesti *ai* diftongilla; esim. *harmai, urai* hullu, *hiemai* hiha, *piirai.* — Uuksujärvessä Suistamolla kuulin *moo* = *moa, pee* = *peä, pidee* = *pideä.* M:ssa kirjoitetaan *ua* ja *iä;* esim. *muas, pahua, riähkäs, ižiä.*

4 §. Pitkiä puoliavoimia vokaaleja syntyy ainoastaan Tul:ssa ja paikoin Salmissa supistuksen kautta; esim. *mahoo* mahoa, *saṇoo* sanoa, *velľee* veljeä, jotka muualla kuuluvat *mahuo, saṇuo, velľie.*

5 §. Aukenevaisia diftongeja *uo*, *ie*, *üö* käytetään sekä ensitavuussa, niinkuin suomessa, esim. *suo*, *tie*, *süö*, että muissakin tavuissa useampien vokaaliyhtymäin supistuksina (ks. 45 §).

6 §. Umpipäätteisiä diftongeja käytetään, paitsi suomessa löytyviä, myös *eü* ja *iü;* esim. *keühnü* köhnä, silve, *keühü* köyhä, *leühkie* laukea (?), *leühkeä* kerskata, *leühkähteä* lehahtaa, *reüńimäine;* — *Liügi* Aunuksen kieli, *ţiüţetteä* piipittää.

7 §. Kaksi- tai useampitavuisista vartalosanoista johtuvissa sekä deminutiivi-substantiiveissa että adjektiiveissa katoo *ize* päätteen *i* vokaalin jäljestä Tul:ssä, Salmissa, Kid:ssä ja Suist:lla, mutta säilyy Seäm:ssä ja Vielj:ssä; esim. (Tul., Salm., Kid., Suist.) *samańe*, *neńgozen* semmoisen, *vähäńe*, *vähäzin*, *ülähäńe*, *üö-siazet;* — (Seäm., Vielj. *varbaine*, *vähäizen*, *vähäigäine*, *parembaized).*

8 §. Vokaalisoinnun suhteen huomataan seuraavat omituisuudet:

Liitännäispartikkelit *-bo*, *-häi* ja *-go* säilyttävät usein vokaalinsa vasten vokaalisointua; esim. *midä-bo*, *on-häi*, *hüvä-go* — mutta myös *ei-bö*, *jo-hai.*

Partikkeli *la* (= karj. *lau*, luultav. jäännös verbistä *lausun)* saattaa sitä vastoin mukautua edellisen sanan mukaan; esim. *et-häi lä vierrä* ethän vierrä, sanon minä.

Liittosyntyisissä nomineissa jälkimmäinen osa joskus kadottaa itsenäisyytensä; esim. *vieristü*, *-tän* (oik. *vien-ristu*, *-tan)* veden risti, v. ristiminen, loppiainen; *pühällü*, *-llän* (oik. *pühä-Illu*, *-Illan)* pyhä Elias, ukkonen, jumalanvilja; *tänhüöndes* = *tän huondes* tänä aamuna; *Uukšarvi*, *Salmarvi*, *Poraryi*, — mutta *Seämärvi.* Päin vastoin: *kaz-aštie* = *käzaštie* käsiastia.

Emmo, *etto* emme, ette, *Veńa* Venäjä; — mutta *kirikkö* kirkko.

Konsonantit.

9 §. Usein käytetään *đ* vaihetellen *j*:n kanssa; esim. *đo*, *đogi*, *đeävie*, *tiđđä* = *jo*, *jogi*, *jeävie* näyttää, ilmaista, *tijjä* tiedä. Seäm:ssä sanottiin myös *ńumal* jumala.

10 §. *ll* on syntynyt *lj*:n yhteensulamisesta ja käytetään vaihetellen sen kanssa; esim. *hillakkaizeh, killuo, Illu, mallu, pallas, pallu, vallastoa, velli* veli, *välliä, -llän — haljakk'-vergu, kiljuo, galjottu, Maljal, paljazed, väljäl.*

11 §. Sanassa *Veńa* Venäjä, *ń* näkyy syntyneen *n*:stä ja *j*:stä, sitten kun niiden välinen *ä* keskiheiton kautta on kadonnut.

12 §. Muuten hammas-äänteiden liudennus ylimalkaan tapahtuu *i*:n, harvemmin korkeiden äänteiden edessä, mutta on niin vaihteleva eri paikkakunnissa ja usein samoissakin, ett'ei siitä mitään yleistä sääntöä saata antaa muuta kuin sen, että pääte *i* ei vaikuta *d*:n, *t*:n liudennusta; esim. *händii, lendi, murdi, nuottii, muutti.*

13 §. *š* tavataan: 1) monen sanan alussa; esim. *šara, šoaru* haara, *šorista* (y. m., ks. Sanakirjaa); 2) keskellä sanoja, useimmiten vastaamassa suomen *s*:ää *i*:n ja *k*:n välissä taikka *is*:ää *k*:n edessä; esim. *iškie, kiškuo, kiiškoi,* kiiski, *ńišku, -kan; hašku* haiska, *huškata* huiskata, *lašku* laiska; joskus muutenkin niinkuin deminutiivi-päätteessä *ška,* n. *šku,* esim. *kullušku, lopušku, mallušku,* ja luonnon-äänisissä, esim. *loškata, läkšähteä,* sekä *ť*:n edessä, esim. *ašťivo* äes, *höšťe* l. *hešťe* (höyste:) tade, *ašťe* astia. — *šš* ilmestyy muutamissa sanoissa *i*:n edessä, esim. *bošši* pässi, *pöšši* merta, *viršši* vasu.

14 §. *ž* löytyy ainoastaan venäläisten lainasanojen alussa; keskellä sanoja se vastaa: 1) suom. *s*:ää *i*:n jäljessä sanoissa *aižu* aisa, *ižä* (myös *izä*), *ližä* ja *ńižu;* 2) *is*:ää sanassa *kažlu, -lan* ja adjektiivipäätteessä *ža,* n. *žu* (= *isa*) niinkuin sanoissa *iložu, vihažu;* 3) *s*:ää *i*:n edessä sanassa *ažiet* aseet ja *kaži* kissa.

15 §. *ď* tavataan keskellä sanoja ja vastaa: 1) joskus suom. *si*:tä (*sj*:tä); esim. *oaďu* (myös *aźe*) asia, *hoaďu* haasia, *huoďu* huosia; 2) usein muuten *s*:ää *n*:n jäljessä ja deminutiiveissa, etenkin jos *s*:n jäljessä vartalosanassa on ollut *i;* esim. *enďikki* l. *enďoi* (myös *enzoi*), *künďie* ja *künďätä mandoi* mansikka, *ťonďoi* sonsari, *kuďoi* kusijainen, *ťiďoi* sisko. Myöskin löytyy tämä äänne monen sanan keskellä, jolla ei ole ainakaan säännöllistä tai selvää vastinetta suomessa; esim.

kaǧve naava (kasve?), *kuǧera* kihara, *lieǧu* liekku, keinu, ja luonnon-äänisissä niinkuin *kiǧaittoa, läǧöitteä, paǧahtoakseh, puǧata, räǧähütteä.*

16 §. *ţ* vastaa monen sanan alussa suomen *s*:ää etenkin deminutiiveissa ja luonnon-äänisissä; esim. *ţaivoi* saivar, *ţiǧoi* sisko, *ţonǧoi* sonsari; *ţihistä, ţuhista, ţuhkoa* (y. m., ks. Sanakirjaa). — *ţţ* keskellä sanoja vastaa suomen *ts*:ää; esim. *eţţie, kaţţuo, kuţţuo, meţţä, oţţu, peäliţţi* l. *peäliţi.*

17 §. *x* tavataan paitsi lainasanoissa, niink. *poroxxu* ruuti, *soaxaŕi* sokeri, joskus myös omissa sanoissa; esim. *oŕxiad* (itk.) urheat, *ixalmo* (itk.) ihana, *otettix xüö* = *otettih hüö.*

18 §. Suomen äänettömien *k, t, p, s* konsonanttien asemesta tämä murre käyttää vastaavia äänellisiä: *g, d (ď), b, z* (myös *ž, ǧ*, ks. ylempänä), kuitenkin niin, ett'eivät saata yhtyä keskenään eivätkä ilmesty pitkinä. Tämä tapahtuu seuraavien sääntöjen mukaan.

1) Sanojen alussa.

g tavataan joskus; esim. *ga, garbalo, glikoittoa* nikottaa, *guikku; b* myös muutamissa omissa sanoissa; esim. *baľškata* paiskata, *boba* kukka, *buolu, butki* (*d* ja *z* ainoastaan lainasanoissa).

2) Keskellä sanoja.

Huomattava on, että äänelliset konsonantit eivät, niinkuin esim. virossa, vastaa pehmennyksen kautta syntyneitä lyhyitä äänettömiä, vaan ainoastaan alkuperäisiä, avonaisissa tavuissa olevia.

a) Vokaalien välissä; esim.

g: jagoa, aigoa, juogah.

Poikkeuksena on *k* tuossa omituisessa partikkelissa *toko*, harv. *togo.*

d: pada, raudu, liödih.

b: huba, vaibuo.

z (ž, ǧ): väzüö, vuozi, täüzi (ńižu, aižu; kuǧoi, oaǧu).

b) Vokaalin ja pehmeän äänellisen konsonantin välissä; esim.

g: gj: aggju pää; *gl: kaglu* kaula, *sieglu* seula; *gr: kagru* kaura, *vuogru.*

d: dm: lodmu alho; *dr: tedri; dv: ladvu, kodvaine.*

b: bj: hobju hopea; *bl: ńüblü* nappi; *br: kobru* koura, *soabru* heinäpieles. (Huom. edempänä sanassa: *küńäbrüs* kyynärpää, *kanabro* kanerva.)

z (ž, ḑ): (*zj* on muuttunut *ḑ*:ksi) *(kažlu* kaisla) *zm: poazmu* pasma; *zn: Käznäńe* (mutta *peässen, tossu* eikä *peäznen, toznu* toisna); *zr: ozru, kezrätä; zv: kazvoa (ḑv: kaḑve* naava).

c) Pehmeän äänellisen konsonantin ja vokaalin välissä; esim.

g: lg: halgo; ŋg: heŋgi; rg: kurgi.

d: ld: peldo, kaldavuo kallistua; *nd: lundu* lunta, *kolmandel; rd: murdoa, virdu.*

b: lb: külbie; mb: lembüzil, parembi; rb: garbalo.

z (ḑ): lz: palzi pallea, vieri; *nz: kanzi, künzi (nḑ: kündie, manḑoi); rz: varzi, virzu.*

3) Sanojen lopussa.

Melkein aina on *d* ja *z*, *t*:n ja *s*:n asemesta, vokaalilla tai äänellisellä konsonantilla alkavien sanojen edessä ja usein muutenkin; esim. *hüväd ollah, rünttid ränttid, ed voinne; puuz on-hai, ühtez moatah, muutteluz liiṭan.*

Sanojen korko.

19 §. Koron suhteen en huomannut muuta omituista, kuin että pääkorko usein sanoissa *ülen* ja *ühtelläh* kuitenkin, jonkunlaisen emfaasin kautta, siirtyy toiselle tavulle.

Äänteiden muutokset.

Konsonanttien muutokset.

Kovien konsonanttien pehmeneminen suljetussa tavuussa.

20 §. Pehmeneminen tapahtuu lyhytvokaalisen tai lyhytdiftongisen tavuun alussa, kun tämä sulkeutuu. Samoin

kuin Ven. Karjalan kielessä, käsitetään suljetuksi myöskin tavuu, jonka lopussa, sukukielten todistuksen mukaan, on ollut aspirationi — esim. imperat. yks 2 p., ind. presensin vartalo (ja siitä syntyvä *h*-päätteinen refleksiivinen yks. 3 pers.), I inf. lyhennetty translatiivi — vaikka aspirationi on kulunut aivan kuulumattomaksi. Päin vastoin illatiivin ja 3 persoonan *h* pääte (alkujaan *h-n*) ynnä konditionaalin typistetty *is*, *s* pääte (alk. *izi*) eivät vaikuta konsonantinpehmennystä.

Muist. 1. Konsonantinpehmennys pysyy, vaikka sen syy katookin; esim. *virroile* virroille, *moanuh* maannut.

Muist. 2. Imperatiivin *kk*:n ynnä konj. preesensin ja II participin *nn*:n edessä saattaa pitkä konsonanttiäänne lyhetä; esim. *azutakkoa, revitänned, -nnüh, annetannus.*

21 §. Pitkät konsonanttiäänteet *kk, tt (t't) ṭṭ, pp* pehmenevät, paitsi varsinaisen suljetun tavuun alussa (ks. ed. §), myös paljaan *i*-diftongin edessä *oi*-päätteisissä deminutiiveissa ja verbien ind. imperfektissä; ks. esimm. alempana.

1) Vokaalia seuratessaan nämät konsonantit lyhenevät; esim. *lekahtuttoa, kukoi, kirikön, umbikoi* ummikko, *üö-ṭiikoi* yölepakko, *veikoi, kaiken; otan, eroitetah, seizatui, azetui, aitan, vuota, heitüi, puutui, soatoi; oṭas, iṭe, kuṭui, vaskiṭun, stauṭan, havaiṭui; loped, tipahustu, tapoi, löpöi* sammakko, *liipoi* perhonen, *viipata.* Pehmenemättömyydestä ei ole muistoonpanoissani muita esimerkkejä kuin seuraavat: *pikkoi, liikkui, kaikkes; tüttöi, hüppül.*

2) Konsonanttia seuraavat pitkät konsonanttiäänteet tavataan muistoonpanoissa ainakin yhtä usein pehmenemättöminä kuin pehmenneinä; tämä tulee siitä, että pehmennys, lyhennys on ainoastaan puolinainen eikä läheskään niin täydellinen kuin esim. meidän maan murteissa, joten konsonantti Suomalaisen korvaan kuuluu välistä pitkältä, välistä lyhyeltä; esim. *palkan, valkkus* takaus, *butilkan* l. *-kkan. virkan* ei *virkka, härkkin, sorkkis; ei maltta, ei välttä, tartui, perfiz, tarttu! perttin, rünttid, ränttid; tönṭṭöi* marjahilla, *venṭṭaijja* vihkiä; *tirpan* kärsin, *ńorppakse, valppas* haleva.

Muist. Usein myöskin *s*, *š* ynnä joskus *l* ja *x* ilmestyvät suljetussa tavuussa lyhempinä kuin avonaisessa; esim. *brossu, brosan* hirssi, *Spoasan* l. *-ssan* Vapahtajan, *voasad, viessattu* punnittu; *koašan, grošan, barišan, koŋušis, pöšil, bošil,* nom. *koaššu* puuro, *groššu* rossa, *bariššu* voitto, *koŋušši* talli, *pöšši* merta, *bošši* pässi; *jeŋeroallu, -oalaks; duuxxu, duuxan* henki, *miexxu, miexan* nahka.

22 §. *K* ja *t* pehmenevät seuraavalla tavalla:

1) *K*, jonka edellä on *h*, *s*, *š* tai *t*, pysyy pehmenemättä; esim. *ähkätä* työntää, *viehkan* viitan, *üskän* sylin, *laškan* laiskan, *pitkän*. — Poikkeus: *kases* kaskes, lehtimetsä. 2) *T* seuratessaan *h*:ta tai *s*:ää pysyy; esim. *nähtä, ühtes, ei ruohti* ei rohkene, *lekahtuttoa, mustat, viesťin, kapustan* kaalin. Poikkeuksia: *kaheksa, üheksä, juohattoa* johdattaa, neuvoa, *ahistoa* pakottaa, ynnä *hta*-päätteisten momentaaniverbien johdannaiset niinkuin *ťipahus, lekahuttoa, plikahuttoa.*

23 §. *G* ja *d* konsonantin jäljessä:

1) *G*, jonka edellä on *ŋ*, pysyy aina; esim. *vaŋgundoa, heŋgen; l*:n, *r*:n jäljessä ollen se muuttuu näiden kaltaiseksi; esim. *hüllätäh, velloilleh; purrammo, tarrennuh* tohtinut. — Huom. *järelleh* l. *järilleh* takaisin.

2) *D*, *n*:n, *l*:n, *r*:n jäljessä muuttuu, toisen tavuun alussa ollessaan, useimmiten näiden kaltaiseksi; esim. *konnutoi* taloton, *tunne älä, kuunnelta, seännüttih; vallan, kullastaŋ, pellon; parred, virroile, vierrämmö.* Usein täten syntynyt pitkä konsonanttiäänne lyhenee, etenkin pitkän vokaalin tai diftongin jäljessä; esim. *tunen, kuunelta, keänelmüs, kuonuttoa, tüöŋit; hiiluttaju, kieländü; iralleh, kierän, püörütteä.* Edempänä sanassa ollessaan *d* pysyy; esim. *avandot, olendan, üheksändekse, riiťiksendellüh; viheldän, ťukeldammos* — mutta *kävellä, turmella, suurendelles; kasardettu, kumardammos.* Samoin *d n*:n jäljessä joskus pysyy 2:senkin tavuun alussa; esim. *säändüksis, huondes, süöndän, endist.*

24 §. Vokaalin jäljessä *d* ja *g* ylimalkaan pehmenevät samalla lailla, nim.

1) Lyhyen vokaalin jäljessä: *a) v*:ksi *o*:n, *u*:n, *ü*:n edessä tai jäljessä; esim. *mado: mavon, hago: havon, sevon, sevoittoa,*

sivon sidon, *lovata* loata, *toven* toden, *joves* joessa — mutta *koiz* kodissa, kotona, *roih* syntyy *(rodi-)*; *nävütteä* l. *näütteä*, *redu: revukas* likainen; *suvas, sugahan* harjas, *luven, kuvotah* kudotaan, *luvus, südi-: ei süvi, süväi* sydän, *jüvendeä* raskauttaa (vart. *jügie*) — mutta *ruis, süüs (sügüze); b) j*:ksi joskus *i*:n ja *e*:n läheisyydessä; esim. *majeh* made, *tajemba* l. *taemba*, mutta *jaelta, laen, paeta; pajista* ja *paista* puhua, mutta *rais* rae; *väjen* l. *väen*, mutta *käes* kädessä, *mäes* l. *mäis, näen* l. *näin, käettih; ijätteä* idättää, mutta *ei pie* ei pidä, *piettäv* pidettävä, *igä: iän* l. *eän; c)* katoomalla; esim. *pada: poan, toakse, moata, tägä: teä* täällä, *vedä-: väldeä* l. *veäldeä, ede: ies* l. *eis* edessä, *veen, vien* l. *vein* veden, *veätäh, vietäh, veitäh* vedetään, *ried* reet. — Yksinäisiä pehmenemättömiä muotoja: *sadois, nägittögö, ei pidellüh* l. *ei piellüh.*

2) *a) U-, ü*-päätteisen diftongin jäljessä *v*:ksi, jolloin *u* ja *ü* yhtyvät tämän *v*:n kanssa pitkäksi *v*:ksi; esim. *havvas* haudassa, *novvimmo* noudimme, *rougoan: rovvata* painaa lepänkuorilla, *levvat* leuat; *kävvä, tävvelläh, lövvin* löysin, *livvikse* Aunuksen murteella. Aukenevaiset diftongit *uo* ja *üö* ummistuvat, seuraavan konsonantin pehmetessä, *uu*:ksi, *üü*:ksi, ja näin syntyneen samoin kuin alkuperäisenkin pitkän *u*:n, *ü*:n jälkiosa yhtyy pehmenneen konsonantin kanssa pitkäksi *v*:ksi; esim. *luodehe: (luoeh: luueh: luuveh:) luvveh, juvva, luvva, tuvva; kuvvez, uvvessah; süvvä, püvvimmö* pyysimme. — *b) I*-päätteisen diftongin ynnä pitkäksi *i*:ksi ummistuvan *ie* diftongin ja alkuperäisen pitkän *i*:n jäljessä *j*:ksi, jonka kanssa *i*-diftongien *i* ja pitkän *i*:n jälkiosa yhtyy pitkäksi *j*:ksi; esim. *ajjas* aidassa l. ajassa, *najja, tejjän, nejjstü, vojja, pojjan, hujjustalij* häveliäs *(huigie), mujjottoa* hapattaa, tehdä muikeaksi; — *tijjän, tijjustan, vijjä; vijjen* viiden, *sijjat* siiat. — *I*:n jäljessä täten syntynyt pitkä *j* hyvin usein paksunee *dd*:ksi; esim. *tidd'än, vidd'äh, vidd'en, sidd'at.* — Yksinäisiä pehmenemättömyyksiä: *tuud'ittoa, kolme poigastu.*

3) *Oa* ja *eä* diftongin (pitkän *a*:n, *ä*:n) jäljessä *g* näyttää pysyvän: *kukoi-roagan* orjantappuran, *roagattu* susi, *keägäd* ovenrivat. *D* pehmenee: *v*:ksi, jos *o, u, ü* seuraa; esim. *roado: roavon, koavuttih, ei peävü;* muuten *d* katoo; esim.

roan raadan, teen työtä, *loai*, *loaitah* l. *laitah* laaditaan, *soa* saada, *jeä* jäädä, pass. prees. *soah*, *jeäh;* tavallisemmin se kuitenkin viimeksi mainituissa verbeissä näyttää pehmenevän *h*:ksi: inf. *soaha* l. *soah*, *jeähä* l. *jeäh*, pass. prees. *soahah*, *jeähäh*.

25 §. *B m*:n jäljessä, toisen tavuun alussa pehmenee useimmiten *m*:ksi; esim. *lammas*, *ümmärdeä* kiertää ympäri; edempänä sanassa, *m*:n jäljessä se pysyy; esim. *enämbän*, *turbiembad*. Muuten *b* pehmenee *v*:ksi; esim. *tavatanneh*, *seiväs*, *uveh (ubehen)* ori, *soba: sovaks* vaatteeksi; *salbu: salvas; särvin*, *tarvon*, *turveh*. — Yksityisissä sanoissa *b* pysyy: *umbikoi* ummikko, *rambita* ontua, *bobad* kukat, *suobikki*, *hebottu* l. *hevottu* tamma.

Muist. Venäläisissä lainasanoissa *g*, *d*, *b* tavallisesti pysyvät; esim. *kniigad* kirjat, *dorogan* tien, *telegas* rattailla; *žüidat* Juutalaiset, *puudas* puudasta, *reädüt* rivit, *ugodimmo* satuimme; *griban* tatin, *gurban* kyssän, *svoadbos* häissä, *korobois* vasuissa. Samoin *t k*:n jäljessä sanassa *döktil* tökötillä.

Muita konsonanttien heikkenemisiä.

26 §. Pitkät konsonanttiäänteet lyhenevät: 1) sanojen lopussa: *s* ja *l* inessiivin ja elatiivin päätteissä; esim. *täs* l. *täz* tässä, *sil* sillä; 2) joskus sanojen sisässä: *l: alle* l. *ale*, *peäle*, *koilline* l. *koiline*, *pitkäleh*, mutta *velloilleh;* — *m: kümmen* l. *kümen*, *lökästämmös* l. *lökästämös*, ja aina superlatiivin päätteessä, joka on *ma* (ainoast. Suistamolta on muistoonpanoissa *ülimbäzil*, *turbeimbat);* — *n: netine*, *netuone*.

Muist. Tähän kuuluvat nähtävästi myös nuo omituiset pehmennykset *kielän*, *kierän*, *tunen*, *tüönit* y. m.

27 §. *D* muuttuu *z*:ksi (*t s*:ksi) *i*:n edessä nomineissa; esim. *vezi*, *viizi*, *vuozi*, *palzi*, *künzi*, *varzi*, *üksi*, *kaksi*, *kolmanzil*, *kädüzil* — mutta *lahti*, *teähti*, *viihti*, *voahti;* verbeissä *d (t)* ei muutu; esim. *löüdi*, *püüdi*, *murdi*, *tüöndi*, *(tabai)* — mutta *tiezi*, *tunzi*.

28 §. Loppukonsonantit katoovat usein: *n* tavallisesti nominatiiveista: aina *nen* päätteestä; esim. *vaskine*, *sulhaine;*

laskusanoista *kaheksa, üheksä, kümmene;* karitiiviadjektiiveista; esim. *armoitoi, hambahitoi;* joskus muistakin, diftongin jäljestä, esim. *avoi, hapai;* instruktiivisista partikkeleista niinkuin *ajjoi* aikaisin, *enne, päi, silloi, vaste, vai.* Loppuvokaalin kadottua katoo edellinen konsonantti: *l: vie* vielä, *siä* l. *sie* (harvoin *siäl*) siellä, *teä* täällä, *peäle, peäl* l. *peä; t: müöte, müöt, müö; n: tänä-päi, taga* takana, *taemba* taempana; *d: kolmekümmen, puoli-kümen; kk: kai* kaikki.

Joskus kuuluu *i* loppu- *n*:n asemesta; esim. *huomei* huomenna, *neţei* sen, tuon, ja instruktiiveissa *ilmai, jallai* jalkasin, *kahtei* kahden, *kolmei.*

29 §. Assimilationeista on tavallisin *sn*:n muuttuminen *ss*:ksi; esim. *nossuh, tossu* toisna, *tervess' on;* sanan lopussa tämä *ss* taas saattaa lyhetä *s*:ksi, *z*:ksi: *tänä huondes, t. huondez.* Muita: *h-s: s-s;* esim. *ildas sai* iltaan saakka, *vaskizes sih* vaskiseen siihen, *maamalles sanoi* äidilleen s.; — postpositioni *luo* on kokonaan kadottanut itsenäisyytensä ja yhtyy edellisen genitiivin kanssa tavallisesti siten, että gen. *n* muuttuu *l*:ksi; esim. *vierdäjiel-lüö, hänel-lüö, vellilöil-lüö* veljien luo, *sizärel-lüö;* Seäm:ssä taas *l* saattaa muuttua *n*:ksi; esim. *kiven-nüö* kiven luo, *hänen-nüö* l. *hänel-lüö.* — *n-m: mm: ühtemmoine; n-b: mb; vambo* vaanpa; *s-n: šš: hevošširkku* hevosniekka, hevosmies; *nj: ń: Veńa* Venäjä; *s-j: š: Uukšarvi* Uuksujärvi; muuten *järvi* sanan alku-*j* nimistä usein katoo kokonaan: *Seämärvi, Porarvi.*

Konsonantti-aineksien lisääntymistä.

30 §. Sanojen sisässä oleva *n* pitenee konj. prees:ssä esim. *liennen, viennöv, voinned, keksinnöv, tavatanneh;* akt. II participissa; esim. *jeännüh, nainnuh, voinnuh, andannuh, ehtinnüh, hüödünnüh;* essiivissä; esim. *ehtännü, harakkoinnu, tervehennü.*

31 §. Sanojen sisässä erotetaan *o, u, ü* edellisestä vokaalista tavallisesti *v*:llä; esim. *kallivo, kuńńivo, adivo; o-* ja *us*-päätteisissä teonnimissä, esim. *palkkavo, palkkavus;* ominaisuudennimissä; esim. *pimevüs, abevus;* refleksiivisillä ver-

beillä on myös aina vokaalin jäljessä pääte *vu* eikä paljas *u*, mutta edellinen on luultavasti jälkimmäistä alkuperäisempi (*pu*, *bu* päätteestä syntynyt); esim. *andavun* antaun, *heittävün* heittäyn. — Passiivin II participin partitiivissa käytetään passiivin kadonneen tunnuskonsonantin korvauksena *h*:ta eikä *v*:tä *u*:n edessä; esim. *kaṭṭohuu* katsottua, sitten kun on katsottu, *eṭṭihüü*.

Vokaalien muutokset.

Vokaalien muutokset päätteesen ku luvan *i*:n edessä.

32 §. Diftongit ja pitkät vokaalit muuttuvat mon. ja ind. impf. *i*:n edessä samoin kuin suomessa; esim. *soa: sai*, *peä: päih*, *juo: joi*, *müö: möi*, *vie: vei*, *nai*, impf. *nai*; *kujjen*, *luidu*; *katkoa-*, impf. *katkai*; *uinuo-: uinoi*; — *hardie* vartalosta on esim. mon. iness. *harḑeis*, mutta *šuorien šuorita* on impf:ssä *šuorii*. Konditionaalissa pysyvät, esim. *jeäzin*, *süös*.

33 §. *A* ja *ä* muuttuvat tai katoovat mon. ja ind. impf. *i*:n edellä pääasiallisesti niinkuin suomessa. 1) Kaksitavuisissa: *a* katoo: *gostu*, *-ṭan* vieras: *gostih*, *mujan*, *mujoa* maistaa: *mujin;* huom. samoin *suolii* suoloja, *buolii* (Salmissa *buoloi*) puoloja; — *a* muuttuu *o*:ksi: *salvoi*, *virroin*, *velgoi* velkoja; huom. vartaloista *perga-*, *tirppa-* sietää, kärsiä, *virkka-: pergi*, *tirppi*, *virkki*; — *ä* katoo: *püsti* pisti. — 2) Useampitavuisissa verbeissä *a*, *ä* aina katoavat: *parendi*, *eṭitti*. 3) Useampitavuisissa nomineissa: *a*, *ä* katoovat: *voaḑimih*, *ozattomii*, *nuorimii* nuorimpia; *parembii*; *ehtožii*; *vägevii*; *kadajii*, *pedäjii*, *laulajil*, *kaimoajikse*, *opastajii*, *korojii*, *kuṭṭujii*, *küzüjii*; *imelie*, *ixalih*; — muuttuvat *o*:ksi, *ö*:ksi: *kaṭondois*, *olendoidu*; *bohattoih*, *harakkoinnu*; *paginoin*, *pagenijoi*, *eṭṭijöi*, *itkijöi*, *pädijöi*, *riehtilöil*, *rätṭinöittäh*; *dorogoin* teiden, *ṭelegoin* kärryjen, *korobois* vasuissa; *jumaloi*, *paganoi*, *hamaroil*, *aŋgaroih*.

34 §. *E* ja *i* katoovat *i*:n edestä; esim. *lugi*, *lugizin*; *eṭṭi*, *eṭṭis*.

Muita vokaalien heikkenemisiä.

35 §. Kaksitavuisten vartalojen loppu-*e* ummistuu yks. nom:ssa *i*:ksi, samoin kuin suomessa; esim. *veri*, *kieli*, *vuozi*. Tämä *i* katoo sitten usein, samoin kuin muutenkin loppu-*i*; esim. *kieľ*, *vuoz*, *täüškazvoľline*. Sitä vastoin translatiivin pääte on säilyttänyt vanhemman muotonsa *-kse*, joka sillä suomessa on ainoastaan suffiksin edessä; esim. *ülähäkse*.

36 §. Likeistä sukua vasta mainitun muutoksen kanssa on loppu-*a*:n, *-ä*:n ummistuminen *u*:ksi, *ü*:ksi, — joka muunnos on Aunuksen kielen päätunnusmerkkejä — ynnä näiden vokaalien katoominen. Tämä tapahtuu kaksitavuisissa sanoissa, joiden ensimmäinen tavuu ei ole lyhyt, ynnä useampitavuisissa.

1) Kaksitavuisissa *a*, *ä* ylimalkaan muuttuvat *u*:ksi, *ü*:ksi; esim. *ottu*, *vahnu* vanha, *villu*, *juoju*, *äjjü* paljo, *pitkü*, ja partitiivissa: *puudu*, *vuottu*, *süldü*, ess. *tossu* toisena; vokaalin katoominen on harvinaisempi: *juoj*, *äjj-lapselline*.

2) Useampitavuisissa sanoissa: *a)* kovan konsonantin jäljessä *a*, *ä* muuttuvat *u*:ksi, *ü*:ksi; esim. *artugu* elävähopea, *zavodu* tehdas, *ťerodu* vuoro, *susiedu* naapuri, *žolobu* räystäskuoru, *ižändü*; *harakku*, *vunukku* lapsenlapsi, *suovattu* lauantai, *voronťťu* musta hevonen, *Osippu* Jooseppi, *zakusku* viinaleipä, *vorontku* ratti; part. *venehtü*, *süömistü*, mutta myös *emändääd*. *b)* Pehmeän konsonantin jäljessä *a* ja *ä* tosin muuttuvat *u*:ksi, *ü*:ksi, mutta tavallisesti nämät sitten kokonaan katoovat; esim. *vierijü*, *uskoju* (M), *tagoju* (Seäm. run.), *hiiluttaju* (Seäm. run.), mutta *veättäj*, *ettij*, *pagizij* ja partit. *jalgoi*; — *Jumalu*, *ihalu*, mutta *kattil*, *Jumal* l. *N'umal*, *segal*, *ťerńil* kirjoitusmuste; — *kuudam*, *tütärlendäm*; — *ťasounu* rukoushuone, *zakonu* laki, *stokanu* juomalasi, *torokoanu* (kaikki Seäm. kirkonkylästä), mutta *Iivan*, *murgin*, *zaakkun* satu, *taigin*, *talkkun*, *tuman* sumu, *ťigan* mustalainen, *voron* korppi, *värttin*, *ataman*; — *pizar*, *hattar*; — *zastavu* tulli, *vagavu* (Seäm. kirkonkylästä), *vähättävü* vähänlainen, mutta *teräv*, *tuodav*, *tuttav*. Ainoastaan *ža-* (= isa-) päätteisten adjektiivien nominatiivi on muistoonpanoissani aina *žu-* päätteinen: *vihažu*, *ehtožu*. — Jos useampitavuisten nominein lopussa

oleva *a*, *ä* seuraa vokaalia, niin tapahtuu diftongiksi supistus, esim. *aštie* eikä *aštiu* astia.

Muist. 1. Vartaloilla *toatta* isä, *moama* äiti, *ďeäďä* setä, eno, on nominatiivit *toatto*, *moamo*, *ďeäďö* (myös *ďeäďü)*; ja samoin on muistoonpanoissa *peziö-armoizeń* pesijäarmaani, äitini. Mahdollista on kuitenkin, että olen saanut nämät yksinäiset poikkeukset väärinkuulemisen kautta, sillä minä olin tottunut *toatto* ja *moamo* vartaloihin ynnä siihen, että tekijännimien loppuvokaali *a*, *ä* nom:ssa katoo; ehkä siis olisi ollut kirjoitettava *toattu*, *moamu*, *ďeäďü*, *pezijü-a.*, vaikka tosin löytyy muitakin kohtia, joissa *o*, *ö* vastaavat suomen tai karjalan *a*:ta, *ä*:tä: partikkelit *-go* = -ka, -kä, *-bo*, *-bö* = -pa, -pä, ja mon. 1 ja 2 pers:n päätteet *-mmo*, *-mmö*, *-tto*, *-ttö*.

Muist. 2. Loppuvokaalit ovat kokonaan kadonneet adessiivin (ja ablatiivin) ynnä inessiivin (ja elatiivin) päätteistä, joihin on jäänyt ainoastaan *l* ja *s*, *z*, samoin sanasta *siit* l. *siid* siitä, siinä, sitten. Ainoastaan runoissa tavataan semmoisia muotoja kuin *mäjellü*, *randiallu*. Sanoista *vie* vielä, *sie* siellä, *teä* täällä, on loppu-*l*-kin kadonnut.

37 §. Typistyväisiä, loppuvokaalin heiton kautta, ovat ylimalkaan samat vartalot kuin suomessa ja sitä paitsi useammat kaksitavuiset *a*-, *ä*- päätteiset verbit: *keändä*-, *kieldä*-, *kierdä*-, *koada*-, *püüdä*-, *roada*-, *tiöndä* (ks. nominien ja verbien III luokkaa).

38 §. Sanojen, myös taivutusmuotojen, loppuvokaalit katoovat yleisesti vokaalilla alkavien sanojen edessä, semmoisistakin sanoista, jotka ovat alkujaan päättyneet konsonantilla (aspirationilla, *n*:llä); esim. *a*, *ä*: *pajaʼ ielleh* laula edelleen, *annʼ ihalu*, *sidʼ akkaa*; — *e*: *kolmʼ ühekseä*, *vaikkanʼ-olendoin* vaitiolojen; — *i*: *ei ńʼ ühtü*; *o*: *ei-gʼ ole*, *avoi-gʼ on*, *äjjü dielʼ on* paljo tekemistä on, *kus tahtʼ olgah* missä tahansa olkoon; — *u*, *ü*: *kʼ ed* kun et, *sorrʼ ei*, *kasardettʼ on*; *a*:sta, *ä*:stä syntynyt: *otʒʼ on*, *suudʼ andoi*, *vanhʼ akku*, *min verdʼ on*, *puolʼ vuottʼ aigaa*, *äjjʼ on*. — Myös-diftongien jälkimmäinen vokaali saattaa täten kadota vokaalin edestä; esim. *laskiʼ ei* = *laskie ei* ei lasketa; *eʼ ole*, *eʼ olluh*, *häʼ ei* = *häi(n) ei* hän ei, *vaʼ en musta* = *vai(n) en m.* vaan en muista.

39 §. Muutenkin loppuvokaalit saattavat kadota; *i* usein, esim. *kieľ, ümbäŕ, peälitt, kullastań*; — *e*: *ülähäks, viks* kaiketi; *u, ü: varatt* pelkuri, *hüpitt, potkitt, udrast, müvväst* myötäistä; kaikki vokaalit ovat *h*:n jäljestä kadonneet niistä muodoista, joilla alkujaan on ollut pääte *h-n;* esim. *peäh, tullah, soadih.*

40 §. Sanojen sisässä *i*-päätteiset diftongit kadottavat *i*:nsä suljetussa tavuussa *s*:n, *š*:n edessä; esim. *toine, toizen,* part. *tostu,* ess. *tossu; kaikenmostu, ielembäs peänn* edellisempänä päivänä; *kirjaine* l. *kirjane: kirjastu, müvväst; pastoa* paistaa, *vesteä* veistää, *mustoa* muistaa, *puistoa* l. *pustoa, vaikastuo* vaieta; *hašku* haiska, *lašku* laiska; samoin *kažlu* kaisla. — Samaa laatua on *u*:n katoominen *nouzen* verbin typist. vartalosta, josta esim. inf. *nosta,* imperat. *noskah* ja kaussatiivi *nostan;* vert. myös *höšťe* tade, ja suom. höyste.

41 §. Muuten vokaalien keskiheitto näyttää enemmän satunnaiselta, vaikka ei harvinaiselta; esim. *e* on kadonnut sanoista *huondes* huomenes, *unohtelmah, bobostelmah* leikkimään, *valjasttah, keännelmüs; — i: aďvo, enzmäi, eizmäi, ezmäi* ensin, *gorńtas* kamarissa (mutta ill. aina *gorńittah*), *ńeidzed, pühällü* pyhä Ilja; — *a: pelvas, pihlu, -lan* pihlaja, *Veńa* Venäjä; — *ä: terväh* nopeasti, *ühten tervüöh; — o: sannen* sanonen, *santah; u: końšis* tallissa (mutta ill. aina *końušših); — ü: süühmine, ďońgöi, jongoi, jöngöi = jo nügöi* jo nyt.

42 §. Vartalon loppuvokaali *e* muuttuu säännöllisesti *o*:ksi, *ö*:ksi yks. 3 persoonan *v* päätteen edessä; esim. *tulov, vieröv, vilizöv, tullov, andannov.* Samoin *vägev* l. *vägöv* väkevä.

Vokaalien vahvistuksia.

43 §. Konsonanttien pehmennyksestä puhuttaessa mainittiin jo, että *u*- ja *ü*-päätteiset diftongit, *uo* ja *üö* diftongit ynnä pitkä *u* ja *ü*, seuraavan *g*:n tai *d*:n pehmetessä *v*:ksi, muuttavat jälkiosansa *v*:ksi, ja samoin *i*-päätteiset diftongit, *ie* diftongi ja pitkä *i* muuttavat jälkiosansa *j*:ksi, *j*:n edessä; esim. *havvas, luvveh, püvvimmö; najja, tijjän, sijjat.*

44 §. Sitä paitsi *i* on kovettunut *j*:ksi sanoissa *hibju*, *-jan* ruumis (hipiä), *hobju* hopea, *kabju* kavio, *labju* lapio, *tobju* iso.

Vokaalien supistuksia.

45 §. Kun kaksi vokaalia sattuu yhteen, niin ne supistuvat seuraavalla tavalla.

a-a, *ä-ä* Tul:ssä ja paikoin Suist:lla pitkäksi *a*:ksi, *ä*:ksi, muualla *oa*, *eä* diftongeiksi (*a-a* nominien nominatiivissa *ai* diftongiksi).

a-e, *ä-e* harvoin diftongeiksi *ai*, *äi;* esim. *tabailov*, *mäis* mäessä, *näit*, tavallisesti *tabaelov*, *mäes*, *näed.*

a-i joskus diftongiksi *ai;* *ä-ü* joskus diftongiksi *äü;* esim. *rais* rae, *paista* l. *pajista* puhua, *näütteä* l. *nävütteä.*

e-a, *e-ä* muuttuu Tul:ssä *i-a*:ksi, *i-ä*:ksi taikka supistuu pitkäksi *e*:ksi; esim, *en targia* en uskalla, *lähtiäh* lähdetään, *sübiästi* vihaisesti; *vel'lee*, *itteedäh;* — muualla supistuvat *ie* diftongiksi paitsi nominien nominatiivissa tavallisesti *ei* diftongiksi; esim. *keskie* keskeä, *regie* rekeä, *ei laskie* ei lasketa, *lähtieh;* *sogei* sokea, *toagei* taaja, *turbei;* *vedä-* vartalon *e-ä* muuttuu monella lailla: Tul. *vi'äldetäh* l. *vääldetäh*, muualla *vie* vedä, *vietteä* ja *veätteä*, *veändü* vedäntä.

e-e supistuu diftongiksi *ie;* esim. *iel* edellä, *vietäh* vedetään, *vien* veden, *ried* reet, *lähtien* lähteen, *lähties* (inf.) lähtiessä; poikkeuksina ovat *veed* (Tul.), *veis* vedessä, *veitäh* ja *veätäh* vedetään.

e-i *ei*:ksi: *lähteih* lähdettiin.

o-a muuttuu Tul:ssä *ua*:ksi tai pitkäksi *o*:ksi; esim. *en erua*, *kirbuav*, *uskua;* *mahoo*, *sanoo* (inf.); — muualla *uo* diftongiksi; esim. *hebuo*, *uinuov*, *tuoruo* karjetta, *eruomah.*

o-i *oi*:ksi: *kois* kotona, *roih* syntyy, tulee.

i-a, *i-ä* pysyy tavallisesti Tul:ssä; esim. *šuoŕia*, *-an*, *astiah*, *siä* siellä (sikä: siällä), joskus muuttuvat pitkäksi *i*:ksi: *miehii;* — muualla nämät vokaalien yhtymät tavallisesti supistuvat *ii*:ksi, taikka, etenkin jos muita päätteitä vielä seuraa, *ie* diftongiksi; esim. yks. part. *mämmii*, *tirppii*, *nedälii* viikkoa, *joadostii* myrkkyä, mutta myös *namasterie*

luostaria, *nadpisie* päällekirjoitusta; mon. part. *toizii, sobii, kallehii, igäizii, opastajii, vuozii, parzii, reähkii* syntejä, *uñii, kohtii, suiţţii, kaikkii*, mutta myös *vuoñie, keñgie; lämbiejäh* lämpiävään, nom. *kondii*, part. *kondiedu, omiedah* omiansa, *puţţiekseh* puolusteleita, *sie* siellä, *pie* pidä; tekijännimissäkin saattaa joskus supistus tapahtua, esim. *tulienn' üönn, kuolie* kuolija; — omituinen supistus tapahtuu sanassa *igä: eän* (Nuož.).

i-e supistuu useimmiten *ie* diftongiksi; esim. *Vieljärvi* (täydell. vartalosta *Videle), piettäv, piellüh, toizien, sobien;* joskus pitkäksi *i*:ksi: *primiettiin* vaarin ottaen, *hiilin* hiilien.

u-a, ü-ä saattavat Tul.ssä pysyä tai supistua *uu*:ksi, *üü*:ksi; esim. *kiehastua, hiildua; minuudaň, sinuu, palahuu, ţaassuu;* — muualla tavallisesti supistuvat sanan lopussa *uu*:ksi, *üü*:ksi, esim. part. *tulduu, blahoslovihuu* siunattua, *sinuu, kuluu, maïttuu* rukousta, *küdüü*, mutta myös *minuo, lukkuo, mendüö;* jos joku pääte seuraa tai on seurannut, niin näkyy käytettävän *uo, üö* diftongeja; esim. inf. *puuttuo, liikkuo, viruo, üöksüö* eksyä.

u-e, ü-e supistuvat nomineissa diftongeiksi *uo, üö;* esim. *suuruokse* suuruudeksi, suuruiseksi, *tanhuon* (n. *tanhud), kätküöh, lühüöd;* mutta verbien II inf:ssä pysyvät erillään: *puuttues, azujes.*

u-i saattavat supistua diftongiksi: *ruis.*

oa-a, eä-ä saattavat supistua *oa*:ksi, *eä*:ksi, esim. *roan* raadan, *soa* = *soaha* saada, *jeä* l. *jeähä* jäädä, *jeäh* l. *jeähäh* jäädään.

oa-i ai:ksi: *laitah* laaditaan — mutta myös *loa'itah, koa'itah.*

Muoto-oppi.

Nominit.

Nominien johto.

Substantiivien johto.

46 §. Verbeistä johtuvilla substantiiveilla on seuraavat merkitykset ja päätteet.

1) Tekijän- ja olijan-nimiä syntyy päätteillä:

a) ja, nom. *j*, harvemmin *ju*, esim. *küzüj*, *nevvoj*, *juoju* l. *juoj*, *itkij*, *kuolij*, *ombelij* suutari, räätäli; *i*:n jäljestä *j* saattaa joskus kadota, niin että *i* ja seur. *a* yhtyvät diftongiksi; esim. *tulienn üönn*, *kuolie*. Usein tällaisia substantiiveja käytetään adjektiiveina; esim. *sen maksaj* sen arvoinen, *tirppaj* kärsivällinen, *nouzijas kaivos;* usein ilmoittavat päättynyttä tekoa; esim. *kuolij* kuollut, *ńevvoj tütöi* tyttö, joka oli neuvonut. — Tästä päätteestä on edelleen muodostunut:

jaize, n. *jaine;* esim. *ambujaine* ampiainen, *marjan-küpsendäjäine* heinäsirkka; — monikossa käytettäviä juhlain nimiä ovat esim. *mustaized* l. *musteliezed* muistajaisjuhla, *rištiezet* (Suoj.);

jallize, n. *-ine*, jonka olen tavannut ainoastaan sanalla *Jumalan-suajalline* (M) Jumalan äiti.

b) ŕi: juomaŕi, *süömäŕi.*

c) ttu; esim. *hüpittü*, *nagrattu*, *potkittu*, *varattu* (kaikki Kid.).

2) Teonnimillä on päätteet:

a) ma: süömä (Suoj.) ruoka, *minun tulemale* kunnes tulen, *spassibo luvus pidämeä* kiitos luvussa pitämisestä. Itkuissa tätä johtomuotoa (= III inf.) käytetään yleisesti pass. II participin merkityksessä. Muuten tämä pääte, substantiivien johtopäätteenä, on harvinainen, niinkuin

maize, n. *-ine: sanomaine* sanoma, *tuomazet* tuomiset; — *mo: kerahmo* l. *kerähmö* kansankokous, ja nominivartalosta *tulehmo* hiilus.

b) mize, n. *mine* merkitsee harvoin itse tekemistä, niinkuin *magaittamine* makauttaminen, *koin jumalan koittamistu;* tavallisemmin teon välikappaletta, esinettä, niinkuin *elämine* elatus-aine, *juomine* juoma, juotava, *süömine* syötävä, ruoka; tai itsenäiseksi esineeksi käsitettyä tekoa: *rügimine* yskä, *süühmine.*

c) nda, n. *ndu* liittyy sekä yksi- että kaksitavuisiin verbeihin; esim. *soandu* saanti, synnytys, *viendü; otandu, sovindu, tunnendu, kaṭondu, ühtündü, väzündü.*

ndehe, n. *-h: valundeh* ojanne; *ndo: avando, korendo.*

d) o, u; kaksitavuisia syntyy kumpaisellakin; esim *halgo, kazvo* kasvi, *kiisto* kiista, *meno, musto* muisto, *paino, pasto* paiste (auringon), *roado* työ, *vedo* rahti, vero, *ṭüöttö* onkimato (verbistä *süötteä*), *uitto* uittopaikka; — *algu, hülgü, hüppü, joudu* jouto, *jürü, ńiittu* nurmi; — kolmitavuisia saadaan *o*-päätteellä; esim. *kerävö* kokous, *kirovo = kirovus, magavo* makoo, makuu, *palkkavo = -vus, varavo* pelko; harvoin *u* päätteellä, niinkuin *uidelu, magavu-sia.*

Huom. *Juosto* (= Ven. Karj. *juoštu*) juoksu. — Kadonneista vartalosanoista esim. *hämü, törgü* (vrt. adjj. hämärä, törkeä).

e) ukse, n. *us* liittyy harvoin kaksitavuisiin verbeihin, niinkuin *kozus-mies* sulhasen apulainen, *tunnus, voitus* voitto; tavallisesti kolmitavuisiin *ta-, da*-päätteisiin; esim. *azetus* pysähdys, *ellendüs* ymmärrys, *elostus* leikki, *eroitus, heńgästüs* henkäys, *moańitus* petos, *ojjendus* parannus, *unohtus, ümmärdüs* kierros, *vajatus* vuoto, *vajehtus* vaihdos, *varrastus* varkaus, ja merkitykseltään huomattavat: *ehätüs* ylimenopaikka, *koalatus* kahlauspaikka, *kannatus* hapan päällinen, *pahendus* pahus; — supistuvaisiin: *arbavus* arvoitus, *huogavus* lepo, *kirovus, palkkavus, toravus, vastavus, viippavus* viittaus; — kolmitavuisiin *e*-päätteisiin: *liženüs, kävelüs, ombelus, pakiṭus* anomus; — 3-tav. *u*-päätteisiin: *jagavus, külmevüs, päivitüs, veseldüs, sogevuksis, lummehtuksis, puhalduksis* pö-

heessä, *tuskevuksis.* — Huom. *Jagardus* = *jagavus.* Tämän päätteen toisintoja ovat:

okse, n. *os: kiitos;* — ja *ekse*, n. *es;* esim. *eroites, kannates* happamen maidon kuori, *kuulevoites* kuuluutus, *moañites, välites* erotus.

f) mukse, n. *mus, l* edellä; esim. *keänelmüs, halgelmus* halkeama, *katkelmus* pykimä, *leikalmus* veitsen- l. kirveenhaava; — nominivartaloista olijannimet: *aidimus, tuhkimus.*

g) ie, n. *e;* esim. *hoave* yritys, alku, rahtu *(hoavoa-), kadve* naava *(kazva-?), lähte* avanto, *paize, pete* hairinko, *ripe: rippeis* riipuksissa, *roae* (Suoj.) työ, *täpe* korkki, suullinen, *vojje.*

Huom. *Aste* astia, *vuohe* vuohiainen, *vakkeissah* l. *vakkiessah* oudokselta.

h) na, n. *n: pagin;* — *nehe*, n. *-h: kubineh* syyhelmä.

i) kki, eli ehkä oikeammin paljas *i: sevokki* sekoitus, sekaannus, *valvakki* valvatti.

3) Teon välikappaleen nimiä johdetaan päätteellä *ime* l. *me* n. *in;* esim. *avain, huogain, -amen* sieran, *iškin* tulirauta, *jauhoin-kivi, kerittemed, pühkin* pöytäliina; merkitykseltään poikkeavainen on *särvin, särbimen;* hämäriä: *alužin, jalgain* jalustin, *kandoin* napinkanta, *kovazin.*

47 §. Nomineista johtuvilla substantiiveilla on seuraavat merkitykset ja päätteet.

1) Paikallisuutta merkitseviä, päätteillä:

a) -ikko, joka on samalla kollektiivinen: *koivikko; -žikko* (= isa-ikko); esim. *kažlužikko* kaislikko, *ruogožikko, tuorožikko, vavoižikko* vadelmisto.

b) la, n. *lu* eli *l;* esim. *kodoilu* morsiamen koti, *Reboilu, Prokkoilu.*

2) Kollektiiveja, päätteillä:

a) sto, jolla myös on paikallinen merkitys; esim. *kalmisto* hautausmaa, *ümbäristö*, josta *üömbäristö (= üön-ümb.)* yönseutu, yökausi; — muuten tällä päätteellä johdetaan kylien nimistä niiden asujamiston nimet, niinkuin *Huunukisto* Huunukan asukkaat, *Manderisto „Manner"* kylien asujamet, *Prokkoilisto, Säp-ñiemistö.*

b) ovehe l. *uvehe* n. *-h;* esim. *käen-aloveh* vallan-alusta, *svajoveh* hääväki (oik. lankokunta), *linnuveh* linnanväki, *Koitonselguveh, Kolatselguveh* Koiton- ja Kolatselän asukkaat.

3) Deminutiivimuotoja saadaan päätteillä:

a) ize, n. *ine*, l. *ze* n. *ńe*, joka liittyy kaksi-, harvemmin kolmitavuisiin vartalosanoihin; esim. *kirjaine* kirje, *vitʇaňe, seäri-värttinäine* sääriluu; *madoine; hurstine* raiti, lakana (ehkä alkujaan adj.); — ja runoissa ynnä itkuissa: *aigaine, selgäine* harju, *skamńaine* rahi, *sorzaine, sotkaine, vatʇtaine, tuluppaine; hardiene; koivuine, viuhkuine; kägine.* — Huom. *Kuvahaine, šiilahaine* nokkonen.

b) (o)i, hyvin suosittu pääte; liittyy:

Kaksitavuisiin vartalosanoihin; esim. *hoahmoi* ahma, *juomoi* juolukka, *moamoi, muśťoi* mustikka, *ńäivöi* kuivattu nauris, *piiöröi* pyöreä piirakka, linkku, *rukkoi* parka, *vahoivalgie* (Itk.) vahatuli; *kiiiihköi* kyyhkynen, *peäsköi; senʇtöi, senʇtoi* sintsi, eteinen, *täďöi* täti; *kägöi;* — dem. merkitys ei tunnu esim. sanoissa *hoŋgoi* kuutti, *korvoi, meʇoi, valdoi* (Itk.) mahtava.

Kolmitavuisiin, niin että ainoastaan näiden ensitavuu ja sitä seuraava konsonantti säilyy, joten johdannainen tulee kaksitavuiseksi; esim. *armoi* armas, tavattava, johdannaisissa *armoine* (Itk.) rakas, vanhempi omainen, *armoitoi* (armahiton:) orpo, *jänöi, kaunoi-selgäine* (run.) kaunis harju, *paimoi* paimen, *peigoi* peukalo, *ʇaivoi* saivar, *varoi* varis, *ʇiďoi* sisar, *ʇonďoi* sonsari, *peätköi, ńetkoi* päätnitsänä (perjantaina) ja neljäntenä päivänä (torstaina) syntyneiden lehmien nimet, *kuďoi* kusijainen; *Dańoi, Gauroi, Ignoi, Iroi, Joakoi, Oľoi, T'imoi, Varvoi* l. *Varboi;* dem. merkitys ei ylimalkaan enää tunnu; — kolmitavuisia *oi*-päätteisiä on vähä; esim. *Livviköi, pordimoi, umbikoi.*

Murteessa enää olemattomista vartalosanoista on syntynyt joukko *oi*-päätteisiä sanoja, joiden dem. merkitys myös on heikennyt; ne tarkoittavat niinkuin useammat yllämainituistakin eläimiä; esim. *kukoi, möďöi* mäkäräinen, *reboi, reäpöi* rääpys, *šlötöi* sammakko, *ťihoi* pieni hyttynen; kasveja, marjoja; esim. *oŕhoi* mesimarja, *rieppoi, šiiloi* l. *ʇiiloi*

nokkonen, *ţuloi* l. *ţulloi* lumme, *vagoi* l. *vavoi* vattu; muita: *keroi* kurkku, *kezoi* järvikylpy, *lemboi*, *sulhoi*, *vaľloi* pannukakku, *Virboi* Palmusunnuntai, *virzoi-varzaine* valio varsa.

Muist. Huomattava on näissä deminitiiveissa viljalta käytetty *ţ*, *ḑ*, ynnä myöskin *r*:n heitto, joilla keinoin kieli epäilemättä tavottaa jonkinlaista onomatopoesiaa; esim. *enzoi* l. *enḑoi*, *kuḑoi*, *manḑoi* mansikka, *muţoi* morsian (vert. *poţţi* porsas, sika), *möḑöi*, *peťoi* pertti, pirtti, *raţoi* l. *raţţi-linduine* rastas, *ţaivoi*, *ţiḑoi*, *ţiuḑoi* sirkku, *ţonḑoi*.

oize, n. *oine*, l. *oze*, n. *ońe*, runoissa ja itkuissa: *elgońe* mieliala, *emońe*, *kuldoine*, *taivońe*, *armoine*.

i: *poţţi* (porsas:) sika, *raţţi* rastas.

c) *uo*, n. *ut* l. *ud*, liittyy useimmiten kaksitavuisiin *e*-päätteisiin; esim. *edüzih* eteen, *kiviit*, *lemmüt*, *polvut*, *sormut*, *teähtüt*, *tulut*, *unut*; 3-tav. *e*-päätteisiin: *jallaksud*, *kaglaksut* lahdensuu, *viibalehud*; yksitavuisiin, *h*:n välityksellä: *kuuhut*, *peähüt*, *üöhüt*; harvoin muihin: *töppähüd* tupsu, *manḑoihut*, *kuvamut*, *ottamut* (pass. II part:na käytetyistä III inf:stä), *päätkiit*, *küühkühüt*. Puhekielessä näitä muotoja ei paljon käytetä; kaikki esimerkit, paitsi neljä, ovat itkuista ja runoista. — Monikossa ilmestyy *u*:n jäljessä *i*, joka ehkä on alkuperäinen: *kiviizis*, *polvuizilleh*, *unuizien* (Vielj. ja Seäm.).

d) *kka*, n. *kku*; esim. *juurikku*, *luťikku* lude, *neiţükkü*; — *kkaize*, n. *-ne*: *buolikkaine*, *šlöpökkäńe* sammakko; — *kki*: lehmien nimissä, niinkuin *enḑikki*, *toivikki*, *kostikki*, *pühikki*, *suobikki*, ynnä muissa: *häkki* härkä, *veikki* = *veikoi* veikko, *hüviikki* etu, hyöty; — *kko*: *üö-lepakko*, *savakko* sauva (*koi*: *Livviköi*, *umbikoi*, *ńetkoi*, *peätköi*); — *ška*, n. *šku*: *peä-kuľlušku* pääkallo, *köhmüškü*, *lopušku*, *polvi-malluškn*; — *ško*: *polviško* polven korkeus.

e) *ţţa*, n. *ţţu*; esim. *keskuţţu* keskusta, *muoriţţu* hankki (?), *piitteriţţü* pietarilainen, *ruskiţţu* tuhkarokko; — tavallisempi on pääte *ţţu*, joka synnyttää enimmiten eläinten ja ihmisten epiteettejä; esim. *emäţţü* (koira), *hebotţu* tamma, *izäţţü* koiras, *itkuţţu* (lapsi), *pahaţţu* käärme, *pillaţţu* karhu, *roagaţţu* susi, *toraţţu* vikuri, *vaskiţţu* vaskikäärme; muita: *illaţţu* ilta-

seura, *käziţţü* käsiala, *palaţţu*, *öiţţü* öitsi; — *ţţuize* n. *-ne: brihaţţuine* poika; — muita toisintoja ovat: *ţţe*, *ţţi* ja *ţţime*, n. *ţin: ehtäţel* iltasella; *päiväţţi* päiväkautinen vierailu; *pakaţin* paatsain, *vüöţin* suolivyö.

4) Adjektiiveista ja usein substantiiveista johdetaan päätteella *uo*, n. *us* ominaisuudennimiä, joita myös käytetään *uinen* päätteisten adjektiivien asemesta; esim. *liinan siemenen suuruoks* l. s. suuruiseksi, *neţen tobjus* sen kokoinen (Vert. Kal. *Tämän joukon juoleutta* (= juoleuista), *Tämän kansan kauneutta*, XXV, 223, 224). *U*:n jäljessä ilmestyy monikossa *i;* esim. *tervehüizille*. Päätteen edeltä katoo *a*, *ä*, *e;* esim. *kovus*, *lujus*, *rauhus* rauha, *süvüs*, *tobjus* suuruus, *tuhmus*, *vahnus*, *veärüs* virhe, *bohatus*, *ehimüölleh*, *viizahus; suurus*, *kaunehus*, *kiirehüs*, *tervehüs*; — *ie-* (alk. *eta-*) päätteisistä adjektiiveista johdettaissa tulee *v* erottamaan vartalon *e*:n päätteen *u*:sta: *levevüs*, *libevüs*, *valgevus;* huomattavia ovat *pappihus* l. *-vus*, *tieduhus* noituus, *pidus* pituus, ynnä *jütüs* (sanasta *jüttü* tapa, laji) ja siitä liiton kautta saatu *miitus*, *miitüs*, joita käytetään ainoastaan adjektiiveina: laatuinen, -lainen, ja millainen. Karitiivisia ovat esim. *voimattomus* ja lyhennetyt *tiedämätüs*, *ühtümätüs*, *kulgematus*.

Muist. Tämmöiset muodot tulevat tavallisemmiksi kuin suomen kielessä sen kautta, että murre ei mielellään aseta adjektiiveille semmoisia adverbejä määräyksiksi kuin: kuin, niin, näin, yhtä, vaan käyttää, niinkuin unkarin kieli, adjektiiveja *miittuine*, *moine*, *neigoine*, *ühten-jütüs* toisten adjektiivien edessä, taikka genitiivejä *min*, *sen*, *tämän*, *neţen*, *ühten* ominaisuudennimien edessä.

5) Muita selviä johdannaisia saadaan seuraavilla päätteillä:

a) laize l. *laze*, n. *-ne* synnyttää substantiiveja, jotka tavallisesti vastaavat kysymykseen: mistä kotoisin oleva? esim. *kiovilaine*, *kodilaine*, *kugalaine*, *Liügiläine*, *meţţäläine*, *muugalaine*, *pohjalaine*, *Ruoţţilaine* l. *Ruoţţalaine*, *toine-puoli-laine* perkele, *tägäläine;* — toisenlaiset merkitykset on esim. sanoilla *käsküläine*, *matkalaine*, *pahalaine* pahantekijä, *peitto-*

laine, pitkäläine jättiläinen. Näitä sopii käyttää myös adjektiivien tavoin; esim. *kodilaine velli* kotona oleva veli.

b) kse, n. *s;* esim. *ajjas, kases, teräs, tervas; jallas, lehtes, pilves; suomus, sizäres, svajakas* langos, *velles;* likeistä sukua tämän kanssa on

ukse, n. *us;* esim. *kierus* kerros, *künäbrüs* kyynärpää, *perehüs, pielus, tuluksed, tuohus, varus — sebalus* rinta-aukko paidassa; tästä on edelleen muodostunut

usta, n. *ustu;* esim. *alustu, peälüstü* l. *peälistü.*

6) Harvinaisempia ja merkitykseltään hämäriä ovat:

a; esim. *randiallu* (run.) rantiolla, *huroa = hura* vasen;

h; esim. *vuvven kaudehet* vuosikausi;

ivo; esim. *adivo* l. *advo, aštivo* l. *astivo* äes, *kallivo, nuodivo;*

ja, n. *j;* esim. *kadaj, pedäj;*

le (n. *l*) *lo, laha* (n. *las*), *lehe* (n. *lis* l. *leh*); esim. *askel; garbalo, koskelo; andilas; soalis, kandeleh;*

ma, n. *m, n*; esim. *kuudam, suurin* ryyni;

na (n. *n*), *nehe* (n. *-h*); esim. *rättin* paita; *rakkineh* varus;

nda n. *ndu;* esim. *emändü, ižändü;*

ńgi; esim. *höütińgi* vahinko;

re, n. *r*; esim. *manner.*

Adjektiivien johto.

48 §. Adjektiivit johtuvat nomineista:

1) Deminutiivisia ja samalla usein vahvistavaisia saadaan seuraavilla päätteillä:

a) ize l. *ze*, n. *ne;* esim. *harvaine, kaidaine, ilmoin ijätettüzih, tiettäväine;* komparatiiveista: *pienembäine, ülembäine, vilumbaine, vähembäine.*

b) kkaize n. *-ne: ei-suurikkaine.*

c) oi: *pikoi, lämbimöi, pädevöi.*

d) uo, n. *ud: lühüd.*

e) tta, n. *ttu*, esim. *lämmüttü*, ja toisinnot:

ʧʧaize (n. *-ne*), *ʧʧoze* (n. *-ńe*), *ʧʧu;* esim. *hüväʧʧäine, kirkieʧʧäine* virkkunen, *pahaʧʧaine, vaigieʧʧaine*; — *järiiʧʧóńe, kostiiʧʧońe, märräʧʧóńe* (kaikki kolme Kid.); — *lämmüʧʧü, veäräʧʧü, viluʧʧu.*

2) Moderatiivisia, päätteillä:

a) ttava, n. *ttav;* esim. *huvattav* vähäläntä, *kuivattav, lujattav, märrättäv, pitkättäv, suurettav, veärättäv, välʹlättäv; lühüöttäv, magiettav, tuorehettav;* substantiiveista: *suottav* vähän soinen, *suolattav, peällettäv* liiallinen, *ʦurattavas* vähän syrjässä, *nuoroa on vähättäv, äjjättäv puutui juwva viinoa.*

ttavaize n. *-ne: hubiettavaine* vähäläntä.

b) hko: leviehkö, lyhelähkö.

hkoize, n. *-ne: hüvähköine.*

c) llize n. *-ne: kovalʹline.*

3) Adjectiva affluentiae, päätteillä:

a) kkaha, n. *kas;* esim. *elokas* varakas, *ńerokas* taitava, *ozakas* onnellinen, *revukas* likainen, *topakas* roskainen, *tulokas* (subst.); *mielekäs*, mutta muuten tavallisesti *e*-päätteisten monikonvartaloista: *juurikas, mäikäs, siivikäs, sormikas* (subst.); — *hiemaikas* hihallinen, *hörʧikäs* koristettu.

b) ža, n. *žu;* esim. *ehtožu, kuulužu* kaikuva, *magužu, püöröižü* pyöreä, *sadožu, vieružu* viettävä, kalteva, *vihažu.*

c) va, n. *v;* esim. *igäv* (myös subst.), *kirjav, mielev, ozav, teräv, vedev, vägev* l. *vägöv;* poikkeavaisia tai hämärämpiä: *hiilav* kuuma, *muzav* tumma, *tazav, ülev, vagav.*

vaize, n. *-ne: peäleväine* liiallinen.

voize: tagavoizeh taaksepäin (?).

4) Karitiivisia, päätteellä *ttoma*, n. *toi(n);* esim. *avutoi, kieletöi* mykkä, *ližätöi* kelvoton, *veretöi* kalpea, *veärätöi* viaton; monikonvartalosta: *hambahitoi;* hämäriä: *alastoi, hujjutoi* hävytön (subst. *huigu* ei enää löydy murteessa). Tällä päätteellä saadaan myös verbien III inf:stä kieltäviä adjektiiveja, jotka merkitykseltään saattavat olla sekä aktiivin että passiivin I ja II participin vastakohtia; esim. *a) loppumatoi, mustamatoi* tunnoton, *tundumatoi, voimatoi* sairas; *b) ozazien oppimatoi; c) tundematoi; kulgematoi, ühtümätöi* jonka takia ei saata kulkea, jonka kanssa ei ole hyvä yhtyä; *d) karzi-*

matoi, enne elämättömis joissa en ennen ole elänyt, *linduzien lebäämättömät puuhuot.*

5) Yleisesti ominaisuutta ilmoittavia adjektiiveja syntyy päätteillä:

a) ize l. *ze*, n. *ne;* esim. *endine, tuuline, vastane, vezine, alaine: igävän-a., igäne, ilmaizeks igeä, külläine* ravittu, tyytyväinen, *vaikkańe* vaiti; *ülähäńe, kadajine, pedäjine;* substantiiveiksi ovat muuttuneet esim. *alańe* lapanen, *ildańe,* ja hämärämmät: *kaksiaizet* kaksoset, *mehijäine* mehiläinen; tämän toisintoja ovat

itte: suitet.

hize, n. *hine;* useammissa vielä tuntuu sisäinen paikallisuus, iness:n tai illat:n merkitys; esim. *müödähine* jälkeinen: *vahńiman m., ńälgähine, reähkähine* syntinen, *turahine* syrjäinen, *velgahine, ühtehine* yhteinen, yleinen, ja substantiiveina käytettävät: *omahine, tilahine* sijainen; — ajan mittaa ilmoittavista substantiiveista: *igähine: iten-i., vuodehine, üöhine;* — muita: *jumalahińe, luuhine, räkkehine* kuuma, *viluhine.*

laize, n. *-ne: ühteläine* yhtäläinen, alinomainen.

llize l. *lize* n. *-ne;* esim. *koilline* l. *koiline* itäinen, itä, *moalline* (Salm.) koillinen, *iellehline* vastainen, tuleva, *kazvolline* täysikasvuinen, *südämilline* sisällinen, *tenhulline* l. *tenhunpäivälline* (loits.), *Ilmoline* (run.) Ilmarinen.

naize l. *naze,* n. *-ne;* esim. *jüttünäńe* laatuinen, *kaksinaine* (myös subst. kaksonen), *umbinaine, vakkinańe* äkkinäinen.

imaize l. *imaze,* n. *-ne* synnyttää superlatiivisia adjektiiveja; esim. *jälgimäine* viimeinen, *keskimäine, perimäine, pohjimaine, reünimäine, tagimaine, ülimäine;* — *ülimbäńe* (ainoast. Suist. itk.).

vaize, n. *-ne: voivaine* voimakas, varakas, *nägüväine.*

b) kka l. *ka* (n. *kku, ku*), *kko;* esim. *hirvakku* hirveä, *koljakku* kolea, *löühäkkü; vetkü; karhakko* karhea, *kauhakko* kauhea, *kouhakko* kuohkea, *ńurakko* nurpea, *raatakko* vilu, *rapakko* rapea, *rädmäkkö* lakastunut, *suimakko* kiusallinen, sumea, *topakko* roskainen, *töläkkö* likainen.

c) ie (ia), n. *ei (ie);* esim. *kiindei, valgei* y. m. m.

6) Hämärämpiä ja harvinaisempia päätteitä ovat:

ha, n. *s;* esim. *kielas* valheellinen, *vieras;*

la, n. *l: atkal* surullinen, *segal* sekava, *uskal* uskalias (?), *vedel;* — *lo*, *loize: vaimelo* l. *-loine* vaivan-, ikävän-alainen.

ma (n. *n*), *mo*, *ime* (n. *i*): vartalo *jüttümä* laatuinen, *lämmin*, *läülen* läyli, vaikea; *ixalmo* ihana; *avoi.*

nda, n. *ndu: vihandu.*

ppa, n. *ppu: ruskappu* (myös *ruspakku*) punakka.

ra (n. *r*), *raize* (n. *-ne*): *kuǧer* kiherä; *pikkaraine.*

Nominien synty liiton kautta.

Substantiivit.

49 §. Määräyssana on usein *ndu-* päätteinen teonnimi, jolla saattaa olla montakin määräystä; esim. *veändü-kohtu* vetokohta, *ruuhen-loaindu-virzi* kirstunteko-itku, *kuoman-kere-ühtündü-soarnu* satu kuoman kanssa yhtymisestä.

50 §. Määräyssanana on partikkeli tai muuten käyttämätön sana; esim. *küllü-hindu* täysi hinta, *poikki-ţura* toinen, vastainen puoli l. ranta, *meigä-velʹli* meikäläinen (vrt. ven. нашъ братъ); *vakki-dielo*, *-kiza*, *-mies* outo asia, leikki, mies; *vägi-pala*, *vägi-tukku* aika, iso pala, tukku; *pühä* on yhdistyksissä substantiivi ja taipumaton, esim. *pühä-heŋgi*, *-illu*, *-mies*, *-päivü*, *-vezi*; *aino-lapsi.*

Muist. Määräyssana on taipuvainen, joten muodon puolesta ei ole liittoa olemassa; esim. *lesken akan* l. *lesk'-akan*, *äjjü päivü*, *äjjän päivän* pääsijäispäivä.

51 §. Perussanana on muuten käyttämätön sana:

ńiekka, n. *-kku;* esim. *jalgu-ńiekku* jalkamies, *kaheks-ń.* kahdeksan-verskainen, *melʹlittü-ń.* mylläri, *veärü-ń.* syyllinen; liittyy joskus monikonkin vartaloon: *tiedoi-ń.* tietäjä, *velgoi-ń.* velkainen, velvollinen.

kunda, n. *-du: heimo-* l. *heimu-k. rodńu-k.* suku, *valdu-k.*

lendämä, n. *-m: tütär-lendäm* tytärpuoli.

kanza, n. *-zu: risti-k.* kristitty (kanssaihminen).

52 §. Liiton-osat ovat tuntuvammassa määrässä muuttuneet alkuperäisestä muodostaan tai merkityksestään; esim.

hevoššiekku ratsastaja (hevosniekka), *kalmužem* hautausmaa (Karj. *kalmizoma* l. *kalmizmoa)*; *kaz-aštie* = *käz-aštie*, *ńeiz-aigu* neitsyt-aika, *jumaldemu* l. *-dom* = *jumalan-emä*, *pühällü* = *pühä-Illu* ukkonen, jumalanvilja, *vieristu* l. *-tü* (veden risti:) loppijainen; — *el'-aigu* omaisuus, *perän-tie* perillinen, peru, *taivaz-alah* ylös ilmaan.

Adjektiivit.

53 §. Perussanana saattaa olla substantiivi; esim. *veärüsilmü* kierosilmä, -äinen, *virgu-peä* piirtopää, -päinen; substantiiviksi on muuttunut tämmöinen liitto *vilu-kieli* peiponen.

54 §. Perussanana saattaa joskus olla johtumaton adjektiivi, kun määräyssanana on substantiivi: *vezi-harmoa*, *umbi-sogei*.

55 §. Perussanana on tavallisesti *ine- (hine-, lline-)* päätteinen adjektiivi, jolloin määräyssana useimmiten on nominatiivissa; esim. *kolme-kezäine*, *paha-tabaine*, *taza-ladvańe*, *vähä-mieline*, *üks-silmäine*, *äjjü-vägine* suurivoimainen, *vähembi-varaine*; — *üks-üöhine*, *vähä-paginahine*, *joga-päivähine*, *sada-vuodehine*; — *kuuzi-peäline*, *täüs-kazvol'line*, *äjjü-lapsel'line*. Harvemmin määräyssana tällöin on genitiivissä; esim. *toizen-ilmańe*, *tämän-päiväńe*, *igävän-alaine*, *vien-keskine* vedensekainen.

Nominien deklinationi.

Sijat ja niiden päätteet.

56 §. Yks. nominatiivi on päätteetön; mon. nominatiivissa on päätteenä ainoastaan mon. merkki *te* typistyneessä muodossa *t*, *d*.

57 §. Yks. genitiivin pääte on *n*; — mon. gen. syntyy aina monikon vartalosta, samoin kuin Karjalan kielessä, ja seuraavalla tavalla: jos monikon vartalo on yksitavuinen, niin liittyy mon. genitiivissä tämän jälkeen *jen* (= den): *kujjen* kuiden, *najjen* naiden; jos mon. vartalo päättyy lyhyeen *i*:hin, niin on genitiivin päätteenä *en*, jonka *e* yhtyy

i:n kanssa diftongiksi *ie*: *hiilien*, harv. *hiiliin*, *polvuzien*; diftongin jäljessä on nykyään aina päätteenä pelkkä *n*: *jumaloin*, *levein*, *kergein*; tämä on kuitenkin vasta supistuksen kautta saatu jäännös päätteestä *en*, koska vartalon loppukonsonantti tämän *n*:n edellä ei pehmene; esim. *aigoin*, *jalgoin*, *liigoin*. Diftongin jäljessä *n* joskus jää kuulumattomaksi.

58 §. Instruktiivin pääte on *n*, joka joskus heikkenee *i*:n tapaiseksi tai kokonaan kuulumattomaksi; esim. *ulgo-ţuran* ulkopuolella, *kahtei* kahden, *kolmei*; *täüzin tarbehin*, *vähäzin* vähä kerrassaan, *üläh virroin*, *ajjoi* aikaisin, *pahoi*.

59 §. Essiivin päätteenä on ainoastaan suffiksin edessä *na*, *nä*; esim. *keskenäh*, *üksinäh*, *tukkunah* tykkönään, *aiganah*, samoin *tänä*; muuten yleisesti *nnu*, *nnü*; esim. *lehmännü*, *armahtajannu*, *harakkoinnu*, *käskyläizennü*, *valgevuonnu*, ja toisinto *nne*: *vedelijänne* (Salm.); yleisesti käytetään myös lyhennettyä päätettä *nn*, *n*, esim. *tulienn üönn*, *erähtän talven*, *ülähän* ylhäälla. Joskus päätten *n* yhtyy vartalon loppu-*s*:n kanssa; esim. *tervess on*, *tän huondes* tänä aamuna.

60 §. Yks. partitiivin pääte on: 1) *tu*, *tü* äänettömän konsonantin jäljessä; esim. *ühtü*, *koivustu*, *tostu* toista, *vuottu*; suffiksin edessä tulee *a*-kin näkyviin: *kullastań*; 2) *du*, *dü* pitkän vokaalin, diftongin ja äänellisen konsonantin jäljessä; esim. *suudu*, *üödü*, *abiedu*, *vereädü*, *muţoidu* (Haud. *muţţoi*); *lundu*; suffiksin edessä on tällöin päätteenä *da*: *ţiḑoidani* siskoani, *händäh* häntä, samoin kuin lyhyen yksitavuisen vartalon jäljessä: *midä*, *kedä*, *tädä*, *sidä*; 3) *a*, *ä* kaksi- tai useampitavuisten vartaloin lyhyen loppuvokaalin jäljessä; tällöin pääte ja tämä loppuvokaali kuitenkin yleisten sääntöjen mukaan yhtyvät pitkiksi vokaaleiksi ja diftongeiksi; esim. *akkaa*, *vellee*, *mahoo* (Tul.), tavall. *akkoa*, *vellie*, *mahuo*; *ţirppii*, *kuluu*, *küdüü*, harvoin *ţirppie*, *kuluo*, *küdüö*; näin syntyneen pitkän vokaalin tai diftongin jälkeen liitetään usein vielä toinen partiivin pääte *du*; esim. *pardaadu*, *bokkoadu*, *selgeädü*, *kažiidu*, *kiveedü*, *vaskiedu*; samoin suffiksin edessä *da*: *minuudańi*, *sinuudas*.

61 §. Mon. partitiivin pääte on: 1) *du, dü* yksitavuisilla sanoilla pitkän vokaalin tai diftongin jäljessä, kun eivät käytä monikonpäätettä *loi, löi;* esim. *luidu* (run.), *meidü, ńiidü;* 2) *i*:n pitennys tai harvemmin *i*:n kanssa diftongia muodostava *e* (alkujaan *a, ä*), kun kaksi- tai useampitavuisen sanan mon. vartalo päättyy lyhyeen *i*:hin; esim. *sobii, rublie, tiedäjii, miehii, kodizii, kazvanuizii* l. *-nuzie* kasvaneita; tämmöisiin muotoihin liittyy vielä usein lisäksi pääte *du* tai suffiksin edellä *da: miehiidü, naiziidu; armoiziidań, omiedah;* 3) kun kaksi- tai useampitavuisen sanan mon. vartalo päättyy lyhyeen diftongiin, niin partitiivi on nykyään tavallisesti päätteetön; esim. *peälöi* päitä, *levielöi, ńeroloi, soarnoi, padoi, harakkoi, jumaloi;* nämät muodot ovat kuitenkin epäilemättä syntyneet siten, että *ja-, jä-* päätteiset partitiivit ovat niiksi typistyneet, jonka vuoksi olisi ehkä ollut oikeampi kirjoittaa *peälöj, levielöj,* j. n. e., samoin kuin nominatiiveja *kadaj, pedäj, nevvoj;* tämmöistenkin mon. partitiivien jälkeen saattaa liittyä pääte *du: sanoidu, olendoidu, liikundoidu.*

Muist. Partitiivin *tu, tü* ja *du, dü* päätteistä vokaalit sangen usein katoovat; esim. *suud', emändääd', eroitest', magaittamist', kätkütt', naiziid', teid'* (pron.).

62 §. Translatiivin pääte on *kse* tai *ks;* esim. *üökse, azieks, valmehekse, tervehekse, vävüks, linnaks.*

63 §. Inessiivi ja elatiivi ovat sulautuneet yhdeksi sijaksi, jonka pääte suffiksin edessä on *ssa (sta): sinussas, uvvessah* (Salm. *uvvestah*) uudestaan; runossa joskus *ssu, ssü: karzinassu, metässü;* muuten *s* ja *z;* esim. *ties, peälöis, pajaz, selläz.*

64 §. Illatiivilla on pääte *h;* esim. *moah, maih, viölöih, leühkeih, taloih, taloloih, aigah, tukkuloih, ristiezih, taivahah* (M); suffiksin edessä kuuluu *h*:n jäljessä vokaalikin: *vägeheze* väkeensä, väkisin; — useampitavuiset, joiden viimeinen konsonantti on *h*, käyttävät taas melkein aina päätettä *ze,* lyhennettynä *z, s;* esim. *eräheze, taivahaze, rugeheze, kandeleheze; armahize, venehize, mättähiz, landehis.*

65 §. Kaikki ulkoiset paikallissijat, adessiivi, ablatiivi ja allatiivi, ovat sulautuneet yhdeksi, jota siis sopisi nimittää

externus sijaksi. Päätteenä on useimmiten *l*, joskus *le;* esim. *suol, puuloil, toatal, ţural* puolella, -lta, -lle, *voinal, ehtil, miehil, vezil, harakoil, liekkariloil; moale, pihale, puustile, meţile, viele* vedellä, -ltä, -lle, *huulile, vembelile;* runoissa joskus *llu* l. *lu: mäellü, suuďijoilu* tuomitsijoilla, -lta, -lle; suffiksin edessä tavallisimmin *lle*, joskus *le: muţoilleh, vävülleh, püstüilleh, kukkarolleh, ajjalleh, sioilleh, ďeäďälleh, armozelleń, omillez; muţoileh, pitkäleh;* harvoin *la, lä: tävvelläh, ühtelläh* kuitenkin.

66 §. Abessiivin pääte on *ta, tä;* esim. *moata, süömätä, küziimätä, loaďimata, izmenätä* petoksetta, *izmenäzitä;* 3 pers:n suffiksia käytetään hyvin usein, ja näennäisesti ilman tarpeetta, tämän sijan jäljessä, jolloin päätteenä on *tta, ttä;* esim. *moattah, hiemaittah* hihoitta, *ilottah en tulis, surmattah et kuole, humalattah, arrettah;* kaksi *tta-, ttä*-päätteistä muotoa: *ţepţäizittä* ja *haljakatta* on Seäm. runossa.

67 §. Komitatiivi on hyvin harvinainen, *ne-* tai *nne*-päätteinen: *kaikkineh, lapsineh, juurineh, perehinneh.*

68 §. Prolatiivi, joka myös on harvinainen ja enimmiten partikkeliksi muuttunut, on *ţţi-, ţi*-päätteinen; esim. *peitoţţi* salaa, *toaţi* takia, *peräţţi, rannoiţţi, üliţţi, siiriţţi* ohitse, *azemeţţi, erähiţţi, -iţi* kerran.

Muist. Prolatiivin päätteestä *ten (te, tteh)* ynnä *nne-, nna-, ne*-päätteisistä latiivimuodoista ks. Adverbejä, 2. Excessiiviä en tavannut.

69 §. Akkusatiivi on, niinkuin suomessa, yksikössä kahtalainen, nominatiivin ja genitiivin kaltainen; monikossa ainoastaan nominatiivin kaltainen, kosk'ei participi-järjestelmässä participin loogillista subjektia ollenkaan ilmoiteta.

Monikon merkit.

70 §. Mon. yleinen vartalo syntyy kahdella lailla: *i* taikka *loi, löi* päätteellä. Edellistä käyttävät yksin-omaisesti kaikki sanat, joiden vartalot aina päättyvät lyhyeen *a*:han, *ä*:hän, ynnä kaikki useampitavuiset typistyväiset (*e*-päätteiset ja ne, joiden viimeinen konsonantti on *h*, jotka vastaavat

suomen supistuvaisia); esim. *sanoi, padoi, harakkoi, omil, rublin, päivis; vähäzin, kümmenien, vembelile, lühüzin, kazvanuizii; armahize, mättähiz, parahilleh, perehinneh, tarbehin.*

71 §. Päätettä *loi, löi* käyttävät taas yksinomaisesti *o- (ö-), u-, üi-* ja *i*-päätteiset sanat ynnä kaksi- ja kolmitavuiset jotka päättyvät diftongiin *oi, öi,* joista *i* silloin tavallisesti katoo; esim. *verkkoloi, kauhakkoloi, kibuloin, brihaţţuloin* poikien, *annettulois, väviilöi, ńühtittülöi; puţţiloi* tynnyreitä, *liekkariloil;* vartaloista *taloi, svätöi* pyhä, *torgoovoi* kauppaan kuuluva, kauppias: *taloloih, svätölöin, torgoovoiloi.*

Muist. Poikkeuksia olen tavannut ainoastaan kaksi: *kardanoi* kartanoita (Itk.) ja *jütüii* l. *jütüiin* tavoin (joka ehkä onkin yks. instr.).

72 §. Kummalla päätteellä tahansa näkyy mon. vartalo muodostuvan niille sanoille, joiden vartalot päättyvät aukenevaiseen diftongiin ja pitkään vokaaliin, ynnä kaksitavuisille *e*-päätteisille sanoille; esim. *kujjen, luidu, maih, päin;* mutta *puuloi, luuloi, moaloil, peälöis, viiölöih; — levein, kergein* (gen.), *hardeis, leühkeih, oigeil, hiemaittah;* mutta *azieloi, levielöi, korgielois, astielois, pehmielöil; — kaikin, miehii, hiilii, täüzin, käzii, künzis, vezil, huulile;* mutta *vägilöi, kivilöi.*

Taivutusluokat.

73 §. Taivutuksen suhteen aunuksenkin nominivartalot luonnollisesti jakautuvat kolmeen luokkaan: 1) supistuneihin, 2) supistumattomiin ja typistymättömiin ynnä 3) typistyväisiin.

74 §. Samat sanat kuuluvat ylimalkaan samoihin luokkiin kuin suomessa, kuitenkin seuraavilla poikkeuksilla:

1) *ie*-päätteiset vartalot, jotka vastaavat suomen *ea-, ia*-päätteisiä, kuuluvat tietysti ensimmäiseen eikä toiseen luokkaan, koska ovat supistuneita.

2) *oi-, öi*-päätteiset, jotka vastaavat suomen *o-, ö*-päätteisiä, kuuluvat ensimmäiseen eikä toiseen luokkaan, koska päättyvät diftongilla. Kuitenkin saattaa yks. part., ainakin H:ssa, muodostua ilman *du*-päätettä, esim. *muţoidu* l. *muţţoi,* joka luultavasti on selitettävä niin, että päätteenä on ollut

a, samoin kuin mon. partitiiveillä, jotka syntyvät diftongilla päättyvistä mon. vartaloista; siis: *mutt̨oi-a: mutt̨oja: mut-toj: mutt̨oi.*

3) Superlatiivit näkyvät muodostavan yks. partitiivin ainoastaan typistymättömästä vartalosta, vaikka typistynyttä vartaloa käytetään nominatiivina; esim. *vaŕhimoa, pitkimeä,* nom. *vaŕhin, pitkin.* Ne horjuvat siis toisen ja kolmannen luokan välillä.

4) Yksityiset *e*-päätteiset, jotka suomessa typistyvät, muodostavat partitiivinsa täydellisestä vartalosta; esim. *veitt̨ie, vel'leksie,* mutta *eroitestu.*

Taivutuskaavoja.

I.

	Yks.	Mon.	
N.	*peä*	*peäd, -t*	
G.	*peän*	*päjjen*	*peälöin*
I.	*peän*	*päin*	*peälöin*
E.	*peännii* / *peän(n)*	*päinnii*	*peälöinnii*
P.	*peädii (-dä-ńi)*	*päidii*	*peälöi*
Tr.	*peäkse (-ks)*	*päikse*	*peälöiks(e)*
I. E.	*peäs, -z (-ssä-ńi)*	*päis, -z*	*peälöis, -z*
Ill.	*peäh (-hä-ńi)*	*päih*	*peälöih*
Ad. Abl. / All.	*peäl, -le (-lle-ńi)*	*päil*	*peälöil*
Abess.	*peätä, peättäh*	*päitä, -ttäh*	*peälöitä, -ttäh*

	Yks.	Mon.
N.	*oigei, -gie*	*oigied, -t*
G.	*oigien*	*oigein, oigieloin*
I.	*oigien*	*oigein, -loin*
E.	*oigiennu*	*oigeinnu, -loinnu*
P.	*oigiedu*	*oigeidu, -loi*
Tr.	*oigiekse*	*oigeikse, -loikse*
I. E.	*oigies, -z*	*oigeis, -z, -lois, -z*

Ill.	*oigieh*	*oigeih, -loih*
Ad. Abl. All.	*oigiel*	*oigeil, -loil*
Abess.	*oigieta, (-ttah)*	*oigeita -loita (-ttah) (-ttah)*

	Yks.	Mon.
N.	*taloi*	*taloid, -t*
G.	*taloin*	*taloloin*
P.	*taloidu (taloi)*	*taloloi*
I. E.	*talois*	*talolois*
Ill.	*taloih*	*taloloih*

Samoin kuin *peä*, taipuvat muutkin yksitavuiset; samoin kuin *oigei*, kaikki *ei*-, *ie*-päätteiset ynnä *ai*-, *oa*-päätteiset, niinkuin *piirai*, *piiroan* piirakka, *urai* hullu, *harmai*, *hiemai* hiha; samoin kuin *taloi*, kaikki *oi*-, *öi*-päätteiset.

II.

	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.
N.	*kando*	*kannod, -t*	*annettu*	*annetud, -t*
G.	*kannon*	*kandoloin*	*annetun*	*annettuloin*
P.	*kanduo*	*kandoloi*	*annettuu*	*annettuloi*
I. E.	*kannos*	*kandolois*	*annetus*	*annettulois*
Ill.	*kandoh*	*kandoloih*	*annettuh*	*annettuloih*

	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.
N.	*selgü*	*selläd, -t*	*harakku*	*harakad, -t*
G.	*sellän*	*selgien*	*harakan*	*harakkoin*
P.	*selgeä(dü)*	*selgii(dü) selgie(dü)*	*harakkoa(du)*	*harakkoi(du)*
I. E.	*selläs*	*sellis*	*harakas*	*harakois*
Ill.	*selgäh*	*selgih*	*harakkah*	*harakkoih*

	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.
N.	*vahnembi (-mbu)*	*vahnembad, -t*	*kodi*	*koid, -t*
G.	*vahnemban*	*vahnembien*	*koin*	*kodiloin*
P.	*vahnemboa*	*vahnembii*	*kodii(du)*	*kodiloi*
I. E.	*vahnembas*	*vahnembis*	*kois*	*kodilois*
Ill.	*vahnembah*	*vahnembih*	*kodih*	*kodiloih*

	Yks.	Mon.		Yks.	Mon.
N.	*argi*		*arred,-t*	*ravakin*	*ravakkimad, -t*
G.	*arren*	*argien*	*argiloin*	*ravakkiman*	*ravakkimien*
P.	*argie(du)*	*argii*	*argiloi*	*ravakkimoa*	*ravakkimii*
I. E.	*arres*	*arris*	*argilois*	*ravakkimas*	*ravakkimis*
Ill.	*argeh*	*argih*	*argiloih*	*ravakkimah*	*ravakkimih*

III.

	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.
N.	*vezi*	*vied, -t*	*kuldaine*	*kuldaized, -t*
G.	*vien*	*vezien (vezilöin)*	*kuldaizen*	*kuldaizien*
P.	*vettii*	*vezii(dii) (vezilöi)*	*kullastu*	*kuldaizii(du)*
I. E.	*vies*	*vezis (vezilöis)*	*kuldaizes*	*kuldaizis*
Ill.	*vedeh*	*vezih (vezilöih)*	*kuldaizeh*	*kuldaizih*

	Yks.	Yks.	Yks.	Yks.	Mon.
N.	*süväi(n)*	*kätküid, -t*	*bohatus*	*kazvannuh*	*kätküöd, -t*
G.	*südämen*	*kätküön*	*bohattuon*	*kazvannuon*	*kätküizien*
P.	*süvändü*	*kätküttü*	*bohatuttu*	*kazvannuttu*	*kätküizii*
I. E.	*südämes*	*kätküös*	*bohattuos*	*kazvannuos*	*kätküizis*
Ill.	*südämeh*	*kätküöh*	*bohattuoh*	*kazvannuoh*	*kätküizih*

Bohatus ja *kazvannuh* taipuvat monikossa niinkuin *kätküd.*

	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.
N.	*paize*	*paizied, -t*	*majeh*	*madehed, -t*
G.	*paizien*	*paizein (-zieloin)*	*madehen*	*madehien*
P.	*paizettu*	*paizeidu (-zieloi)*	*majehtu*	*madehii*
I. E.	*paizies*	*paizeis (-zielois)*	*madehes*	*madehis*
Ill.	*paizieh*	*paizeih (-zieloih)*	*madeheze, -z (-s, -h)*	*madehize, -z (-s, -h)*

	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.
N.	*mätäs*	*mättähäd*	*lahkis*	*ruis*
G.	*mättähän*	*mättähien*	*lahkehen*	*rugehen*
P.	*mätästü*	*mättähii*	*lahkistu*	*ruistu*
I. E.	*mättähäs*	*mättähis*	*lahkehes*	*rugehes*
Ill.	*mättähäze, -z (-s, -h)*	*mättähize, -z (-s, -h)*	*lahkeheze, -z (-s, -h)*	*rugeheze, -z (-s, -h)*

Komparationi.

75 §. Komparatiivin pääte on *mba*, *mbä*, nom. *mbi*, jonka edellä lyhyet vokaalit *a*, *ä* aina, myös useampitavuisissa sanoissa, muuttuvat *e*:ksi; esim. *keühembi*, *armahembi*, *tazavembi*, *pehmiembi*.

Muist. Seäm:ssä kuulin nominatiivit *nuorembu*, *vahnembu*.

76 §. Superlatiivin pääte on *ima*, n. *in*, jonka edeltä *a*, *ä*, *e* katoovat; esim. *vahńiman*, *ravakkimat*, *vägevimeä*, *eńin*, *suurimal*. Jos superlatiivin päätteen edellä tulee olemaan vokaali, niin tämän ja päätteen *i* eivät näy yhtyvän diftongiksi, vieläpä *j* tulee niiden väliin; esim. *pehmejin*, *karujin*.

Muist. Suistamon itkuissa olen tavannut semmoisia muotoja kuin *sańgeimbat*, *turbeimbat*, joissa superlatiivin päätteenä on *imba*.

77 §. Säännöttömiä ovat: *äjjü* paljo, *enämbi*, *eńin*; *hüvä*, *parembi* l. *hüvembi*, *paras* l. *hüvin*; *lühüd*, *lühembi*, *lühin*. — *Pitkü* sitä vastoin taipuu säännöllisesti: *pitkembi*, *pitkin*.

Muist. Substantiiveja ja partikkelivartaloita, joilla myös on komparationi, ovat esim. *hoivembi* huokeampi, helpompi, *ţupumba* nurkempana, -mmaksi, *lähembä.*

Laskusanat.

78 §. Yksinkertaiset laskusanat ovat:

	Kardinaalisia.	Ordinaalisia.
1.	*üksi, üks* (vart. *ühte*)	*enzimäine* (*einzim., eizim., eizm.*) *ezmäine* (vart. *-äize*)
2.	*kaksi, kaks* (v. *kahte*)	*toine* (v. *toize*)
3.	*kolme*	*kolmas, -aiz* (v. *-ande*)
4.	*ńelľi* (v. *ńelľä*)	*ńelľäs* (v. *-ände*)
5.	*viizi, viiz* (v. *viide*)	*vijjes, viďďes* (v. *-ende*)
6.	*kuuzi, kuuz* (v. *kuude*)	*kuvves* (v. *-ende*)
7.	*seiţţei -ee, -e* (v. *-eme*)	*seiţţemes* (v. *-ende*)
8.	*kaheksa*	*kaheksas* (v. *-ande*)
9.	*üheksä*	*üheksäs* (v. *-ände*)
10.	*kümmene, -mmen, -mmei, -mme, -me* (*v. -mmene*)	*kümmenes* (v. *-nende*)
100.	*sada* (gen. ja akk. *soan*)	ei ole
1000.	*tuhad* (v. *-ande;* g. ja akk. *-annen*)	ei ole

79 §. Yhdistetyt laskusanat muodostuvat seuraavalla tavalla:

11.	*üks-tostu, üks-tost-kümmen*	*ühtes-tostu*
12.	*kaks-tost(u)* (*-kümmen*)	*kahtes-tostu*
17.	*seiţ-tost(u)* (*-kümmen*), ill. *seiţţemeh-tostu*	*seiţţemes-tostu*
18.	*kaheks-tost(u)* (*-kümmen*)	*kaheksas-tostu*
20.	*kaks-kümmen*	
21.	*üks-kolmattu*	*kaksi-kümmen-enzimäine*
30.	*kolme-kümmen*	
60.	*kuus-kümmen*	
65.		*kuus-kümmen vijjes.*

Pronominit.

80 §. Personaalipronominit ovat *minä, sinä, häin* l. *häi;* monikossa *müö, tüö, hüö;* taivutus:

N.	*minä*	*sinä*	*häin, häi*	*müö*
G.	*minun*	*sinun*	*hänen*	*mejjän (meän)*
P.	*minuu, -dańi (minuo, -dańi)*	*sinuu, -das*	*händü, -däh*	*meidü*
I. E.	*minus, -ssańi*	*sinus, -ssas*	*hänes, -ssäh*	*meis*
Ill.	*minuh*	*sinuh*	*häneh*	*meih*
Ad. Abl. All.	*minul, -lleńi (minullań)*	*sinul, -le, -lles*	*hänel, -le, -lleh*	*meil, -le*

Tüö ja *hüö* taipuvat niinkuin *müö; hüö* saattaa kuitenkin saada suffiksin jälkeensä: *heileh.* Genitiivit *meän, teän, heän,* joita käytetään Nuožarvessa, ovat karjalaisia.

81 §. Possessiivisuffiksit ovat: yks. 1 p. *ńi, ń,* yks. 2 p. *s, z,* yks. ja mon. 3 p. *h,* joskus, *h*:lla alkavan tavuun jälkeen *ze: vägeheze;* mon. 1 p. suffiksia ei käytetä ollenkaan; mon. 2 p. suffiksina tapasin Suistamolla *tto: ottaad omatto kullad iţellettö.*

Suffiksien vahvikkeena ja korvauksena käytetään usein possessiivista adjektiivia *oma;* esim. *omań pahań; omaz vihat; omah ajettavan hevon* itsensä ajett. h.; *omiedah oaḑoi* omia asioitansa; *minä lähten omii kresťoanoloi kaţţomah; deńgad omad sain.*

Vasten nykyisen suomen kirjakielen tapaa käytetään 3 p. suff. yksin, vaikk' ei se viittaa lauseen subjektiin, vaan toisessa lauseessa äsken mainittuun henkilöön; esim *i maamah lasketti* ja hänen äitinsä lausui.

Muuten 3 p. suff. liittyy usein stereotyyppisenä adverbin tavoin käytettyihin sijoihin; esim. *pitkäleh, alalleh, kahtelleh* kahdella tapaa; *surmattah et kuole; ilottah en tulis; aiganah, tukkunah.*

82 §. *Iţe* pronominilla on kolme merkitystä: 1) demonstratiivinen, sama kuin lat: *ipse;* 2) refleksiivinen (mutta samalla myös demonstratiivinen), jonka merkityksen oblikvi-

sijat saavat niihin tavallisesti liittyvien suffiksien kautta; 3) indefiniittinen, jokseenkin sama kuin ruots. sanoilla *man, en;* esim. *tuuli ottav iţez läbi; päiveä pastav, iţţie kastav.* — Omituista on, että tämän sanan genitiiviä käytetään usein possessiivisessa merkityksessä; esim. *anna ńimehine koľţţaine iţţes* anna oma sinettisormuksesi; *seďaaťeľan iţţeh koďi* kunnan-lautamiehen oma talo, *iţţeh sovad möi.* Niinkuin näistäkin esimerkeistä näkyy, käytetään suffiksia, vaikka merkitys ei ole refleksiivinen; samoin esim. part. *iţţiedäh ižändeä.* Toiselta puolen suffiksi usein jää pois refleksiivisen *iţe* sanan jäljestä; esim. *laihan iţel* (= itselleni) *jätin.*

83 §. Demonstratiivipronominit ovat: *tämä, tai, toi* ja *se* ynnä niistä liiton kautta syntyneet *netän, netai, netoi* ja *neţe. Toi* ja *netoi* ovat vähän käytännössä, vaikka tunnettuja, ja vaikka tiedetään niiden merkityksenkin poikkeavan *tai* ja *netai* sanojen merkityksestä; esim. *netuos tajemba, lähembä netoas.* Taivutus:

	Yksikkö.				Monikko.				
N.	*tämä*	*tai*	*se*	*neţe*	*nämä, -d, -t*	*noad*	*ned, -t*	*neńed, -t*	
G.	*tämän*	*toan*	*sen*	*neţen*	*nämien*	*najjen* / *noaloin*	*ńijjen*	*neńien*	
P.	*tädä*	*toadu*	*sidä*	*neţidä*	*nämii*	*naidu* / *noaloi*	*ńiidü*	*neńii*	
I. E.	*täs*	*toas*	*siid*	*neţis*	*nämis*	*nais* / *noalois*	*ńiis*	*neńis*	
Ill.	*täh*	*toah*	*sih*	*neţih, -ţţih*	*nämih*	*naih* / *noaloih*	*ńiih*	*neńih*	
A.	*täl(le)*	*toal*	*sil(le)*	*neţil*	*nämil*	*nail* / *noaloil*	*ńiil*	*neńil*	

Salmissa olen tavannut *teän* = *tämän, näjjen* = *nämien;* Suistamolla *neţii* (täydellisestä *neţiid*) = *neţis.* — *Toa* sanan monikonmuodoista ovat ne tavallisempia, jotka syntyvät vartalosta *noaloi.*

Netän taipuu niinkuin *tämä; netoa* kuin *toa;* jälkimmäisen yks. ill. . saattaa kuitenkin olla sekä *netoah* että *nettoah.*

84 §. Kysyväisiä ja relatiivipronominia ovat *mi*, *ken*, *ku* ja *kudai (kudain, kudan)*. *Mi* käytetään harvoin attribuuttina, esim. *min hinnan;* tavallisesti se taipuu itsenäisesti yks. eri sijoissa, ja substantiivi yhtyy siihen ollen mon. part:ssa; esim. *midä sioi, mis kohtii;* mon. nom. löytyy: *mid.* *Ken* sanalla en tavannut monikkoa. *Ku* tavataan ainoastaan muutamissa oblikvisijoissa, partikkelina; esim. *kus* missä, mistä, *kuh* mihin, *kui* kuin, kun. *Kudai* merkitsee: kumpi, jompi, mikä, joka, ja taipuu yleisesti *kudama* vartalolla, esim. *kudamoa, kudamas, -mah;* kuitenkin löytyy myös supistuneitakin muotoja, niinkuin gen. *kudoan*, mon. nom. *kudoad.*

85 §. Indefiniittipronomineina käytetään:

1) Interrogatiivisia sinänsä, etenkin jos lauseessa on toinenkin semmoinen sana; esim. *kos kengi sanov; mingo vastah* jonkun verran; *ńi kuz midä* ei missään mitään; *vai on kadonuh midä teil; ken gu armahembah sanov; ei ole ťiinuo midä* (Suoj.).

2) Interrogatiivisia yhteydessä *tahto* sanan tai muiden, samaa toimittavain sanojen kanssa; esim. *mi tahto* mikä tahansa, jokin; *ken t.* kuka hyvänsä, joku; *kudai t.; — hoz mi* vaikka mikä, *kunne kaťot* (Suoj.).

3) *N'i mi* mikään, *ńi ken* kukaan, *ńi kus* missään, *ńi kudai* kumpikaan, tavallisesti kielteisen predikaatin kanssa, jolloin *ńi* sana joskus saattaa jäädä poiskin.

4) *joga* l. *jogo* (taipumaton); esim. *joga kezeä* joka kesä, *jogo vuottu* joka vuosi, *joga sias* kaikkialla; — *jogahine* jokainen.

5) *Aino* (taipumaton), *ainavo, -oine* ainoa; *eräs, erähän,* myös *erähtän* muu, muutama, eräs, mokoma; *iťe; jeďiinöi* (ven.) ainoakaan, yksikään; *kai, kaiken* kaikki, koko; *mollembad, -t,* l. *mollei* (Suoj. *mollen*), *mollembien,* l. *molleťid, -t, molleťťiloin* molempien; *mońi, monen* (Imp., Suoj.), *muu* (jonka asemesta usein *toine); samańe; se-že* l. *se-žö*, gen. *sen-že, sen-žö*, sama; *toine* toinen, muu, joku, myös resiprookkisena: *toine tostu, toine toizes* (ilman suff.); *üksi* sama.

86 §. Pronominaaleja muodostavat seuraavat sanat:

1) *moine, moizen* semmoinen; myös käytetään taivutus-

vartaloa *moima*, (jonka typistetystä muodosta epäilemättä on syntynyt Kal:n part. *mointa*), esim. *moimad, moimii; kaiken-moine, ühten-moine* l. *ühtemmoine;*

2) *loaduine, -uizen; kaiken-loaduine;*

3) *neńgoine, -oizen* l. *-oman* tällainen, sellainen;

4) *jütüs*, gen. *jüttüön, jüttümän*, l. *jüttünäńe, -äzen*: *ühten-j.* samallainen, *kaiken-j.* kaikenlainen; — *miittuine, -uizen* l. *-uman, miitus, mitus, -ttuon*, l. *miitüs* millainen, mimmoinen; *ńi m.* ei minkäänlainen.

Verbit.

Verbien johto.

87 §. Verbeistä johtuu:

1) Kaussatiivisia (ja intensiivisiä), joilla on päätteet:

a) ta; esim. *nosta-, peästä-;* liittyy tavallisemmin supistuvaisten typistettyyn vartaloon; esim. *pöllättä-* pelottaa (*pölgeä-* on kadonnut), *revittä-* repiä, *šuoŕitta-* pukea, *kirvotta-* pudottaa, *ollotta-* edentää, poistaa; — pääte *da* liittyy *ne*-päätteisten translatiivi-verbien typistettyyn vartaloon; esim. *jüvendä-* raskauttaa, *ojjenda-, paranda-.*

Huom. *Ruskonda-* punata, *vallonda-* valkaista.

b) tta; esim. yksitavuisista: *juotta-, naitta-, soatta-;* kaksitavuisista: *satatta-* loukata, satuttaa (vert. *satta-*), *vierettä-, opitta-* antaa koettaa, *pürrittä-* kehottaa, *lämbüttä-* taivuttaa, *azutta-* teettää, *ozutta-* osottaa; kolmitav. *alendutta-, elävüttä-, ihastutta-;* — intens. *viettä-* (aikaa; pahuuteen); *juohatta-* muistuttaa (*juohta-* on kadonnut), *nostatta-* herättää, *viettä-* venyttää (*vedä-*), *lasketta-* riisua valjaista, lausua.

Muihin monitavuisiin kuin *u*-päätteisiin liittyy:

c) u-tta; esim. *avavutta-, varavutta-* pelottaa, *pajatutta-* laulattaa, *lekahtutta-* l. *-hutta-, rädjähüttä-; rägizüttä-* rääyttää.

Huom. *Kuulevutta-* kuuluttaa, *nagravutta-, ruskoutta-.*

Muist. Kaksi kaussatiivipäätettä on esim. verbeillä *hirmulutta-* aivastuttaa, ja *roatutta-* (= *raadatutta-*) pitää työssä.

d) i-tta, joka liittyy ainoastaan supistuvaisiin; esim. *kiḏaitta-* kiristää (hampaita), *magaitta-*, *pöläittä-* pölyttää.

2) Refleksiivisiä (ja inkoatiivisia), päätteillä:

a) u, jonka edeltä *a*, *ä*, *e* katoovat; esim. kaksitavuisista: *kastu-*, *müöstü-* peräytyä, *suittu-* kokoutua, *tüöndü-* lähteä, ruveta, *kuulu-* kuulua, tuntua; kolmitavuisista: *puhaldu-* pöhöttyä, *opastu-* oppia, *azettu-* pysähtyä.

Huom. *Heŋgästü-*, *kiehastu-*, *pöllästü-*; *havaitt̮u-* herätä, *homehtu-*; *lainu-* tulla lainotuksi, *seändü-*.

Muist. *udu* pääte näyttää olevan tälle murteelle aivan vieras; sitä olen tavannut ainoastaan Suoj:llä; esim. *jaksaudu-* = Aun. *jaksavu-* riisuutua.

b) vu, edellisen toisinto, jota käytetään vokaalin jäljessä; liittyy tavallisesti supistuvaisiin; esim. *avavu-*, *kerävü-*, *ližävü-*, *litt̮avu-* tunkeutua; — inkoat. *toravu-* riitautua; *elävü-* l. *elavu-* elpyä, asettua asumaan.

Huom. *Riitt̮avu-* ratketa (*riitti-*), *rikkavu-* pilautua (*rikko-*).

c) itt̮e, *tt̮e*, *te*, *i*, ks. refl. muotoja.

3) Frekventatiivi- (deminutiivi-, kontinuatiivi-) verbejä, joilla usein myös on *konatiivinen* merkitys, johtuu päätteillä:

a) ele; esim. kaksitavuisista, tavall. *a*-päätteisistä: *andele-*, *jagele-*, *kattele-*, *tiedele-* tiedustaa, *tüöndele-*, *vedele-*, muista: *ett̮ele-*, *katt̮ele-*, *sanele-*, *kävele-* (*kävü-*), *ujele-* (*uju-*); supistuvaisista: *avaele* l. *avajele-*, *lainoele-*, *-nuole*, *ližäele-*, *-äjele-*, *katkeile-*, *pagiele-*; muista useampitav.: *unohtele-*, *vajehtele-*, *elostele-* leikkiä, *varrastele-*, *azettele-*, *vierettele-*;

e-päätteisistä ja joskus muistakin verbeistä, jotka eivät käytä *ele* päätettä sinänsä, saadaan frekventatiivisia *tta*-päätteisen välimuodon kautta; esim. *opittele-* koetella, haparoida, *panettele-* tavallisesti panna, *pezettele-*, *purettele-*, *tulettele-* yrittää tulla, *loaittele-*, *taluttele-* on tapana „talua“, viedä, nostaa.

b) ksendele; esim. yksitavuisista: *juoksendele-*, *käüksendele-*, *lüöksendele-*, *müöksendele-*, *soaksendele-*; kaksitav.: *laulaksendele-*, *otaksendele-*, *kuuleksendele-*, *näeksendele-*, *lopiksen-*

dele- lopetella, *riitiksendele-* purkaella; kolmitav.: *läpehtüksendele-*, *paimendeksendele-*.

Huom. Päätteet *nda* ja *ndele* tavataan ainoastaan kahden *kse*-päätteisen vartalon jäljessä: *oksenda-*, *juoksendele-*.

Muist. Frekventatiiviverbien konatiivinen, inkoatiivinen merkitys tulee näkyviin etenkin ind. imperfektissä, joka sen kautta usein saapi konditionaalin preteritiin vivahtavan merkityksen; esim. *otaksendelin* merkitsee tosin: otin usein, minun oli tapanani ottaa, mutta myös: yritin ottaa, oli aikomukseni ottaa, olin ottaa, olin ottamaisillani, olisin ottanut.

4) Momentaaniverbeja johtuu päätteillä:

a) ahta, joka synnyttää refleksiivisesti taipuvia intransitiiviverbejä; esim. *kaṭahta-*, *huškahta-* huiskahtaa, *tuhahta-*, *ṭäjjähtä-* paiskautua (vrt. Karj. *ṭäigeä-*.)

b) asta, joka myös synnyttää muutamia refleksiivisesti taipuvia intransitiiviverbejä niinkuin edellinen, jonka vanhempi muoto tämä näyttää olevankin; esim. *heṅgästä-* henkäistä, *hüpästä-* hypähtää, *rüömästä-* ryömäiseitä. (Vert. *heṅgästü-*, *kiehastu-*, *pöllästü-*.)

c) alda; esim. *murralda-*, *painalda-*, *soatalda-*, *viäldä-*; *hieralda-*, *sivalda-* sitaista, *puhalda-*; *temboalda-* (itk.); kaikki ovat transitiivisia.

d) oa, typist. *at*, joka vastaa murteesta puuttuvaa *aise* päätettä; esim. *halgoa-* halkaista, *katkoa-*, *riehkeä-*, *küṅgeä-*, *puhkoa-*.

5) Erityisillä inkoatiivipäätteillä johtuneita verbejä, niinkuin vepsässä, en ole tavannut muita kuin: *voṅgiendu-* alkaa vonkua (= pohjois-vepsän *vongegande-*); *voiskande-*, *kuivaskande-* kuulin Priäžästä Seäm:een muuttaneelta diekalta, mutta Aunuksen kielelle semmoiset ovat tietääkseni vieraita.

88 §. Nomineista johtuu:

1) Instruktiivi-, faktiivi-, operatiivi- ja esiiviverbejä, päätteillä:

a) ta; esim. instr. *α) varusta-*; — *ladvusta-* latvoa; *β) vestä-* veistää; — fakt. *α) puhtasta-* puhdistaa, *tervehtä-* parantaa, tervehtiä; *β) müöstä-* peräyttää (*müös* alkujaan mer-

kitsee takaisin ja on transl. vartalosta *müö), valjasta-;* — operat. *β) illasta-, kiirehtä-;* — ess. *α) kielasta-* valhetella, *ńejjistä-* olla neitona, neitisenä.

da; esim. instr. *β) kasarda-* kastaroida, vesurilla karsia; — fakt. *β) kumarda-, ťukelda-* (taipuvat refleksiivisesti); — operat. *α) eändä-, vuoda-;* — ess. *α) moaśerda-;* — omituinen merkitykseltään on *ümmärdä-* kiertää, käydä ympäri.

a, typist. *t;* esim. instr. *α) paikkoa-, muokkoa-* kiduttaa; *β) silmeä-;* — fakt. *α) tukkuo-; β) tazoa-;* — operat. *α) logoa-; β) kizoa-, toroa-;* — ess. *α) kaimoa-* seurata; *β) vihoa-.*

ti: valehti- valehdella, pettää.

b) i ja *o;* esim. instr. *α) kukki-* koristaa, *risti-; lahjo-;* — *küńi-; β) kündi-, ńuokki-* noukkia, *sugi-; sieglo-;* — fakt. *β) aigo-* (itk.) aikaan saada; — operat *β) kodvi-* oḑottaa.

Huom. Verbiperäisiä, kontinuatiivisia ovat esim. *haukki-, lükki-, ńühti-, ńäükki-, potki-, süḑi-.*

c) itte; esim. instr. *α) kullitte-; β) astivoitte-* äestää; — fakt. *β) abeitte-* pahoittaa; — operat. *α) koaritte-* haista pahalle; *β) ťotaitte-* laskea lukua; — ess. *α) rammitte-* ontua *kazakoitte-* palvella renkinä; *β) goŕuitte-* kärsiä kurjuutta, *žeälöitte-* sääliä.

d) tta ja *itta;* esim. instr. *α) kirjutta-, mujutta-* värjätä; *sovitta-* vaatehtia; *β) oṅgitta-* onkia, *toimitta-* ymmärtää; — fakt. *α) muutta-; veärittä-* syyttää; *β) allotta-* alottaa; *kiińittä-, eroitta-, sevoitta-;* — operat. *α) ruskotta-, vallotta-* loistaa valkealta; *himoitta-* (allatiivin kanssa; suom. kirjakielessä sana on fakt. *β)* ja vaatii persoonan objektiksi); *β) huolitta-* pitää huolta, harrastaa, *pühittä-* paastota.

e) sta ja *ista;* esim. instr. *α) vüöstä-* vyöttää, *verestä-* verryttää; *β) kobrista-, tuulista-* tuulettaa; — fakt. *α) koukusta-* taivuttaa koukkuun, *tüüńistä-; β) löṅgistä-* (refl.) heittäytyä retkalleen, *hujjusta-* (refl.) hävetä (vartalosanana on käyttämätön *huigu* häpeä, josta myös *hujjutoi* hävytön); — operat. *α) halvasta-* kukkia.

2) Translatiiviverbejä syntyy päätteillä:

a) ne; esim. *α) vanhane-* l. *vahnane-, parene-, tülťtene-,*

suurene-, murene-, kezene-; kibene-; β) halgene-, katkene-, laŋgene-, pagene-, uppone-.

b) ie, typ. *et, it,* ja *uo,* typ. *ot;* esim. *α) levie-, -itä; muiguo-, mujjota* hapata, *valguo-, -llota; β) lihuo-, -hota, katkie-, -keta, laŋgie-, pagie-, = katkene-, laŋgene-, pagene-.*

c) Refleksiivipäätteillä *u, vu;* esim. *α) bohattu-* rikastua, *täüdü-; kibevü-, veŋavu-* venäläistyä, *vieravu-;* — *β) jalgavu-* l. *jalgevu-* herätä, *juurevu-* juurtua, *hoppuvu-, torevu-* joutua riitaan, tappeluun, *tuskevu-* tuskastua.

Huom. *Hivelzü-* niukahtaa, *süveldü-* loukkautua, pahoittua (*sübiesti* vihaisesti), *takeldu-* takertua, tarttua.

89 §. Onomatopoetisia verbejä syntyy interjektioneista ja luonnon-äänten mukaelmista päätteillä:

ka, kka; esim. *ţuhka-, kalkka-.*

ize; esim. *jürize-, kurize-, šorize-, särize-, ţuhize-, vilize-; aja* pääte on harvinainen: *puḑaja-* (Kid.).

tta; esim. *hahitta-, hoihotta-, hühüttä-, hürhüttä-, jurjetta-, lepettä-, nunutta-, puihkutta-, rapetta-, rapsutta-, šupetta-, taputta-, ţipettä-, ţiüţettä-.*

Verbien konjugationi.

Yksinkertaisen konjugationin yleiset säännöt.

Aktiivi:

90 §. Ind. preesens on näennäisesti päätteetön, niinkuin suomessa.

91 §. Ind. imperfektin merkki on *i* ja kuuluu aina; esim. *andoi, kadoi;* huomattava on pitkäin konsonanttien pehmeneminen lyhyiksi tämän *i*:n vaikutuksesta; esim. *heitüi, puutui, soatoi, seizatui, azetui; havaiţui; tapoi.*

92 §. Konj. preesensin pääte on: 1) konsonantin jäljessä *ne,* jonka *n* yhtyy edellisen *l*:n, *r*:n, *s*:n kanssa pitkäksi *l, r, s* äänteeksi, ja *t*:n kanssa pitkäksi *n*:ksi; 2) lyhyen vokaalin jäljessä *ne* taikka, etenkin kolmitavuisilla sanoilla, korollisen tavuun jäljessä *nne;* 3) yksitavuisilla sanoilla, pitkän diftongin (ja pitkän vokaalin) jäljessä, *nne;*

esim. *mennen, tullen, purren, pessen, moannen, hävinnen; punonen, voappunov, veättänöv, hairahtannemmos, kumardannettos; voinnen, lienned, süönnöv.*

93 §. Konj. imperfektin *izi* päätteen ensimmäinen *i* säilyy säännöllisesti ainoastaan *e*-päätteisten vartaloin jäljessä, koska tämä *e* katoo; esim. *tulizin, haravoiţizin;* mutta *jeäzin, süözit, sordazin, rubiezimmo, kaţţozittokseh.* Toinen *i* taas katoo yks. 3 persoonassa, jolloin *z*:n asemesta tavallisesti kuuluu *s;* esim. *soaz* saisi, *süös* söisi, *azus* tekisi, *andaz, ottas, tulis, lükkeäs.*

94 §. II participin ja *izi* päätteen yhdistyksestä syntyy Vepsän ja Aunuksen kielelle omituinen konj. pluskvamperfekti eli konditionaalin preteriti, jonka merkkinä on *nuzi (nnuzi);* esim. *jättänüzin, tuonnuzit, mennüz, tullus, peässüs, mennüzimmö, -ittö* olisin jättänyt, olisit tuonut, olisi mennyt j. n. e.

95 §. Imper. preesensin yks. 2 persoonan päätteenä on ollut aspirationi, koska vartalon viimeinen kova konsonantti siinä pehmenee; esim. *tijjä* l. *tiddä* tiedä. Muissa persoonissa käytettävä imperatiivin vartalo syntyy seuraavilla päätteillä: 1) *ka, kä* typistyneen vartalon jäljessä, jonka lopussa on äänetön konsonantti *h, s, t; t* tällöin yhtyy seuraavan *k*:n kanssa pitkäksi *k*:ksi; esim. *nähkäh, peskeä; (haravoit:) haravoikkah, (kaimat:) kaimakkah;* 2) *ga, gä,* kun vartalon lopussa on diftongi (pitkä vokaali) tai äänellinen konsonantti *l, n, r,* jolloin *n* muuttuu *ń*:ksi; esim. *süögäh, viegää, viegeä, tulgah, viergäh, paŋgammo;* poikkeuksena, jossa *k* äänne luultavasti on oikeammiten käsitettävä pitkäksi, on muistoonpanoissani *katelkoa;* 3) *kka, kkä,* kun vartalo päättyy lyhyeen vokaaliin; esim. *kiškokkah, huogavukkah, izvolikkaa* tehkää hyvin, *pöllästükkää, azukkoa;* tämän päätteen asemesta käytetään kuitenkin usein mon. 2 pers:ssa imperatiivin päätteenä: 4) *a, ä,* jotka vokaalit sitten saattavat supistua edellisten vokaalien kanssa; esim. *küzüättö* (Tul.), *kaţţootto* (Tul.), *älgeä sanuod, istuottokseh; eţţiättö, krieppiättö* sitokaa (Vielj.); *nostaad* l. *nostoad, ottaad* l. *ottoad, lendeät, kumardaattokseh; käskeättö* (Tul.), *käskied;* — joskus käytetään sekä *a, ä* että

sen jäljessä vielä *kka, kkä* pääte; esim. *puuttuokkah* saapukoon, *prostiekkoa* antakaa anteeksi, *loadiekkoa, käskiekkeä, laskiekkoa.*

96 §. Optatiivisia muotoja en tavannut ollenkaan.

97 §. I ja II infinitiivin päätteet ovat: 1) *ta, tä — te* äänettömän, *h, s, t* konsonantin jäljessä; sijapäätteet pehmentävät sitten vartalon ja päätteen *t*:stä syntyneen pitkän *t* äänteen; esim. *nähtä, nähte, pajista, -tes, (torat-ta:) torata, -tes;* 2) *da, dä — de,* kun vartalon lopussa on diftongi (pitkä vok.) tai äänellinen konsonantti *l, n, r,* joiden jäljessä *d* sijapäätteiden vaikutuksesta pehmenee; esim. *juvva, juvves, viijä* l. *viđđä, (soa-da: soa'a:) soaha* l. *soa, soahes, jeähä* l. *jeä, jeähes; tulla, kävellä, turmella, panna, purra, suurendelles, mennes, purres; l*:n ja joskus *r*:n jäljessä saattaa kuitenkin, etenkin Seäm:ssä, olla: 3) päätteet *tta, ttä — tte,* joissa *tt* tietysti pehmenee lyheten; esim. *kuolta, kuulta, nuolta, ajelta, ujelta, käveltä, panetelta; käveltes; viertä;* 4) *a, ä — e (je),* kun vartalo päättyy lyhyeen vokaaliin, joka muuttuu ja yhtyy päätteen vokaalin kanssa yleisten sääntöjen mukaan; esim. *andoa, -daes (-dajes), süötteä, lähtie, -ies, hüppie, -ies; uskua* (Tul.): *uskuo, sanoo* (Tul.): *sanuo; hüldua* (Tul.): *hülduo, küzüä* (Tul.): *küzüö.*

Muist. *Magoa-* verbin I inf. on sekä *moata* että *moate.*

98 §. III infinitiivillä, jota käytetään useammissa sijoissa, on pääte *ma, mä*; IV:ttä ei käytetä verbinä.

99 §. I participin pääte on *va, vä.*

100 §. II participin pääte on supist. *nuo,* typist. *nuh,* jonka *n* yhtyy edellisen *l*:n, *r*:n, *s*:n ja *t*:n kanssa pitkäksi *l, r, s, n* äänteeksi, taikka supist. *nnuo,* typist. *nnuh,* samojen sääntöjen mukaan kuin konj. preesensissä on joko *ne* tai *nne;* esim. *mennüh, tulluh, purruh, pessüh, moannuh, hävinnüh; virunuh, tappanuh, tahtonuh* l. *-nnuh, tupehtunnuh; soannuh, voinnuh, süönnüh;* — gen. *mennüön, tulluon* j. n. e.

Passiivi l. persoonaton aktiivi, jota yleisesti käytetään akt. mon. 3 p. merkityksessä:

101 §. Passiivin pääte on diftongin (pitkän vokaalin) ja konsonantin jäljessä *ta, tä* ja *da, dä,* vieläpä *tta, ttä* aivan

I inf:n mukaan; esim. konj. imp. *nähtäs, pajistas, torattas, juodas, viedäs, soadas, jeädäs, tuldas, pandas, purdas; kuolt-(t)as, kunnelt(t)as.* — Lyhyen vokaalin jäljessä on taas yleisenä päätteenä *tta, ttä*, jonka edellä *a, ä* muuttuvat *e*:ksi; esim. *annettas, süötettäs, hüpittäs, uskottas, küzüttäs;* e-päätteisille vartaloille muodostuvat kuitenkin ind. prees:ssä ja impf:ssä käytettävät passiivin vartalot samoin kuin I inf:n, päätteellä *a, ä;* esim. ind. prees. *lähtiäh* (Tul.) l. *lähtieh, itkieh, koskieh, käskieh, laskieh, ei laskie*, ja ind. impf. *koskeih, käskeih, lähteih;* muut passiivin muodot ja usein yllämainitutkin syntyvät taas *ietta*-päätteisistä passiivin vartaloista, joissa on siis kaksi passiivinmerkkiä; esim. *lähtietäh, laskietah, käskietäh, itkietäh, lähtiettih, laskiettih, itkiettih, iškietänneh, käskietänneh, lähtietänneh, laskiettaheze* laskettakoon, *polgiettavaks.* — Poikkeuksena kuulin kerran *lähties* = *lähtiettäs* lähdettäisiin.

102 §. Ind. preesensissä pehmenee passiivin *t, d;* esim. *toratah, juvvah, vijjäh* l. *vidďäh, soahah* l. *soah, tullah, pannah, purrah, kuoltah.*

103 §. Ind. imperfektin *i* päätteen edeltä katoo aina *a, ä;* esim. *soadih, kuolt(t)ih, itkiettih.*

104 §. Konj. preesensin pääte on tavallisesti korottoman vokaalin jäljessä *ne* ja korollisen jäljessä *nne*, joka tavallisesti vaikuttaa edellä olevan pitkän *t* äänteen lyhentymisen; esim. *süödäneh, juodaneh, haravoittaneh, vaivutettaneh, tuttaneh, tuldaneh, pestäneh, laittaneh* mutta *loaitanneh* laadittaneen, *duumaitanneh, käskietänneh, kanneltanneh, kerätänneh.* — Poikkeuksia: *läžittäneh, oldanneh.*

105 §. Konj. imperfektin päätteestä ei ole muuta jäljellä kuin *s, (z)* koska tässä muodossa ei käytetä persoonapäätettä; esim. *süödäs, oldas* l. *süödäz, oldaz;* refleksiivipäätteen edellä tulee loppu-*i*-kin näkyviin: *kaṭottazi-heze.*

106 §. Konj. pluskvamperfekti ei synny, niinkuin olisi syytä luulla, passiivin II participista, vaan siten että pääte *nus (-z), nnus (-z)* liittyy passiivin vartaloon; esim. *voidanus* olisi voitu, *lüödänüs, tüöttänüz, tuldanus, mendänüs, ajetannus*; — refl. *kaṭotannuzih.*

107 §. Imperatiivin preesens saadaan passiivin vartalosta päätteillä *heze* l. *haze, häze*, lyhennettyinä *hes, has, häs;* esim. *süödäheze* syötäköön, *haravoittahaze, lähtiettähäze, müödähäs, oldahes.* Nämät muodot näkyvät olevan selitettävät seuraavalla tavalla: passiivin vartaloon on liitetty imperatiivin merkki *ga, gä*, jonka *g* ei kuitenkaan ole saattanut pysyä edempänä sanassa, lyhyen vokaalin jäljessä, vaan sen kadotessa on tullut *h* vokaaleja erottamaan (vrt. *soaha, ottahuu);* koska imperatiivin vartalon viimeinen tavuu siis alkaa *h*:lla, niin erotukseksi tästä persoonapäätteenä ei käytetä yleistä *h*:ta, vaan *ze* tavuuta (vrt. *veneheze* ja *vägeheze*), jonka *e* taas saattaa tehdä edellisen *a*:n, *ä*:n itsensä kaltaiseksi (vrt. *valmis: valmehen, kasta-: kastele-, kupina: kubinehe, heikko: heikkene-, sito-: site(k)e,* n. *side).*

108 §. Infinitiivejä ei ole.

109 §. I participin pääte on *va, vä,* n. *v;* esim. *tuodav, süödävännü, ehätettäväks, varattavoa* peljättävää.

110 §. II participi syntyy passiivin vartalosta *u, ü* päätteellä, jonka edeltä *a, ä* katoovat; niille verbeille, joiden vartalot päättyvät aina lyhyeen vokaaliin, syntyy kuitenkin lyhennettynä temporaalilauseena partitiivissa käytettävä participi siten, että verbin vartaloon liitetään pääte *hu*, samoin kuin Karjalan kielessä; esim. *süödü, süödüü, haravoittu, -ttuu, tuldu, -duu; kiškottu,* mutta *kiškohuu* kiskottua (-ni, -si, -nsa j. n. e.) *nostettu*, mutta *nostahuu, ižkiettü*, mutta *iškehüü.*

111 §. **Persoonapäätteet** ovat sekä indikatiivissa että konjunktiivissa samat yks. ja mon. 1 ja 2 persoonassa, nim.

	Yks.	Mon.
1 p.	*n*	*mmo mmö*
2 p.	*t, d*	*tto ttö.*

Yks. 3 p. on imperfekteissä ja konj. pluskvamperfektissä päätteetön; ind. preesensissä on *i*-päätteisen diftongin jäljessä *bi*, muuten yksitavuisilla sanoilla joko *bi* tai *v*, joka tavallisesti kuuluu niinkuin *u, ü* tai *o, ö;* esim. *uibi, voibi; süöv* l. *süöbi, tuov* l. *tuobi, soav, jääbi;* sekä ind. preesensissä

muuten että konj. preesensissä on päätteenä *v*, jonka edellä *e* muuttuu *o*:ksi, *ö*:ksi; esim. *kävüv, sanov, läživ, azuttav, kirbuov; žeälöitţöv, itköv, nägöv, tulov, šorizov; süönnöv, voappunov;* joskus liittyy tämän päätteen jälkeen vielä *bi, b;* esim. *sanovbi, tüöndävb, itkövb; mennövbi.*

112 §. Imperatiivissa on yks. 2 p. päätteetön, 3 persoonan päätteenä on *h;* mon. 1 syntyy päätteellä *mmo, mmö,* mutta on hyvin harvinainen; esim. *laulakkammo, läkkämmö* l. *läkkäämmö, paṅgammo;* — mon. 2 p:n pääte on *ka, kä, ga, gä* ja *kka, kkä* päätteiden jäljessä ainoastaan *a, ä,* jotka supistuvat edellisten *a*:n, *ä*:n kanssa; mutta kun imp:n merkkinä käytetään *a, ä,* niin on taas persoonapäätteenä *tto, ttö* taikka *t, d;* esim. *nähkeä, kaimakkoa, müögeä, viegää* (Tul.), *tulgoa, paṅgoa, izvolikkaa* (Suist.), *pöllästiikkää, azukkoa, prostiekkoa, loaďiekkoa, lendäkkeä, nostakkoa, laskiekkoa, käskiekkeä;* mutta *küzüättö* (Tul.) *etţiättö* (Vielj.), *kattootto* (Tul.), *älgeä sanuod, lendeät, nostaad, -toad, käskied;* — joskus käytetään molemmat päätteet perätysten: *paṅgoatto,* refl. *kattokkoattokseh.*

113 §. Mon. 3 persoonaa ei ole ollenkaan, vaan sen asemesta käytetään passiivia.

114 §. Passiivissa on ind. prees:n ja impf:n ynnä konj. prees:n persoona päätteenä *h;* konj. impf:ssä ja pluskvpf:ssä ei käytetä persoonapäätettä, ja imperatiivissa on, niinkuin ylempänä mainittiin, persoonapäätteenä *ze, s.*

Taivutusluokat.

115 §. Verbivartalot jakautuvat niinkuin nominitkin: 1) supistuneihin, 2) supistumattomiin ja typistymättömiin, ynnä 3) typistyväisiin.

116 §. Horjuvaisia ovat:

1) Ensimmäisen ja toisen luokan välillä: *kävü-* ja *käü-;* esim. ind. prees. *kävüv, ei kävü,* impf. *kävüi* ja *käi,* I inf. *küvüö,* tavall. *kävvä,* II inf. *kävves,* III inf. *kävümäh,* II part. *kävünüh* ja *käünnüh;* — samoin vaihtelee *uju-* (Seäm.) ja *ui-* (Suoj. Haud.).

2) Ensimmäisen ja kolmannen luokan välillä: ne verbit, joilla on pääte *itte* vokaalin jäljessä; näillä on nim. paitsi typistyneitä *it*-päätteisiä vartaloita myös lyhemmät, *i*-päätteiseen diftongiin päättyvät vartalot, joista syntyy I ja II inf. ynnä pass. ind. prees., mutta harvoin muut muodot; konj. prees:n ja akt. II part:n saattaa selittää joko typistyneestä *it*-päätteisestä tahi lyhemmästä *i*-päätteisestä vartalosta syntyneeksi; esim. joko *haravoit-ne: haravoinne*, tahi *haravoi-nne.*

3) Toisen ja kolmannen luokan välillä: useat kaksitavuiset *ta-*, *tä*-päätteiset verbit, joiden ensimmäinen tavuu on pitkä: *keändä-*, *kieldä-*, *kierdä-*, *koada-*, *löüdä-*, *püüdä-*, *roada-*, *tiedä-*, *tüöndä-;* näillä on typistyneet vartalot *keät*, *kielt*, *kiert*, *koat*, *löüt*, *püüt*, *roat*, *tiet*, *tüöt*, joista I inf. usein ynnä pass. vartalot tavallisesti syntyvät; esim. *keändeä* l. *keätä*, *kieldeä* l. *-ltä*, *püüdeä* l. *püütä; keätäh*, *kieltäh*, *püütäh*, *keättih*, *kielttih*, *püüttih* j. n. e. Samoin *tunde-* vartalolla myös on typist. muoto *tut*, josta saadaan inf. *tuta* ja pass. *tutah*, *tuttih*, *tuttaneh*, *tuttas*, *tuttahaze*, *tuttav; lähte-* verbillä on imperatiivimuodot *läkkä*, *-äs*, *läkkämmö* l. *-äämmö*, *läkkeä.* — Verbit, joiden pääte on *itte* konsonantin jäljessä, eivät näy välttämättömästi typistyvän; esim. *vallitennuh* valinnut, mutta *vallita*, *vallittu.*

Muist. Joskus muutenkin saattaa vartalon loppuvokaali satunnaisen keskiheiton kautta kadota; esim. *valjasttah*, *sannen*, *santah.*

Taivutuskaavoja.

I.

Aktiivi.

Ind. Prees.	Yks.	*soan*	*süön*	*voin*
		soad, -t	*süöd, -t*	*void, -t*
		soav, -bi	*süöv, -bi*	*voibi*
	Mon.	*soammo*	*süömmö*	*voimmo*
		soatto	*süöttö*	*voitto*

Ind. Impf. Yks.	*sain*	*söin*	*voin*
	said, -t	*söid, -t*	*void, -t*
	sai	*söi*	*voi*
Mon.	*saimmo*	*söimmö*	*voimmo*
	saitto	*söittö*	*voitto*
Konj. Prees. Yks.	*soannen*	*süönnen*	*voinnen*
	soanned, -t	*süönned, -t*	*voinned, -t*
	soannov (-vbi)	*süönnöv (-vbi)*	*voinnov (-vbi)*
Mon.	*soannemmo*	*süönnemmö*	*voinnemmo*
	soannetto	*süönnettö*	*voinnetto*
Impf. Yks.	*soazin*	*süözin*	*voizin*
	soazid, -t	*süözid, -t*	*voizid, -t*
	soas, -z	*süös, -z*	*vois, -z*
Mon.	*soazimmo*	*süözimmö*	*voizimmo*
	soazitto	*süözittö*	*voizitto*
Pluskv. Yks.	*soannuzin*	*süönnüzin*	*voinnuzin*
	soannuzid, -t	*süönnüzid, -t*	*voinnuzid, -t*
	soannus, -z	*süönnüs, -z*	*voinnus, -z*
Mon.	*soannuzimmo*	*süönnüzimmö*	*voinnuzimmo*
	soannuzitto	*süönnüzittö*	*voinnuzitto*
Imp. Prees. Yks.	*soa*	*süö*	*voi*
	soagah	*süögäh*	*voigah*
Mon.	*(soagammo)*	*(süögämmö)*	*(voigammo)*
	soagoa	*süögeä*	*voigoa*
Inf. I, transl.	*soaha, soah, soa*	*süvvä,*	*vojja*
II, iness.	*soahes*	*süvves*	*vojjes*
III, illat.	*soamah*	*süömäh*	*voimah*
Partic. I instr.	*soavan*	*süövän*	*voivan*
II	*soannuh*	*süönnüh*	*voinnuh*

Passiivi.

Ind. Prees.	*soahah, soah*	*süvväh*	*vojjah*
Impf.	*soadih*	*süödih*	*voidih*
Konj. Prees.	*soadaneh*	*süödäneh*	*voidaneh*
Impf.	*soadas, -z*	*süödäs, -z*	*voidas, -z*
Pluskv.	*soadanus, -z*	*süödänüs, -z*	*voidanus, -z*

Imper. Prees.	*soadahez(e), -haz(e)*	*süödähez(e) -häz(e)*	*voidahez(e), -haz(e)*
Partic. I	*soadav*, g. *-van*	*süödäv*, g. *-vän*	*voidav, -van*
II	*soadu*	*süödü*	*voidu*

II.

Aktiivi.

Ind. Prees. Yks.	*kaṭon*	*huogavun*	*hüpin*
	kaṭod, -t	*huogavud, -t*	*hüpid, -t*
	kaṭṭov (-vbi)	*huogavuv (-vbi)*	*hüppiv (-vbi)*
Mon.	*kaṭommo*	*huogavummo*	*hüpimmö*
	kaṭotto	*huogavutto*	*hüpittö*
Impf. Yks.	*kaṭoin*	*huogavuin*	*hüpin*
	kaṭoid, -t	*huogavuid, -t*	*hüpid, -t*
	kaṭoi	*huogavui*	*hüppi*
Mon.	*kaṭoimmo*	*huogavuimmo*	*hüpimmö*
	kaṭoitto	*huogavuitto*	*hüpittö*
Konj. Prees. Yks.	*kaṭṭonen*	*huogavunnen*	*hüppinen*
	kaṭṭoned, -t	*huogavunned, -t*	*hüppined, -t*
	kaṭṭonov (-vbi)	*huogavunnov (-vbi)*	*hüppinöv (-vbi)*
Mon.	*kaṭṭonemmo*	*huogavunnemmo*	*hüppinemmö*
	kaṭṭonetto	*huogavunnetto*	*hüppinettö*
Impf. Yks.	*kaṭṭozin*	*huogavuzin*	*hüppizin*
	kaṭṭozid, -t	*huogavuzid, -t*	*hüppizid, -t*
	kaṭṭos, -z	*huogavus, -z*	*hüppis, -z*
Mon.	*kaṭṭozimmo*	*huogavuzimmo*	*hüppizimmö*
	kaṭṭozitto	*huogavuzitto*	*hüppizittö*
Pluskv. Yks.	*kaṭṭonuzin*	*huogavunnuzin*	*hüppinüzin*
	kaṭṭonuzid, -t	*huogavunnuzid, -t*	*hüppinüzid, -t*
	kaṭṭonus, -z	*huogavunnus, -z*	*hüppinüs, -z*
Mon.	*kaṭṭonuzimmo*	*huogavunnuzimmo*	*hüppinüzimmö*
	kaṭṭonuzitto	*huogavunnuzitto*	*hüppinüzittö*

Imp. Prees. Yks.	*kaţo*	*huogavu*	*hüpi*
	kaţţokkah	*huogavukkah*	*hüppikkäh*
Mon.	*(kaţţokkammo)*	*(huogavukkam-mo)*	*(hüppikkäm-mö)*
	kaţţokkoa l.	*huogavukkoa*	*hüppikkeä* l.
	kaţţuotto, -t, -d	*(huogavuotto, -t, -d)*	*hüppiettö, -t, -d*
Inf. I, transl.	*kaţţuo*	*huogavuo*	*hüppie*
II, iness.	*kaţţo(j)es*	*huogavu(j)es*	*hüppies*
III, illat.	*kaţţomah*	*huogavumah*	*hüppimäh*
Partic. I instr.	*kaţţovan*	*huogavuvan*	*hüppivän*
II	*kaţţomuh*	*huogavunnuh*	*hüppinüh*

Passiivi.

Ind. Prees.	*kaţotah*	*huogavutah*	*hüpitäh*
Impf.	*kaţottih*	*huogavuttih*	*hüpittih*
Konj. Prees.	*kaţot(t)anneh*	*huogavuttaneh*	*hüpit(t)änneh*
Impf.	*kaţottas, -z*	*huogavuttas, -z*	*hüpittäs, -z*
Pluskv.	*kaţot(t)an-nus, -z*	*huogavutta-nus, -z*	*hüpit(t)än-nüs, -z*
Imper. Prees.	*kaţottahez(e), -haz(e)*	*huogavuttahe-z(e), -haz(e)*	*hüpittähez(e), -häz(e)*
Partic. I	*kaţottav, -van*	*huogavuttav, -van*	*hüpittäv, -vän*
II	*kaţottu*	*huogavuttu*	*hüpittü*
Part.	*kaţţohuu*	*huogavuhuu*	*hüppihüü*

Aktiivi.

Ind. Prees. Yks.	*annan*	*murendan*	*tijjän* l. *tiďďän*
	annad, -t	*murendad, -t*	*tijjäd, -t* j. n. e.
	andav (-vbi)	*murendav(-vbi)*	*tiedäv (-vbi)*
Mon.	*annammo*	*murendammo*	*tijjämmö*
	annatto	*murendatto*	*tijjättö*
Impf. Yks.	*annoin*	*murendin*	*tiezin*
	annoid, -t	*murendid, -t*	*tiezid, -t*
	andoi	*murendi*	*tiezi*

Mon.	*annoimmo*	*murendimmo*	*tiezimmö*
	annoitto	*murenditto*	*tiezittö*
Konj. Prees. Yks.	*andanen*	*murendannen*	*tiedänen*
	andaned, -t	*murendanned, -t*	*tiedäned, -t*
	andanov (-vbi)	*murendannov (-vbi)*	*tiedänöv (-vbi)*
Mon.	*andanemmo*	*murendannemmo*	*tiedänemmö*
	andanetto	*murendannetto*	*tiedänettö*
Konj. Impf. Yks.	*andazin*	*murendazin*	*tiedäzin*
	andazid, -t	*murendazid, -t*	*tiedäzid, -t*
	andas, -z	*murendas, -z*	*tiedäs, -z*
Mon.	*andazimmo*	*murendazimmo*	*tiedäzimmö*
	andazitto	*murendazitto*	*tiedäzittö*
Pluskv. Yks.	*andanuzin*	*murendannuzin*	*tiedänüzin*
	andanuzid, -t	*murendannuzid, -t*	*tiedänüzid, -t*
	andanus, -z	*murendannus, -z*	*tiedänüs, -z*
Mon.	*andanuzimmo*	*murendannuzimmo*	*tiedänüzimmö*
	andanuzitto	*murendannuzitto*	*tiedänüzittö*
Imp. Prees. Yks.	*anna*	*murenda*	*tijjä* l. *tiđđä*
	andakkah	*murendakkah*	*tiedäkkäh*
Mon.	*(andakkammo)*	*(murendakkammo)*	*(tiedäkkämmö)*
	andakkoa l.	*murendakkoa* l.	*tiedäkkeä* l.
	andoatto, -t, -d	*murendoatto, -t, -d*	*tiedeättö, -t, -d*
Inf. I, transl.	*andoa*	*murendoa*	*tiedeä* l. *tietä*
II, iness.	*anda(j)es*	*murenda(j)es*	*tiedä(j)es*
III, illat.	*andamah*	*murendamah*	*tiedämäh*
Partic. I instr.	*andavan*	*murendavan*	*tiedävän*
II	*andanuh*	*murendannuh*	*tiedänüh*

Passiivi.

Ind. Prees.	*annetah*	*murendetah*	*tietäh*
Impf.	*annettih*	*murendettih*	*tiettih*
Konj. Prees.	*annet(t)anneh*	*murendettaneh*	*tiettäneh*
Impf.	*annettas, -z*	*murendettas, -z*	*tiettäs, -z*
Pluskv.	*annet(t)an-nus, -z*	*murendetta-nus, -z*	*tiettänüs, -z*
Imper. Prees.	*annettahez(e), -haz(e)*	*murendettahe-z(e), -haz(e)*	*tiettähez(e), -häz(e)*
Partic. I	*annettav, -van*	*murendettav, -van*	*tiettäv, -vän*
II	*annettu*	*murendettu*	*tiettü*
Part.	*andahuu*	*murendahuu*	*tiedähüü*

	II.	III.	
		Aktiivi.	
Ind. Prees. Yks.	*pollen*	*nouzen*	*kuundelen*
	polled, -t	*nouzed, -t*	*kuundeled, -t*
	polgov (-vbi)	*nouzov (-vbi)*	*kuundelov (-vbi)*
Mon.	*pollemmo*	*nouzemmo*	*kuundelemmo*
	polletto	*nouzetto*	*kuundeletto*
Impf. Yks.	*pollin*	*nouzin*	*kuundelin*
	pollid, -t	*nouzid, -t*	*kuundelid, -t*
	polgi	*nouzi*	*kuundeli*
Mon.	*pollimmo*	*nouzimmo*	*kuundelimmo*
	pollitto	*nouzitto*	*kuundelitto*
Konj. Prees. Yks.	*polgenen*	*nossen*	*kuun(n)ellen*
	polgened, -t	*nossed, -t*	*kuun(n)elled, -t*
	polgenov (-vbi)	*nossov (-vbi)*	*kuun(n)ellov (-vbi)*
Mon.	*polgenemmo*	*nossemmo*	*kuun(n)ellemmo*
	polgenetto	*nossetto*	*kuun(n)elletto*
Impf. Yks.	*polgizin*	*nouzizin*	*kuundelizin*
	polgizid, -t	*nouzizid, -t*	*kuundelizid, -t*
	polgis, -z	*nouzis, -z*	*kuundelis, -z*
Mon.	*polgizimmo*	*nouzizimmo*	*kuundelizimmo*
	polgizitto	*nouzizitto*	*kuundelizitto*

Pluskv. Yks.	*polgenuzin*	*nossuzin*	*kuun(n)elluzin*
	polgenuzid, -t	*nossuzid, -t*	*kuun(n)elluzid, -t*
	polgenus, -z	*nossus, -z*	*kuun(n)ellus, -z*
	polgenuzimmo	*nossuzimmo*	*kuun(n)elluzimmo*
	polgenuzitto	*nossuzitto*	*kuun(n)elluzitto*
Imp. Prees. Yks.	*polle*	*nouze*	*kuundele*
	polgekkah	*noskah*	*kuun(n)elgah (-lk-kah)*
Mon.	*(polgekkammo)*	*(noskammo)*	*(kuu(n)nelgammo)*
	polgekkoa, -gietto, -giet, -gied, l. *-giekkoa*	*noskoa*	*kuun(n)elgoa (-lk-koa)*
		(noskoatto)	*(-oatto)*
Inf. I, transl.	*polgie*	*nosta*	*kuun(n)ella* l. *-lta*
II, iness.	*polgies*	*nostes*	*kuun(n)elles* l. *-ltes*
III, illat.	*polgemah*	*nouzemah*	*kuundelemah*
Partic. I instr.	*polgevan*	*nouzevan*	*kuundelevan*
II	*polgenuh*	*nossuh*	*kuun(n)elluh*

Passiivi.

Ind. Prees.	*polgietah, -gieh*	*nostah*	*kuun(n)ellah, -ltah*
Impf.	*polgiettih, -geih*	*nostih*	*kuun(n)eldih, -lttih*
Konj. Prees.	*polgiet(t)anneh*	*nostaneh*	*kuun(n)eldanneh, -lt(t)anneh*
Impf.	*polgiettas, -z (-ies)*	*nostas, -z*	*kuun(n)eldas, -lttas*
Pluskv.	*polgiet(t)annus, -z*	*nostanus, -z*	*kuun(n)eldannus, -lt(t)annus*
Imper. Prees.	*polgiettahez(e), -haz(e)*	*nostahez(e), -haz(e)*	*kuun(n)eldahez(e) -lttahez(e), -haz(e)*
Partic. I	*polgiettav, -van*	*nostav, -van*	*kuun(n)eldav, -lttav*
II	*polgiettu*	*nostu*	*kuun(n)eldu, -lttu*
Part.	*polgehuu*	*nostuu*	*kuun(n)elduu, -lttuu*

III (I)	III.

Aktiivi.

Ind. Prees. Yks.	*haravoiţen*	*parenen*	*kirbuon* (Tul. *-uan*)
	haravoiţed, -t	*parened, -t*	*kirbuod, -t*
	haravoiţţov(-vbi)	*parenov (-vbi)*	*kirbuov (-vbi)*

Mon.	*haravoiţemmo*	*parenemmo*	*kirbuommo*
	haravoiţetto	*parenetto*	*kirbuotto*
Impf. Yks.	*haravoiţin*	*pareńin*	*kirboin*
	haravoiţid, -t	*pareńid, -t*	*kirboid, -t*
	haravoiţţi	*pareńi*	*kirboi*
Mon.	*haravoiţimmo*	*pareńimmo*	*kirboimmo*
	haravoiţitto	*pareńitto*	*kirboitto*
Konj. Prees. Yks.	*haravoinnen*	*parennen*	*kirvonnen*
	haravoinned, -t	*parenned, -t*	*kirvonned, -t*
	haravoinnov (-vbi)	*parennov (-vbi)*	*kirvonnov (-vbi)*
Mon.	*haravoinnemmo*	*parennemmo*	*kirvonnemmo*
	haravoinnetto	*parennetto*	*kirvonnetto*
Impf. Yks.	*haravoiţţizin*	*pareńizin*	*kirbuozin*
	haravoiţţizid, -t	*pareńizid, -t*	*kirbuozid, -t*
	haravoiţţis, -z	*pareńis, -z*	*kirbuos, -z*
Mon.	*haravoiţţizimmo*	*pareńizimmo*	*kirbuozimmo*
	haravoiţţizitto	*pareńizitto*	*kirbuozitto*
Plusky. Yks.	*haravoinnuzin*	*parennuzin*	*kirvonnuzin*
	haravoinnuzid, -t	*parennuzid, -t*	*kirvonnuzid, -t*
	haravoinnus, -z	*parennus, -z*	*kirvonnus, -z*
Mon.	*haravoinnuzimmo*	*parennuzimmo*	*kirvonnuzimmo*
	haravoinnuzitto	*parennuzitto*	*kirvonnuzitto*
Imp. Prees. Yks.	*haravoiţe (-voi)*	*parene*	*kirbuo*
	haravoikkah	*parekkah*	*kirvokkah*
Mon.	*(haravoikkammo)*	*(parekkammo)*	*(kirvokkammo)*
	haravoikkoa	*parekkoa*	*kirvokkoa*
Inf. I, transl.	*haravojja*	*pareta*	*kirvota*
II, iness.	*haravojjes*	*paretes*	*kirvotes*
III, illat.	*haravoiţţemah* l. *haravoimah*	*parenemah*	*kirbuomah*
Part. I, instr.	*haravoiţţevan*	*parenevan*	*kirbuovan*
II	*haravoinnuh*	*parennuh*	*kirvonnuh*

Passiivi.

Ind. Prees.	*haravojjah*	*paretah*	*kirvotah*
Impf.	*haravoittih*	*parettih*	*kirvottih*
Konj. Prees.	*haravoittaneh*	*paret(t)anneh*	*kirvot(t)anneh*

Impf.	*haravoittas, -z*	*parettas, -z*	*kirvottas, -z*
Pluskv.	*haravoittanus, -z*	*paret(t)annus, -z*	*kirvot(t)annus, -z*
Imper. Prees.	*haravoittahez(e) -haz(e)*	*parettahez(e) -haz(e)*	*kirvottahez(e) -haze*
Partic. I	*haravoittav, -van*	*parettav-, -van*	*kirvottav, -van*
II	*haravoittu*	*parettu*	*kirvottu*

Yhdistetyt verbin-ajat.

117 §. Vaikka ind. imperfekti usein edustaa ind. perfektiä ja pluskvamperfektiä, niin on murteella kuitenkin yhdistettyjäkin tämmöisiä muotoja; esim. perf. *olen minä kävelläh; on neidine lapsen soannuh; minul on mieled liikuttu; on valettuheze* on valeltu itseänsä; *ed-go sinä ole vie tiedänüh?* Ilman apuverbiä: *kai tapettu* kaikki on t., *ylen ťoma duubu kazvanuh* hyvin kaunis tammi on kasvanut; pluskvpf. *oli hävinnüh; oldih hüö astuttu.* — Konj. perfektiä en ole muistoonpanoistani tavannut, vaikka epäilemättä käytetään semmoisia muotoja kuin: *ollov ottanuh;* konj. pluskamperfektinä käytetään, niinkuin ylempänä on selitetty, yksinkertaista verbin-aikaa; kuitenkin olen tavannut yhdistetynkin: *oliz maattu* l. *maatt' olis.* Apuverbin konj. pluskvf:stä ja pääverbin II participista syntyy omituinen konditionaalin pluskvpf.; esim. *e' olluz pannuh* ei olisi ollut pannut.

118 §. Futuuri muodostuu apuverbistä *lienne-* ja pääverbin III inf. illatiivista; esim. *liennen kuundelemah* olen totteleva, *liennet toiťťi tulemah* olet toiste tuleva, *liennemmö sinuu saattamah; en lienne enämbi tulemah.*

Kielteiset muodot.

119 §. Kieltosana taipuu näin: *en, ed* l. *et, ei, emmo, etto;* imperat. *älä, älgäh, älgeä* (Suist:lta ja Tul:stä on muistoonpanoissa: *elä, elgeä, -gää).* Muoto *ei* kadottaa usein *i*:n joutuessaan vokaalin eteen; esim. *e' olluh.*

120 §. Kielteisten muotojen suhteen ei ole muita poikkeuksia Suomen kielestä, kuin että ind. impf:n monikossakin käytetään II participin yks. nom., esim. *emmo voinnuh*, ja että imperatiivissa sekä kieltosana että pääverbi taipuvat, esim. *älä tapa*, *älgäh ottakkah*, *älgeä unohtakkoa*, *ä. sanuod*. Muita esimerkkejä: *ei pie* ei pidä; *ei voinnuh; ed voinne, ei puuttune; en tulis, ei pagiez; en nukkunuz, e' olluz; ei tietä* ei tiedetä, *ei laskie* l. *laskiet' ei* ei lasketa; *ei tuttas*.

Refleksiiviset muodot.

121 §. Paitsi *vu-*, *vü*-päätteisiä refleksiiviverbejä, on Aunuksen kielessä, samoin kuin Vepsän ja Venäjän Karjalan kielessä ynnä Suomen itämurteessa, sekä *taivutus-* että *johtomuotoja*, joissa refleksiivi-aineksena nähtävästi on joku *itze* sanan jäännös. Minun tutkimallani alalla johtomuodot kuitenkin ovat harvinaisempia, jota vastoin useimmat muistoon kirjoittamani muodot ovat taivutusmuotoja, jokseenkin samallaisia kuin vastaavat muodot Suojärven murteessa; ne ovat siten syntyneet, että refleksiivipääte on liittynyt tavallisen, kohteettoman konjugationin muotojen jälkeen, jotka tällöin ilmestyvät vanhemmassa, täydellisessä muodossa. Ind. prees. yks. 3 persoona ei kuitenkaan synny vastaavasta subjektiivisesta muodosta: tämän *b*, *v* päätteistä ei ole refleksiivisessä muodossa merkkiäkään, vaan refl. pääte *h*, *heze* liittyy preesensin typistettyyn, aspirationilla päättyneesen vartaloon, jota käytetään kieltosanankin kanssa ja jossa verbinvartalon loppukonsonantti on pehmennyt; esim. *roih* l. *roiheze* (vart. *rodi-*), *veäh*, *lopeh*, *heitäh*, *kaṭoh*.*) Samoin konj. preesensin 3 p. saa päätteen *ne-h* l. *ne-heze*. Passiivin imperatiivissa taas ei ole mitään refleksiivipäätettä, vaan esim. *kaṭottaheze* merkitsee sekä katsottakoon l. katsokoot, että katsottakoon itseänsä l. katsokoot itseänsä.

122 §. Muuten refleksiiviobjekti näissä taivutusmuodoissa ilmoitetaan seuraavilla päätteillä:

---

*) Vert. Tutkimus Ven. Karj. kielestä 186 ja 194 §§.

1) *kseh* mon. 1 ja 2 p. päätteissä *mmokseh, ttokseh* (imperatiivissa myös *akseh)* ynnä I inf:ssä; huomattava on kuitenkin, että subjektiivikonjugationissa nämät muodot ovat päättyneet aspirationilla, joka nyt saattaa ilmestyä *k*:na, ja että refleksiivipäätteenä siis olisi ainoastaan *seh;* inf:ssä saattaa sitä paitse lukea *kse* translatiivinpäätteeksi, joten ainoastaan *h* olisi refleksiivipäätteenä; siis esim. *kaṭommo-kseh* tai *kaṭommok-seh* katsomme itseämme, olemme varoillamme, *kaṭṭuo-kseh, kaṭṭuok-seh* tai *kaṭṭuokse-h* katsoa itseään.

2) *heze*, lyhennettynä *hez*, *hes* (l. *a*:n jäljessä *haze, haz, has)* liittyy aina pass. II participiin ja vuorotellen *h*:n kanssa muutamain aktiivisten 3 p:n muotojen ja passiivin konj. impf:n jälkeen, joissa ei ole *h*:ta ennestään; siis *puistele-h* l. *-heze, -hez, -hes, kaṭṭoi-h* l. *-heze, kumardanneh* l. *-heze, kaṭottazih, -heze.*

3) *ze*, lyhennettynä *z*, *s*, liittyy niiden muotojen jälkeen, jotka päättyvät *h*:lla, ja tämän *h*:n jälkeen ilmestyy silloin kadonnut vokaali, tavallisesti *e (a, ä* usein, jos *h*:n edellä on *a, ä);* esim. *hairahtakkahe-ze, piörittelemähä-z* pistäytymään, *kumardannuhe-ze*, supist. *-uz(e);* pass. *keänneltähe-ze, -lt(t)ihe-ze, -lt(t)ännehe-ze.*

4) *s*, myös *h*:ksi heikenneenä, tavataan yks. 1 ja 2 p. päätteiden jäljessä, joilla silloin on *n*:n ja *d*:n, *t*:n asemesta täydellisemmät muodot *mmo, tto;* esim. *kumardammo-s, -h, kumardatto-s, -h*; saattaisi myös ajatella, että noissa pitkissä *m* ja *t* äänteissä piilee kaksinkertaiset persoonapäätteet, joista toinen subjektiivinen, toinen objektiivinen.

5) *h* liittyy akt. konj. impf:n ja pluskvpf:n vartaloon 3 pers:ssa ja kielteisessä muodossa ynnä pass. konj. pluskvpf:iin, jolloin konditionaalin loppu-*i* taas tulee näkyviin; esim. *kumardazi-h, emmo kumardannuzi-h, kaṭotannuzi-h;* samoin II inf. inessiiviin: *keänneltessä-h, keändä(j)essä-h,* ynnä vuorotellen *heze* ja *s* päätteiden kanssa, niinkuin ylempänä on osotettu.

Esimerkiksi:

Aktiivi.

Ind. Prees. Yks.	*kaţommos, -oh*
	kaţottos, -oh
	kaţoh, -hez(e)
Mon.	*kaţommokseh*
	kaţottokseh
Impf. Yks.	*kaţoimmos, -oh*
	kaţoittos, -oh
	kaţţoih, -hez(e)
Mon.	*kaţoimmokseh*
	kaţoittokseh
Konj. Prees. Yks.	*kaţţonemmos,*
	kaţţonettos
	kaţţoneh, -hez(e)
Mon.	*kaţţonemmokseh*
	kaţţonettokseh
Impf. Yks.	*kaţţozimmos*
	kaţţozittos
	kaţţozih
Mon.	*kaţţozimmokseh*
	kaţţozittokseh
Pluskv. Yks.	*kaţţonuzimmos*
	kaţţonuzittos
	kaţţonuzih
Mon.	*kaţţonuzimmokseh*
	kaţţonuzittokseh
Imp. Prees. Yks.	— (ks. 123 §)
	kaţţokkahez(e), -haz(e)
	kaţţokkoakseh, -oattokseh
	l. *kaţţuottokseh*
Inf. I, transl.	*kaţţuokseh*
II, iness.	*kaţţo(j)essah*
III, illat.	*kaţţomahez(e), -haz(e)*
Partic. II	*kaţţonuhez(e), -nuz(e)*

Passiivi.

Ind. Prees. *kaţotahez(e), -haz(e)*
Impf. *kaţottihez(e)*
Konj. Prees. *kaţot(t)annehez(e)*
Impf. *kaţottazih(ez(e))*
Pluskv. *kaţot(t)annuzih*
Imper. Prees. *kaţottahez(e), -haz(e)*
Partic. II *kaţottuhez(e)*

123 §. Imperatiivin prees. yks. 2 pers:ssa ei käytetä taivutusmuotoa (joka luultavasti kuuluisi esim. *kaţokseh* taikka *kaţoh, -heze)*, vaan johdettua muotoa, esim. *kaţţojje* l. *kaţţoi*, jota myös käytetään kieltävässä akt. ind. preesensissä; esim. *en, ed, ei, emmo, etto kaţţojje* l. *kaţţoi;* samoin *keändäjje* l. *-äi, hairahtajje* l. *-ai, kumardajje* l. *-ai, keännelte, en keännelte,* verbistä *keändelemmōs, keännelläkseh.*

124 §. Muita kieltäviä muotoja: Akt. ind. impf. *en — etto kaţţonuheze,* konj. prees. *ei kaţţoneheze,* impf. *ei kaţţozih,* pluskvpf. *ei kaţţonuzih;* Pass. ind. prees. *ei kaţotahez(e), -haz(e),* impf. *ei kaţottuhez(e).*

125 §. Johdettuja refleksiivimuotoja syntyy seuraavilla päätteillä (viiva — merkitsee epämääräistä vokaalia):

1) *itţe (—ţţe);* esim. *laskeiţen, -ţed, -ţţov* j. n. e., *hölmistäiţţöv* (Imp.); *istuoţekkah* (Salm.).

2) *itte (—tte);* esim. *ei andaite* (Imp.), *punoite* (Tul.); *älä smuttiete.*

3) *tte;* esim. *keännelte* (Tul.).

4) *(ide?* pehmennyksen kautta:) *jje;* esim. *kaţţojje, keändäjje* y. m.

5) *i* (—); esim. *heittäinehes* (Salm.) heittäytynee, *ei rikkojja* (Kid.) eivät pilaudu; *ei rodie* ei synny.

Partikkelit.

Adverbit.

126 §. 1) Alkuperäisiä, johtumattomia, tai hämäräperäisiä tai lainatuita ovat esim. *ainos* yhä, aina, *aivin, -ven*

l. *-vinnu* aivan, aina, yksin-omaisesti, *ammui* ammon, *anikko* (Suist.) juuri, *e-* (kieltosanan vart.), *eglăi*, *-äin* eilen, *ehki* edes, *eriže* erikseen, -illään, *ga* niin, *i* myös, -kin, *jo*, *ďo* jo, enää, *juuri*, *kiińi*, *kohti* kohti, tasan, *konzu*, *konz*, *kos* koska, *la*, *lä* (= Karj. *lau)* muka, sanon minä, *mudoaṭṭi*, *mudaiṭṭi* muinoin, *muga*, *mugalen*, *-lain* niin, *mulloin* (Suoj.) viime vuonna, *nareko* pilalla, leikillä, *narošno* tahallaan, *neńga*, *-aleiten* näin, *ńi: ei ńi* eikä, *ńi mi* ei mikään, *nügöi*, *-öin* nyt, *odva* tuskin, *odnaakko*, *onnoakko* mutta, kaiketi, *opaď*, *opeät* taas, *poikki* poikki, toiselle puolelle, *požaalui* olkoon menneeksi, ehkä, *puhki*, *rouno*, *roun* juuri, ikään, *toas*, *-se*, *-sten* taas, *toandos* taannoin, *toko* yhä, vaan, *vai*, *vai-se*, *vai-sen* vain, vaan, *vid* näet, -han, -hän, *vie* vielä, *vikse*, *viks*, *viksi* (= Karj. *veṭe*, *veṭṭe*, *veṭä)* luultavasti, *äsken*, *-ki* sitten vasta.

2) Omituisilla adverbipäätteillä muodostettuja:

sťi; esim. *armahasťi*, *armahaizesťi*, *hüvästi*, *kebiesťi*, *leppiesťi*, *sübiesťi*, *vihaizesťi.*

ten, *te*, *tteh* (prolatiivin päätteitä); esim. *muiten* muuten, *nägeviten* näkyvissä, -viin, *pohjaten* perinpohjin; *parahite*, *-tteh* parhaiten.

nne, *nna*, *ne* (latiivin päätteitä); esim. *kunne*, *-nna*, *sinne*, *-nnä*, *tänne*, *täne*, *neṭine*, *-nne*, *netuone*, *-nne.*

kkah l. *kkai;* esim. *peälekkäi*, *poarakkah* parittain, *puolekkah* tasan kahtia, *rinnakkah*, *vuorokkai.*

gali, *kkali;* esim. *tägäli*, *ülähäkkäli;* paljas *li* on päätteenä sanassa *parembaľi* paremmin.

3) Erityisiä adverbivartaloita, jotka enimmäkseen taipuvat useammassa sijassa:

a) Paikkaa määrääviä johtamattomia; esim. *loitton* kaukana, kaukaa, *loitokse* kauas; *ullos; netuo* tuolla, -lta, *netuone*, *-nne; netoa* taalla, -lta, *netoane; neṭis* l. *neṭii* siinä, siitä, *neṭih* siihen; *toas*, *toah; täs*, *täh; netoas* j. n. e.; *ummes*, *umbeh*; *siid* siinä, siitä, *sih* siihen; *ühtes*, *-h.*

b) Paikkaa määrääviä *ha-*, *a*-päätteisiä: *alahan* alhaalla, *a. päi* alhaalta päin, *alahakse*, *alah* alas; *ülähän* ylhäällä, *ülä-*

häkse l. *üläh*, *mujjal* muualla, -lta, -lle; *teä* täällä, -ltä, *siä* l. *sie*, *neţiä* l. *neţie* siellä, -ltä.

c) Paikkaa määrääviä komparatiiveja; esim. *alemba* alempana, -mpaa, -mmaksi, *loitomba*, *lähembä*, *taemba* l. *tajemba*.

d) Määrää ilmoittavia; esim. *äjjä*, *äjjän*, *äjjeä* paljo, -on, -oa, *äjjin* paljo kerrassaan *äjjäl* (= Karj. *äiäldi*) suuresti, kovasti; *enämbi* enempi, enää, *enämbeä*, *-bäl*; *vähä*, *vähän*, *väheä*, *vähäl*, *vähäine*, *-izel*; — *hätken* kauvan, *hätkembi*, *-bän*; *kodvu*, *-vaine*, *kodvan*, *-vaizen* j. n. e.

4) Nominien ja nominaalimuotojen eri sijoja:

Nom.: *kai* kokonaan, aivan, *ajjahko* jotenkin aikaisin; *enämbi* enää, *hiljembi*, *poaksumbi* taajemmin, useammin, *raviembi* kovemmin, jotka kuitenkin saattavat olla kuluneita instruktiiveja.

Instr. (usein *i*-päätteinen tai päätteetön): *ennen*, *enne*, *ilmai*, *jallai* jalkaisin, *kahtei*, *müöhä*, *ülen*; — *ezmäi* ensin, *jälgimäi*, *-in* viimein, luultavasti yks. instruktiiveja superlatiiveista *ezmä*, *jälgimä* (= ensimpä, jälkimpä); — mon. instr.: *ajjoi*, *-in* aikaisin, *hüvin*, *kaikin*, *kaksin*, *kükküizin* kykkyisillään, -lleen, *piduizin* pitkittäin, *päi*, *päin*, *sellin* seljin, takaperin, *tagazin* takaperin; — *üksittäin*, *ajjoitellen*; — *sai*, *sah* saakka, asti (luultavasti = Karj. *soahen*.)

Ess.: *huomei*; 3 p. suffiksin kanssa: *aiganah*, *keskenäh*, *ünnäh* yhtenään, *üksinäh*.

Part.: *midä* mintähden, *ühtü* yhtään, ollenkaan: *ei ńi ü.*; suffiksin kanssa: *järgieh* järkiään, heti, *eńimüttäi* enimmiten (= enimmyyttäkin tai -ttään).

Transl.: *ezmäizekze*, *kahtekse* kahtia, *lijjakse*, *mikse*, *parahikse* parahultaisesti; — tähän kuuluvat kenties myös *eriže* erikseen, *toase*.

Iness. (elat.): *kois* kotona, kotoa, *jallas* valveella, *vanhas* l. *vahnas* ennen vanhaan; suff:n kanssa: *uvvessah*; *müvvässäh* myötäänsä, kerrassaan.

Illat., subs:sta: *velgah* velaksi, *vägi-valdah* väkisin, *eäreh* pois; — adj:sta: *harvah* harvaan, harvoin, *lujah* varmaan, *poaksuh*, *-uizeh* taajaan, usein, *roagieh*, joutuisaan, *teräväh*,

tavall. *terväh, -äzeh* nopeasti, pian, *tähjäh* turhaan; — komp. *armahembah* rakkaammin, *poaksumbah* useammin, *süvembäh, vaigiambah;* — suff:n kanssa: *vägeheze.*

Adess. (abl., all.): *jallal* jaloillaan, pystyssä, *kiirehel, kerral, külläl* kyllälti, *lopuškal; lujal* varmaan, *vereksel* äsken, *väljäl* irti; — suff:n kanssa: *bokalleh* kyljellään, -lleen, *enimüölleh* enimmiten (enimmyydellään), *ielleh* edelleen, huoleti; *iralleh, iälläh* ikinä, *järelleh, järilleh* takaisin, *kahalleh* auki, *kaikelleh* kaikella lailla, *kerrallah, kohtalleh; peälleh* yhtä päätä, *tävvelleh, -lläh* kuitenkin, *ühtelleh, -lläh* yhtenään, kuitenkin, *välilleh* valloillaan, -lleen.

Abess.: *tiedämättäh* äkkiarvaamatta. — Komit.: *kaikkineh.* — Prol.: *erähitti, -iti* kerran, joskus, *kahitti* kahdesti, *peitotti* salaa, *toitti* toiste.

5) Liittosyntyisiä; esim. *eän-alah* ikuisista ajoista asti, *enne-päi* edeltäkäsin, *jo nügöi, jońgöi, jongoi, jönügöi, jöngöi* jo nyt, *jällel-päi* jäljestäpäin, takaa, *miel'-meäreä* umpimähkään, *poikki-puolin* l. *poikis-puolin, sil kerdu, tänä-päi, tänhüöndes* = *tän huondes* tänä aamuna, *üksi-kai* yhtäkaikki.

6) Liitännäispartikkelit: *-bo, -bö* -pa, -pä; *-bos, -bös* -pas, -päs; *-gi,* joskus äänettömän konsonantin jäljessä *-ki,* -kin, -kaan, -kään; *-go* -ko, -kö, -ka, -kä; *-häi, -hai* -han, -hän; *-s, -z* (imperatiiviin liittyvä); *-že, -žö* (Ven.), esim. *muga-že* niin myös, samoin.

Post- ja prepositionit.

127 §. Nämä luettelemme tässä ainoastaan aakkosellisessa järjestyksessä; ne, joiden käyttämistavasta ei ole mitään ilmoitettu, käytetään postpositionina genitiivin jäljessä:

alatti, iness:n (= elat:n) edessä ja jäljessä;
alle, ale, al alla, alta, alle;
aloh kuluessa;
azemetti (Kid.) asemesta;
ies l. *eis* edessä, edestä;
edeh eteen;
iel gen:n tai adess:n jälj;
eitti editse;
enne, ennen part:n ed.;

jälles ja *jällel* jäljestä, part:n ed.;
jälgeh jälkeen;
kauti l. *kautti* kautta;
kera, kere, kerä, ker, kel kanssa;
keske, -en gen:n jälj. ja part:n ed.;
keskes, -eh keskessä, -estä, -een, välissä, -istä, -iin;
-luo, -lüö, -nuo, -nüö luona, luota, luoksi;
läbi iness:n ed. ja jälj.
lähil lähellä, -ltä, -lle;
läs luona, likeltä;
müöte, -te, -ti, tavall. *müö* myöten, part:n jälj.
müödäh mukaan;
ńiškoih, -oi varten, suhteen, illat:n jälj.;
nähte nähden, varten, illat:n jälj.;
oale, oal = alle;
paiţe (M) part:n ed.;
peräs perästä;
peäle, peäl, peä päällä, -ltä, -lle, gen:n tai adess:n jälj.;
peälitţi, iness:n ed. ja jälj.;
pitkin, part:n ed.;
poikki, iness:n ed.;
rinnal vieressä, -estä, -een;
siah sijaan;
siiritţi ohitse, elat:n kanssa;
südämes sisässä, -ästä;
südämeh sisään;
taga takana, *tagoa* takaa, takana, *toakse;*
toaţi l. *toatţi* puolesta, vuoksi, gen:n t. iness:n jälj.;
tazal tasalla, -lle;
toatettu tähden;
tähte, tavall. *täh, -däh* tähden;
ulgo-ţuran ulkopuolella, gen:n ed.;
varoin (Suoj.) varten, ill:n jälj.;
vastah vastaan, adess:n jälj.; verran, gen:n jälj.;
vaste vasten, part:n jälj.;
vuo nojassa;
ülitţi iness:n jälj.;
ümbäri iness:n jälj.

Konjunktionit.

128 §.

A mutta;
anna: a kuolov kuolkoon, jotta kuolee;
buitto-kui ikäänkuin;
da ja, *da-i* ja myös, niin sitten;
ei-ka jos ei — niin; taikka;
ga niin (jälkilauseen alussa);
-go -ko, -kö, -ka, -kä;
hoz vaikka; *hot* vaikka, ehkä;
i ja;
ili eli, tahi;

konzu koska, kun (temp.);
kuin, tavall. *kui*, *ku* niinkuin; kun; jos (tavall. konj. prees:n ja pf:n kanssa); että; jotta;
kuńi, *sińi* — *kuńi* niin kauvan kuin; *kuńi en*, *k. ed.*, *k. ei* kunnes;
libo tai, eli;
što että; *što-bi* jotta;
vai mutta, vai;
vambo vaanpa, mutta;
vuitto-kui = *buitto-kui*.

Interjektionit.

129 §. *A; ah; aha; davai* alappas; *eh; hoi; hoo; na* seh, *nakkoa* sekää; *nu* no, mon. *nukka* (= ruvetkaamme); *ohoh; vot* näet, kas; *votas* odotappas; *öh*.

Lause-oppi.

Nominit.

130 §. Subjekti on kieltävissä lauseissa partitiivissa, vaikka *olla* verbillä onkin määräys; esim. *g' e' ole kuldoa kois* kun ei ole kulta kotona.

131 §. Predikaatin sanaa ei aseteta partitiiviin, vaan nominatiiviin; esim. *livviköid olemmo* olemme Lyydiköitä, Aunukselaisia; *ţomazed herrad ollah* somia herroja ovat; *lieväd ollah tabakat; net koid on hüväd; — tämä vaski kova on.* — Nominatiivia käytetään myös tällaisissa lauseissa: *häi rodih meţţü-mies* hänestä tuli metsämies; *sulhoi puutui viinan-juoj.*

132 §. Objektina käyttävät personaali-pronominit monikossa aina sekä yksikössä imperatiivin jäljessä ja persoonattomissa lauseissa partitiivia; esim. *unohtin nostattamata teidü; kata meidü; laula minuo mikse tahto; — teid elevütetäh; siid otetah* (fut.) *hüö sinuo-gi; händü otettih kiiñi, händü tuodih, händü peästetäh eäreh;* — mutta: *izmeñid-gi minun; hänen meţţü ku ottas!*

133 §. Kokonais-objektia käytetään kieltävissä lauseissa vastaamaan kysymykseen: kuinka pitkään aikaan? Esim. *Spoassu kolmed suutkad ei tule namasterih jo* Vapahtaja kolmeen vuorokauteen ei tule luostariin; *kaksi vuottu en kävünüh linnah; tämän aigoa etto sano* näin kauvan olette olleet sanomatta.

134 §. Attribuutti samoin kuin predikaattikin saattaa kollektiivi-substantiivilla olla monikossa; esim. *ned oldih rahvaz ülen leppied. — Mennüt,* ollessaan attribuuttina, pysyy taipumatta: *mennüt pühän-päin.*

135 §. Suomen *sitten* sanaa vastaa partitiivi *aigoa,* käytettynä absoluuttisen nominatiivin kanssa; esim. *kolme vuott' aigoa.*

136 §. Subjektiivista genitiiviä käytetään karitiiviadjektiivin kanssa; esim. *kägözien kukkumattomat puuhuod* puut, joissa käet eivät ole kukkuneet. — Genitiiviä ei yhdistetä *uinen*-päätteisten adjektiivien kanssa, sillä murre ei tämmöisiä käytä, vaan suorastaan *us*-päätteisten ominaisuudennimien kanssa; esim. *päiväzien valgevuonnu* aurinkojen valkeuisena; *min terävüöh* kuinka pian.

137 §. Kokonaisuutta ilmoitetaan yleisesti yksikön partitiivilla, vaikka odottaisi monikkoa; esim. 1) substantiivin kanssa: *uzlu tobju soboa* suuri mytty vaatteita; *troikku hebuo* kolmivaljaikko hevosia; 2) adjektiivien ja adverbien kanssa: *hiird' on äjjü; äjj' on vuottu; enämb' on eläjeä; heboo on vähä;* 3) ilman partiaalisanaa: *toi sieroa da kovazinda; puudu, kanduo kerätäh tukkuloih; oli šalluz linduu* oli laukussa lintuja; *mužikkoa tulov* miehiä tulee; *hebuo hüveä on-häi.*

138 §. Omituisesti käytetään tätä partitiivia *joga* sanan kanssa; esim. *joga kezeä* joka kesä, *joga kevättü, joga päiveä.*

139 §. Monikon partitiivia käytetään *mi* sanan kanssa; esim. *mi-bo neţe brihoi* mikä nuorukainen tämä on; *mi se on oadoi* mikä asia se on; *mid oletto miehii.* — Samoin *täs kohtii.*

140 §. Partitivus mensurae tavataan ilman adjektiiviakin; esim. *kieľ on virstoa koiral.*

141 §. Partitivus caussae on yleinen; esim. *spassibo luvus pidämeä* kiitoksia luvussa pitämisestä; *spassibo unuizien magaittamist; juoksendoa ollah jallad helläd; silmäd lähtiettih eäreh istundoa tänä-päi; ihastui, kui äjjää-päivää, neţidä sanaa.*

142 §. Monikon translatiivia käytetään yksiköllisen asemesta; esim. *otas kuldoine (minuu) omaiziks, sluugaziks* palvelijaksi (laulussa).

143 §. Inessiivi vastaa joskus Suomen kielen essiiviä, ilmoittaen aikaa, milloin; esim. *enzi-päivis, ezmäizis päivis.* — Omituinen lausetapa: *olla naizis* = naimisissa.

144 §. Illatiivia käytetään yleisesti vastauksena kysymykseen: Kenen taloon? Esim. *seppäh menöv üöks; pappih tuldih; mellitţü-ńiekkah tulov gostih* hän tulee myllärille vie-

raaksi. — Samoin inessiivi vastaa kysymyksiin: kenen talossa? kenen talosta? vaikka muistoonpanoissani ei ole siitä esimerkkiä.

145 §. Adessiivia (abl. all.) käytetään suomen genitiiviä vastaamassa, aina datiivina; esim. *ei sie pidäs tulla hänel* ei sieltä pitäisi tulla hänen; *mi sinul on? hirvakk' on minul kävellä kalmistol; ńälgü rodih heil* heidän tuli nälkä; *anna vai minul soittoa; vellilöil käski vuottoa. Himoitta-* verbi on täällä, samoin kuin Karjalan kielessä, operatiivinen (= synnyttää himoa) ja vaatii objektiivia, eikä ole, niinkuin meidän läntisissä murteissa faktiivinen (= saattaa himoon), joka vaatii objektia: esim. *vellel rubei himoittamah itelleh hoavo se; himoittav-go täüzi vägi soaha sinul?*

146 §. Usein adessiivi vastaa possessiivistakin genitiiviä, niinkuin Venäjän kielen prepositioni *y;* esim. *künnüksel panov muţoil* (nuorikolta, nuorikon) *peän; hänelleh taattah ihastui; minun sudhain' on ülimäine koroli täl linnal* tämän kaupungin ylimmäinen kuningas.

147 §. Lausetavat semmoiset kuin: *ellendändäl ellendetäh, tunnendal tutah,* jotka taitavat olla Venäjän kielen mukaan muodostettuja, ilmoittavat väkinäisen myönnytyksen: ymmärtävät, tuntevat sen verran, että saattaa sanoa heidän ymmärtävän, tuntevan, mutta.... — Joskus kuulee instruktiivia käytettävän tämmöisen adessiivin asemesta; esim. *olendan on* on siksi nimeksi.

148 §. Laskusanojen syntaksista on huomattava:

Yks. partitiivissa oleva substantiivi asetetaan, niinkuin Venäjän kielessä, säännöllisesti kandinaali-laskusanan eteen, kun tahdotaan ainoastaan likimäärin ilmoittaa luku; esim. *vuottu viizi* noin viisi vuotta.

Jos pronomini, kardinaalinen laskusana (paitsi *yksi*) ja substantiivi kuuluvat yhteen ja muodostavat myöntävän lauseen subjekti- tai objektiosan, niin substantiivi näkyy ilmestyvän mon. nominatiivin muotoisena samoin kuin pronomini; esim. *ne kaksi lesked, kai kolme ńeidized.*

Muutenkin olen tavannut monikkomuotoja kardinaali-laskusanojen yhteydessä; esim. *kaksi vävülöi toizii* muut kaksi

vävyä; *ńelʹli poigii, kuuzi poigie; kaksi miestʼ ei ńi voija* (eikä: *voi*); *kaksi velʹlee lähtiäh; ülähäkkäʼ derńittih kolme saldattoa.*

Verbit.

149 §. Useampia henkilöitä merkitsevän kollektiivisubstantiivin (samoin kuin edell. §:n mukaan kardinaalisen laskusanan) predikaatti asetetaan monikkoon; esim. *svajoveh ielleh mennäh; rahvas süvväh; nostah vägi; vägi jo vuotetah.*

150 §. Päinvastoin on monikollisella subjektilla predikaatti usein yksikössä; esimerkeistä päättäen subjekti silloin on plurale tantum tai merkitsee esineitä, joita kaksi tai useampi kuuluu yhteen; esim. *ţoassut riḑahtih; oli vereät salvas; ńeärävät meńi voahteh; kui lehtet kazvav; vuodav tukat; kukkaized roih.*

151 §. Impersonaali osottaa mon. 3 persoonaa, jolla ei ole omia muotoja.

152 §. Indikatiivin preesensiä käytetään: 1) konj. imperfektin asemesta; esim. *min-däh en mene* minkä tähden en menisi, m. minun ei pitäisi mennä; 2) imperat. preesensin asemesta sellaisissa lauseissa kuin: *mengeä, hevod otatʼ eäreh; mengeä, tuotto sen hevon;* 3) kielteistä ind. preesensiä yleisesti kielteisen ind. imperfektin tai perfektin asemesta; esim. *(Kedä on käünnuh täs? —) Ei käü ńi kedä. En minä tiedänüh, tämän aigoa etto sano minul* en tietänyt koska näin kauvan olette olleet minulle sanomatta. *(Jo-go kuivi? —) Ei vie ńʼ ühtü kuiva* ei vielä ollenkaan kuivanut.

153 §. Ind. imperfektiä käytetään usein perfektin tai pluskvamperfektin merkityksessä; esim. *jo söin; häi kui söi, itse i pageń.*

154 §. Konjunktiivin preesensillä näkyy usein, samoin kuin monesti Kalevalassakin, olevan ind. futuurin merkitys; esim. *kui terväh tullov, muga terväh i tappoa* niin pian kuin tulee l. on tuleva (tulo on varma), niin pian pitää tappaa; *ezmäine kerdu ku iškietänneh —.*

155 §. Konj. imperfekti muodostetaan usein apuverbilla *olla* ja I inf:llä; esim. *k' oliz tämä kivi vieretteä siid eäreh.*

156 §. I infinitiivillä on ainoastaan yksi muoto, lyhennetty, suffiksiton, jota siis käytetään täydellisenkin, suffiksilla varustetun asemesta; esim. *laittih kätkät Ivanaa nostaa* laittoivat kätkyen nostaakseen I:n; *ťirpid otetah leikata* ottavat sirpit leikataksensa (niillä). Ainoa tapaamani esimerkki, jossa I inf:llä näyttää olevan suffiksi, on: *süötteäh annan lehmän* (Kid.).

157 §. Omituinen, luultavasti venäjänvoittoinen, suhteen infinitiivi tavataan tällaisissa lauseissa: *tägäläzeks sanoo on Koivu-ńiemi* tämän murteen mukaan sanoen on K.

158 §. Substantiivia määrää inf. tällaisissa suomen kirjakielelle oudoissa lauseissa: *kuńingahan tüttärel seiťťemez vuozi jo on läžie* (Salm.); *kolmaz ilda tulov kävellä* (Suoj.).

159 §. Persoonaton verbi *pidäv* jää lauseesta usein pois, joten inf. yksin, samoin kuin venäjän kielessä yleisesti, tulee tarpeellisuutta, pakkoa merkitsemään; esim. *lähtie süömäh* pitää lähteä syömään; *vai vijjä sinne* pitää ainoastaan viedä sinne; *(kirjaizen kirjuttav:) kui terväh tullov, muga terväh i tappoa.*

160 §. II inf. inessiivin ohessa ei subjektia ilmoiteta genitiivillä eikä suffiksilla; sitä vastoin objekti ilmoitetaan objektigenitiivillä eikä koskaan akkusatiivilla tai partitiivilla; esim. *hevon valjastaes* hevosta valjastaessa(-si); *ed-go näe meťän kävves* metsää käydessäsi; *nämien stolaizien azujes* näitä pöytiä laittaessani; *sobien pestes* vaatteita pestäessä; *herroin viďďes* herroja kyyditessäni; *hebo ńäükkiv suurendelles.*

161 §. III inf. inessiiviä partitiivin kanssa käytetään participijärjestelmän asemesta *kuulla* verbin jäljessä; esim. *kuuli linduloi laulamas; sanomaz en kuulluh, laulamas kuulin Kirileä.*

162 §. Omituinen III inf. allatiivi on esim. *minun tulemale* tulooni saakka, kunnes tulen.

163 §. Itkuissa käytetään III inf. yleisesti pass. II participin merkityksessä, vaikk' ei olekkaan tekijää, genitiivillä tai suffiksilla, ilmoitettu.

164 §. Participijärjestelmä sentiendi- ja dicendi-verbien jäljessä on harvinainen; näyttää siltä kuin käytettäisiin ainoastaan aktiivin I participia ja ilman subjektigenitiiviä; esim. *häin on leühkänüh soavan* hän on kehunut saavansa (saaneensa, saatavan, saadun).

165 §. Pass. I participia käytetään niinkuin meillä sekä attribuuttina että predikaatinsanana ja -täytteenä; esim. *mejjän tuodav turbeh; vie-g' on äjjü rahvastu nostettavaa; puutuit süödäväks.* Mutta aivan outo proosalliselle kirjakielellemme on tämän muodon käyttäminen persoonattomana aktiivisena participina objektigenitiivin kanssa, niinkuin: *aštieloin piettäv rundugu* hylly jolla astioita pidetään; *ufatkoin piettäväh loukkoh* loukkoon jossa patakoukkuja pidetään; *sobien pestäv poalikku* karttu, tapuin; *lehmien juotettav loahkanju* lahankka josta lehmiä juotetaan.

Huom. *Minä peäzen süödävünnü* pääsen syödyksi joutumasta.

166 §. Pass. II participia käytetään myös subjektigenitiivin kanssa; esim. *neţe on minun pandu karttaizeh; minun ostetut ţoassut.*

167 §. Tämän participin partitiivia käytetään niinkuin meillä subjektigenitiivin kanssa; esim. *moamah blahoslovihuu* (hänen) äitinsä siunattua; mutta missä suffiksi olisi odotettava, siinä se jää pois; esim. *päţil nouzov tulduu; risti perttih mendüü silmät* (tultuansa, mentyänsä). Tavallisemmin kuin subjektigenitiiviä näkyy kuitenkin tämän muodon kanssa käytettävän objektigenitiiviä; esim. *pitkien matkaizien tulduu* tultua (-ni, -si j. n. e.) pitkät matkat; *reähkü roih iškehüü ižän* synti tulee, kun on lyöty isää (kun joku on lyönyt isäänsä).

168 §. Kieltosana yhtyy, kosk' ei se saata määrätä infinitiivejä, niitä johtavaan finiittiverbiin; esim. *ei ruvennuh mal'ittuu pagizemah* (eikä: *rubei ei pagizemah m.)* lakkasi rukoilemasta.

Partikkelit.

169 §. Konjunktioneja jätetään usein pois:

kui jos; esim. *rubiet, ka rubie* jos rupeat, niin rupea; etenkin konj. preesensin edestä; esim. *tullov kodih, siid sinun tappav;*

i ja; esim. *otti šallun, piššalin* otti laukun ja pyssyn;

kui l. *što* että; esim. *min-däh tüö etto sano, minul on sizär; jeńeroallu tiddusti, minä toizeh taloih meńin.*

Sanojen järjestys.

170 §. Sanojen järjestys on paljoa vapaampi kuin meillä; yleisiä erilaisuuksia ovat:

attribuutti ja attributiivi pääsanansa jäljessä; esim. *sobie moizie; Iivan neţe; — muţoi ikkunas kaţţov brihan (brihan muţoi); tüttären minun;*

kieltosana verbin jäljessä; esim. *tule ďeďiinöi ei* ei tule ainoakaan; *anna ei; maltta ńi midä* l. *ńi meţţeä ei* ei ymmärrä mitään, rahtuakaan; *ole ńi miď ei;*

adverbi muuten pääsanansa jäljessä; esim. *ńciďińe ţoma kaţţuo ülen; tuttav ülen;*

konjunktioni *kuin* keskellä lausetta; esim. *et kuin andane* jos et anna; *briha kiirehel ku nouzov; ruiz on kärbäizes, jüvä tüöndüimäh ku rubiev; lähtin minä kui korietaz.*

Oikaistavaa.

6	siv.		2	riv.	ylh.	on: *nelläs-* — lue: *ńelläs-*
19	„		5	„	alh.	„ *ühtü* — l. *ühtüv*
24	„		11	„	„	„ *verzomih* — l. *versemih*
53	„	1 palst.	7	„	ylh.	„ *jütüs (?)* — l. *jütüs*
82	„	2 „	7	„	„	„ *v. subit.* — l. *v. mom.*
89	„	2 „	3	„	alh.	„ *ule* — l. *ole*
127	„		8	„	ylh.	„ *K* ja *t* pehmenevät seur. tavalla — l. *K* ja *t* tavallisesti eivät pehmene.
131	„		9	„	„	„ ku luvan — l. kuuluvan

Lisättävä 80 §:ään: mon. genitiivit *meän, teän, heän* tavataan joskus muuallakin kuin Nuožarvessa. — Mon. akk. *mejjät* löytyy kielennäytteissä, 23 s., 3 r. alh.
